

Тарас Шевченко

1814—1861

ЯКБІ ЗУСТРІЛИСЯ МИ ЗНОВУ

Якбї зустрїлися ми знову,
Чи тї злякалася б, чи нї?
Якєс тихєс ти слово
Тойдї б промовила менї?
Нїякого. І не пізнала б.
А мѳже б, пѳтим нагадала,
казавши: «Снілося дурнїй».
Я зрадїв би, моє дїво!
Тоя ти доле чорнобрїва!
Якбї побачив, нагадав
веселєс та молодєс
колишне лишенько лихєс.
І зарїдав би, зарїдав!
помолївсь, що не правдївим,
А сном лукавим розїйшлось,
Слїзьмї-водѳю розлїлось
Колїшнеє святєс дїво!

Друга половина 1848. Кос-Арал)

Tarasz Sevcsenko

1814-1861

HA TALÁLKOZNÁNK ÚJRA, SZÍVEM

Ha találkoznánk újra, szívem,
mit éreznél? Félnél-e? Nem?
Szólnál-e hozzám bús-szelíden,
S vajon mit mondanál nekem?
Semmit. Hisz elfeledtél régen,
s ha később felderengne képem,
azt gondolnák: «Ó, balga álom..!»
De boldog lennék én, virágom,
éjfél-szemöldű végzetem!
Ha még egyszer felém nevetne
az ifjuság s gyermekkorom
— bár keserű volt egykoron, —
sirnék, zokognék szívrepesve,
hogy nem az élet ment tovább —
kósza álom járt itt az éjjel,
és hulló könny áztatta széjjel
a réges-régi szent csodát.

(Száműzetésben. Kosz-Aral. 1848)

Fordította: *Grigássy Éva*

ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ ІМЕНІ ДЬОРДЯ БЕШЕНЄЇ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ І РУСИНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

Сергій Панько

УКРАЇНСЬКА МОВА

Посібник для філологів

Ніредьгаза, 1995

Szergej Panjko

УКРАЇНСЬКА МОВА

Для студентів спеціальності "Українська мова і література"

Редактор та автор передмови: І. Удварі

Panyko Szergej

UKRÁN NYELVKÖNYV

Ukrán nyelv és irodalom szakos hallgatók számára

Szerkesztette és az előszót írta : Udvari István

ISBN 963 7170 61 8

**Kiadja a Bessenyei György Tanárképző Főiskola
Ukrán és Ruszin Filológiai Tanszék**

Nyíregyháza, 1995

ЗМІСТ

Передмова	7
Вступні зауваження	11
Український алфавіт	13
Слова і вирази найчастішого вжитку	14
Ситуативні відповідники окремих виразів найчастішого вжитку	15

Урок 1

Розмовна тема: УКРАЇНСЬКА АБЕТКА	
Граматика: Іменники і прикметники у називному відмінку. Множина прикметників. Апостроф.	
Текст: ЯКА ЦЕ БУКВА?	16

Урок 2

Розмовна тема: ЕЛЕМЕНТАРНІ ЛІНГВІСТИЧНІ ТЕРМІНИ	
Граматика: Іменник, його рід, відмін, групи. Множина іменників.	
Текст: ЯКА ЦЕ БУКВА?	25

Урок 3

Розмовна тема: ІМЕНА І ПРІЗВИЩА	
Граматика: Особові, питальні та присвійні займенники. Сполучник ЩО.	
Текст: ЯК ВАШЕ ПРІЗВИЩЕ?	35

Урок 4

Розмовна тема: СЬОГІДНІ ЗНОВУ УКРАЇНСЬКА МОВА	
Граматика: Дієслова І і II дієвідміни. Особові форми дієслів, основні дієслова. Структурні типи основ.	
Текст: ДИВЛЯТЬСЯ, АЛЕ НЕ БАЧАТЬ	44

Урок 5

Розмовна тема: ЗНАЙОМСТВО	
Граматика: Особові форми дієслів у теперішньому часі (підсумковий огляд). Займенники СЕБЕ, СВІЙ.	
Текст: ДОЗВОЛЬТЕ З ВАМИ ПОЗНАЙОМИТИСЯ!	53

Урок 6

Розмовна тема: ПОНЕДІЛОК, ВІВТОРОК, СЕРЕДА	
Граматика: Особові форми дієслова БУТИ. Окремі займенники і числівники найчастішого вжитку. Обставини часу.	
Текст: ЯКИЙ СЬОГІДНІ ДЕНЬ?	59

Урок 7

Розмовна тема: ТЕЛЕФОННІ НОМЕРИ	
Граматика: Кількісні числівники	

Текст:
ВИ МАЄТЕ ТЕЛЕФОН?
ЯКИЙ ВАШ НОМЕР? _____ 66

Урок 8

Розмовна тема:
СТУДЕНТСЬКІ БУДНІ _____

Граматика:
Іменники і прикметники
у місцевому відмінку.
Обставини місця. _____

Текст:
У ПЕДАГОГІЧНОМУ ІНСТИТУТІ _____ 72

Урок 9

Розмовна тема:
ОСІНЬ, ЗИМА, ВЕСНА, ЛІТО _____

Граматика:
Місцевий відмінок —
семантичні характеристики. _____

Текст:
В ЯКОМУ МІСЯЦІ
ПОЧИНАЄТЬСЯ ЗИМА? _____ 77

Урок 10

Розмовна тема:
О КОТРИЙ ГОДИНІ?
НА ЯКІЙ СТОРІНЦІ? _____

Граматика:
Порядкові числівники.
Форми дієслова у минулому часі. _____

Текст:
В ЯКОМУ РОЦІ
ТИ НАРОДИЛАСЯ? _____ 79

Урок 11

Розмовна тема:
МІЙ РОБОЧИЙ ДЕНЬ _____

Граматика:
Іменники і прикметники
у родовому відмінку.
Привітна конструкція. _____

Текст:
ЗУПІНКА АВТБУСА НЕДАЛЕКО _____ 81

Урок 12

Розмовна тема:
КАЛЕНДАР _____

Граматика:
Структура кількісних словосполучень. _____

Текст:
ЯКЕ СЬОГОДНІ ЧИСЛО?
ЧЕРЕЗ СКІЛЬКИ ДНІВ
МИ ЗУСТРІЧАЄМОСЯ ЗНОВУ? _____ 87

Урок 13

Розмовна тема:
БІБЛІОТЕКА _____

Граматика:
Іменники і прикметники
у знахідному відмінку. _____

Текст:
ЩО ТРІБА ЗНАТИ
ПРО НАУКОВУ БІБЛІОТЕКУ? _____ 92

Урок 14

Розмовна тема:
НА ВОКЗАЛІ _____

Граматика:
Відмінкові конструкції на означення
точного часу. Дієслова на означення
початку і кінця руху. _____

Текст:
КОЛІ ВІДПРАВЛЯЄТЬСЯ
НАШ ПОЇЗД? _____ 98

Урок 15

Розмовна тема:
ВІДВІДУВАННЯ ЗАНЯТЬ _____

Граматика:
Займенники у родовому відмінку.
Дієслова пересування на означення
відсутності істоти у певному місці.
Семантичні особливості
прийменників НА, В, У, ДО. _____

Текст:
КОГО СЬОГОДНІ НЕМАЄ?
ДЕ ВИ БУЛИ? _____ 105

Урок 16

Розмовна тема:

НАВЧАЛЬНЕ ПРИЛАДДЯ _____

Граматика:

Родовий відмінок у конструкціях на означення наявності і спадності.

Прийменник У з різними відмінками. _____

Текст:

У КОГО Є ЗЛІВА РУЧКА? _____ 116

Урок 17

Розмовна тема:

ВІЛЬНИЙ ЧАС, ВІДПОЧИНОК _____

Граматика:

Дієслова переміщення на пояснення відсутності пасивної істоти та предмета внаслідок перебування деінде. _____

Текст:

У ВИХІДНІ ДНІ _____ 122

Урок 18

Розмовна тема:

НА ПОШТІ _____

Граматика:

Іменники і прикметники у давальному відмінку. _____

Текст:

ЯК ВІДПРАВИТИ ЛИСТ ДРУГОВІ? _____ 136

Урок 19

Розмовна тема:

СІМ'Я _____

Граматика:

Ступені порівняння прикметників. _____

Текст:

СКІЛЬКИ РОКІВ
ТВОЄМУ МОЛОДШОМУ БРАТОВІ? _____ 142

Урок 20

Розмовна тема:

НАША МАЙБУТНЯ ПРОФЕСІЯ _____

Граматика:

Іменники і прикметники в орудному відмінку. _____

Текст:

МАРТА ХОЧЕ
СТАТИ ВЧИТЕЛЬКОЮ _____ 152

Урок 21

Розмовна тема:

ФОРМИ ЕТИКЕТУ _____

Граматика:

Клічний відмінок іменників.

Форми називання на ім'я та по батькові. _____

Текст:

ЯК МИ ВІТАЄМОСЯ? _____ 161

Урок 22

Розмовна тема:

ПОГОДА, КЛІМАТ _____

Граматика:

Аналітичні форми майбутнього часу дієслів.

Минулий час дієслів із суфіксом -НУ-. _____

Текст:

ПО РАДІО ПЕРЕДАВАЛИ,
ЩО ЗАВТРА БУДЕ ПАДАТИ ДОЩ _____ 165

Урок 23

Розмовна тема:

СТУДЕНТСЬКІ РОЗВАГИ _____

Граматика:

Минулий час дієслів (повторення).

Уживання дієслів недоконаного (НДК) і доконаного (ДК) віду. _____

Текст:

ДОЖИВЕМО ДО П'ЯТНИЦІ _____ 172

Урок 24

Розмовна тема:

СТУДЕНТСЬКЕ ВЕСІЛЛЯ _____

Граматика:

Майбутній час дієслів доконаного і недоконаного віду (синтетичні форми). _____

Текст:
МОЛОДІ ВІНЧАТИМУТЬСЯ
У ЦЕРКВІ _____ 177

Урок 25

Розмовна тема:
У КАБІНЕТІ ЛІКАРЯ _____
Граматика:
Наказовий спосіб дієслів.
Спонукальні речення та відповідні їм
підрядні (ПДР) додаткові
із сполучником ЩОБ. _____
Текст:
ЛІКАР СКАЗАВ, ЩОБ Я КУПИЛА
В АПТЕЦІ ЛІКИ _____ 179

Урок 26

Розмовна тема:
ОДЯГ ТА ВЗУТТЯ _____
Граматика:
Пасивні дієприкметники доконаного
і недоконаного віду. _____
Текст:
ТАТО ЛІОБИТЬ
НАПРАСОВАНИ СОРОЧКІ _____ 189

Урок 27

Розмовна тема:
ПОДОРОЖ ЗА КОРДОН _____
Граматика:
Дієпріслівники
«одночасні» і «попередні». _____

Текст:
НА КОРДОНІ МИ ЗАПОВНИЛИ
МИТНІ ДЕКЛАРАЦІЇ _____ 193

Урок 28

Розмовна тема:
МІСТА УКРАЇНИ _____
Граматика:
Аналітичні пасивні конструкції
з пасивними дієприкметниками
та дієсловом-зв'язкою «БУТИ». _____
Текст:
ТЕРНОПІЛЬ
І ЙОГО ВИЗНАЧНІ МІСЦЯ _____ 196

Урок 29

Розмовна тема:
УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА _____
Граматика:
Умовний спосіб дієслів.
Структура умовних речень. _____
Текст:
ТАРАС ШЕВЧЕНКО _____ 198

Урок 30

Розмовна тема:
ЩО МИ ЗНАЄМО ПРО УКРАЇНУ? _____
Граматика:
Активні дієприкметники. Словозмінні
категорії дієслова (підсумковий огляд). _____
Текст:
СУЧАСНИЙ ДЕНЬ
ТА МИНУЛЕ УКРАЇНИ _____ 204
Фонетичні додатки _____ 216

ELŐSZÓ

Figyelembe véve a kelet-középeurópai politikai mozgásokat, s a főiskola földrajzi helyzetét 1992 tavaszán megalakult intézményünkben az Ukrán és Ruszin Filológiai Tanszék. A tanszéket főiskolánkon azért létesítettük, mert úgy ítéltük meg, hogy földrajzi helyzetünkből adódóan meg tudunk felelni azoknak az elvárásoknak, melyekkel összhangban, a sajátos magyarországi tudománytörténeti előzményeket szem előtt tartva a hazai ukrainisztika és ruszinisztika előbbre léphet, illetve magasabb szintre emelkedhet¹.

A tanszék megalakítását követően javarészt pályázatok útján megteremtettük az oktatás infrastrukturális hátterét. Az Ukrán és Ruszin Filológiai Tanszék létrejöttével, majd az ukrán nyelv és irodalom szak nyíregyházi beindításával új igények és feladatok jelentkeztek a tudományos kutatás és oktatás területén egyaránt. Számos téren olyan alapfeladatokat kell megoldanunk, amelyeket más szakterületen már a XIX században megoldottak. Ismert ugyanis hogy ukrainisztikai jegyzetek, tankönyvek, szöveggyűjtemények Magyarországon eddig még nem készültek. Az ukrán nyelv, mint idegen nyelv tanításának nincs kiforrott módszertana, hiszen Észak-Amerika és Németország kivételével, ahol jelentős az ukrán kivándorlók száma, a legutóbbi időig az ukrán nyelvet és kultúrát rendszeresen alig tanították a világban. Tanszékünk eddigi fennállása óta több kötetet adott ki a ruszinisztika és az ukrainisztika területéről egyaránt². A *Studia Ukrainica et Rusinica Nyíregyháziensia* című tanszéki

¹ Erről részletesebben ld. Adatok a hazai ukrainisztika történetéhez c.cikket. *Acta Academiae Paedagogicae Nyíregyháziensis*, tomus 13/C. Nyíregyháza, 1992. 267-296.

² Vö. **Udvari István**: Ruszinok a XVIII. században. Nyíregyháza, 1992; Dolgozatok *Hodinka Antal* tiszteletére. Наукові дослідження на честь Антонія Годинки. *Studia Ukrainica et Rusinica Nyíregyháziensia* I. Nyíregyháza, 1993. *Hodinka Antal* válogatott kéziratái. Выбрані рукописи Антонія Годинки. Nyíregyháza, 1992; **Panyko Szergij**: Olvassunk ukránul! Szöveggyűjtemény a gyakorlati nyelvtanuláshoz haladók számára. Nyíregyháza, 1994. **Панько Сергій**: Сучасна українська мова. Практичний курс. Збірник текстів для домашнього читання на підвищеному етапі (з лексичними коментарями). Випуск I. Ніредьгаза, 1994; **Udvari István**: Tallózások ukrán, ruszin és szlovák könyvek körében. *Studia Ukrainica et Rusinica. Nyíregyháziensia* 2. Nyíregyháza, 1995. **Іштван Удварі**: Нотатки на полях українських, русинських та словацьких книг. Ніредьгаза, 1995; **Hegyes Angéla**: Az ukrán irodalom története. (Folklór, a régi és új ukrán irodalom. A XIX. század első évtizedeinek irodalma) Nyíregyháza, 1995. **А.А. Гедеш**: Історія української літератури (Фольклор, давня і нова українська література. Література перших десятиліть XIX ст.) Ніредьгаза, 1995. **Palamar Larissza - Udvari István**: Gyakorlati ukrán igeszótár, Nyíregyháza, 1995. **Лариса Паламар - Іштван Удварі**: Практичний словник дієслівних форм української мови. Ніредьгаза, 1995. **Leszja Musketik**: Ukrán folklór.

sorozatunknak három kötete jelent meg. Hamarosan nyomdába kerülnek a Bács-szerémi ruszin nyelvkönyv és az Ukrán futurizmus című főiskolai jegyzetek.

Tanszékünk megalapítása óta tudatosan törekszünk arra, hogy együttműködjünk azokkal, akik kutatói, szépírói, fordítói munkásságukkal észrevehetően hozzájárultak a magyar-ukrán, illetve a magyar-ruszin művelődési kapcsolatok alakulásához. E törekvés szellemében hívtuk meg intézményünkbe Panyko Szergijt ukrán anyanyelvi lektornak³.

Panyko Szergij a kijevi Tarasz Sevcsenko Tudományegyetem docense a magyar irodalom kiváló ukrán fordítója, már eddig is több magyar regényt, kisregényt, novellát tolmácsolt az ukrán olvasók számára. Az általa készített jegyzet első éves ukrán szakos főiskolai hallgatók számára az ukrán nyelv és beszédgyakorlatok című tárgy oktatását segíti, de haszonnal forgatható a nyelvteni szemináriumokon is. E kiadvány tulajdonképpen az első hazánkban kiadott ukrán nyelvkönyv. A benne feldolgozott tananyag következetesen egymásra épül. A szerző módszerére jellemző, hogy egyértelműen elkülöníti a különböző nyelvi szintekhez tartozó közölni kívánt ismeretanyagot, továbbá az, hogy optimális szövegkörnyezetbe ágyazva mutatja be a leckék címében szereplő nyelvteni és lexikai ismereteket.

A kötetet szeretettel ajánlom ukrán szakos főiskolai hallgatóink figyelmébe.

Udvari István

tanszékvezető főiskolai tanár

Nyíregyháza, 1995. szeptember 29.

Szöveggyűjtemény. Nyíregyháza, 1995. Л.Г.Мупкетик. Український фольклор - Тексти. Ніредьгаза, 1995.

³ А.Шімонффі. Яма. Всесвіт. Журнал іноземної літератури. 1975.4 (Simonffi András: Egykori gödreink); Ж.Турі. Найкращий подарунок. Всесвіт. 1975.5. (Turi Zsuzsa: Legszebb ajándék); Г.Года. Запрошення. Угорське оповідання. Київ, Дніпро, 1976 (Goda Gábor: Protokoll); К.Міксат. Парасолька Святого Петра. Київ, Дніпро, 1983 (Mikszáth Kálmán: Szent Péter esernyője); Ф.Шанта. Двадцять годин. Київ, Дніпро, 1986 (Sánta Ferenc: Hús óra); Е.Галгоці. Право на суд. Всесвіт, 1990.6 (Galgóczy Erzsébet: A törvényen belül és kívül) stb.

ПЕРЕДМОВА

Зважаючи на історичні зміни, які відбулися у східноєвропейських країнах, а також беручи до уваги географічні чинники, у педагогічному інституті імені Дьордя Бешені у 1992 році було засновано кафедру української і русинської філології. Започаткування кафедри у навчальному закладі, розташованому недалеко від сусідніх країн, дозволить, як ми вважаємо, справдити сподівання суспільства, відповідно до яких угорська україністика та русиністика, розвиваючися в усталеному річищі угорської історіографії, сягне нового рівня у своєму поступі.¹

Після заснування кафедра переважно шляхом конкурсних змагань розбудувала матеріальні передумови для початку навчального процесу. З появою кафедри української і русинської філології, започаткуванням у Ніредьгазі-підготовки студентів за спеціальністю "Українська мова і література" виникають нові умови і завдання як на відтинку наукових досліджень, так і у викладацькій роботі.

У багатьох засадничих питаннях ми мусимо шукати рішення, які в інших галузях знань були знайдені ще у ХІХ столітті. Відомо ж бо, що досі в Угорщині ще не видавалися підручники, хрестоматії, навчальні посібники з україністики. У вивченні української мови як іноземної ще не склалося загальноновизнаної методики, адже за винятком Північної Америки та Німеччини, де численною є українська діаспора, вивченню української мови та культури до останнього часу в світі майже не приділялося уваги.

Упродовж короткого періоду, відколи існує кафедра, нею підготовлено і випущено низку видань з русиністики та україністики².

¹ Детальніше про це див. Adatok a hazai ukrainisztika történetéhez c.cikket. Acta Academiae Paedagogicae Nyíregyháziensis, tomus 13/C. Nyíregyháza, 1992. 267-296.

² Поп.: Udvari István: Ruszinok a XVIII. században. Nyíregyháza, 1992; Dolgozatok Hodinka Antal tiszteletére. Наукові дослідження на честь Антонія Годинки. Studia Ukrainica et Rusinica Nyíregyháziensia I. Nyíregyháza, 1993. Hodinka Antal válogatott kéziratái. Выбрані рукописи Антонія Годинки. Nyíregyháza, 1992; Panyko Szergij: Olvassunk ukránul! Szöveggyűjtemény a gyakorlati nyelvtanuláshoz haladók számára. Nyíregyháza, 1994. Панько Сергій: Сучасна українська мова. Практичний курс. Збірник текстів для домашнього читання на підвищеному етапі (з лексичними коментарями). Випуск I. Ніредьгаза, 1995; Udvari István: Tallózások ukrán, ruszin és szlovák könyvek körében. Studia Ukrainica et Rusinica. Nyíregyháziensia 2. Nyíregyháza, 1995. Іштван Удварі: Нотатки на полях українських, русинських та словацьких книг. Ніредьгаза, 1995; Hegyes Angéla: Az ukrán irodalom története. (Folklór, a régi és új ukrán irodalom. A XIX. század első évtizedeinek irodalma) Nyíregyháza, 1995. А.А. Гедеш: Історія української літератури (Фольклор, давня і нова українська література. Література перших

Побачили світ три томи наукового збірника "Studia Ucrainica et Rusinica Nyíregyháziensia" . Невдовзі до друкарні буде передано "Підручник бачвансько-сримської русинської мови" та велика збірка поетичних творів з коментарями під назвою "Український футуризм".

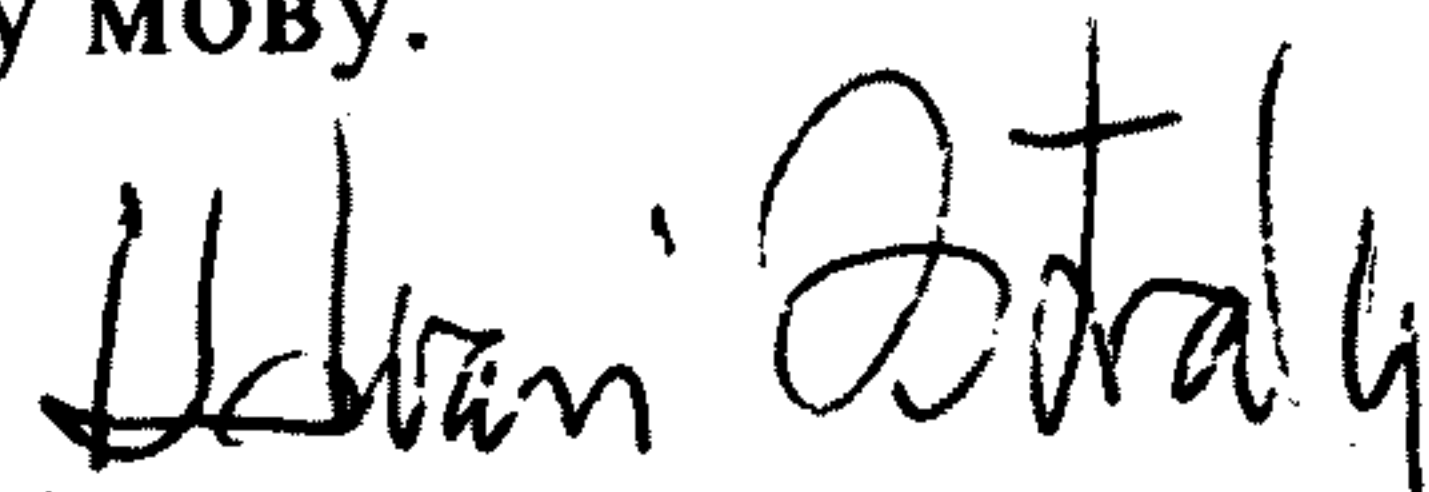
Від самого початку існування нашої кафедри ми прагнемо до співпраці з викладачами, науковцями, письменниками, перекладачами, які беруть активну участь у розвитку угорсько-українських, угорсько-русинських культурних зв'язків.

Саме тому ми і запросили Сергія Панька на місце лектора української мови нашого інституту. Сергій Панько, доцент Київського національного університету імені Тараса Шевченка, відомий як перекладач, який упродовж багатьох років знайомить українського читача з творами угорської художньої літератури³.

Підготований ним навчальний посібник допоможе першокурсникам-україністам у вивченні дисципліни "Практичний курс української мови", а також буде корисний на семінарах з української граматики.

Пропоноване видання є, власне кажучи, першим підручником української мови, виданим у нашій країні. Опрацьовані у ньому розмовні теми розташовано у певній послідовності з таким розрахунком, щоб полегшити студентам засвоєння мовних явищ різних рівнів і оптимальними текстуальними засобами увиразнити провідний граматичний та лексичний матеріал.

Цей підручник я щиро рекомендую усім угорським студентам, які на фаховому рівні починають вивчати українську мову.

Іштван Удварі

зав. кафедрою, професор

Ніредьгаза, 29 вересня 1995 р.

десятиліть XIX ст.) Ніредьгаза, 1995. Palamar Larissza - Udvari István: Gyakorlati ukrán igeszótár, Nyíregyháza, 1995. Лариса Паламар - Іштван Удварі: Практичний словник дієслівних форм української мови. Ніредьгаза, 1995. Leszja Musketik: Ukrán folklór. Szöveggyűjtemény. Nyíregyháza, 1995. Л.Г.Мушкетик. Український фольклор - Тексти. Ніредьгаза, 1995.

³ А.Шімонффі. Яма. Всесвіт. Журнал іноземної літератури. 1975.4 (Simonffi András: Egykori gödreink); Ж.Турі. Найкращий подарунок. Всесвіт. 1975.5 (Turi Zsuzsa: Legszebb ajándék); Г.Года Запрошення. Угорське оповідання. Київ, Дніпро, 1976 (Goda Gábor. Protokoll); К.Міксат. Парасолька Святого Петра. Київ, Дніпро, 1983 (Mikszáth Kálmán: Szent Péter esernyője); Ф.Шанта. Двадцять годин. Київ, Дніпро, 1986 (Sánta Ferenc: Húsz óra); Е.Галгоці. Право на суд. Всесвіт, 1990.6 (Galgóczy Erzsébet: A törvényen belül és kívül) stb.

ВСТУПНІ ЗАУВАЖЕННЯ

Цей навчальний посібник призначено для потреб викладання практичного курсу української мови студентам угорських філологічних вузів.

До першого видання увійшли навчальні тексти на основні розмовні теми, актуальні для початкового етапу навчання.

Паралельно з кожним текстом подається певна кількість граматичних таблиць, що дозволяють викладачеві детальніше і у різній послідовності пояснювати, коментувати і аналізувати відповідні граматичні явища (зокрема, і у порівняльному та історичному аспектах), а студентам — формувати для себе наочне уявлення про відповідне граматичне явище у його різноманітних конкретних виразах.

Особливістю пропонуєваних тематичних текстів є тісний зв'язок між їхнім змістом і формою.

Змістовне наповнення текстів пов'язане як з безпосередньою інформацією про головні фонетичні, граматичні, лексичні та інші особливості української мови (у першу чергу це стосується низки уроків у першій половині посібника), так і зі створенням в учнів розсяглого запасу слів та ідіоматичних виразів у рамках традиційних для вивчення іноземної мови лексико-тематичних блоків («Знайомство», «Робочий день», «Бібліотека», «Пошта», «Сім'я», «Подорожування» тощо).

Щодо формальних прикмет навчальних текстів, то головним принципом, якого намагався дотримуватися автор, було їхнє «пірамідальне» розташування. Іншими словами, автор прагнув до того, аби послідовно триматися гасла: «заходься із наступним, тільки гаразд засвоївши попереднє».

Відповідно до цього лексико-граматична структура кожного тексту побудована виключно на тих мовних явищах і особливостях, які є предметом вивчення у даному розділі і які названі у його заголовній частині (наприклад, іменники і прикметники у місцевому відмінку, урок 8).

Таким чином, у кожному тексті учень зустрічатиметься тільки з такими явищами, які є предметом детального розгляду і спеціальної уваги у рамках поточного уроку або були вже розглянуті раніше у попередніх розділах книги. Цим забезпечується реалізація важливих у процесі вивчення іноземної мови принципів наступності і спадковості.

У наших конкретних умовах при викладанні граматичних закономірностей української мови вагома роль відводиться зіставному методу, посиленій увазі як до спільних, так і до різко відмінних явищ у граматичних системах української і угорської мов; продуктивність такого аналізу обумовлена, зокрема, тим загальновідомим фактом, що мови ці належать до різних мовних сімей та до різних морфологічних типів мов. Названою обставиною і потребами прикладного характеру пояснюються наявні у посібнику деякі термінологічні оказіоналізми та епізодичні відхилення від традиційних підходів у поданні окремих елементів граматичної системи української мови.

Так, паралельно із флєксією, запроваджується така операційна одиниця, як «прикінцевий сегмент» (або просто — сегмент) слова чи основи; серед дієприслівників розрізняються «одночасні» і «попередні» дієприслівники тощо; до дієслівних форм наказового способу поряд із традиційними формами прямого адресування зараховуються і форми так званого наказового «описового», або умовно-наказового способу, пов'язаного з побудовою підрядних додаткових речень із значенням спонукальності: «Сказав, щоб зробили».

Такий підхід обумовлено високою частотністю відповідних типів підрядних речень у безпосередньому спілкуванні як українською, так і угорською мовами, а також тим, що в угорській мові у подібних випадках сполучник *HOGY* вживається у поєднанні з чистими формами наказового способу прямого адресування.

Зовсім нетрадиційними є ті граматичні таблиці посібника, де розгортається лексико-граматична система передачі з допомогою дієслів пересування та переміщення багатьох варіантів значення відсутності істоти або предмета у даному місці, їхньої появи в окресленому місці тощо. Те саме стосується і деяких інших місць підручника, зокрема граматичних таблиць мовних засобів на означення перебування істоти або предмета у даному місці або в посіданні окресленого власника (моделі «наявності» і «спадності», урок 16).

Обмежений обсяг першого видання посібника не дозволив поки що включити до нього поурочні списки нових слів з їхнім перекладом на угорську мову, а також відповідні лексичні коментарі. Натомість у кінці книжки подається пристосований до тематики підручника короткий українсько-угорський словник. Крім того, під сучасну пору розвитку україністичних студій у нашому педагогічному вузі кожен студент має змогу користуватися власними українсько-угорським¹ та угорсько-українським² словниками, а так само і підготованим кафедрою до друку «Практичним словником дієслівних форм української мови» (укладачі — Л.Паламар, І.Ўдварі).

Зібраний у навчальному посібнику матеріал народився з практики і готувався у процесі викладання української мови студентам-початківцям філолого-педагогічного профілю.

Тямущі питання і жваві обговорення, що виникали на багатьох практичних заняттях, дозволяють констатувати, що багатьох студентів можна по праву вважати співавторами цього практичного посібника.

Поряд з цим автор мав змогу постійно радитися та дискутувати з колегами; цінні зауваження та різноманітні доповнення з боку І.Ўдварі, А.Гедеш, Л.Мушкетик, Л.Паламар, М.Сулим були дуже корисні вдячному авторові на всіх етапах роботи над посібником.

Окремо належить відзначити значну технічну допомогу, надану нашими колегами з ужгородського видавництва «Гражда» на чолі з директором Іваном Рєбриком, яким автор щиро дякує за вельми корисну співпрацю.

1. серпня 1995
м. Ніредьгаза

¹ Ukrán-magyar szótár // Összeállította Katona Lóránt. — Budapest-Uzshorod, 1963. — 464 p.

² Magyar-ukrán szótár // P.P.Csucska, O.M.Rot, I.M.Szák szerkesztésében. — Budapest-Uzshorod, 1961. — 912 p.

УКРАЇНСЬКИЙ АЛФАВІТ

Українські букви	Угорські літерні й звукові відповідники	Українські букви	Угорські літерні й звукові відповідники	Українські букви	Угорські літерні й звукові відповідники
А а <i>А а</i>	á	І і <i>І і</i>	l	Т т <i>Т т</i>	t
Б б <i>Б б</i>	b	Ї ї <i>Ї ї</i>	ji	У у <i>У у</i>	u
В в <i>В в</i>	v	Й й <i>Й й</i>	j	Ф ф <i>Ф ф</i>	f
Г г <i>Г г</i>	h	К к <i>К к</i>	k	Х х <i>Х х</i>	*
Ґ ґ <i>Ґ ґ</i>	g	Л л <i>Л л</i>	l	Ц ц <i>Ц ц</i>	c
Д д <i>Д д</i>	d	М м <i>М м</i>	m	Ч ч <i>Ч ч</i>	cs
Е е <i>Е е</i>	e	Н н <i>Н н</i>	n	Ш ш <i>Ш ш</i>	s
Є є <i>Є є</i>	je	О о <i>О о</i>	*	Щ щ <i>Щ щ</i>	scs
Ж ж <i>Ж ж</i>	zs	П п <i>П п</i>	p	Ь ь	*
З з <i>З з</i>	z	Р р <i>Р р</i>	r	Ю ю <i>Ю ю</i>	ju
И и <i>И и</i>	*	С с <i>С с</i>	sz	Я я <i>Я я</i>	ja

* Задовільного відповідника немає. Докладніші пояснення — у фонетичних додатках.

СЛОВА́ І ВІРАЗИ НАЙЧАСТІШОГО ВЖИТКУ

Добрий день!
До побачення!

Дякую.	— <i>Будь ласка. Прішу.</i>	О, пусте́.
Пробачте!	— <i>Нічо́го-нічо́го</i>	
Будь ласка!	— <i>Дякую.</i>	О, дрібни́ця.
	— <i>Будь ласка!</i>	

Можна? Дозвóлите?
Можна Вас попросіти?
Можна вийти?

Прішу? Як Ви ка́жете?

Да́лі.
Ще́ раз, будь ласка!
До́сить.
Дуже́ до́бре.

О́дну́ хвили́нку!

не зна́ю.

Це я
не розумію.

Це моя́ вина́.
Це не моя́ вина́.

На жа́ль...
На ща́стя...

Дозвóльте одне пита́ння!
У мене́ є пита́ння.
Пита́ння можна́?

— *Будь ласка.*

Так.
Ні.
Є.
Нема́є.
Бага́то.

Скажіть, бу́дьте ласка́ві...

— *За́раз скаже́у.*
— *О́дну́ хвили́нку!*

Український вираз	Угорський відповідник	Ситуативне значення
БУДЬ ЛАСКА!	Legyen szíves (Kérem)	(ha kérünk vmit vkitől)
	Tessék! Parancsoljon!	(ha megkínálunk vkit vmivel)
	Szívesen.	(válasz a «Köszönöm szépen!» -re)
	Nyugodtan.	(válasz a «Szabad lesz?» -re)
Угорський вираз	Ситуативне значення	Український відповідник
	(ha megkínáluk vkit vmivel)	Будь ласка!
	(ha nem hallottunk / nem értettünk vmit)	Прощу? Як ви кажете?
	(válasz a telefonhívásra)	Слухаю вас!
	(közvetlen beszélgetésben)	Слухаю тебе!
MONDJAD! IDE FIGYELJ!	(közvetlen beszélgetésben)	Слухай!

УРОК ПЕРШИЙ

Розмовна тема:

УКРАЇНСЬКА АБЕТКА

Граматика:

**Ім'єнники і прикметники у називному відмінку.
Множина прикметників. Апостроф.**

ЯКА ЦЕ БУКВА?

Це абетка. Абетка — це український алфавіт.

Це буква А. Ця буква позначає голосний звук [а].

Буква «А» — велика буква, буква «а» — мала буква.

Це буква Б. Ця буква позначає приголосний звук [б].

А це букви Е, І, О, У. Ці букви позначають голосні звуки [е], [і], [о], [у].

Букви В, Г, Д, Ж, З, Й, К, Л тощо позначають приголосні звуки [в], [г], [д], [ж], [з], [й], [к], [л].

Букви Є, Ї, Ю, Я часто позначають не один, а два звуки — попередній приголосний звук і наступний голосний звук: [йе], [йі], [йу], [йа].

Буква Щ також позначає два звуки, ці звуки приголосні [шч]: **щастя**. Шиплячий звук [ч] завжди твердий.

Інші шиплячі звуки: [ш], [ж], [дж].

Дві букви «ДЖ» позначають один приголосний [дж]: **джерело**.

Букви «ДЗ» також позначають один приголосний звук [дз]: **дзеркало**.

Щастя, джерело, дзеркало — це нові слова.

Буква Ь («м'який знак») позначає не звук, а тільки м'якшення. Наприклад, дві букви «ЛЬ» позначають один м'який приголосний звук [ль]: **сіль**.

Букви Є, Ю, Я іноді також позначають м'якість: **сіне, сіню, сіня; свято**.

Слово **м'який** — прикметник, а слово **м'якість** — іменник. Тут звук [м] — твердий. Апостроф після Б, П, М, В, Ф; Р перед Є, Ї, Ю, Я означає, що букви Є, Ї, Ю, Я позначають не м'якість, а два звуки: [йе], [йі], [йу], [йа].

Прислів'я: *Хто сказав «а», той мусить також сказати «б».*

Грамматика: ЦЕ_р і ЦЕЙ, ЦЕ_а, ЦЯ

«ЦЕ» репрезентативне: «EZ», «EZEK»

Рід іменника	Р Е Ч Е Н Н Я	
	Однина	Множина
	Що це?	Що це?
ЧОЛОВІЧИЙ	Це звук.	Це звуки.
СЕРЕДНІЙ	Це слово.	Це слова.
ЖІНОЧИЙ	Це буква.	Це букви.

— Mi ez?

a) — *Ez betű.*

ЦЕ буква.

— Mik ezek?

b) — *Ezek betűk.*

ЦЕ букви.

«ЦЕ» атрибутивне (A+N): «EZ A», «EZEK A»

Число	Рід	Р Е Ч Е Н Н Я			Предикат (прикметник)	
		Вказівний займенник	Предмет (іменник)			
			ЧОЛ	СЕР		ЖІН
		Що?	Що?	Що?		
Однина	ЧОЛ	Цей	звук		знайомий.	
	СЕР	Це	слово		знайоме.	
	ЖІН	Ця	буква		знайома.	
Множина	—	Ці	звуки, слова, букви		знайомі.	

— Ismerős ez a szó?

a) — *(Ez a szó) ismerős.*

ЦЕ слово знайоме.

— Ismerősök ezek a szavak?

b) — *(Ezek a szavak) ismerősök.*

ЦІ слова знайомі.

Кінцевий сегмент	Ч О Л О В І Ч И Й		С Е Р Е Д Н І Й		Ж І Н О Ч И Й	
—А	ста́роста Мико́ла бу́рлака	лепа́ка соба́ка	дівча́ коліща́	бу́ква гру́па впра́ва дівчина	осно́ва кімна́та дити́на люди́на	
—Я	суддя́		зани́ття пла́ття обли́ччя здоров'я́ закі́нченн́я воло́сся	чита́ння писа́ння пита́ння	стаття́ таблиця́ сім'я́ неділя́ кише́ня	су́кня лекці́я Марі́я змія́
—О	ба́тько Дніпро́		сло́во село́ число́ я́блуко де́рево	вікно́ крісло́ прави́ло місто́		
—Е			мі́сце мо́ре по́ле	прізви́ще со́нце се́рце		
—Ь+Ø	хло́пець де́нь ко́рінь	учи́тель ве́ресень кінь		відпові́дь о́сінь сі́ль	м'я́кість тве́рдість мо́лодість	
ПГЛ+Ø	текст звук виклада́ч ніж	студе́нт музе́й вокза́л кльо́ч			кров по́дорож ніч	

ІМЕННИК І ЙОГО ГРАМАТИЧНИЙ РІД: ЧОЛОВІЧИЙ, СЕРЕДНІЙ, ЖІНОЧИЙ

ПРИКМЕТНИК (ОЗНАКА)					
Група	Рід	Однина			Множина
		Який?	Яке?	Яка?	
Тверда	чоловічий	наступний			наступні
	середній		наступне		наступні
	жіночий			наступна	наступні
М'яка	чоловічий	попередній			попередні
	середній		попереднє		попередні
	жіночий			попередня	попередні
Флексії прикметника		- ИЙ / - ІЙ	- Е / - Є	- А / - Я	- І

ПРИКМЕТНИК: НАЗИВНИЙ ВІДМІНОК ОДНИНИ І МНОЖИНИ

Перед якими буквами	П І Ш Е М О			Н Е П І Ш Е М О		Уваги
	Після яких букв/звуків	Приклади	Після яких букв/звуків	Приклади (запозичення)		
я	б [б] п [п] м [м] в [в] ф [ф]	б'ю п'ятниця п'єса п'ю сім'я ім'я м'який м'ясо в'ю дів'ять солов'ї	б [б'] п [п'] м [м'] в [в'] ф [ф']	бюро пюпітр Мюнхен Вятка фюзеляж	св'ято	
ю	б п м в ф	м'який м'ясо в'ю дів'ять солов'ї	б п м в ф	буря пюпітр Мюнхен Вятка фюзеляж	Вячеслав	
є	р [р]	бур'ян довір'я	р [р']	буря гарячий рюкзак ряд		
ї	р [р]	від'їхати з'ясувати об'єднувати об'ява суб'єкт об'єкт				
	після префіксів на приголосний					

АП'ОСТРОФ І ЙОГО ПРАВ'ОПИС

Т Е П Е Р І Ш Н І Й Ч А С				М Н О Ж И Н А				Уваги
О Д Н И Н А		Особова форма		Особа		Займєнник		
Особа	Займєнник	Особова форма	Особа	Займєнник	Особова форма	Особа	Займєнник	Особова форма
1	я	ПОЗНАЧА́Ю	1	ми	ПОЗНАЧА́ЄМО	ПОЗНАЧА́ЮТЬ	ми	ПОЗНАЧА́ЄМО
2	ти	ПОЗНАЧА́ЄШ	2	ви	ПОЗНАЧА́ЄТЕ	ПОЗНАЧА́ЮТЬ	ви	ПОЗНАЧА́ЄТЕ
3	він вонó вона́	ПОЗНАЧА́Є	3	вони	ПОЗНАЧА́ЮТЬ	ПОЗНАЧА́ЮТЬ	вони	ПОЗНАЧА́ЮТЬ

Аналогічно:

чита́ти

пита́ти

переклада́ти

слуха́ти

зна́ти

зустріча́ти

ду́мати

шука́ти

розмовля́ти

відо́відати

ма́ти

чека́ти тощо

ВПРАВА 1 (домашня).

Віконати письмовий переклад тексту «Яка це буква?» на угорську мову.

ВПРАВА 2.

Знайдіть у тексті такі слова:

шиплячий, попередній, абетка, дзеркало, дві,
м'якість, твердий, щастя, графічний, голосний,
позначають, наступний, мала, нові, приголосний,
велика, м'який, твердість.

ВПРАВА 3.

Дивіться на таблицю з українським алфавітом. Називайте по черзі букви та констатуйте, якій звук позначає кожна буква від А до Я.

Зразок:

Це буква А.
Ця буква позначає голосний звук [а].

ВПРАВА 4.

Показуйте відповідну картку, ставте питання, відповідайте.

Зразок:

) — Що це?

- а) — Це буква А.)
- б) — Це звук [а].
- в) — Це абетка.
- г) — Це слово.
- д) — Це речення.
- е) — Це текст.

ВПРАВА 5.

Показуйте відповідну картку, ставте питання, відповідайте.

Зразок:

— Це буква М?)

а) — Так,) це буква М.)

б) — Ні,) це не буква М,) це буква Н.)

Примітка. Для урізноманітнення використовуйте й інші знайомі слова:

звук, абетка, алфавіт,
слово, речення, текст.

ВПРАВА 6.

Показуйте відповідну картку, ставте питання, відповідайте.

Зразок:

— Ця буква велика) чи мала?

— Ця буква велика.)

1. Цей звук голосний чи приголосний?
2. Цей алфавіт український чи угорський?
3. Цей текст великий чи малий?
4. Це слово довге чи коротке?

ВПРАВА 7.

Показуйте відповідну картку, ставте питання, відповідайте.

Зразок:

— Ця буква велика?)

а) — Так,) ця буква велика.)

б) — Ні,) ця буква не велика,) а мала.)

Примітка. Для урізноманітнення використовуйте

іменники:

алфавіт, звук, слово, текст;

прикметники:

малий, голосний, приголосний, твердий, м'який, шиплячий,
довгий, короткий, український, угорський;

займенники:

цей, це, ця.

УРОК ДРУГИЙ

Розмовна тема:

**ЕЛЕМЕНТАРНІ
ЛІНГВІСТИЧНІ ТЕРМІНИ**

Граматика:

**Ім'єнник, його рід, відміни, групи.
Множина ім'єнників**

ЗНАЙОМІ СЛОВА

Ось знайоме слово: **приголосний**.

Це прикметник. Тут є:

префікс **ПРИ-**
корінь **-ГОЛОС-**
суфікс **-Н-**
флексія **-ИЙ**.

Ось знайомі слова: **приголосний звук**.

Слово **звук** — ім'єнник, слово **приголосний** — прикметник.

Це атрибутивне словосполучення: **A+N**.

Кожний ім'єнник має **граматичний рід**:

чоловічий, середній або жіночий.

Це визначають закінчення: *флексії і попередні приголосні звуки*.

Наприклад,

чоловічий рід: **алфавіт, звук, корінь, музей, викладач, батько**;
середній рід: **слово, місце, прізвище, плаття**;
жіночий рід: **буква, площа, стаття, флексія, відповідь, ніч**.

Ім'єнник має **два числа**. Це *однина і множина*.

Наприклад,

однина: **викладач, місце, флексія**;
множина: **викладачі, місця, флексії**.

Ім'єнник має **чотири відміни**. Це визначають *рід та закінчення*.

Наприклад,

I. перша відміна: **буква, таблиця, аудиторія, листоніша**;
II. друга відміна: **студент, стілець, вікно, місце, прізвище**;
III. третя відміна: **ніч, відповідь, м'якість**;
IV. четверта відміна: **дівча, теля, ім'я**.

Кінцевий сегмент	Ф л е к с і ї Р О Д О В Ї Г О О Д Н И Н І Й									
	— а	— я	— и	— ат-и — ят-и	— і	— ен-і	— ї	— у	— ю	
— А	—	—	ЖІН (*чол)	СЕР	ЖІН	—	—	—	—	
— Я	—	СЕР	—	СЕР	ЖІН (*чол)	СЕР	ЖІН	—	—	
— О	СЕР (*чол)	—	—	—	—	—	—	—	—	
— Е	СЕР	СЕР	—	—	—	—	—	—	—	
— Ь + Ø	—	ЧОЛ	—	—	ЖІН	—	—	—	ЧОЛ	
ПГЛ + Ø	ЧОЛ	ЧОЛ	—	—	ЖІН	—	ЧОЛ	ЧОЛ	ЧОЛ	

* Рідко: тільки істоти

ГРАМАТИКА: ЯК ВИЗНАЧАЮТЬ РІД ІМЕННИКА?

ІМЕННИК І ЙОГО ВІДМІНИ

Кінцевий сегмент	Рід	I	II	III	IV
— А	ЖІН	буква схема крейда			
	ЧОЛ	староста Микола			
	СЕР				дівча курча лоша
— Я	СЕР		плаття завдання обличчя Запоріжжя волосся		немовля ягня поросся хлоп'я ім'я
	ЖІН	неділя стаття таблиця флексія Марія панія			
— О			пальто слово вікно Коваленко Дніпро		
— Е			море поле місце прізвище		
— Ь + Ø	ЧОЛ		день олівець учитель хлопець		
	ЖІН			сіль відповідь область м'якість	
ПГЛ + Ø	ЧОЛ		телефон текст ключ герой товариш		
	ЖІН			ніч подорож кров	
— И				мати	

Не відмінюються: метро, радіо, таксі, пані, інтерв'ю, кафе, купе, піаніно, кіно, фото, бюро, маєстро.

ІМЕННИК: М'ЯКА, МІШАНА, ТВЕРДА ГРУПИ

Кінцевий сегмент		Відміна	МК	МШ	ТВ
	—Ь	II	тіждень місяць учитель хлопець		
	—Й		трамвай музей герой		
	—Я	I	неділя учениця флексія		
	—Е		речення щастя		
	—АР	II	море поле місце		
	—ЯР		бібліотекар лікар кобзар господар		
	ШПЛ + Ø		школяр каменяр		
	ШПЛ + а	I		ніж викладач вірш плащ	
	ШПЛ + е		межа листонóша задача площа		
	ТВ. ПГЛ + Ø	II		плече прізвище	
	ТВ. ПГЛ + а		професор звук текст вокзал		
	ТВ. ПГЛ + о	I		школа група дошка сестра	
	ТВ. ПГЛ + о	II		вікно село слово число дерево	

МНОЖИНА ІМЕННИКІВ (-и, -і/-ї, -а/-я)

Відміна	Група	Рід	Називний множині (основа родового + флексія)	Флексія	Уваги
I	ТВ МШ МК -ія		школи, подруги площі, листоніші вулиці, бабусі флексії, панії	-И -І -Ї	дівчина — дівчата дитина — діти людина — люди квітка — квіти
II	ТВ МШ МК -й	ЧОЛ	звукі, батькі плащі, викладачі стілці, учителі, лікарі музеї, герої	-И -І -Ї	друг — друзі тиждень — тижні олівець → олівці -ець → -ці киїнин — киїни росіянин — росіяни
	ТВ МШ МК	СЕР	слова, вікна прізвища, селища місця, питання	-А -Я	око — очі плече — плечі
III	—		відповіді, зустрічі, матері	-І	мати — матері
IV	—		дівчата, ягнята, імена	-А	
					Тільки у множині: віла дрова окуляри двері штани гроші ножиці канікули переговори кайдани сходи меблі

**ІМЕННИК І ЙОГО ФОРМИ
В УКРАЇНСЬКО-УГОРСЬКОМУ СЛОВНИКУ (УКУС)**

ЗРАЗОК:

**кóрiнь, -реня 1. gyökér; 2. (mat) gyök;
3. (nyelv) tő, gyök**

(с. 165)

БАЧИМО:	На початку	НАЗИВНИЙ однині	Закінчення РОДОВОГО однині
	<i>На першому місці</i>	кóрiнь	
	<i>На другому місці</i>		-реня

РОЗУМІЄМО:	Повна форма РОДОВОГО однині	кóреня
	Граматичний РІД	ЧОЛОВІЧИЙ
	Відміна група	II МК
	Осно́ва родового однині	кóрен'-
	Називний множині	кóрені

ВПРАВА 1 (домашня).

Виконати письмовий переклад тексту «Знайомі слова» на угорську мову.

ВПРАВА 2.

Читайте вголос іменники:

коса, ключ, гума, цукор, лопата, карась, пала́та, рак, середá, жир, до́шка, мак, ка́ва, четве́р, щу́ка, змія́, борщ, п'я́тниця, обі́д, хи́ба, бара́н, субо́та, папі́р, де́нь, ве́черя, ве́чір, шу́ба, та́нець, ва́за, гуля́ш, капу́ста, ча́й, сусі́д, перу́ка, істо́рія, місце́, місто́, та́бліця, чо́вен, ка́чка, ді́ня, музе́й, межа́, ім'я́, прізви́ще, щеня́, цу́ценя, дрі́т, табі́р, су́кня, бібліоте́кар, пита́ння, апте́ка, флє́ксія, му́ха, знайо́мство, рідкі́сть*, кре́йда*, ту́пість*, чистота́*, са́ло*, рі́па*, ті́сто*, ме́д*, сіно́*.

Скільки слів ви розумієте без словника?

*Ці слова форм множини не мають.

ВПРАВА 3.

На окремому аркуші паперу намалюйте збільшену копію такої таблиці:

Кінцевий сегмент НАЗИВНОГО однини	ІМЕННИКИ у називному однині	ФОРМИ РОДОВОГО ОДНИНИ НА:								
		-а	-я	-и	-ат-и -ят-и	-і	-ен-і	-ї	-у	-ю
-А										
-Я										
-О										
-Е										
Ь + Ø										
ПГЛ + Ø										

За допомогою УКУС заповніть клітини цієї таблиці поданими у Вправі 2 іменниками у формах називного та родового відмінка однини.

ВПРА́ВА 4.

На окре́мому а́ркуші папе́ру намалю́йте збі́льшену ко́пію тако́ї таблїці:

Кінцєвий сегмент називно́го однини́	ІМЄ́ННИКИ У НАЗИВНО́МУ ВІДМІ́НКУ		
	чолові́чий рід	серєдній рід	жіно́чий рід
- А			
- Я			
- О			
- Е			
- Ь + Ø			
ПГЛ + Ø			

На осно́ві резу́льтатів *Впра́ви 3* та з допо́могою таблїці на стор. 27 заповніть клі́тинки цієї таблїці іме́нниками, наведе́ними у *Впра́ві 2*.

ВПРА́ВА 5.

На окре́мому а́ркуші папе́ру намалю́йте збі́льшену ко́пію тако́ї таблїці:

Кінцєвий сегмент називно́го однини́	ІМЄ́ННИКИ У НАЗИВНО́МУ ІДМІ́НКУ							
	I			II			III	IV
	ТВ	МШ	МК	ТВ	МШ	МК		
- А								
- Я								
- О								
- Е								
- Ь + Ø								
ПГЛ + Ø								

За допо́могою таблїць на стор. 28—29 заповніть клі́тини цієї таблїці іме́нниками, наведе́ними у *Впра́ві 2*.

ВПРАВА 6.

На окремому аркуші паперу намалюйте збільшену копію такої таблиці:

Кінцевий сегмент НАЗИВНОГО однини	Ім'єнники у називному ОДНИНІ	Форми називного МНОЖИНИ на:				
		- И	- І	- Ї	- А	- Я
- А						
- Я						
- О						
- Е						
- Ь + ∅						
ПГЛ + ∅						

На основі результатів *Вправи 3* та *Вправи 5* і з допомогою таблиці на стор. 30 заповніть клітини цієї таблиці ім'єнками у формах називного відмінка однини і множини.

Примітка. Слова, позначені зірочкою *, форм множини не мають.

ВПРАВА 7.

Показуйте відповідну картку, ставте питання, відповідайте.

Зразок:

А.

— Який звук позначає буква «К»?
— Буква «К» позначає приголосний звук [к].

Б.

— Які звуки позначають букви «С» та «Є»?
— Буква «С» позначає приголосний звук [с], а буква «Є» позначає два звуки: приголосний звук [j] та голосний звук [e].

ВПРАВА 8 (контрольна).

На основі *Вправи 1* виконайте зворотний переклад тексту «Знаймі слова». При потребі користуйтеся словниками УгУС та УкУс.

УРОК ТРЕТІЙ

Розмовна тема:

Граматика:

ІМЕНА І ПРІЗВИЩА

**Особові, питальні та присвійні
займенники. Сполучник ЩО.**

ЯК ВАШЕ ПРІЗВИЩЕ?

— Дóбрый дéнь! Я — ваш украї́нський лéктор.

Менé звать Ковалéнко Панáс. Ви — мої студéнти. Я — ваш лéктор.

Ковалéнко — це моє прізвище, а Панáс — це моє ім'я.

— Скажіть, будь ласка, як вас звать?

— Менé?

— Так, вас.

— Менé звать Мóлнар Ёржебет. Мóлнар — це моє прізвище,

а Ёржебет — це моє ім'я.

— Ёржі, хто ви?

— Я?

— Так, ви.

— Студéнтка. Я — студéнтка.

— Скажіть, будь ласка, хто ваш сусід лівóруч?

— Лівóруч?

— Так, лівóруч.

— Він студéнт. Мій сусід студéнт.

— Скажіть, будь ласка, як його́ звуть?

— Кóчиш Їмре. Його́ звать Кóчиш Їмре. Кóчиш — це його́ прізвище,

а Їмре — це його́ ім'я.

— Скажі, будь ласка, як тебе́ звуть? Тебе́ звать Кóчиш Їмре?

— Так, мене́. Мене́ звать Кóчиш Їмре.

— Їмре, скажі, будь ласка, хто тво́я сусідка правóруч?

— Правóруч?

— Так, правóруч.

— Вона́ студéнтка. Моя сусідка — студéнтка.

— Скажі, будь ласка, як її звать?

— Її звуть Мóлнар Ёржебет. Мóлнар — це її прізвище, а Ёржебет — це її ім'я.

— Кого́ звать Кóчиш Їмре?

— Мене́.

— Ви лéктор?

— Ні, я не лéктор. Я — студéнт.

- Ёржі, як звать ва́шу сусі́дку правору́ч?
— Правору́ч?
— Так, правору́ч.
— Ї́ї звать Кіш Ю́дит.
— Вас звать Кіш Ю́дит?
— Ні, не менé. Менé звать Надь Ма́рта.
— А ко́го звать Кіш Ю́дит?
— Ї́ї.
— Ю́дит, хто ва́ші сусі́ди?
— Студéнти. Вони́ — студéнти. Мої́ сусі́ди — студéнти.
— Як їх звать?
— Ёржі та Ї́мре. Ї́х звать Ёржі та Ї́мре.
— Ёржі, ви знаéте Ю́дит?
— Так, знаю́. Я ї́ї знаю́.
— Ї́мре! Що ка́же Ёржі?
— Ёржі ка́же, що вона́ знаé Ю́дит.
— Ю́дит, ви знаéте Ї́мре?
— Так, знаю́. Я його́ знаю́.
— Ї́мре, украї́нська мова́ важка́?
— Так, важка́. Украї́нська мо́ва — важка́.
— Ї́мре, чи знаé Ёржі, як назива́ється ця кни́жка?
— Я не знаю́.
— Спита́йте ї́ї.
— За́раз спитаю́. Ёржі, як назива́ється ця кни́жка?
— Ця́?
— Так, ця́.
— За́раз скажу́. Ця́ кни́жка назива́ється «Украї́нсько-уго́рський словни́к».
— Ёржі, як назива́ється ця кни́жка?
— Ця́?
— Так, ця́.
— Ця́ кни́жка назива́ється «Украї́нсько-уго́рський словни́к».
— Ю́дит! Що сказа́ла Ёржі?
— Ёржі сказа́ла, що ця кни́жка назива́ється «Украї́нсько-уго́рський словни́к».
— Ю́дит, сього́дні уро́к ле́гкий чи важки́й?
— Ле́гкий. Сього́дні уро́к — ле́гкий.
— Ї́мре, що ка́же Ю́дит?
— Ю́дит ка́же, що сього́дні уро́к ле́гкий.
— А ви як ду́маєте?
— Я теж так ду́маю.
— Ду́же до́бре! До побáчення!

Прислів'я: *Не прізви́ще кра́сить лю́дину, а лю́дина — прізви́ще.*

Г Р А М А Т И К А: О С О Б О В І   Т А   П Р И С В І Й Н І   З А Й М Ё Н Н И К И

О Д Н И Н А

Особа	Особовий займёник	Знахідний відмінок	Присвійні займёники			
	Підмет	Прямий додаток	Чол	Сер	Жін	Множина
	ХТО?	КОГО?	ЧИЙ?	ЧИЄ?	ЧИЯ?	ЧИЇ
1	я	менé	мій	мо́с	мо́я	мо́ї
2	ти	тебе́	твій	твоо́с	твоо́я	твоо́ї
	Ви	Вас	Ваш	Ва́ше	Ва́ша	Ва́ші
3	він воно́	його́	його́			
	вона́	ї́	ї́ї			

М Н О Ж И Н А

Особа	Особовий займёник	Знахідний відмінок	Присвійні займёники			
	ХТО?	КОГО?	Чол	Сер	Жін	Множина
	ХТО?	КОГО?	ЧИЙ?	ЧИЄ?	ЧИЯ?	ЧИЇ?
1	ми	нас	наш	на́ше	на́ша	на́ші
2	ви	вас	ваш	ва́ше	ва́ша	ва́ші
	Ви	Вас	Ваш	Ва́ше	Ва́ша	Ва́ші
3	вони́	їх	їхній	їхне́	їхня́	їхні́

ДІЄСЛОВО КАЗАТИ: ОСОБОВІ ФОРМИ

ТЕПЕРІШНІЙ ЧАС						Уваги
ОДНИНА			МНОЖИНА			
Особа	Займенник	Особова форма	Особа	Займенник	Особова форма	
1	я	каж-У́	4	ми	каж-ЕМО	з → ж
2	ти	каж-ЕШ	5	ви Ви	каж-ЕТЕ	Аналогічно:
3	він вонó вона́	каж-Е	6	вони́	каж-УТЬ	звати писати

ДІЄСЛОВО НАЗИВАТИСЯ: ОСОБОВІ ФОРМИ.

ТЕПЕРІШНІЙ ЧАС						Уваги
ОДНИНА			МНОЖИНА			
Особа	Займенник	Особова форма	Особа	Займенник	Особова форма	
1	я	назива́-Ю-ся	4	ми	назива́-ЄМО-ся	Аналогічно:
2	ти Ви	назива́-ЄШ-ся назива́-ЄТЕ-ся	5	ви Ви	назива́-ЄТЕ-ся	зустрічатися займатися починатися
3	він вонó вона́	назива́-ЄТЬ-ся	6	вони́	назива́-ЮТЬ-ся	кінчатися вітатися прощатися

	КОНТЕ́КСТ	УГО́РСЬКИЙ ЕКВІВАЛЕНТ	
		Контéкст	Сло́во
ЩО	ЩО це?	Mi ez?	MI?
		Mik ezek?	MIK?
	ЩО сказа́ла Ма́рта?	Mit mondott Márta?	MIT?
	Ма́рта сказа́ла, ЩО вона́ чита́є.	Márta azt mondta, hogy olvas.	HOGY
	Ма́рта сказа́ла, ЩО́ вона́ чита́є.	Márta azt mondta, HOGY MIT olvas.	HOGY MIT
	Кни́жка, ЩО тут лежи́ть, не ціка́ва.	A könyv, ami itt van, — nem érdekes.	AMI
	Кни́жки, ЩО тут лежа́ть, не ціка́ві.	A könyvek, amik itt vannak, — nem érdekesek.	AMIK
	Студéнт, ЩО тут сиди́ть, мій брат.	A hallgató, aki itt ül, — a testvérem.	AKI
	Студéнти, ЩО тут сидя́ть, мої дру́зі.	A hallgatók, akik itt ülnek, — a barátaim.	AKIK

«ЩО» І ЙОГО́ УГО́РСЬКІ ЕКВІВАЛЕНТИ

	КОНТЕ́КСТ	УКРАЇ́НСЬКИЙ ЕКВІВАЛЕНТ	
		Контéкст	Сло́во
HOGY	Hogy hívják Önt?	ЯК вас звать?	ЯК?
	Márta kérdezi, <i>sz</i> hogy hívnak téged?	Ма́рта пита́є, ЯК тебе́ звать.	ЯК
	Márta látja, hogy elbeszélést olvasol,	Ма́рта ба́чить, ЩО ти чита́єш оповіда́ння.	ЩО
	Márta kérdezi, hogy milyen elbeszélést olvasol,	Ма́рта пита́є, Ø ЯКЕ́ оповіда́ння ти чита́єш.	Ø
	Márta azt kéri, hogy olvassál.	Ма́рта про́сить, ЩОБ ти чита́ла.	ЩОБ

«HOGY» І ЙОГО́ УКРАЇ́НСЬКІ ЕКВІВАЛЕНТИ

ВПРАВА 1 (домашня).

Віконайте письмовий переклад тексту «Як ваше прізвище?» угорською мовою.

ВПРАВА 2.

Знайдіть у тексті такі слова:

*важка, легкий, каже, ліворуч, називається,
сусід, знає, будь ласка, думайте, звать, ця, сусідка, сьогодні, праворуч.*

ВПРАВА 3.

Заповніть прогалини відмінковими формами особових займенників.

Зразок:

Він — лектор.
Його звать Коваленко Тарас.

ЯК ВАС ЗВУТЬ?

1. Я — студентка. _____ звать Милана.
2. Ти — студент. _____ звать Віктор.
3. Ви — лектор. _____ звать Сергій.
4. Він — сусід. _____ звать Андрій.
5. Вона — сусідка. _____ звать Марія.
6. Ми — студенти. _____ звать Анна, Марта, Віктор.
7. Ви — сусіди. _____ звать Андрій, Марія.
8. Вони — лектори. _____ звать Сергій та Олég.

ВПРАВА 4.

Заповніть прогалини відповідними формами присвійних займенників.

Зразок:

Лектор знає нас.
Він — наш сусід.

ХТО ТВИЙ СУСІД?

1. Віктор знає мене. Він _____ сусід.
2. Анна знає Віктора. Вона _____ сусідка.
3. Анна і Марта знають тебе. Вони _____ сусідки.
4. Сергій знає нас. Він _____ лектор.
5. Анна і Марта знають мене. Вони _____ студентки.
6. Віктор знає тебе. Він _____ сусід.
7. Віктор і Марта знають Вас. Вони _____ сусіди.
8. Анна знає мене. Вона _____ сусідка.
9. Студенти знають Панаса. Він _____ лектор.
10. Анна знає Марту і Віктора. Вона _____ сусідка.
11. Марта знає Вас. Вона _____ студентка.
12. Анна знає нас. Вона _____ сусідка.
13. Віктор знає вас. Він _____ сусід.
14. Анна і Марта знають лектора. Вони _____ студентки.
15. Анна знає Марту. Вона _____ сусідка.
16. Марта знає тебе. Вона _____ студентка.
17. Віктор знає Анну. Він _____ сусід.
18. Лектор знає Віктора. Віктор _____ студент.
19. Студентки знають Анну і Марту. Анна і Марта _____ сусідки.
20. Ми знаємо Віктора і Анну. Вони _____ студентки.
21. Віктор і Анна знають Марту. Вони _____ сусіди.

ВПРАВА 5.

Заповніть прогалини відповідними особовими закінченнями дієслів.

КОЛІ МИ ЗУСТРІЧАЄМОСЯ?

1. Ми зустрі _____	у вівторок.
2. Ти і Віктор зустрі _____	у середу.
3. Анна і я зустрі _____	у суботу.
4. Нестор і я зустрі _____	у неділю.
5. Ви зустрі _____	у четвер.
6. Марта і Марія зустрі _____	у понеділок.
7. Марта і ти зустрі _____	у п'ятницю.
8. Вони зустрі _____	у середу.

ВПРАВА 6.

Заповніть прогалини відповідними займенниками та особовими закінченнями дієслів.

Зразок:

Мілана поспішає,
бо знає, що мама її чекає.

КОГО ЧЕКАЄ МАРТА?

1. Віктор поспішає, бо знає, що Марта _____ чек_____.
2. Я поспішаю, бо знаю, що ти _____ чек_____.
3. Анна і Марта поспішають, бо знають, що батькі _____ чек_____.
4. Ми поспішаємо, бо знаємо, що ви _____ чек_____.
5. Анна поспішає, бо знає, що ми _____ чек_____.
6. Віктор і я поспішаємо, бо знаємо, що ти _____ чек_____.
7. Ти поспішаєш, бо знаєш, що я _____ чек_____.
8. Ви поспішаєте, бо знаєте, що Анна і Марта _____ чек_____.

ВПРАВА 7.

Показуйте відповідну картку, ставте питання, відповідайте.

Зразок:

— Як називається ця буква?
— Ця буква називається М (ем).

ВПРАВА 8.

Демонструйте географічну карту, ставте питання, відповідайте.

Зразок:

— Як називається це місто (ця ріка, ця країна)?
— Це місто (ця ріка, ця країна) називається Київ (Дніпро, Україна).

УРОК ЧЕТВЕРТИЙ

Розмовна тема:

СЬОГОДНІ ЗНОВУ УКРАЇНСЬКА МОВА

Граматика:

Дієслова I та II дієвідміни. Особові форми.

Основи дієслова. Структурні типи оснóв.

ДИВЛЯТЬСЯ, АЛЄ НЕ БАЧАТЬ

Я студентка. Менє звуть Ёржі.

Тут мій зошит, моя ручка, а ось моє домашнє завдання.

Ти теж студентка. Я знаю, що тебе звуть Агнеш.

Там твій олівєць, твоя книжка, а он твоє пальто.

Я сиджу ліворуч, а ти сидиш праворуч. Марта і Віктор сидять поруч.

Коли я пишу, ти також пишеш. Не пишуть тільки Марта і Віктор, вони постійно розмовляють.

Ми студенти. Викладачі добре знають нас, а ми знаємо їх.

Українська мова — наша нова іноземна мова.

Ми старанно її вивчаємо. Вона не важка, і студенти правильно вимовляють її звуки.

Ти часто робиш усні і письмові вправи. Вони не складні, я їх теж роблю.

Кожний день ми уважно слухаємо і читаємо українські тексти, а потім їх переписуємо і перекладаємо.

Наш український лектор пояснює нові граматичні правила.

Він часто ставить питання. Його питання прості, і студенти зразу відповідають. Не кожна їхня відповідь правильна.

Деколи вони роблять помилки. Тоді лектор їх виправляє.

Коли лектор пояснює, ми легко його розуміємо, тому що він показує схеми і таблиці.

Марта і Віктор теж дивляться, але нічого не бачать.

Вони слухають, але нічого не чують. Їхні думки далеко.

Прислів'я: *Хто мову рідну забуває, того Бог карає.*

Хто мову іноземну знає, той шлях широкій має.

ДІЄСЛОВО БАЧИТИ: ОСОБОВІ ФОРМИ

Теперішній час						Уваги
Однина			Множина			
Особа	Займенник	Особова форма	Особа	Займенник	Особова форма	
1	я	бач-У	4	ми	бач-ИМО	Аналогічно: <i>мовчати</i> <i>лежати</i> <i>одержати</i>
2	ти	бач-ИШ	5	ви Ви	бач-ИТЕ	
3	він вонó вона́	бач-ИТЬ	6	вони́	бач-АТЬ	

ДІЄСЛОВО СИДІТИ: ОСОБОВІ ФОРМИ

Теперішній час						Уваги
Однина			Множина			
Особа	Займенник	Особова форма	Особа	Займенник	Особова форма	
1	я	сидж-Ў	4	ми	сид-ИМО́	* -ЯТЬ (не -АТЬ!) через те, що у 1 особі однини перед -У с чергування: д → дж. Те саме у випадках зд → ждж, т → ч, з → ж, с → ш, ст → щ. Пор.: УКУС, с.449
2	ти	сид-ЙШ	5	ви Ви	сид-ИТЕ́	
3	він вонó вона́	сид-ИТЬ	6	вони́	сид-ЯТЬ*	

ДІЄСЛОВО РОБИТИ: ОСОБОВІ ФОРМИ

Теперішній час						Уваги
Однина			Множина			
Особа	Займєнник	Особова форма	Особа	Займєнник	Особова форма	
1	я	робл-Ю	4	ми	рób-ИМО	<i>б, п, м, в, ф + Л пéред Ю, Я Аналогічно: любíти загубíти купíти спáти громíти дивíтися ста́вити</i>
2	ти	рób-ИШ	5	ви Ви	рób-ИТЕ	
3	вiн вонó вонá	рób-ИТЬ	6	вонi	рóbл-ЯТЬ	

ДІЄСЛОВО ПЕРЕПИСУВАТИ: ОСОБОВІ ФОРМИ

Теперішній час						Уваги
Однина			Множина			
Особа	Займєнник	Особова форма	Особа	Займєнник	Особова форма	
1	я	перепiсУ-Ю	4	ми	перепiсУ-ЄМО	<i>УВА → У (ЮВА → Ю) Аналогічно: по́яснювати пока́зувати забу́вати дякувати повтiрювати запiзнаватися</i>
2	ти	перепiсУ-ЄШ	5	ви Ви	перепiсУ-ЄТЕ	
3	вiн вонó вонá	перепiсУ-Є	6	вонi	перепiсУ-ЮТЬ	

ДІЄСЛОВО: ПЕРША І ДРУГА ДІЄВІДМІНИ

ТЕПЕРІШНІЙ				ЧАС			
ОДНИНА				МНОЖИНА			
Особа	Займенник	Закінчення		Особа	Займенник	Закінчення	
		I	II			I	II
1	я	-У (-Ю)		4	ми	-ЕМО (-ЄМО)	-ИМО (-ЇМО)
2	ти	-ЕШ (-ЄШ)	-ИШ (-ЇШ)	5	ви Ви	-ЕТЕ (-ЄТЕ)	-ИТЕ (-ЇТЕ)
3	він вонó вона́	-Е (-Є) -ЕТЬ-СЯ (-ЄТЬ-СЯ)	-ИТЬ (-ЇТЬ)	6	вони́	-УТЬ (-ЮТЬ)	-АТЬ (-ЯТЬ)

ДІЄСЛОВО І ЙОГО ФОРМИ
В УКРАЇНСЬКО-УГОРСЬКОМУ СЛОВНИКУ (УКУС).
ОСНОВИ ДІЄСЛОВА

Зразок:

їздити, їжджу, їздиш
megy, jár, utazik [*kocsival*]; lovagol

(с. 153)

БЛЧИМО:	На початку	ІНФІНІТІВ	ТЕПЕРІШНІЙ ЧАС	
			1 особа однині	2 особа однині
	На першому місці	їздити		
	На другому місці		їжджу	
На третьому місці			їдши	

РОЗУМІЄМО: II відміна (-ИШ)	ОСНОВИ	Основа інфінітиву	Основа теперішнього часу	
		ОІФ	ОТП-1	ОТП-2
		їзди-	їждж-	їзд-

ТЕПЕРІШНІЙ ЧАС					
ОДНИНА			МНОЖИНА		
Особа	Займенник	Особова форма	Особа	Займенник	Особова форма
1	Я	їжджу	4	МИ	їздимо
2	ТИ	їдиши	5	ВИ Ви	їдите
3	ВІН ВОНО ВОНА	їдить	6	ВОНІ	їдять*

ВПРАВА 1 (домашня).

Віконайте письмовий переклад тексту «Дивляться, але не бачать» на угорську мову.

ВПРАВА 2.

Знайдіть у тексті такі слова і вирази:

перепісуємо, старішо, пальто, правильна, складні, прості, пішеш, домашнє завдання, лєгко, відповідають, граматічні правила, інозємна мова, ставить питання, думкі, роблять помилкі, сиджу, вимовляють.

ВПРАВА 3.

Вставте пропущені слова:

1. Я знаю, що тебе _____ Агнеш.
2. Марта і Віктор сидять _____.
3. Марта і Віктор _____ розмовляють.
4. Лєктор часто ставить _____.
5. Українська мова — наша нова _____ мова.
6. Питання _____, і студенти _____ відповідають.
7. Лєктор показує _____ і _____.
8. Марта і Віктор _____, але не бачать; слухають, але не _____.
9. Лєктор _____ помилкі.

ВПРАВА 4.

Дайте відповіді на питання:

1. Кого звать Ёржі? 2. Хто сидить праворуч? 3. Де сидять Марта і Віктор? 4. Чому Марта і Віктор не пишуть?	5. Кого добре знають викладачі? 6. Які вправи ти часто робиш? 7. Що пояснює український лєктор? 8. Які питання він ставить? 9. Чому ми лєгко його розуміємо?

ВПРАВА 5.

Трансформуйте речення, максимально часто вживаючи форми множини.

Зразок:

Я легко його розумію →
Ми легко їх розуміємо.

1. Я студентка.	6. Я читаю новий текст.
2. Тут мій зошит.	7. Моє питання просте.
3. Ось моє домашнє завдання.	8. Його відповідь правильна.
4. Он його пальто.	9. Хто пояснює правило?
5. Викладач ставить питання.	10. Він робить помилки.

ВПРАВА 6.

Заповніть прогалини відповідними особовими формами дієслів, що стоять у дужках.

1. Віктор _____	Марту	(знати)
2. Студенти _____	лектора	(слухати)
3. Викладачі _____	студентів	(не бачити)
4. Лектор _____	студента	(питати)
5. Віктор і Марта питають, а лектор _____		(відповідати)
6. Я _____	українську мову	(вивчати)
7. Вона _____	китайську мову	(викладати)
8. Ти _____	текст	(переписувати)
9. Ми _____	лектора	(слухати)
10. Коли лектор _____,	студенти слухають	(читати)
11. Викладач _____	нові правила	(пояснювати)
12. Ти _____	російську мову	(знати)
13. Ви _____	німецьку мову	(вивчати)
14. Він _____	Віктора і Марту	(чекати)
15. Вони _____	сусіда і сусідку	(не слухати)
16. Студенти _____	питання	(ставити)
17. Я _____	французьку мову	(не знати)
18. Ти _____	радіо	(слухати)
19. Ви _____	фізику	(вивчати)

ВПРАВА 7 (домашня).

Знайдіть в УКУС нижченаведені дієслова і проаналізуйте морфеміку їхніх оснів.
Кожну дієслівну форму запишіть до відповідної клітинки пропонуваної таблиці:

Працювати, вчитися, пливти, відпочивати, друкувати, радіти, мріяти, хотіти, везти, писати, ходити, сісти, сміятися, терпіти, просити, подзвонити, ловити, помірти, кипіти, перекласти, продовжувати, встигнути, розуміти, ставити, класти.

Діє-від-міна	Морфеміка основи	ОІФ	ОТП-1	ОТП-2	ОТП-6	Угорський відповідник
I	ГОЛ → ГОЛ + j	чита́-ти	чита́-ю	чита́-єш	чита́-ють	
	ува → у юва → ю ава → а	пока́зува-ти	пока́зу-ю	пока́зу-єш	пока́зу-ють	
	ГОЛ → ∅ без чергування ПГЛ	бра́-ти	бер-у́	бер-єш	бер-у́ть	
	ГОЛ → ∅ і чергування ПГЛ в ОТП-1, ОТП-2	каза́-ти	каж-у́	каж-єш	каж-у́ть	
∅ → ∅	нес-ті́ допомог-ті́	нес-у́ допомож-у́	нес-єш допомож- єш	нес-у́ть допомож- уть		
II	ГОЛ → ∅ без чергування ПГЛ	бачи-ти	бач-у	бач-иш	бач-а́ть	
	ГОЛ → ∅ б → бл п → пл м → мл в → вл ф → фл (ОТП-1, ОТП-6)	любі́-ти	любл-ю́	люб-иш	любл-я́ть	
	ГОЛ → ∅ і чергування ПГЛ в ОТП-1; ОТП-6: -ять!	сиді́-ти	сидж-у́	сид-и́ш	сид-я́ть	

СТРУКТУРНІ ТИПИ ДІЄСЛІВНИХ ОСНІВ

ВПРАВА 8.

Перекладіть українською мовою:

1. Viktor és Márta kérdeznek, és a lektor válaszol.
2. Te átírod a szöveget.
3. Amikor a lektor olvas, a hallgatók hallgatnak.
4. A tanárok magyarázzák az új szabályokat.
5. A hallgatók kérdéseket tesznek fel.
6. Te rádiót hallgatsz.

ВПРАВА 9.

Дайте заперечну відповідь на питання.

Зразок:

— Це твій олівець?
— Ні, це не мій олівець.

1. Márta знає Ёржі? 2. Ти сидиш? 3. Márta і Віктор слухають? 4. Викладачі нас знають? 5. Угорська мова — іноземна мова?	6. Українська мова важка? 7. Агнеш робить вправи? 8. Лектор ставить складні питання? 9. Тут кожна відповідь правильна? 10. Ви хочете відповідати?

ВПРАВА 10 (самотійна робота).

За допомогою УкУС запишіть до пропонуваної таблиці на сторінці 51 відповідні форми усіх дієслів, що входять до лексичних мінімумів уроків 1—4.

ВПРАВА 11 (контрольна).

На основі Вправи 1 виконайте зворотний переклад тексту «Дівляться, але не бачать». При потребі користуйтеся словниками УкУС та УгУс.

І дієслівна (інфінітив)	ПИСАТИ ЗНАТИ ПОКАЗУВАТИ ЗУСТРІЧАТИСЯ	-ТИ
-------------------------	---	-----

О Д Н И Н А				
особа	Займєн- ник	Особова форма	Морфонєміка	Особове закінчен- ня
1	Я	пйШУ знаю показую зустрічаюся	а → Ø, с → ш ува → у	-у / -ю
2	ТИ	пйШеш знаєш показуєш зустрічаєшся	«	-єш / -єш
3	ВН ВОНА	пйШе знає показує зустрічається	«	-є / -с -єть(ся)

М Н О Ж И Н А				
1	МИ	пйШемо знаємо показуємо зустрічаємося	«	-ємо / -ємо
2	ВИ	пйШете знаєте показуєте зустрічаєтесья	«	-єте / -єте
3	ВОНИ	пйШуть знають показують зустрічаються	«	-уть / -ють

І дієслівна (інфінітив)	БАЧИТИ СИДІТИ СТОЯТИ ПОЗНАЙОМЛЮТИСЯ	-ТИ
----------------------------	--	-----

О Д Н И Н А				
особа	Займєн- ник	Особова форма	Морфонєміка	Особове закін- чення
1	Я	бачу сиджу стою познайомлюся	н → Ø, і → Ø, л → лж я → Ø, н → Ø, м → мл	-у / -ю
2	ТИ	бачиш сидиш стоїш познайомлюся	і → Ø я → Ø	-иш (-иш)
3	ВН ВОНА	бачить сидить стоїть познайомлюється	«	-ить (-ить)

М Н О Ж И Н А				
1	МИ	бачимо сидимо стоїмо познайомлюся	«	-имо (-имо)
2	ВИ	бачите сидите стоїте познайомлюєтесья	«	-ите (-ите)
3	ВОНИ	бачать сидяць *стояць *познайомлятьсся	н → Ø, і → Ø *стояць *познайомлятьсся	-ать / -ять

* Якщо 1 ос.од. на -ю, або якщо у 1 ос.од. є чергування кінцевого ПГД основи, тоді 3 ос.мн. на -ять. **Якщо у 1 ос.од. є вставний (протетичний) «л», тоді цей «л» є і у 3 ос. мн.

Д І Є С Л О В О. Т Е П Е Р Ш Н І Й Ч А С

ПІДМЕТ $\equiv$ ПРЯМІЙ ДОДАТОК		
ОСОБА	ПІДМЕТ	ПРІСУДОК
		ПРЯМІЙ ДОДАТОК
1	Я	ПИТАЮ
2	ТИ	ПИТАЄШ
	Ви	ПИТАЄТЕ
3	ВІН	ПИТАЄ
	ВОНА	ПИТАЄ
4	МИ	ПИТАЄМО
5	ВИ	ПИТАЄТЕ
6	ВОНИ	ПИТАЮТЬ
		СЕБЕ

ПІДМЕТ $\neq$ ПРЯМІЙ ДОДАТОК		
ПІДМЕТ	ПРІСУДОК	ПРЯМІЙ ДОДАТОК
ВИКЛАДАЧ	ПИТАЄ	МЕНЕ
ВИКЛАДАЧ	ПИТАЄ	ТЕБЕ
ВИКЛАДАЧ	ПИТАЄ	ВАС
ВИКЛАДАЧ	ПИТАЄ	ЙОГО
ВИКЛАДАЧ	ПИТАЄ	ЇЇ
(ВИКЛАДАЧ	ПИТАЄ	СЕБЕ)
ВИКЛАДАЧІ	ПИТАЮТЬ	НАС
ВИКЛАДАЧІ	ПИТАЮТЬ	ВАС
ВИКЛАДАЧІ	ПИТАЮТЬ	ЇХ
(ВИКЛАДАЧІ	ПИТАЮТЬ	СЕБЕ)

ЗВОРОТНИЙ ЗАЙМЕНИК СЕБЕ

ПІДМЕТ $\cong$ ГОСПОДАР ДОДАТКА			
ОСОБА	ПІДМЕТ	ПРІСУДОК	ПРЯМІЙ ДОДАТОК
1	Я	НАЗИВАЮ	СВОЄ ІМ'Я
2	ТИ	НАЗИВАЄШ	СВОЄ ІМ'Я
	ВИ	НАЗИВАЄТЕ	СВОЄ ІМ'Я
3	ВІН	НАЗИВАЄ	СВОЄ ІМ'Я
	ВОНА	НАЗИВАЄ	СВОЄ ІМ'Я
	МИ	НАЗИВАЄМО	СВОЇ ІМЕНА
5	ВИ	НАЗИВАЄТЕ	СВОЇ ІМЕНА
6	ВОНИ	НАЗИВАЮТЬ	СВОЇ ІМЕНА

ПІДМЕТ $\neq$ ГОСПОДАР ДОДАТКА			
ПІДМЕТ	ПРІСУДОК	ПРЯМІЙ ДОДАТОК	
ВИКЛАДАЧ	НАЗИВАЄ	МОЄ ІМ'Я	
ВИКЛАДАЧ	НАЗИВАЄ	ТВОЄ ІМ'Я	
		ВАШЕ ІМ'Я	
ВИКЛАДАЧ	НАЗИВАЄ	ЙОГО ІМ'Я	
ВИКЛАДАЧ	НАЗИВАЄ	ЇЇ ІМ'Я	
(ВИКЛАДАЧ НАЗИВАЄ СВОЄ ІМ'Я)			
ВИКЛАДАЧІ	НАЗИВАЮТЬ	НАШІ ІМЕНА	
ВИКЛАДАЧІ	НАЗИВАЮТЬ	ВАШІ ІМЕНА	
ВИКЛАДАЧІ	НАЗИВАЮТЬ	ЇХНІ ІМЕНА	
(ВИКЛАДАЧІ НАЗИВАЮТЬ СВОЇ ІМЕНА)			

ПРИСВІЙНІ ЗАЙМІННИКИ СВІЙ, СВОЄ, СВОЇ; СВОЇ

О Д Н И Н А	
Особовий займєнник	Орудний вїдмїнок
Х Т О ?	З К И М ?
Я	З М Н О Ю
Т И	З Т О Б О Ю
В и	З В а м и
В И Н, В О Н О	З Н И М
В О Н А	З Н Е Ю

М Н О Ж И Н А	
Особовий займєнник	Орудний вїдмїнок
Х Т О ?	З К И М ?
М И	З Н А М И
В И	З В А М И
В и	З В а м и
В О Н И	З Н И М И

ГРАМАТИКА: ОСОБОВІ ЗАЙМЄННИКИ У ФУНКЦІ НЕПРЯМОГО ДОДАТКА ХТО → З КИМ?

ОСОБА	Господар однина	Присвїйний займєнник	
		(спадок)	(спадки)
1	Я	мїЙ моЄ моЯ	мої
2	Т И	твїЙ твоЄ твоЯ	твої
3	В И Н В О Н О	його	
	В О Н А	її	

Господарі множина	Присвїйний займєнник		Уваги
	(спадок)	(спадки)	
М И	наШ	наші	вїдмїнюються як прикметник! (узгодження): <u>мої сумаки</u> у моїх сумаках
	наШЕ	наші	
	наША	наші	
В И	ваШ	ваші	ЙОГО, ЇЇ не вїдмїнюються! <u>його (її) зошити</u> в його (її) зошитах але: <u>їхня сумака</u> у їхній сумці
	ваШЕ	ваші	
	ваША	ваші	
В О Н И	їхнїЙ	їхні	ЙОГО, ЇЇ не вїдмїнюються! <u>його (її) зошити</u> в його (її) зошитах але: <u>їхня сумака</u> у їхній сумці
	їхнЄ	їхні	
	їхнЯ	їхні	

ВПРАВА 1.

Заповніть прогалини особовими закінченнями діслів та відповідними присвійними займенниками:

МІЙ, ТВІЙ, НАШ, ВАШ, ЙОГО, ЇЇ, ЇХНІ, СВІЙ, СВОЇ

1. Це мої друзі. Ви питаєте, як їх звуть, і вони наз_____ іменá.
  2. Усі пит____, як мене звать. Я називаю_____ ім'я.
  3. Коли тебе питають, як т_____ звать, ти називаю_____ ім'я і прізвище.
  4. Коли Віктор питає тебе, як мене зв____, ти називаю_____ ім'я.
  5. Коли студенти зустріч_____ нові слова, вони записують _____ у _____ словники.
  6. Викладач питає, як їх звуть, і Віктор називаю_____ іменá.
  7. Сусідка хоче з вами познайо____.
- Коли вона питає, як _____ звать, ви називаю_____ іменá і прізвища.
8. Ми часто зустрі_____ тебе.
- Коли нас питають, як т_____ звать, ми називаю_____ прізвище, ім'я та по батькові.
9. Це наша нова викладачка. Ви зна_____ ім'я?
  10. Інспектор питає, як нас звать, і наші сусіди називаю_____ іменá і прізвища.
  11. Цей хлопець — наш староста. Ви зна_____ ім'я?
  12. Я питаю _____, хто він, і інспектор називаю_____ ім'я.
  13. Твій батько — відомий поет, а я — початківець.
- Я хочу показати йому _____ вірші.
14. Я часто з вами зустріч____, але не зн_____ прізвище.

ВПРАВА 2.

Заповніть прогалини особовими закінченнями діслів та відповідними особовими займенниками.

З КИМ?

1. Ви — мої сусіди. Я дуже радий з _____ познайо____.
  2. Це Марта і Віктор. Коли ми зустріч____, я довго розмовляю_____ з _____.
  3. Це моя сусідка. Коли ми з _____ зустріч____, вона любить зі _____ поговорити.
  4. Це мій сусід. Коли ми зустріч____, я завжди з _____ вітаю_____.
  5. Віктор давно зна_____ мене. Ми з _____ давні друзі_____.
  6. Марта — моя сусідка праворуч. Ми з _____ давно знайоми_____.
  7. Ви — мої студенти. Дуже приємно з _____ познайоми_____.
  8. Це наш лектор. Коли заняття кінч____, він з _____ прощаю_____.
  9. Маріна — моя подруга, ми з _____ разом вчимо_____.
  10. Коли Віктор тебе бачить, він з _____ вітаю_____?
  11. Я вас не зн____. Можна з _____ познайоми_____?
  12. Цей хлопець дуже сором'язливий.
- Коли ми зустріч____, він ніколи зі _____ не вітаю_____.
13. Це мій брат. Ми з _____ дивимося_____ на телевізор.
  14. Мій сусід дуже дивний. Деколи він розмовляю_____ сам з _____.
  15. Тепер я теж починаю_____ розмовляти сам з _____.
  16. Це мої друзі. Ми кожний день бачимо_____ся з _____.

УРОК ШОСТИЙ

Розмовна тема:

Граматика:

ДНІ ТИЖНЯ

Особові форми дієслова БУТИ.

Окремі займенники і числівники найчастішого вжитку. Обставини часу.

ЯКИЙ СЬОГОДНІ ДЕНЬ?

Сьогодні понеділок.

У понеділок вранці починається новий робочий тиждень.

Учора була неділя.

У неділю вихідний день, усі відпочивають.

Завтра буде вівторок.

Усі знають, що у вівторок ми починаємо читати і перекладати новий текст.

Післязавтра — середа.

Середа завжди важкий день, у середу студенти дуже багато займаються.

Дівчата дуже чекають четвер.

У четвер вільний вечір.

У цей день увечері ми завжди зустрічаємося, розважаємося, танцюємо.

Наступний день — п'ятниця.

У п'ятницю, коли заняття закінчуються, дівчата і хлопці збираються додому.

«Приємного відпочинку!» — бажають їм сусіди.

Студенти радіють, що тиждень кінчається. Дома їх зустрічають батьки.

Попереду субота — чудовий день, коли не треба нікуди поспішати.

Тепер ми знаємо усі дні і їхні назви: робочі —

понеділок, вівторок, середа, четвер, п'ятниця

і вихідні: субота, неділя.

Загальне значення	Минулий час (МЛЧ)		Теперішній час	Майбутній час (МБЧ)			
	<i>Рід</i>	<i>Однина</i>		<i>Множина</i>	<i>Особа</i>	<i>Однина</i>	<i>Множина</i>
«Присутність, наявність»	чол	БУВ	Є	1	БУДУ	БУДЕМО	
		БУЛО			2	БУДЕШ	БУДЕТЕ
	сер	БУЛА		3	БУДЕ	БУДУТЬ	
«Відсутність»	чол	НЕ БУЛ-О		НЕМАЄ	1	НЕ БУД-Е	
		(КОГО? ЧОГО?)				2	(КОГО? ЧОГО?)
	жін				3		
	жін						

ФОРМИ ДІСЛОВА БУТИ ТА ЙОГО ЗНАЧЕННЯ

ТІ Ж Д Е Н Ь

Який день?		Коли?
1	понеділок	у понеділок
2	вівторок	у вівторок
3	середá	у сéреду
4	четвѣр	у четвѣр
5	п'ятниця	у п'ятницю
6	субóта	у субóту
7	неділя	у неділю
8	св'ято	на св'ято
9	цей день	у цей день

Який час доби?	Коли?
день	удень
ніч	вночі
ра́нок	вранці
вѣчір	увѣчері
пóлудень	опівдні
північ	опівночі

Яка порá ро́ку?	Коли?
літо	влітку
зима́	взімку
весна́	навесні
о́сінь	восені

ОБСТАВІНИ ЧАСУ НАЙЧАСТІШОГО ВЖИТКУ

НАЗИВНИЙ ОДНИНИ				НАЗИВНИЙ	Угорський	Уваги
ЧОЛ	СЕР	ЖІН	МНОЖИНИ	відповідник		
пей той який	пе те	пя та	пі ті			
якийсь	яке́	яка́	які́			
який-небудь	яке́-небудь	яка́-небудь	які́-небудь			
ко́жний	ко́жне	ко́жна	ко́жні			
і́нший	і́нше	і́нша	і́нші			
у́весь	у́се	у́ся	у́сі			
чий	чи́	чий	чий			
чийсь	чи́сь	чийсь	чийсь			
чий-небудь	чи́-небудь	чий-небудь	чий-небудь			
сам	саме́	сама́	самі́			
о́дин	о́дне	о́дна	о́дні			
два						
	ХТО					
	ХТОСЬ					
	ХТО́-небу́дь					
	ні́хто́					
	шо́					
	шо́сь					
	шо́-небу́дь					
	ні́що					
					Ці слова́ форм множини не ма́ють!	

ОКРЕМІ ЗАЙМІННИКИ І ЧИСЛІВНИКИ НАЙЧАСТІШОГО ВЖИТКУ

ВПРАВА 1.

В кінці кожного висловлювання ставте відповідну обставину часу.

КОЛІ БУДЕ НАСТУПНЕ ЗАНЯТТЯ?

1. Сьогодні понеділок.	Наступне заняття буде_____ (вівторок).
2. Сьогодні вівторок.	Наступне заняття буде_____ (четвер).
3. Сьогодні середа.	Наступне заняття буде_____ (понеділок).
4. Сьогодні четвір.	Наступне заняття буде_____ (п'ятниця).
5. Сьогодні п'ятниця.	Наступне заняття буде_____ (середа).
6. Сьогодні субота.	Наступне тренування буде_____ (неділя).
7. Сьогодні неділя.	Наступне тренування буде_____ (субота).
8. Сьогодні понеділок.	Наступний урок буде_____ (середа).
9. Сьогодні вівторок.	Наступний урок буде_____ (п'ятниця).
10. Сьогодні субота.	Наступний урок буде_____ (понеділок).
11. Сьогодні середа.	Наступний урок буде_____ (четвер).
12. Сьогодні четвір.	Наступний урок буде_____ (вівторок).
13. Сьогодні субота.	Наступна лекція буде_____ (неділя).
14. Сьогодні вівторок.	Наступна лекція буде_____ (четвер).
15. Сьогодні середа.	Наступна лекція буде_____ (п'ятниця).
16. Сьогодні четвір.	Наступна лекція буде_____ (середа).
17. Сьогодні понеділок.	Наступна лекція буде_____ (субота).

ВПРАВА 2.

Додаючи закінчення, ставте питання до тексту і відповідайте на них.

1. Коли почин_____ нов_____ робоч_____ тиждень?
2. Коли ви почина́_____ читати і перекла_____ нов_____ текст?
3. Коли студент_____ дуже багато займа_____?
4. Чому середа важк_____ день?
5. Коли студент_____ зустріча_____ і розважа́_____?
6. Чому дів_____ дуже чек_____ четвір?
7. Куди студент_____ збира́_____ у п'ятниця_____?
8. Що баж_____ їм сусіди?
9. Хто зустріч_____ їх до́ма?
10. Як_____ день субота?
11. Чому субота чудов_____ день?

УРОК СЬОМИЙ

Розмовна тема:

Граматика:

ТЕЛЕФОННІ НОМЕРИ

Кількісні числівники

ВИ МЛЄТЕ ТЕЛЕФОН? ЯКИЙ ВАШ НОМЕР?

Сьогодні ми вивчимо числівники.

Кількісні числівники такі:

1 один	11 одинадцять	10 десять	100 сто	0 нуль
2 два	12 дванадцять	20 двадцять	200 двісті	
3 три	13 тринадцять	30 тридцять	300 триста	
4 чотири	14 чотирнадцять	40 СЬОРОК	400 чотиреста	
5 п'ять	15 п'ятнадцять	50 п'ятдесят	500 п'ятсот	
6 шість	16 шістнадцять	60 шістдесят	600 шістсот	
7 сім	17 сімнадцять	70 сімдесят	700 сімсот	
8 вісім	18 вісімнадцять	80 вісімдесят	800 вісімсот	
9 дев'ять	19 дев'ятнадцять	90 ДЕВ'ЯНОСТО	900 дев'ятсот	
10 десять	20 двадцять	100 сто	1000 ТИСЯЧА	

	2000 дві		5000 п'ять	
1000 —одна тисяча	3000 три	} тисячі	.....	} тисяч
	4000 чотири		20000 двадцять	

Дивимося на слова, які позначають числа:

7, 8; 50, 60, 70, 80, 90; 500, 600, 700, 800, 900.

Скажіть, будь ласка, є тут м'який знак («Ь»)? Є чи немає?

Немає! М'який знак тут ніколи не пишеться.

А слова, які позначають числа: 15, 16, 17, 18, 19 мають тільки ОДИН м'який знак: це завжди тільки остання буква.

Тепер ми пам'ятаємо, як пишуться числівники, і знаємо їхнє ЗОЛОТЕ ПРАВИЛО: м'який знак ніколи не пишеться в середині слова.

Числівники мають ще один нюанс: після Ц ніколи не пишемо А, пишемо тільки Я: дві́дцять, три́дцять, двана́дцять, трина́дцять тощо.

Слова три́ста, чоти́риста мають кінцевий сегмент А.

Я маю домашній телефон.

Мій номер: 341 598 (три чотири один п'ять д'яв'ять вісім або триста сорок один п'ятсот дев'яносто вісім).

Кожне місто має свій автоматичний телефонний код.

Місто Ниредьгаза має автоматичний код: 42 (сорок два), поштовий індекс: 4400 (чотири тисячі чотириста або сорок чотири нуль нуль).

Моє рідне місто Мішкольц. Там живе моя подруга. Коли я хочу туди позвонити, я набираю такий номер:

06 — міжміський зв'язок;

46 — автоматичний код;

216 892 — її домашній телефон.

Я дуже не люблю, коли часто дзвонить телефон. Деколи він заважає працювати, а деколи не дає відпочивати.

Якщо телефон дзвонить пізно увечері, коли я вже лягаю спати, я довго не сплю, а потім часто прокидаюся уночі.

Якщо телефон дзвонить уночі, я довго не розумію, хто мене викликає, а потім не можу заснути знову і ніяк не можу заспокоїтися.

Якщо телефон дзвонить рано вранці, коли я ще сплю, то я потім цілий день погано себе почуваю. Болить голова і взагалі поганий настрій.

Тому, коли мене питають, чи маю я телефон, я жартую, що мій телефон несправний і давно вже не працює.

На це усі кажуть, що його треба відремонтувати.

ГРАМАТИКА. ДІЄСЛОВО «МАТИ».

я	МАЮ	ми	МАЄМО
ти	МАЄШ	ви	МАЄТЕ
він, воно, вона	МАЄ	вони	МАЮТЬ

я	НЕ МАЮ	ми	НЕ МАЄМО
ти	НЕ МАЄШ	ви	НЕ МАЄТЕ
він, воно, вона	НЕ МАЄ	вони	НЕ МАЮТЬ

+ / -	ВІН МАЄ ВІДЕО?	+ / -	Є ТУТ ВІДЕО?
Так,	він МАЄ відео.	Так,	тут Є відео.
Ні,	він НЕ МАЄ відео.	Ні,	тут НЕМАЄ відео.

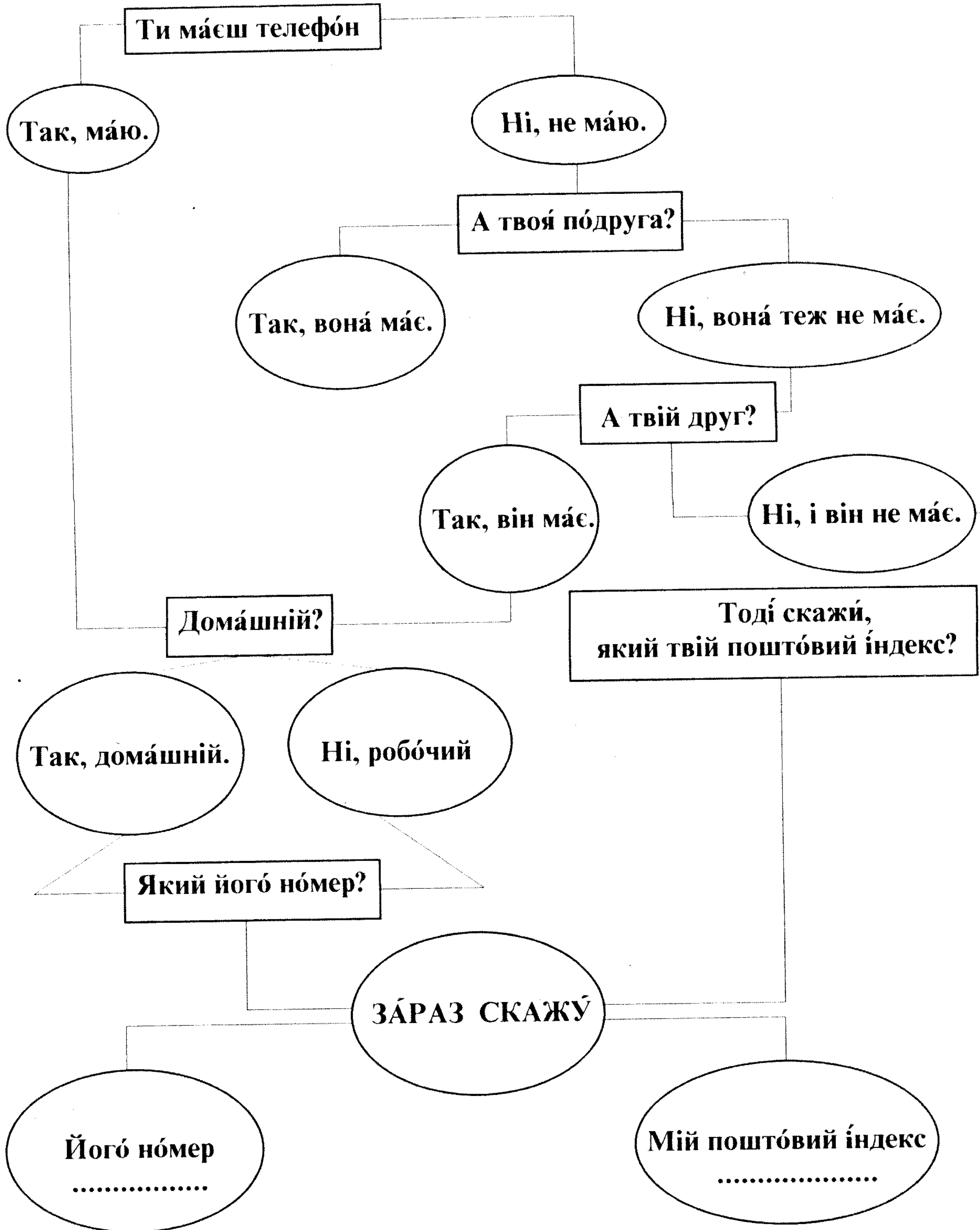

Postal irányítószám	Helység, település	Távhiív körzetszám	Megye	Postal irányítószám	Helység, település	Távhiív körzetszám	Megye	Postal irányítószám	Helység, település	Távhiív körzetszám	Megye	Postal irányítószám	Helység, település	Távhiív körzetszám	Megye
3809	Nyésta	-	4	8744	Orosztony	-	19	3242	Parászasvár	36	9	4125	Pocsa	-	8
8612	Nyím	84	14	8954	Ortaháza	92	19	3777	Parasznya	48	4	2017	Pócsmegeyer	26	13
4264	Nyirabrány	-	8	9354	Osló	97	7	2035	Parkváros (Érd)	23	13	4327	Pócspetri	42	15
4262	Nyiracsád	-	8	9512	Ostffyasszonyfa	-	17	4475	Paszab	-	15	7666	Pogány	72	2
8454	Nyirád	-	18	3326	Ostoros	36	9	3060	Pászto	32	12	8728	Pogányszenteipeter	-	14
4254	Nyiradony	-	8	9825	Oszkó	94	17	9311	Pásztói	-	7	8932	Pókaszepetk	92	19
4300	Nyirbátor	42	15	3591	Oszlár	49	4	8825	Pat	-	19	7458	Polány	-	14
4372	Nyirbéltek	42	15	7444	Osztopán	-	14	2648	Patak	35	12	4090	Polgár	52	8
4361	Nyirbogát	42	15	3600	Ózd	47	4	7463	Patalom	82	14	8154	Polgárdi	22	6
4511	Nyirbogdány	-	15	7836	Ozdfalu	-	2	7922	Patapoklosi	73	2	8153	Polgárdi Ipartelepek	-	6
4356	Nyircsaholy	44	15	8998	Ozmánbük	92	19	7477	Patca	82	14	2013	Pomáz	26	13
4331	Nyircsászári	-	15	7086	Ozora	-	16	8092	Pátka	22	6	4761	Porcsalma	44	15
4332	Nyirderzs	-	15	8292	Ócs	-	18	7536	Patosta	-	14	9796	Pornóapáti	94	17
4400	Nyiregyháza	42	15	7143	Ocsény	-	16	8857	Pátró	-	19	3388	Poroszló	36	9
4362	Nyirgelse	-	15	5451	Ócsöd	-	10	4523	Pátróha	-	15	9612	Porpác	-	17
4311	Nyirgyulaj	42	15	4755	Ókörtöfűpös	44	15	2660	Patvarc	-	12	8858	Porrog	-	14
3998	Nyiri (Füzérkomlós)	-	15	9621	Ólbó	-	17	2071	Paty	23	13	8858	Porrogszentkirály	-	14
4535	Nyirbrony	42	15	4373	Ómbóly	-	15	4766	Pátyod	44	15	8858	Porrogszentpál	-	14
4541	Nyirjako	42	15	9339	Öntesmajor (Kapuvar)	42	12	2476	Pázmánd	22	6	8986	Pórszombat	92	19
4544	Nyirkarász	-	15	4336	Ör	97	12	9085	Pázmándtalu	96	7	5152	Portelek	-	10
4333	Nyirkáta	-	15	2162	Órboityány	44	15	2119	Pécel	-	13	8429	Porva	-	18
4537	Nyirkércs	42	15	6311	Öregcsertő	27	13	9754	Pecöl	-	17	9631	Pósta	-	17
4632	Nyirlovó	-	15	8697	Óreglak	44	15	7600	Pécs	72	2	7977	Potomy	-	14
4371	Nyirlugos	42	15	2671	Órhalom	27	13	7951	Pécsbagota	73	2	9324	Polyond	-	7
4564	Nyirmada	42	15	9933	Órimagyarósd	85	14	7766	Pécsdevecser	72	2	8900	Pózva	-	19
4263	Nyirmartonfalva	-	8	9941	Óriszentpéter	-	17	8245	Pécsely	86	18	8929	Pököske	92	19
4722	Nyirmelegyes	44	15	2377	Órkeny	-	13	7628	Pécsszabolcs	72	2	8773	Pököskéfő	-	19
4363	Nyirmihálydi	-	15	5222	Örményes	-	17	7762	Pécsudvard	72	2	7148	Pörboly	-	16
4822	Nyirparasznya	44	15	5556	Örménykut	67	3	7720	Pécsvárad	72	2	8956	Pördefőde	92	19
4531	Nyirpazony	-	15	8854	Örtilos	-	10	7831	Pellérd	-	2	8767	Pótréte	-	19
4376	Nyirpilis	42	15	8242	Örvényes	86	18	8138	Pélpuszt (Szabadhidvég)	-	9	3925	Prügy	-	4
4432	Nyirszőlős (Nyiregyháza)	42	15	2616	Ösagárd	-	14	2614	Penc	27	13	8291	Pula	83	18
4522	Nyirtass	-	15	8161	Ósi	88	18	4267	Penészlek	42	15	8693	Pusztaberény	-	13
4461	Nyirtelek	-	15	8191	Óskü	88	18	8426	Pénzesgyőr	-	18	2658	Pusztaberki	-	12
4554	Nyirtét	-	15	9153	Öttevény	88	18	4941	Penyige	-	15	9373	Pusztacsalád	99	7
4532	Nyirtura	-	15	6784	Öttomos	96	7	9099	Per	-	15	9739	Pusztacsó	94	17
4341	Nyirvasvári	42	15	-	-	62	5	-	-	96	7	-	-	-	17

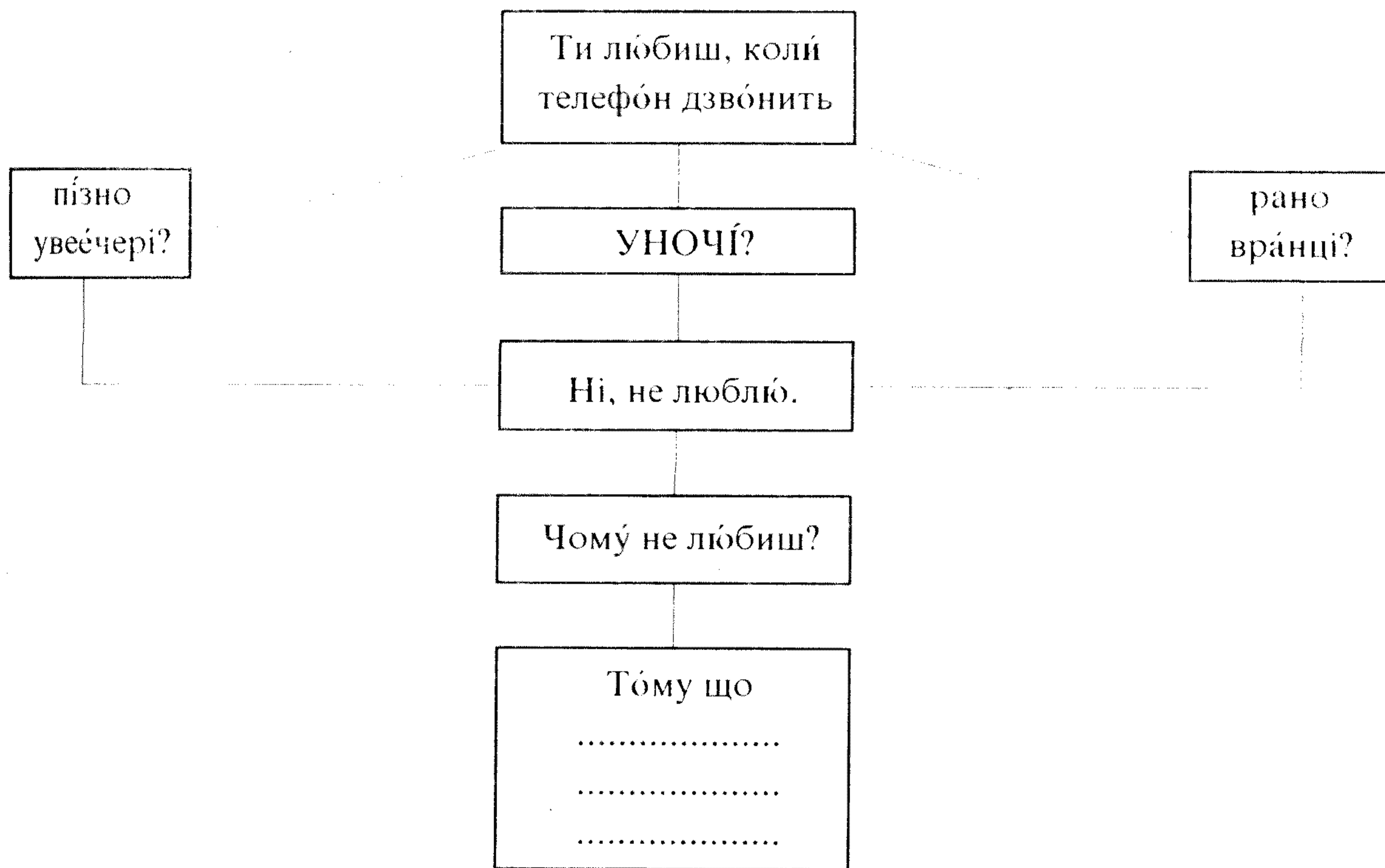
ВПРАВА 2 (усно).

Будуйте діалоги за пропонуваною схемою:

ВПРАВА 3.

За допомогою пропонуванних словосполучень будуйте діалоги спочатку за схемою, а потім напам'ять.

1. він заважає працювати	8. я ще сплю
2. потім я довго не сплю	9. я не можу заснути знову
3. потім я цілий день погано себе почувую	10. потім я цілий день маю поганий настрій
4. потім я ніяк не можу заспокоїтися	11. я довго не розумію, хто мене викликає
5. потім цілий день болить голова	12. потім я часто прокидаюся уночі
6. я вже лягаю спати	13. він не дає відпочивати
7. він заважає дивитися телевізійні новини	14. він не дає слухати ранковій вісті по радіо

ВПРАВА 4.

Читайте вголос такі кількісні числівники:

1. 29	6. 158	11. 117	16. 486	21. 444	26. 17
2. 19	7. 18	12. 72	17. 19	22. 555	27. 707
3. 97	8. 54	13. 12	18. 1994	23. 15	28. 2001
4. 722	9. 15	14. 24	19. 1094	24. 51	29. 4094
5. 214	10. 591	15. 48	20. 1049	25. 72	30. 14

ВПРАВА 5.

Пишіть на дошці кількісні числівники, які диктує викладач.

УРОК ВОСЬМИЙ*Розмовна тема:**Грамматика:***СТУДЕНСЬКІ БУДНІ****Ім'єнники і прикметники у місцевому відмінку****У ПЕДАГОГІЧНОМУ ІНСТИТУТІ**

Віктор живе у місті Ниредьгаза. Він приїхав сюди у цьому році.

Зараз він мешкає у гуртожитку на вулиці Шоштої на третьому поверсі у кімнаті номер 314. В усіх кімнатах дуже затишно, всі меблі — в порядку.

Віктор вчиться у педагогічному інституті на першому курсі.

Педагогічний інститут стоїть на околиці у гарному парку.

На цьому ж місці стоїть і гуртожиток. Недалеко є озеро.

На його березі — чудовий пляж.

В інституті студенти вивчають іноземні мови.

На кожному практичному занятті треба багато працювати, а на лекціях — уважно слухати і записувати.

На практичних заняттях викладач ставить питання, студенти відповідають.

У кожному питанні, у кожній відповіді є цікаві слова і граматичні форми.

У нашій аудиторії затишно.

Книжки, зошити, ручки, олівці лежать на столах і у портфелях або сумках.

Коли заняття кінчаються, Віктор обідає в їдальні.

Потім, якщо погода добра, Віктор гуляє на свіжому повітрі.

У бібліотечі Віктор виконує домашнє завдання.

У домашньому завданні викладач виправляє помилки.

На власних помилках люди вчаться.

Коли треба, Віктор друкує на машинці або складає і редагує тексти на комп'ютері.

Віктор дуже любить мистецтво, на канікулах він часто ходить по музеях та по виставках.

Увечері Віктор відпочиває. При нашому інституті є музична студія.

Там Віктор грає на гітарі і на піаніно.

Хлопці і дівчата грають на багатьох музичних інструментах: на роялі, на скрипці, на віолончелі тощо.

У вересні у гуртожитку був танцювальний вечір.

Віктор був на ньому і грав на гітарі.

Студенти довго аплодували.

Від-мі-на	Рід	Група	Називний однині	Місцевий однині	Морфо- неміка	Флєк- сія	Місцевий множині	Флєк- сія	У в а г и
I	жін	ТВ	сторінка	НА СТОРІНЦІ	к → ц'	-І	ПО СТОРІНК-АХ	-АХ	Прийменники: В, У НА ПО, О ПРИ В однині перед флєксією -І чергування: к → ц' Г → з' х → с'
		МШ	задача	У ЗАДАЧІ		-І	У ЗАДАЧ-АХ	-АХ	
		МК	вулиця	ПО ВУЛИЦІ		-Ї	ПО ВУЛИЦ-ЯХ	-ЯХ	
		-ія	аудиторія	В АУДИТОРІЇ		-І	В АУДИТОРІ-ЯХ	-ЯХ	
II	чол	ТВ	стіл	НА СТОЛІ		-І	НА СТОЛ-АХ		В, У НА ПО, О ПРИ В однині перед флєксією -І чергування: к → ц' Г → з' х → с'
		-к	гуртожиток	У ГУРТОЖИТК-У	ок → к	-У	У ГУРТОЖИТК-АХ	-АХ	
		МШ	вірш	У ВІРШІ		-І	У ВІРШ-АХ		
		МК	стілець	НА СТИЛЬЦІ	ещь → ц'	-І	НА СТИЛЬЦ-ЯХ		
		-ій	трамвай	НА ТРАМВАЇ		-Ї	ПО МУЗЕ-ЯХ	-ЯХ	
		ТВ	місто	У МІСТІ		-І	У МІСТ-АХ		
III		-к-	ліжко	НА ЛІЖК-У		-У	НА ЛІЖК-АХ	-АХ	В, У НА ПО, О ПРИ В однині перед флєксією -І чергування: к → ц' Г → з' х → с'
		МШ	прізвище	У ПРІЗВИЩІ		-І	У ПРІЗВИЩ-АХ	-АХ	
		МК	місце	НА МІСЦІ		-І	ПО МІСЦ-ЯХ	-ЯХ	
		—	оповідання	В ОПОВІДАННІ		-І	ВОПОВІДАНН-ЯХ	-ЯХ	
IV	жін	—	відповідь	У ВІДПОВІДІ		-І	У ВІДПОВІД-ЯХ	-ЯХ	місце -МК!
		—	повість	У ПОВІСТІ		-І	У ПОВІСТ-ЯХ	-ЯХ	
IV	сер	—	ім'я	В ІМЕНІ		-І	В ІМЕН-АХ	-АХ	місце -МК!
		—	ягня	НА ЯГНЯТІ		-І	НА ЯГНЯТ-АХ	-АХ	

ІМЕННИК: МІСЦЕВИЙ ВІДМІНОК ОДНИНІ І МНОЖИНИ

Рід	Група	Називний однині	МІСЦЄВИЙ				У в а г и
			Однина	Флексія	Множина	Флексія	
чол	ТВ	перший	У ПЕРШ-ОМУ				У множині прикметникові форми однакові
	МК	останній	В ОСТАННЬ-ОМУ	-ОМУ	У ПЕРШ-ИХ	-ИХ	
сер	ТВ	перше	У ПЕРШ-ОМУ				для всіх родів
	МК	останнє	В ОСТАННЬ-ОМУ				
жін	ТВ	перша	У ПЕРШ-ІЙ	-ІЙ	В ОСТАНН-ІХ	-ІХ	МК
	МК	остання	В ОСТАНН-ІЙ				

ПРИКМЕТНИК: МІСЦЄВИЙ ВІДМІНОК ОДНИНИ І МНОЖИНИ

Особа	Однина		Множина		СЕБЕ	У в а г и
	Називний	Місцевий	Називний	Місцевий		
1.	я	НА МЕНІ	ми	НА НАС		
2.	ти	НА ТОБІ	ви	НА ВАС	НА СОБІ	
	ви	У ВАС	ви	У ВАС		
3.	він	НА НЬОМУ	вони	НА НИХ		
	вона	НА НІЙ				

ОСОБОВІ ЗАЙМЕННОКИ: МІСЦЄВИЙ ВІДМІНОК

Рід	Називний однині	МІСЦЕВІЙ				Уваги
		Однина	Закінчення	Множина	Закінчення	
чол	якій(сь)	НА ЯК-ОМУ(сь)	-ОМУ	НА ЯК-ЇХ(ось)	-ИХ	В однині чол = сер
	одін цей увесь чий(сь) свій	В ОДН-ОМУ У ЦЬ-ОМУ В УСЬ-ОМУ У ЧИ-ЄМУ(сь) У СВО-ЄМУ	-ОМУ -ЄМУ	В ОДН-ЇХ У Ц-ИХ В УС-ЇХ У ЧИ-ЇХ(ось) У СВО-ЇХ	-ИХ -ИХ -ЇХ	
жін	яка(сь)	НА ЯК-ЇЙ(сь)	-ЇЙ	«	«	У множині фóрми цих слів <i>однакові</i> для всіх родів
	одна ця уся чия(сь) своя	В ОДН-ЇЙ У Ц-ЇЙ В УС-ЇЙ У ЧИ-ЇЙ(сь) У СВО-ЇЙ	-ЇЙ -ЇЙ	«	«	
—	скільки багато	У СКІЛЬК-ОХ У БАГАТЬ-ОХ	-ОХ			Ці слова форм множини не мають!
	ТРИ (2 — 4) ШІСТЬ (5 — 20) хто(сь) що(сь) ніхто ніщо	НА ТРЬ-ОХ НА ШЕСТ-Й НА К-ОМУ(сь) НА Ч-ОМУ(сь) НІ В К-ОМУ НІ В Ч-ОМУ	-ОХ -И -ОМУ			

ВІПРÁВА 1.

Додаючи закінчення, ставте питання до тексту і відповідайте на них.

1. Де жи_____ Віктор?
2. У як_____ гуртожит_____ він мешкає?
3. На як_____ по́вер_____ кімната Віктора?
4. У як_____ кімна_____ він мешкає?
5. Коли́ Віктор приї_____ до Ниредьгази?
6. На чо́_____ він приїх_____?
7. Де вчі_____ Віктор?
8. На як_____ курс_____ вчиться Віктор?
9. Де знахо́_____ педагогіч_____ інститут?
10. Де сто_____ гуртожиток?
11. Де студенти вивч_____ інозем_____ мови?
12. На як_____ занят_____ треба багато працювати?
13. Коли́ треба ува́ж_____ слухати і записувати?
14. Що роб_____ студенти, коли́ викладач ставить питання?
15. Де зустріч_____ студенти цікаві слова́ і граматичні ф́орми?
16. Де леж_____ книжки́ і зо́шити?
17. Де обідає Віктор і коли́?
18. Де гул_____ Віктор, якщо́ погóда до́б_____?
19. Де піш_____ Віктор домашн_____ завдання?
20. У як_____ завдан_____ виправля́_____ помилки́ викладач?
21. На чо́_____ Віктор друкує́ тексти?
22. Де Віктор бува́є на канік_____?
23. На як_____ музичн_____ інструмент_____ гра́є Віктор?
24. На як_____ музичн_____ інструмент_____ грають хлопці́ і дівча́та?
25. Коли́ і де відбу́вся танцюва́ль_____ ве́чир?
26. Що робі́в Віктор на ць_____ ве́чорі?
27. На чи_____ помилка́х лю́ди вча́ться?
28. На скільк_____ музичн_____ інструментах гра́є Віктор?
29. У чи_____ аудитор_____ зати́шно?
30. При чи_____ інстит_____ є музична студи́я?
31. На чо́_____ Віктор склада́є і редагу́є тексти?

УРОК ДЕВ'ЯТИЙ.*Розмовна тема:***ОСІНЬ, ЗИМА, ВЕСНА, ЛІТО***Граматика.***Місцевий відмінок: семантичні характеристики****В ЯКОМУ МІСЯЦІ ПОЧИНАЄТЬСЯ ЗИМА?***Ми вже знаємо, як називаються дні у тижні.**А які місяці є у календарному році?**Місяці теж мають свої назви, їх запам'ятати не важко.*

1. січень	4. квітень	7. липень	10. жовтень
2. лютий	5. травень	8. серпень	11. листопад
3. березень	6. червень	9. вересень	12. грудень

Місяць ЛЮТИЙ має закінчення —ИЙ і відмінюється, як «твердий» прикметник.

Місяць ЛИСТОПАД має тверде закінчення, усі інші назви мають м'які закінчення.

Ці слова відмінюються, як звичайні іменники.

Зараз осінь. Восени в усіх школах та університетах починається новий навчальний рік. У цьому році осінь дуже гарна, стоїть справжнє бабине літо.

Листопад — останній осінній місяць. У листопаді опадає лістя, ранки і вечори — холодні. Вранці часто буває туман, а вдень ще деколи пригріває сонце.

Зима починається у грудні. Взимку часто іде сніг, стоять морози.

Усі люди чекають велике свято. Це свято називається Різдво Христове.

На зимових канікулах діти катаються на санках, на лижах, на ковзанах.

У лютому зима кінчається, і у березні починається весна.

Тане сніг, зеленіє трава, квітнуть дерева.

Навесні теж є велике свято: це весняне свято називається Пасха або Великдень.

Літо починається у червні і кінчається у серпні. У червні студенти складають іспити, а у липні і серпні відпочивають на літніх канікулах.

В ЯКОМУ МІСЯЦІ?

МІСЯЦЬ		КОЛІ?	
вѳресЕнь	IX	у вѳресні	восені
жѳвтЕнь	X	у жѳвті	
листопад	XI	у листопаді	
грудЕнь	XII	у грудні	взимку
сичЕнь	I	у сичні	
лютий	II	у лютому	
бѳрезЕнь	III	у бѳрезні	навесні
квітЕнь	IV	у квітні	
травЕнь	V	у травні	
чѳрвЕнь	VI	у чѳрвні	влітку
липЕнь	VII	у липні	
сѳрпЕнь	VIII	у сѳрпні	

ВПРАВА 1.

По чѳрзі питайте сусіда/сусідку, в якому місяці він/вона має день народження.

УРОК ДЕСЯТИЙ

Розмовна тема:

Грамматика:

О КОТРИЙ ГОДИНИ? НА ЯКІЙ СТОРІНЦІ?

Порядкові числівники.

Форми дієслова у минулому часі.

В ЯКОМУ РОЦІ ТИ НАРОДИЛАСЯ?

Вивчаємо числівники далі. Кількісні числівники ми вже знаємо.

А порядкові числівники такі:

1. перший	11. одинадцятий	30. тридцятий	300. трьохсотий
2. другий	12. дванадцятий	40. СОРОКОВИЙ	400. чотирьохсотий
3. третій	13. тринадцятий	50. п'ятдесятий	500. п'ятсотий
4. четвертий	14. чотирнадцятий	60. шістдесятий	600. шістсотий
5. п'ятий	15. п'ятнадцятий	70. сімдесятий	700. сімсотий
6. шостий	16. шістнадцятий	80. вісімдесятий	800. вісімсотий
7. сьомий	17. сімнадцятий	90. ДЕВ'ЯНОСТИЙ	900. дев'ятсотий
8. восьмий	18. вісімнадцятий	100. сотий	1000. тисячний
9. дев'ятий	19. дев'ятнадцятий	200. двохсотий	2000. двохтисячний
10. десятий	20. двадцятий	0. нульовий	3000. трьохтисячний

Ми бачимо, що порядкові числівники мають такі ж закінчення, як і «тверді» прикметники (ТВ). Тільки порядковий числівник ТРЕТІЙ, має такé закінчення, як «м'який» прикметник (МК).

У минулому році я вчився у гімназії, а у цьому році я вчуся у педагогічному інституті. Це зовсім інше життя. Вранці я звичайно прокидаюся о шостій годині.

Я відразу встаю, і о сьомій годині я вже давно на ногах: був і на стадіоні, і у магазині. Заняття в інституті починаються о восьмій годині, а кінчаються о другій або о третій. О четвертій годині я завжди сиджу в бібліотечі, багато читаю і конспектую. Вчора я прочитав у літературній енциклопедії, що велика українська поетеса Лєся Українка народилася у 1871 р. (у тисяча вісімсот сімдесят першому році).

У вівторок я шукав у словнику, що значить українське слово «прокидатися».

Я знайшов його угорський переклад в українсько-угорському словнику (УкУС) на 289 с. (на двісті вісімдесят дев'ятій сторінці).

Увечері о шостій годині я і мої друзі гуляємо у парку на свіжому повітрі.

О сьомій годині я люблю дивитися теленовіни, тобто, телевізійні новіни, потім знову займаюся.

Об одинадцятій годині я лягаю спати і вночі сплю дуже міцно.

Інфінітив (-ТИ)	Основа інфінітива Oinf	Сuffixe мн. часу	Морфо-неміка	Флексив	О ДННН А: 1, 2, 3 особа			МНОЖИНА 1, 2, 3 особа чол, сер, жін -ЛИ	Уваги
					чол -В, Ø, Ø	сер -ЛО	жін -ЛА		
читати народитися стояти магнути	народи__ся стоя__ магну__	-В	для Oinf на ГОЛ	Ø	читав	читало	читала	читали народилися стояли магнули	
					народився	народилося	народилася		
					стояв	стояло	стояла		
бігти померти могти	біг__ помер__ мог__	Ø	для Oinf на ПГЛ та -НУ -	Ø	біг	бігло	бігла	бігли померли могли	
					помер	померло	померла		
					міг	мігло	мігла		
мерзнути	мерзну__	-Л-	-НУ - впадає (різко)	-а					
йти прійти знайти		ти самі		ти самі	йшов	йшло	йшла	йшли прійшли знайшли	Неправильні форми дає словник
					прійшов	прійшло	прійшла		

ДІЕСЛОВО: ФОРМИ МИНУЛОГО ЧАСУ

УРОК ОДИНАДЦЯТИЙ

Розмовна тема:

МІЙ РОБОЧИЙ ДЕНЬ

Граматика:

**Ім'єнники і прикмєтники у родовому відмінку.
Присвїйна констру́кція.**

ЗУПІНКА АВТОБУСА НЕДАЛЕКО

Кожного дня після ранкової гімнастики я йду до інституту.

Від гуртожитку до навчального корпусу зовсім близько: минає приблизно п'ять хвилин, і ми вже сидимо в аудиторії. Студенти вже є, а викладача ще немає.

Студенти виймають зі своїх сумок та портфелів ручки, олівці, лінійки, готуються до контрольної роботи.

Після першого заняття я поспішаю до буфету. У буфеті я снідаю: купую пакет молока, трохи сиру, дві булочки. Крім мене, тут снідають багато моїх однокурсників.

Сьогодні у Марти немає словника. Словник важкий, і замість нього Марта принесла цікавий детектив. Добре, що заняття з української мови відбуваються у навчальній бібліотечі нашої кафедри. Тут є багато словників, енциклопедій, довідників, підручників. Ми постійно шукаємо нові слова в українсько-угорському словнику, без словника ми ще не можемо перекладати.

У словнику я шукаю і знаходжу значення незрозумілих слів.

Крім цього, тут можна знайти і граматичні форми ім'єнників і дієслів. Дома у мене також є два словники. Один словник — угорсько-український (УГУС), другий — українсько-угорський (УКУС). Словники дуже потрібні для систематичного вивчення іноземної мови. Крім цих словників, у мене є і багато інших книжок.

Заняття в інституті тривають від восьмої години ранку до другої години дня. Після занять я відпочиваю, а потім займаюся у читальному залі нашої бібліотеки.

Від понеділка до п'ятниці я щодня ходжу до інституту, а в кінці тижня їду до Мішкольца. У цьому місті живуть мої батьки: тато і мама. Від гуртожитку до залізничного вокзалу я їду на восьмому автобусі і на кінцевій зупинці виходжу.

Зупинка автобуса біля нашого інституту: чотири хвилини, якщо йти пішки. А від Ниредьгази до Мішкольца теж не далеко — дев'яносто три кілометри.

Дома мене завжди чекають. Наша сім'я велика, я маю трьох братів і двох сестер. У Марти є тільки батько і мама, братів і сестер у неї немає. Батьки Марти теж живуть у Мішкольці. з Мішкольца ми повертаємося до Ниредьгази у неділю увечері або у понеділок вранці.

Від-мі-на	Рід	Група	Семантика	Називний однини	Родовий однини	Мор-фонемі-ка	Флєк-сія	Родовий множини	Мор-фонемі-ка	Флєк-сія	У в а г і
I	жін	ТВ МШ МК -ія		сумка	СУМК-И		-И	СУМОК∅	тк → ток	∅	Приймен-ники: БЕЗ, БІЛЯ, ВІД, ДО, ДУЛЯ, КРИМ, ЗАМІСТЬ, ПОСЕРЕД, ДИНИ
				площа	ПЛОЩ-І		-І	ПЛОЩ∅			
				вулиця	ВУЛИЦ-І		-І	ВУЛИЦЬ∅			
II	чол	ТВ МШ МК -ий	«заклад» «колектив» «атмосферне явище» «речовина» «абстрактність»	лекція	ЛЄКЦІ-І		-І	ЛЄКЦІЙ∅			ЦЕНА/СТРОДА, Множина: -ЕЙ свиней статей коней грошей
				вікторок	ВІВТОРК-А	-ок → к	-А	ВІВТОРК-ІВ		-ІВ	
				ніж	НОЖ-А	і → о	-А	НОЖ-ІВ		-ІВ	
III	жін	ТВ МШ МК		стілець	СТІЛЬЦ-Я	-ець → ц'	-Я	СТІЛЬЦ-ІВ			ГОСТІЙ ОЧЕЙ ДІТЕЙ ЛЮДЕЙ ДВЕРЕЙ (вінятки)
				музей	МУЗЄ-Я		-Ю	МУЗЄ-ІВ		-ІВ	
				інститут	ІНСТИТУТ-У		-У	ІНСТИТУТ-ІВ			
IV	сер	ТВ МШ МК		дош	ДОШ-У		-Ю	ДОШ-ІВ			ГОСТІЙ ОЧЕЙ ДІТЕЙ ЛЮДЕЙ ДВЕРЕЙ (вінятки)
				чай	ЧА-Ю		-А	—			
				порядок	ПОРЯДК-У		-А	ДИЕСЛІВ∅	о → і	∅	
III	жін	—		дієслово	ДИЕСЛОВ-А		-А	ПРІЗВИЩ∅			-ЕЙ
				прізвище	ПРІЗВИЩ-А		-Я	ПРІЗВИЩ∅			
IV	сер	—		питання	ПИТАНН-Я		-Я	ПИТАНЬ∅	-ття → ть		-ІВ
				море	МОР-Я		-І	МОР-ІВ			
IV	сер	—		ніч	НОЧ-І	і → о	-І	НОЧ=ЕЙ			-ЕЙ
				відповідь	ВІДПОВІД-І		-І	ВІДПОВІД-ЕЙ			
IV	сер	—		ім'я	ІМЄН-І		-І	ІМЄН∅			∅
				ягня	ЯГНЯТ-И		-И	ЯГНЯТ∅			

ІМЕННИК: РОДОВИЙ ВІДМІНОК ОДНИНИ І МНОЖИНИ

Рід	Група	Називний однині	Р О Д О В І Й			Уваги	
			ОДНИНА	Флєксія	МНОЖИНА		Флєксія
чол	ТВ	пéрший	ПÉРШ-ОГО			У множині прикметниківі фóрми одна́кові для всіх родів	
	МК	оста́нній	ОСТА́ННЬ-ОГО				
сер	ТВ	пéрше	ПÉРШ-ОГО	-ОГО	ПÉРШ-ИХ		-ИХ: тв
	МК	оста́ннє	ОСТА́ННЬ-ОГО		ОСТА́НН-ИХ		-ЇХ: мк
жін	ТВ	пéрша	ПÉРШ-ОЇ	-ОЇ	ОСТА́НН-ИХ		
	МК	оста́ння	ОСТА́ННЬ-ОЇ				

ПРИКМЕТНИК: РОДОВІЙ ВІДМІНОК ОДНИНІ І МНОЖИНІ

Осба	О Д Н И Н А		М Н О Ж И Н А		СЕБЕ	Уваги
	Називний	Родовий	Називний	Родовий		
1.	я	МЕНЕ	ми	НАС		(для СЕБЕ)
	ти	ТЕБЕ	ви	ВАС		
2.	Ви	Вас	Ви	Вас		
	він	ЙОГО				
3.	вонó	(для НЬОГО)	воні	ЇХ		
	вона́	Ї́		(для НИХ)		
		(для НЕЇ)				

ОСОБОВІ ЗАЙМЕНИКИ: РОДОВІЙ ВІДМІНОК

Рід	Називний однини	Р О Д О В І Й			Уваги
		ОДНИНА	Закінчення	МНОЖИНА	
чол	якій(сь) один цей увесь чий(сь) свій	ЯК-ОГО(сь) ОДН-ОГО ЦЬ-ОГО УСЬ-ОГО ЧИЙ-ОГО(сь) СВ-ОГО	-ОГО	ЯК-ІХ(ось) ОДН-ІХ Ц-ІХ УС-ІХ ЧИ-ІХ(ось) СВО-ІХ	У множині форми цих слів однакові для всіх родів
		жін	яка(сь) одна ця уся чия(сь) своєї	ОДН-ОЇ ЦІ-ЄЇ УСІ-ЄЇ ЧИ-ЄЇ(сь) СВО-ЄЇ	-ОЇ « «
—	скільки багато ТРИ (2—4) ШІСТЬ (5—20) хто(сь) що(сь) ніхто ніщо	СКІЛЬК-ОХ БАГАТЬ-ОХ ТРЬ-ОХ ШЕСТ-І К-ОГО(сь) Ч-ОГО(сь) НІК-ОГО НІЧ-ОГО	-ОХ -И -ОГО	—	Ці слова форм множини не мають!

ОКРЕМІ ЗАЙМІННИКИ І ЧИСЛІВНИКИ: РОДОВІЙ ВІДМІНОК ОДНИНИ І МНОЖИНИ

Е Л Е М Е Н Т И		П р и с в і й н а (с п а д н а) к о н с т р у к ц і я	
Господар / господарі	Спадок / спадки	Спадок / спадки	Господар / господарі
мій брат наша подруга його сусіди ці книги восьмий автобус педагогічний інститут	книга зшити квартира сторінки зупинка гуртожиток	Називний відмінок однині / множині	Родовий відмінок однині / множині
	книга зшити квартира сторінки зупинка гуртожиток	книга зшити квартира сторінки зупинка гуртожиток	мого брата нашої подоуги його сусідів цих книг восьмого автобуса педагогічного інституту

ГРАМАТИЧНА СТРУКТУРА ПРИСВІЙНОЇ (СПАДНОЇ) КОНСТРУКЦІЇ

ВПРАВА 9.

Додаючи закінчення, ставте питання до тексту і відповідайте на них.

1. Куді ти йд_____ ко́жн_____ дн_____ після ранко́в_____ гімна́стик_____?
2. Чи далéко від гурто́жит_____ до навча́льн_____ ко́рпус_____?
3. Що ви вийма́_____ зі сво_____ сума́_____ та портфе́л_____?
4. До як_____ робо́т_____ готу́_____ся студéнти?
5. Куді ви поспіш_____ після перш_____ занят_____?
6. Що ти куп_____ у буфе́т_____?
7. Хт_____ снід_____ у буфе́т_____ , крім те́_____?
8. Ч_____ сьогодні нема́є у Ма́рт_____?
9. Що принесла́ Ма́рта замість словник_____?
10. Заня́ття з як_____ мо́в_____ відбува́_____ся у навча́льн_____ бібліоте́_____ на́ш_____ ка́федр_____?
11. В як_____ словни_____ ви пості́йно шука́_____ нов_____ слова́?
12. Без ч_____ ми ще не мо́ж_____ переклада́ти?
13. Де ти шука́_____ значення незрозумі́л_____ сл_____?
14. Як_____ фо́рми пода́є словни́к, крім знач_____ незрозумі́л_____ сл_____?
15. Скільки словник_____ є у те_____ до́ма?
16. Для ч_____ потрі́бн_____ ці словник_____?
17. Як_____ ще книж_____ є у те_____, крім ц_____ словникі́в?
18. Як до́вго трив_____ заняття в інститут_____?
19. Що ти ро́б_____ після заня́_____?
20. Що ти ро́б_____ від понеді́л_____ до п'ятни́ц_____?
21. Куди ти їд_____ у кінц_____ ти́ж_____?
22. Хт_____ жив_____ у Мішко́ль_____?
23. На як_____ авто́бус_____ ти їд_____ від гурто́жит_____ до залі́зничн_____ вокза́л_____?
24. Чи далéко від на́ш_____ інститут_____ зупі́нк_____ авто́бус_____?
25. Скільки кіломе́тр_____ від Ніредьга́зи до Мішко́льц_____?
26. Скільки брат_____ і скільки сест_____ є у те́б_____?
27. Чи є у Ма́рт_____ браті́ і се́стри?
28. Ко́ли ти поверта́_____ся з Мішко́льц_____ до Ніредьга́зи?

УРОК ДВАНАДЦЯТИЙ

Розмовна тема:

КАЛЕНДАР

Грамматика:

Структура кількісних словосполучень.

ЯКЕ СЬОГОДНІ ЧИСЛО?

ЧЕРЕЗ СКІЛЬКИ ДНІВ МИ ЗУСТРІЧАЄМОСЯ ЗНОВУ?

Порядкові числівники і назви місяців ми пам'ятаємо добре.

Колі хтось питає нас, яке сьогодні число, ми звичайно відповідаємо:

СЬОГОДНІ	—Е	—Я	—А	—ОГО
1.01	перше	січня		ЛЮТОГО
2.02	друге			
3.03	третє	березня		
4.04	четверте	квітня		
5.05	п'яте	травня		
6.06	шосте	червня		
7.07	сьоме	липня		
8.08	восьме	серпня		
9.09	дев'яте	вересня		
10.10	десяте	жовтня		
11.11	одинадцять		листопада	
21.12	двадцять перше	грудня		

Ми бачимо, що всі назви місяців стоять у родовому відмінку однині.

Сьогодні вівторок, двадцять дев'яте листопада. Минулого разу заняття з української мови було у понеділок, тобто, вчора.

Наступне заняття буде першого грудня, у четвер; отже, через два дні ми зустрічаємося знову. Робочий тиждень кінчається через три дні — у п'ятницю.

Через чотири дні буде субота, а через п'ять днів — неділя.

Субота і неділя — вихідні дні.

Новий тиждень починається лише через шість днів — у понеділок.

Це буде п'ятого грудня. Тиждень складається із семи днів.

Незабаром Різдво. Усі дуже радіють, що через шістнадцять днів починаються зимові канікули. Канікули тривають приблизно два тижні. Іспити починаються лише третього січня наступного року, адже від сімнадцятого грудня до другого січня навчальний корпус закривається.

Канікули — чудова пора, тим більше, що рівно через місяць буде мій день народження. Я народилася двадцять дев'ятого грудня тисяча дев'ятсот сімдесят п'ятого року.

ЧИСЛІВНИК		ІМЕННИК						Родовий	Уваги	
Називний відмінок		Однина			Множина			Множина		
		ЧОЛ	СЕР	ЖІН	ЧОЛ	СЕР	ЖІН			
		21, 31, ...	1	Одін, одне, одна	з'юшит,	слово,	книжка			
22, 32, ...	1½	півтора			роки	яблука	години			Виямки: дівчини дитини чоловіка
23, 33, ...	2	два			з'юшити	слова	книжки			
24, 34, ...	3	три								
25, 35, ...	4	чотири			(Наголос	такій, як	у Р. однині			російнина
26, 36, ...	5	п'ять								
27, 37, ...	6	шість								
28, 38, ...	7	сім								
29, 39, ...	8	вісім								
20, 30, ...	9	дев'ять								
111, 211, ...	10	десять								
112, 212, ...	11	одинадцять								
.....	12	дванадцять								
.....		.....								
100, 200, ...	20	двадцять								років, яблук, годин з'юшитів, слів, книжок
		БАГАТО								
		МАЛО								
		ДЕКІЛЬКА								
		СКІЛЬКИ								
		КУПА								

Цифра	Числівник (Наз. в.дк)	Прикметник						Ім'єнник						Род. мн.ж.	Уваги
		Називний одиниці			Наз. мн.ж.	Род. мн.ж.	Наз. одиниці		Наз. мн.ж.		Род. мн.ж.	Уваги			
		чол	сер	жін			чол	сер	жін	чол.сер			жін		
1	один	жОВТИЙ						гарбуз							Наз. одиниці
	одне		жОВТЕ				ябЛУКО								
	одна			жОВТА			груша								
1 1/2	півтора				(жОВТІ)	жОВТИХ						гарбузі			Наз. множ.
	півторі				жОВТІ	(жОВТИХ)					груші	ябЛУКА			
2	два				(жОВТІ)	жОВТИХ						гарбузі			Наз. множ.
	дві				жОВТІ	(жОВТИХ)					груші	ябЛУКА			
	три				(жОВТІ)	жОВТИХ						гарбузі			
3	чотіри				жОВТІ	(жОВТИХ)						гарбузі			Наз. множ.
					жОВТІ	(жОВТИХ)					груші	ябЛУКА			
					(жОВТІ)	жОВТИХ						гарбузі			
4	п'ять				жОВТІ	(жОВТИХ)						гарбузі			Род. множ.
					жОВТІ	(жОВТИХ)					груші	ябЛУКА			
					(жОВТІ)	жОВТИХ						гарбузі			
5	шість				жОВТІ	(жОВТИХ)						гарбузі			Род. множ.
					жОВТІ	(жОВТИХ)					груші	ябЛУКА			
					(жОВТІ)	жОВТИХ						гарбузі			
6	сім				жОВТІ	(жОВТИХ)						гарбузі			Род. множ.
					жОВТІ	(жОВТИХ)					груші	ябЛУКА			
					(жОВТІ)	жОВТИХ						гарбузі			
7	сім				жОВТІ	(жОВТИХ)						гарбузі			Род. множ.
					жОВТІ	(жОВТИХ)					груші	ябЛУКА			
					(жОВТІ)	жОВТИХ						гарбузі			
...						.....									
20	двадцять					жОВТИХ									

1995

	СІЧЕНЬ	ЛЮТІЙ	БЕРЕЗЕНЬ
П	2 9 16 23 30	6 13 20 27	6 13 20 27
В	3 10 17 24 31	7 14 21 28	7 14 21 28
С	4 11 18 25	8 15 22	8 15 22 29
Ч	5 12 19 26	9 16 23	9 16 23 30
П	6 13 20 27	3 10 17 24	3 10 17 24 31
С	7 14 21 28	4 11 18 25	4 11 18 25
М	8 15 22 29	5 12 19 26	5 12 19 26
КВІТЕНЬ ТРАВЕНЬ ЧЕРВЕНЬ			
П	3 10 17 24	8 15 22 29	5 12 19 26
В	4 11 18 25	9 16 23 30	6 13 20 27
С	5 12 19 26	3 10 17 24 31	7 14 21 28
Ч	6 13 20 27	4 11 18 25	8 15 22 29
П	7 14 21 28	5 12 19 26	9 16 23 30
С	8 15 22 29	6 13 20 27	3 10 17 24
М	9 16 23 30	7 14 21 28	4 11 18 25
ЛПЕНЬ СЕРПЕНЬ БЕРЕЗЕНЬ			
П	3 10 17 24 31	7 14 21 28	4 11 18 25
В	4 11 18 25	8 15 22 29	5 12 19 26
С	5 12 19 26	9 16 23 30	6 13 20 27
Ч	6 13 20 27	3 10 17 24 31	7 14 21 28
П	7 14 21 28	4 11 18 25	8 15 22 29
С	8 15 22 29	5 12 19 26	9 16 23 30
М	9 16 23 30	6 13 20 27	3 10 17 24
ЖОВТЕНЬ Листопад ГРУДЕНЬ			
П	2 9 16 23 30	6 13 20 27	4 11 18 25
В	3 10 17 24 31	7 14 21 28	5 12 19 26
С	4 11 18 25	8 15 22 29	6 13 20 27
Ч	5 12 19 26	9 16 23 30	7 14 21 28
П	6 13 20 27	3 10 17 24	8 15 22 29
С	7 14 21 28	4 11 18 25	9 16 23 30
М	8 15 22 29	5 12 19 26	3 10 17 24 31

1996

	СІЧЕНЬ	ЛЮТІЙ	БЕРЕЗЕНЬ
П	1 8 15 22 29	5 12 19 26	4 11 18 25
В	2 9 16 23 30	6 13 20 27	5 12 19 26
С	3 10 17 24 31	7 14 21 28	6 13 20 27
Ч	4 11 18 25	8 15 22 29	7 14 21 28
П	5 12 19 26	9 16 23	8 15 22 29
С	6 13 20 27	3 10 17 24	9 16 23 30
М	7 14 21 28	4 11 18 25	3 10 17 24 31
КВІТЕНЬ ТРАВЕНЬ ЧЕРВЕНЬ			
П	1 8 15 22 29	6 13 20 27	3 10 17 24
В	2 9 16 23 30	7 14 21 28	4 11 18 25
С	3 10 17 24	8 15 22 29	5 12 19 26
Ч	4 11 18 25	9 16 23 30	6 13 20 27
П	5 12 19 26	3 10 17 24 31	7 14 21 28
С	6 13 20 27	4 11 18 25	8 15 22 29
М	7 14 21 28	5 12 19 26	9 16 23 30
ЛПЕНЬ СЕРПЕНЬ БЕРЕЗЕНЬ			
П	1 8 15 22 29	5 12 19 26	2 9 16 23 30
В	2 9 16 23 30	6 13 20 27	3 10 17 24
С	3 10 17 24 31	7 14 21 28	4 11 18 25
Ч	4 11 18 25	8 15 22 29	5 12 19 26
П	5 12 19 26	9 16 23 30	6 13 20 27
С	6 13 20 27	3 10 17 24 31	7 14 21 28
М	7 14 21 28	4 11 18 25	8 15 22 29
ЖОВТЕНЬ Листопад ГРУДЕНЬ			
П	7 14 21 28	4 11 18 25	2 9 16 23 30
В	8 15 22 29	5 12 19 26	3 10 17 24 31
С	9 16 23 30	6 13 20 27	4 11 18 25
Ч	10 17 24 31	7 14 21 28	5 12 19 26
П	11 18 25	8 15 22 29	6 13 20 27
С	12 19 26	9 16 23 30	7 14 21 28
М	13 20 27	10 17 24	8 15 22 29

УРОК ТРИНАДЦЯТИЙ

Розмовна тема:

БІБЛІОТЕКА

Граматика:

Ім'єнники і прикметники у знахідному відмінку

ЩО ТРІБА ЗНАТИ ПРО НАУКОВУ БІБЛІОТЕКУ?

Хлопці і дівчата не забувають ні про навчання, ні про відпочинок.

Після занять, якщо немає дощу, Милана йде на міський стадіон.

На стадіоні Милана одну годину грає у теніс; вона дуже любить цю спортивну гру.

Потім Милана обідає і після обіду йде до наукової бібліотеки.

У науковій бібліотеці Милана займається до пізнього вечора.

У нашому інституті маємо багату бібліотеку, великі книжкові фонди, затишні читальні зали. При вході кожний читач залишає свою сумку і інші речі, а тоді одержує одноразовий читачський квиток.

Ліворуч Милана бачить каталоги: систематичний і алфавітний.

— Як можна знайти цю книжку? — питає Милана у бібліотекаря.

Разом вони шукають потрібну скриньку в алфавітному каталозі.

Милана дивиться на бібліографічну картку. На картці, у лівому верхньому кутку, вона бачить бібліотечний шифр потрібної книжки.

Милана заповнює бланк для замовлення: з бібліографічної картки випишує шифр, прізвище автора, назву книжки, місце та рік видання.

Внизу вона ставить сьогоднішню дату і свій підпис. Бібліотекар бере замовлення і йде до сховища по книжку. У сховищі дуже багато літератури.

Милана заходить до читального залу. У цьому залі Милана бере з полиці енциклопедію світової літератури і шукає статтю про Тараса Шевченка.

Потім знову несє енциклопедію на полицю. На полиці кожний словник, кожний довідник має своє місце.

У читальному залі Милана часто зустрічає знайомих студенток і студентів.

Годину тому вона бачила Андрія і Софію. Андрій читав цікаву статтю.

Бібліотека працює щодня, але у неділю тут вихідний день.

Деякі студенти несуть книжки додому і читають їх удома, у гуртожитку.

Читачі одержують книжки на один місяць, через місяць їх треба повернути. Тільки після цього можна замовляти нову літературу.

Милана любить художню літературу: поезію і прозу, вірші, оповідання і повісті, а також історичні романи. Милана часто розповідає про поетів і письменників. Зараз вона читає цікаву повість про життя Лесі Українки.

Семантика	Від-міна	Рід	Грґ-па	Називний однини	ЗНАХІДНИЙ ОДНИНИ	Флек-сія	ЗНАХІДНИЙ МНОЖИНИ	Уваги	
істота	I	жін	ТВ МШ МК -ія	студентка листонóша бабуся Марія	СТУДЭНТК-У ЛИСТОНÓШ-У БАБУС-Ю МАРІ-Ю	-у -Ю	= родовий МНОЖИНИ	Прийменники: В, У, НА, ПРО, ПО, ЧЭРЕЗ .....ТОМУ	
		чол	ТВ МШ МК -й	áвтор читáч бiблiотéкар герóй	= родовий однини	= родовий МНОЖИНИ			
неістота	I	жін	ТВ МШ МК -ія	гра площа поліця поэзія	ГР-У ПЛÓЩ-У ПОЛІЦ-Ю ПОЕЗІ-Ю	-у -Ю	= називний МНОЖИНИ		
		чол	ТВ МШ МК -й	кутóк вiрш мiсяць музей					
	сер	сер	ТВ МШ МК	мiсто схóвище оповiдання	= називний ОДНИНИ				= називний МНОЖИНИ
		жін	—	повiсть					
	IV	сер	—	iм'я ягнiя					

ІМЕННИК: ЗНАХІДНИЙ ВІДМІНОК ОДНИНИ І МНОЖИНИ

Рід	Група	Називний однині	ЗНАХІДНИЙ			Уваги
			Однина	Флексія	Множина	
жін	ТВ	перша	ПЕРШ-У	-У	ПЕРШ-ИХ	У множині прикметникові форми жіночого і чолові-
	МК	остання	ОСТАНН-Ю	-Ю		
чол	ТВ	перший	ПЕРШОГ-О	-ОГО	ОСТАНН-ІХ	-ИХ: МК
	МК	останній	ОСТАННЬ-ОГО			

ПРИКМЕТНИК: ЗНАХІДНИЙ ВІДМІНОК ОДНИНІ І МНОЖИНИ

Особа	О д н и н і		М н о ж и н і		СЕБЕ	Уваги
	Називний	Знахідний	Називний	Знахідний		
1.	я	МЕНЕ	ми	НАС	СЕБЕ	Знах. = Род.
2.	ти Ви	ТЕБЕ Вас	ви Ви	ВАС Вас		
3.	він вона	ЙОГО (про НЬОГО) її (про НЕЇ)	вони	ЇХ (про НИХ)		

ОСОБОВІ ЗАЙМЕННИКИ: ЗНАХІДНИЙ ВІДМІНОК

Рід	Називний однині	ЗНАХІДНИЙ				Уваги
		О д н и н ́ а		М н о ж и н ́ а		
		істо́та	неісто́та	істо́та	неісто́та	
ЧОЛ	якій (сь)	= родовий	=називний		= родовий	=називний
	одін цей увесь чий (сь) свій					
ЖІН	яка (сь)	ЯК-У́ (сь)			= родовий	=називний
	одна	ОДН-У́				
	ця	Ц-Ю				
	уся	УС-Ю				
	чий (сь) своя́	ЧИ-Ю́ (сь) СВО-Ю́				
—	скільки багато ТРИ (2—5) ШІСТЬ (5—20)	= родовий	=називний			
	хто (сь) ніхто́ що (сь) ніщо́	= родовий				Ці слова форм множині не мають!

ОКРЕМІ ЗАЙМІННИКИ І ЧИСЛІВНИКИ: ЗНАХІДНИЙ ВІДМІНОК ОДНИНІ І МНОЖИНІ

ВПРАВА 1.

За зразком першого висловлювання закінчіть усі наступні.

КОГО МИ СЛУХАЄМО?

1. Віктор мій сусід.	Ми слухаємо Віктора, мого сусіда.
2. Анна моя сусідка.	Ми слухаємо Анну, _____
3. Нестор твій сусід.	Ми слухаємо Нестора, _____
4. Марта твоя сусідка.	Ми слухаємо Марту, _____
5. Віктор наш сусід.	Ми слухаємо Віктора, _____
6. Милана наша сусідка.	Ми слухаємо Милану, _____
7. Нестор ваш сусід.	Ми слухаємо Нестора, _____
8. Соня ваша сусідка.	Ми слухаємо Соню, _____
9. Віктор його сусід.	Ми слухаємо Віктора, _____
10. Марта його сусідка.	Ми слухаємо Марту, _____
11. Віктор їхній сусід.	Ми слухаємо Віктора, _____
12. Анна їхня сусідка.	Ми слухаємо Анну, _____
13. Віктор її сусід.	Ми слухаємо Віктора, _____
14. Анна її сусідка.	Ми слухаємо Анну, _____

ВПРАВА 2.

Додаючи закінчення, ставте питання до тексту і відповідайте на них.

1. Про що не забува _____ хлопц _____ і дівчат _____?
2. Куди йде Милана, коли закінчу _____ ся заняття?
3. У як _____ гру гра _____ Милана на стадіоні?
4. Як довго гра _____ Милана у теніс?
5. У як _____ бібліот _____ займа _____ Милана?
6. Що залиша _____ читач _____ при вход _____ до бібліотеки?
7. Що шук _____ Милана і бібліотекар в алфавіт _____ катал _____?
8. У як _____ каталó _____ шука _____ Милана потрібн _____ книжк _____?
9. На як _____ карт _____ диви _____ ся Милана?
10. Що випісу _____ Милана на блá _____ для замóвлення?
11. Як _____ дат _____ вона став _____?
12. Куди йд _____ бібліотекар?
13. Що пита _____ Милана у бібліотекар _____?
14. По що бібліотекар йд _____ до книгосхóвищ _____?
15. Куди заход _____ Милана?
16. Що бер _____ читачі у читáльн _____ зал _____?
17. Куди клад _____ читач _____ словникі і енциклопéдії?

УРОК ЧОТИРНАДЦЯТИЙ

Розмовна тема: **НА ВОКЗАЛІ**

Граматика: **Відмінкові конструкції на означення точного часу.
Дієслова на означення пересування, початку і кінця руху.**

КОЛІ ВІДПРАВЛЯЄТЬСЯ НАШ ПОЇЗД?

У неділю ми встали дуже рано, тому що боялися проспати і запізнітися на поїзд. Напередодні ми і наші друзі домовилися поїхати до Полтави на Всеукраїнський фестиваль сучасної пісні та популярної музики «Червона рута».

Коли я прокінулася, було ще темно. Годінник показував десять хвилин на шосту, тобто п'яту годину десять хвилин ранку.

— Ти не забула, коли відправляється наш поїзд? — почала я будити сестру.

— Все правильно, часу досить, — відповіла Милана. — Поїзд відправляється о шостій годині тридцять вісім хвилин, тобто, за двадцять дві хвилини сьома.

Ми почали швидко збиратися. У двадцять хвилин на шосту (о 5.20) я увімкнула радіо, — передавали останні вісті і прогноз погоди. О пів на шосту ми вже сіли снідати. Минуло ще півгодини, ми вийшли на вулицю і пішли до зупинки автобуса. Через чотири хвилини ми сіли в автобус, і він повіз нас на вокзал. Ярослава, Соломія і інші наші друзі вже стояли біля великого вокзального годинника і старанно вивчали розклад руху поїздів. Годінник показував чверть на сьому (6.15), до відправлення нашого поїзда залишалося ще двадцять три хвилини.

— Все дуже просто, — пояснював Мирослав. — Наш поїзд шістсот другий, пасажирський. З Києва він відправляється за двадцять дві хвилини сьома і до Полтави прибуває о тринадцятій тридцять вісім, тобто, рівно через сім годин. А назад ми будемо їхати завтра на цьому ж поїзді. З кінцевого пункту, тобто з Полтави, поїзд вирушає за двадцять хвилин четверта (о 15.40) і до Києва прибуває о двадцять другій тридцять сім. Цей поїзд їздить щоденно, а квитки ми вже купили.

Основний суб'єкт руху	Інфінітив	Грама-тичний вид	АКТУАЛЬНИЙ ЧАС						
			Минувлий		Теперішній регулярний		Майбутній		
			До моменту мовлення		Постійно		Після моменту мовлення		
			Початок	Кінець	Початок	Кінець	Початок	Кінець	
ПОЇЗД, ДЕРЖАВНИЙ ТРАНСПОРТ, ПАСАЖІР	відправлятися	НДК	*	відправляється	прибуває	*	*	*	*
	прибувати	НДК	*						
АВТОТУРІСТ	відправитися	ДК	відправився			прибув			прибуде
	прибути	ДК							
ЛІТАК, АВІАПАСАЖІР	виїжджати	НДК	*	виїжджає	приїжджає	*	*	*	*
	приїжджати	НДК	*						
ПІШОХІД	виїхати	ДК	виїхав			приїхав		вийде	приїде
	приїхати	ДК							
ПІШОХІД	вилітати	НДК	*	вилітає	прилітає	*	*	*	*
	прилітати	НДК	*						
(Будь-якнй)	вилетіти	ДК	вилетів			прилетів		вилетить	прилетить
	прилетіти	ДК							
ПІШОХІД	виходити	НДК	*	виходить	приходить	*	*	*	*
	приходити	НДК	*						
ПІШОХІД	вийти	ДК	вийшов			прийшов		вийде	прийде
	прийти	ДК							
(Будь-якнй)	вирушати	НДК	*	вирушає	потрапляє	*	*	*	*
	потрапляти	НДК	*						
(Будь-якнй)	вірушити	ДК	вірушив			потрапив		вірушать	потраплять
	потрапити	ДК							

ФОРМИ ДЕСЛЮВА ПІТІЙ (ЛР)

Минулий час — МЛЧ		Теперішній час		Майбутній час — МБЧ		
Рід	Однина	Множина	ТПЧ	Особа		
				Однина	Множина	
чол	ПІШОВ			1	ПІДУ	ПІДЕМО
сер	ПІШЛО		—	2	ПІДЕШ	ПІДЕТЕ
жін	ПІШЛА	ПІ-ШЛИ		3	ПІДЕ	ПІДУТЬ

ФОРМИ ДЕСЛЮВА ПОЇХАТИ (ЛР)

МЛЧ			МБЧ			
Рід	Однина	Множина	ТПЧ	Особа		
				Однина	Множина	
чол	ПОЇХАВ			1	ПОЇДУ	ПОЇДЕМО
сер	ПОЇХАЛО	ПОЇ-ХАЛИ	—	2	ПОЇДЕШ	ПОЇДЕТЕ
жін	ПОЇХАЛА			3	ПОЇДЕ	ПОЇДУТЬ

ВПРАВА 1.

До поданих нижче речень допишіть відповідні форми минулого часу пропущених дієслів.

1. До Тернополя ми _____ на автобусі.
2. До Одеси я _____ на літаку.
3. Від Києва до Канева вони _____ на пароплаві.
4. До фінішу він _____ дуже швидко.
5. Додому він _____ пішки.

Пропущені дієслова: *йти, їхати, летіти, пливти, бігти.*

ВПРАВА 2.

Прочитайте і перекладіть діалог. Попросіть викладача дати оголошення по вокзалу.

БІЛЯ ДОВІДКОВОГО БЮРО

- Будьте ласкаві, я приїхав з Угорщини. Не знаю, куді йти, бо мене ніхто не зустрів.
- Ваш поїзд не запізнився?
- Так, запізнився на цілу годину.
- А чому вас ніхто не зустрів?
- Це дуже дивно, я і сам не розумію. Колéга по телефону обіцяв, що він обов'язково буде на вокзалі.
- А ви його добре знаєте?
- Я знаю тільки ім'я і прізвище. Особисто ми ще не зустрічалися. Чи можна дати радіооголошення по вокзалу?
- Так, можна, але ця послуга платна. Може, у вас немає грошей?
- Ні, гроші у мене є. Будь ласка, дайте такé оголошення: «Поліщук Іван — вас чекають біля довідкового бюро».

ВПРАВА 3.

З поданих слів побудуйте речення:

Урок, закінчуватися, о, перша, година.

ФОРМИ ДЕСЛОВА ПІТИ (ак)

Минулий час — МЛЧ			Теперішній час		Майбутній час — МБЧ		
Рід	Однина	Множина	ТПЧ	Особа			
				Однина	Множина		
чол	ПІШОВ	ПІ- ШЛИ	—	1	ПІДУ	ПІДЕМО	
	ПІШЛО			2	ПІДЕШ	ПІДЕТЕ	
сер	ПІШЛА			3	ПІДЕ	ПІДУТЬ	
жін							

ФОРМИ ДЕСЛОВА ПОЇХАТИ (ак)

МЛЧ			ТПЧ	МБЧ		
Рід	Однина	Множина		Особа		
			Однина	Множина		
чол	ПОЇХАВ	ПОЇ- ХАЛИ	—	1	ПОЇДУ	ПОЇДЕМО
	ПОЇХАЛО			2	ПОЇДЕШ	ПОЇДЕТЕ
сер	ПОЇХАЛА			3	ПОЇДЕ	ПОЇДУТЬ
жін						

ВПРАВА 1.

До поданих нижче речень допишіть відповідні форми минулого часу пропущених дієслів.

1. До Тернополя ми _____ на автобусі.
2. До Одеси я _____ на літаку.
3. Від Києва до Кáнева вони _____ на пароплаві.
4. До фінішу він _____ дуже швидко.
5. Додому він _____ пішки.

Пропущені дієслова: *йти, їхати, летіти, пливти, бігти.*

ВПРАВА 2.

Прочітайте і перекладіть діалог. Попросіть викладача дати оголошення по вокзалу.

БІЛЯ ДОВІДКОВОГО БЮРО

- Будьте ласкаві, я приїхав з Угорщини. Не знаю, куді йти, бо мене ніхто не зустрів.
 — Ваш поїзд не запізнився?
 — Так, запізнився на цілу годину.
 — А чому вас ніхто не зустрів?
 — Це дуже дивно, я і сам не розумію. Колéга по телефону обіцяв, що він обов'язково буде на вокзалі.
 — А ви його добре знаєте?
 — Я знаю тільки ім'я і прізвище. Особисто ми ще не зустрічалися. Чи можна дати радіоголошення по вокзалу?
 — Так, можна, але ця послуга платна. Може, у вас немає грошей?
 — Ні, гроші у мене є. Будь ласка, дайте такé оголошення: «Поліщук Іван — вас чекають біля довідкового бюро».

ВПРАВА 3.

З поданих слів побудуйте речення:

Урок, закінчуватися, о, перша, година.

ВПРАВА 4.

Використовуючи набуті знання, спробуйте поставити запитання щодо руху пасажирських поїздів через станцію Київ-Пасажирський і відповісти на них. Скористайтеся для цього таблицею.

Маршрут сполучення	№ поїзда	Час відправлення з Києва	Час прибуття до кінцевого пункту	№ поїзда	Час відправлення з Києва	Час прибуття до кінцевого пункту	Періодичність руху
Харків	614 пас	0.30	11.59	613 пас	18.33	8.06	Щоденно
Полтава	602 пас	6.38	13.38	601 пас	15.40	22.37	«
Донецьк	174 пас	10.19	17.00	173 пас	22.06	4.33	«
Львів	148 шв	11.30	17.56	147 шв	22.55	6.23	За вказ.
Одеса	208 пас	11.38	13.45	207 пас	23.15	4.16	Непарні
Полтава	604 диз	14.33	21.50	603 диз	7.16	14.12	Щоденно
Луганськ	385 пас	16.17	3.40	375 пас	23.53	13.39	Літній
Симферополь	232 пас	16.50	10.31	231 пас	19.13	13.20	Щоденно
Кременчук	612 пас	22.03	10.52	611 пас	19.05	6.48	«
Харків	64 шв	22.36	8.20	63 шв	21.42	7.49	«
Чернівці	198 пас	22.55	6.51	197 пас	18.42	5.40	Непарні
Запоріжжя	192 пас	22.50	9.50	191 пас	15.25	5.40	Парні
Суми	608 пас	23.33	6.16	607 пас	10.49	18.04	Щоденно

(У поданій таблиці зроблено такі загальноприйняті скорочення:

пас — пасажирський, *шв* — швидкий, *диз* — дизельний, *за вказ* — за вказівкою.)

ВПРАВА 5.

З поданих слів і цифр побудуйте речення.

(Друге речення у кожному рядку пов'язане із **вправою 3**).

- Зараз, 12, година, 30, хвили́на. Урок закінчу_____ся через _____
- «» «» 35 «» «» «» _____
- «» «» 34 «» «» «» _____
- «» «» 31 «» «» «» _____
- «» «» 37 «» «» «» _____
- «» «» 33 «» «» «» _____
- «» «» 39 «» «» «» _____
- «» «» 38 «» «» «» _____
- «» «» 36 «» «» «» _____
- «» «» 32 «» «» «» _____

УРОК П'ЯТНАДЦЯТИЙ

Розмовна тема: **ВІДВІДУВАННЯ ЗАНЯТЬ**

Граматика: **Займенники у родовому відмінку однині і множині.**

Дієслова руху у значенні «бути відсутнім у даному місці внаслідок перебування деінде»

КОГО СЬОГОДНІ НЕМАЄ? ДЕ ВИ БУЛІ?

Сьогодні понеділок, ми знову зустрічаємося після короткого відпочинку. Вчора багатьох наших студентів не було у гуртожитку. Вони їздили додому.

Марта живе у Ниредьгазі, але у неділю її телефон не відповідав: ніхто не піднімав трубки. Марта теж не було дома, вона ходила в гості. Наша група не велика. Викладач знає кожного студента. Студенти регулярно ходять на заняття, бо вони хочуть добре знати іноземні мови. Але життя є життя, і іноді не всі присутні. Наприклад, сьогодні ожеледиця, і автобуси не їздять.

Отже, хто відсутній, кого сьогодні немає? А може, хтось запізнився? Сьогодні немає двох студентів: Віктора і Марти. Де вони, хто знає? Досі Марта ще не пропустила жодного заняття. Сьогодні вперше її немає. Марта пішла до лікаря, бо вранці дуже погано себе почувала. Тому зараз її немає, вона ще не прийшла.

Віктор теж немає, він поїхав до Києва. Віктор — відомий спортсмен, і він часто їздить на змагання з плавання. Зараз його немає, він ще не приїхав.

Тим часом відкрилися двері, і до аудиторії увійшла Марта.

— Пробачте, що я запізнилася, — каже вона.

— Де ви були? — дивиться на неї викладач.

— Я ходила до лікаря, — відповідає Марта і показує довідку.

— Сідайте, — каже викладач і продовжує пояснювати нові правила.

Після заняття викладач питає, коли ми зустрічаємося знову.

Ми кажемо, що завтра нас не буде. Ми підемо на цілий день до одної середньої школи. Там буде педагогічна практика.

— Гарзд, — робить висновок викладач. — Завтра мені теж не буде, я поїду на наукову конференцію. Натомість у п'ятницю буде додаткове заняття.

На кожному занятті викладач питає: «Кого сьогодні немає?»

І він дуже задоволений, коли ми відповідаємо: «Сьогодні є всі».

Прислів'я: Хто пізно ходить, той сам собі шкодить.

Загадка: Хто вранці ходить на чотирьох, удень на двох, а ввечері на трьох?

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ!

ПЕРЕБУВАТИ, БУТИ		ПІТИ — пішки, ПОЇХАТИ — транспортом		
ДЕ?		КУДИ?		
НА, В, У + місцевий відмінок		НА + знахідний відмінок	ДО + родовий відмінок	—
на пошті на вокзалі на морі на занятті на канікулах на селі	НА → НА	на пошту на вокзал на море на заняття на канікули на село (vidékre)		
в аптеці в інституті у гуртожитку у місті у селі у Києві у Будапешті в Україні	В → ДО У		до аптеки до інституту до гуртожитку до міста до села (falúba) до Києва до Будапешта до України	
тут там дома далеко	∅ → ∅			<i>сюди туди додому далеко</i>
у кіно у відрядженні у відпустці у гостях у горах	У → У	ВІНЯТКИ: у кіно у відрядження у відпустку у гості у гори		

Дієслово	КОЛІЙ? КОЛІЙ?	Кого? (АКТИВНА ІСТОГА) родовий ВДК	Де?	Присудок (предикат)	ТОМУ ЩО ВОНІ		Грама- тичний час	Куді?
					пішки	транс- портом		
ХОДИТИ ЇДИТИ	НДК (вчора)	МА́РТИ І ВІ́КТОРА, СТУДЕН́ТІВ І СТУДЕН́ТОК	ТУТ	НЕ БУ́ЛО:	ХОДИ́ЛИ	ЇЗДИ́ЛИ	млч	ДО + родовий ВДК
					ПІШЛИ́	ПОЇ́ХАЛИ		
ПІ́ТИ ПОЇ́ХАТИ	тепер (завтра)			НЕ МА́Є:	ПІ́ДУТЬ	ПОЇ́ДУТЬ	мбч	НА, В, У + знахідний ВДК

ДІЄСЛОВА ПЕРЕСУВАННЯ НА ПОЯСНЕННЯ ВІДСУТНОСТІ АКТИВНОЇ ІСТОТИ У ДАНОМУ МІСЦІ

Ситуація	Ваша реакція	Мовні засоби для відповіді			Ситуативна відповідь (пояснення причини)			
		Дієслова пересування	Грамафічний					
Ви дізналися, що:	Коли?	Ситуативне питання	пішки	транс- портом	вид	час	пішки	транс- портом
Когось НЕ БУЛО у даному місці	До моменту мовлення	ЧОМУ тебе не було? ДЕ ти була?	ХОДИТИ	їЗДИТИ	ндк	МЛЧ	Я ХОДИЛА до лікаря	Я їЗДИЛА на змагання
Когось НЕМАЄ у даному місці	У момент мовлення	ЧОМУ її тут НЕМАЄ? ДЕ вона?	ПІТИ	ПОЊХАТИ	дк	МЛЧ	ВОНА ПШЛА до лікаря	ВОНА ПОЊХЛА на змагання
Когось НЕ БУДЕ у даному місці	Після моменту мовлення	ЧОМУ вас тут не буде? ДЕ ви будете?	ПІТИ	ПОЊХАТИ	дк	МБЧ	Я ПІДУ до лікаря	Я ПОЊДУ на змагання

МОВНІ ЗАСОБИ НА ПОЯСНЕННЯ ВІЛЮТНОСТІ АКТИВНОЇ ІСТОТИ У ДАНОМУ МІСЦІ

ХОДИВ = був там

ПІШОВ = є там

ПІДЕ = буде там

ПРИХОДИВ = був тут

ПРИЙШОВ = є тут

ПРИЙДЕ = буде тут

Дієслово	Коли? (вчора) тепер (завтра)	Хто? (активна істога)	Де?	Присудок (предикат)	ТОМУ ЩО ВОНА		Грамагічний час
					пішки	туди транспортом	
ХОДИТИ ЇЗДИТИ	НДК ДК	МА́РТА	ТАМ	БУЛА:	ХОДИ́ЛА	ЇЗДИ́ЛА	МЛЧ
					Є:	ПОЇ́ХАЛА	
по́хати				БУ́ДЕ:	ПІ́ДЕ	ПОЇ́ДЕ	МБЧ

Дієслова пересування на ствердження поєви АКТИВНОЇ істоги у місці, де запитувач ВІДСУТНІЙ («там»)

Дієслово	Коли? (вчора) тепер (завтра)	Хто? (активна істога)	Де?	Присудок (предикат)	ТОМУ ЩО ВОНА		Грамагічний час
					пішки	сюди транспортом	
прихо́дити приї́жджати -НДК-	(вчора)	МА́РТА	ТУТ	БУЛА:	ПРИХО́ДИЛА	ПРИЇ́ДЖАЛА	МЛЧ
					Є:	ПРИЙШ́ЛА	
прийті́ приї́хати -ДК-				БУ́ДЕ:	ПРИЙ́ДЕ	ПРИЇ́ДЕ	МБЧ

Дієслова пересування на ствердження поєви АКТИВНОЇ істоги у місці, де запитувач ПРИСУТНІЙ («тут»)

Ситуація	Ситуаційне питання	Мовні засоби для відповіді				Ситуативна відповідь				
		Дієслов'я пересування	Грама-тичний	Стиль	Час	Ствердна (так)	Заперечна (ні)	Стиль	Час	
Ви хочете знати, чи:	(Ваша реакція)	пішки	транспортом	вид	час	пішки	транспортом	пішки	транспортом	
Хтось БУВ у місці, де Вас немає зараз	До моменту мовлення	ТИ БУЛА ВЧОРА НА СТАДІОНІ?	ХОДИТИ	їздити	ндк	МЛЧ	ТАК, вчора я туді	ТАК, вчора я туді	НІ, вчора я туді	НІ, вчора я туді
							ХОДИЛА	їздила	ХОДИЛА	ХОДИЛА
Хтось Є у місці, де Вас немає зараз	У момент мовлення	ВІКТОР (МАРТА) ВЖЕ У ШКОЛІ?	ПІТИ	ПОЇХАТИ	дк	МЛЧ	ТАК, він вже	ТАК, вона вже	НІ, вона ще	НІ, він ще
							ПІШОВ	ХАЛА	ПІШЛА	ПОЇХАВ
Хтось БУДЕ у місці, де Вас немає зараз і де Вас не буде пізніше	Після моменту мовлення	ТИ БУДЕШ ЗАВТРА НА СТАДІОНІ?	ПІТИ	ТИ	дк	МБЧ	ТАК, завтра я туді	ТАК, завтра я туді	НІ, завтра я туді	НІ, завтра я туді
							ПІДУ	ПОЙДУ	НЕ ПІДУ	НЕ ПОЙДУ
							+хх-	+оо-	-хх-	-оо-

МОВНІ ЗАСОБИ НА СТВЕРДЖЕННЯ / ЗАПЕРЕЧЕННЯ ПОВЬИ АКТИВНОЇ ІСТОТИ У МІСЦІ, ДЕ ЗАПІТОВАЧ ВІДСУТНІЙ

10. Завтра ми (*трп*) _____ сел_____.
11. Завтра після концерту ви (*трп*) _____ міст_____.
12. Завтра після відпустки ти (*трп*) _____ відряджен_____.
13. Завтра після канікул Віктор (*трп*) _____ Будапешт_____.
14. Вчора після лекції Марта (*пшк*) _____ поліклінік_____.
15. Завтра після екскурсії ми (*пшк*) _____ пошт_____.
16. Завтра після вечора я (*пшк*) _____ гост_____.
17. Минулого місяця Марта (*трп*) _____ відпуст_____.
18. Вчора після прогулянки я (*трп*) _____ бібліотек_____.

ВПРАВА 5.

Нижче маємо 16 ситуацій. До кожної ситуації складіть типовий діалог.

Зразки:

- А. Зараз мого брата тут немає, він у Дєбрецені. — ТРП
 — Де мій брат?
 — Він ПОЇХАВ до Дєбрецена.
- Б. Вчора цих студентів не було на заняттях,
 вони були у лікаря. — ПШК
 — Де були ці студенти?
 — Вони ХОДІЛИ до лікаря.

1. Зараз Марти тут немає, вона дома. — ТРП
2. Завтра тебе тут не буде, ти будеш на ринку. — ПШК
3. У неділю твоїх батьків не було дома, вони були у церкві. — ПШК
4. Увечері Марта не буде у гуртожитку, вона буде на дискотєці. — ПШК
5. Зараз ваших дітей тут немає, вони на екскурсії. — ТРП.
6. У жовтні Віктора не було в інституті, він був на змаганнях. — ТРП
7. Зараз мами немає дома, вона у магазїні. — ПШК
8. Взїмку вас не буде у місті, ви будете в горах. — ТРП
9. Учора тебе не було на стадїонї, ти був у зубногo лїкаря. — ПШК
10. Зараз Віктора немає у кїмнатї, він на стадїонї. — ПШК
11. У травнї студентів не буде в інститутї, вони будуть на практицї. — ТРП
12. Увечерї Марти не було дома, вона була в кїно. — ПШК
13. Зараз ваших гостей тут немає, вони у місті. — ПШК
14. Влїтку вас не було у місті, ви були на морї. — ТРП
15. Зараз нашогo викладачa немає на кафедрї, він на науковїй конференцїї. — ТРП
16. До обїду мами не було дома, вона була у гостях. — ПШК

ВПРАВА 6.

Додаючи закінчення, ставте питання до тексту і відповідайте на них.

1. Коли багат___ наш___ студент___ не було у гуртожит___?
2. Де вони бул___?
3. Чому телефон Март___ не відповід___ у неділ___?
4. Чому викладач добре зн___ кожна___ студент___?
5. Чому студенти регуляр___ хід___ на занят___?
6. Чому сьогодні не їзд___ автобуси?
7. Як___ студент___ сьогодні немає?
8. Чи часто Марта хід___ на занят___?
9. Чому сьогодні немає Март___?
10. Чому сьогодні немає Віктор___?
11. Хто заход___ до аудитор___?
12. Що показ___ Марта?
13. Чому нас не буд___ завтра?
14. Де буде педагогічн___ практик___?
15. Чому викладач___ теж не буд___ завтра?
16. Коли буд___ додатков___ занят___?

ВПРАВА 7.

Трансформуйте наведені речення за зразком. Звертайте увагу на особову форму дієслова **БУТИ** і відповідну безособову конструкцію.

Зразок:

Вчора Віктор не був вдома → Вчора Віктора не було вдома
Сьогодні Марта відсутня → Сьогодні Марти немає
Завтра ми тут не будемо → Завтра нас тут не буде

Студенти вже були, а викладача ще не було. →
Викладач вже був, а студентів ще не було.

1. Сьогодні я не був на лекції.
2. У суботу Марта не була вдома.
3. У неділю мої батьки не будуть вдома.
4. Скільки студентів не були на дискотечі?
5. Увечері Марта не буде у гуртожитку.
6. У жовтні мій друг не був в інституті.
7. У цей час ніхто не був вдома.
8. Марта вже була біля театру, а Віктора ще не було.
9. Я вже був у бібліотечі, а тебе ще не було.
10. На заняттях ці студенти відсутні.
11. До обіду діти вже були вдома, а мами ще не було.

ВПРАВА 8.

Трансформуйте речення за зразком. До кожного з речень допишіть відповідне продовження.

Вживайте дієслова: ходіти, їздити, піти, поїхати.

Зразок:

У суботу батькі не були дома. (Селó).
У суботу батьків не було дома. Вони їздили на селó.

1. Сьогодні Марта не була на заняттях. (Поліклініка).
2. У п'ятницю після обіду ти не був на стадіоні. (Театр).
3. Вранці ви не були у бібліотечі. (Музей).
4. До обіду Віктор не був у гуртожитку. (Заняття).
5. Цього разу я не був у театрі. (Гості).
6. Після обіду ми не були у кімнаті. (Кінó).
7. На літніх канікулах він не був дома. (Гóри).
8. Під час літніх канікул вона не була на Балатоні. (Мóре).
9. На Різдво ми не були дома. (Батькі).

ВПРАВА 9.

Речення з попередньої вправи трансформуйте відповідно до реального майбутнього часу.

Зразок:

У суботу батькі не були дома. (Селó).
У суботу батьків не буде дома. Вони поїдуть на селó.

ВПРАВА 10.

Речення з попередньої вправи трансформуйте відповідно до реального теперішнього часу. Слова на позначення обставин часу замініть словом — «зараз».

Зразок:

У суботу вони не були дома. (Селó).
Зараз їх немає дома. Вони поїхали на селó.

КОНСТАТАЦІЯ		АКЦЕНТУАЦІЯ		НЕГАЦІЯ	
ДЕ: ТУТ/ТАМ Є ХТО/ЩО?	VAN Нор?	ТУТ / ТАМ ХТО САМЕ? / ЩО САМЕ? / ЯКИЙ САМЕ?	ТУТ / ТАМ НЕМАЄ КОГО / ЧОГО?	(itt/ott) NINCS vki/vmi	(там) НЕМАЄ + РОД. вдк
У поїзді є вода.	МІСЦ. вдк	У поїзді тепла вода.	У поїзді немає води.		
У літаку є пасажіри.	vmiben, vmin	У літаку терорісти.	У літаку немає пасажірів.		
У мене є квиток.	РОД.	У мене гарний квиток.	У мене немає квитка.		
У них є діти.	вдк	У них люди.	У них немає дітей.		
У лікаря є ліки.	vkinel	У лікаря квіти.	У лікаря немає ліків.		
У лікаря є хворий.		У лікаря новий хворий.	У лікаря немає хворого.		

НА ЯВНІСТЬ: ЛЕКСИЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ («БУТИ - 1»)

КОНСТАТАЦІЯ		АКЦЕНТУАЦІЯ		НЕГАЦІЯ	
У КОГО / У ЧОГО Є ХТО / ЩО	VAN Кі / мі пек?	У КОГО / У ЧОГО — ХТО САМЕ / ЩО САМЕ / ЯКИЙ САМЕ СПАДОК?	У КОГО / У ЧОГО НЕМАЄ КОГО / ЧОГО?	vki/vmi пек NINCS vki/vmi	(у кого/у чого) НЕМАЄ + РОД. вдк
У поїзда є гальма.		У поїзда добрі гальма.	У поїзда немає гальм.		
У літака є пілót.		У літака молодий пілót.	У літака немає пілота.		
У мене є квартира.	РОД.	У мене дача.	У мене немає квартири.		
У них є родичі.	вдк	У них гóсті.	У них немає родичів.		
У лікаря є кабінет.		У лікаря чудовий кабінет.	У лікаря немає кабінета.		
У лікаря є дóнька.		У лікаря син.	У лікаря немає дóньки.		

СПАДНІСТЬ - 1: ЛЕКСИЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ («БУТИ - 2»)

КОНСТАТАЦІЯ		АКЦЕНТУАЦІЯ		НЕГАЦІЯ	
У КОГО / У ЧОГО Є ХТО / ЩО?		У КОГО / У ЧОГО — ХТО САМЕ / ЩО САМЕ / ЯКИЙ САМЕ СПАДОК?		У КОГО / У ЧОГО НЕМАЄ КОГО / ЧОГО?	
VAN Кі / мі нек?		У поїзда великі колеса. У літака молодий пілот. У мене дача. У них гості. У лікаря чудовий кабінет. У лікаря син.		У поїзда немає коліс. У літака немає пілота. У мене немає квартири. У них немає родичів. У лікаря немає кабінета. У лікаря немає доньки.	
РОД. вдк				(у когочого) НЕМАЄ + РОД. вдк	

СПАДНІСТЬ - 1: ЛЕКСИЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ («БУТИ - 2»)

КОНСТАТАЦІЯ		АКЦЕНТУАЦІЯ		НЕГАЦІЯ	
ХТО / ЩО МАЄ КОГО / ЩО?		ХТО / ЩО МАЄ КОГО САМЕ / ЩО САМЕ / ЯКИЙ САМЕ СПАДОК?		ХТО / ЩО НЕМАЄ КОГО / ЧОГО?	
Поїзд має колеса. Літак має пілота. Я маю квартиру. Вони мають родичів. Лікар має кабінет. Лікар має доньку.		Поїзд має КОЛЕСА. Літак має ПІЛОТА. Я маю ДАЧУ. Вони мають ДІТЕЙ. Лікар має КАБІНЕТ. Лікар має СИНА.		Поїзд не має коліс. Літак не має пілота. Я не маю квартири. Вони не мають дітей. Лікар не має кабінета. Лікар не має доньки.	
Кі / мі нек?				вкі/вмі нек NINCS вкі/вмі	
НАЗВ. вдк				(хто/що) НЕМАЄ + РОД. вдк	

СПАДНІСТЬ - 2: ЛЕКСИЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ («МАТИ»)

НАЗВА МОДЕЛІ		УГОРСЬКИЙ ВІДПОВІДНИК
«Наявність»: констатація / негация	ВІН Є ЙОГО НЕМАЄ	ІТТ / ОТТ VKI / VMI VAN / NINCS
«Спадність-1»: констатація / негация	У НЬОГО Є У НЬОГО НЕМАЄ	VKINEK / VMINEK VAN / NINCS
«Спадність-2»: констатація / негация	ВІН МАЄ ВІН НЕ МАЄ	VKIJE / VMIJE

МОДЕЛІ НАЯВНОСТІ І СПАДНОСТІ ТА ЇХНІ ВІДПОВІДНИКИ

ЯКИЙ ПРЕДИКАТ?

МОДЕЛЬ	КОНСТАТАЦІЯ		АКЦЕНТУАЦІЯ		НЕГАЦІЯ	
	Який предикат?	Чи є підмет	Який предикат?	Чи є підмет	Який предикат?	Чи є підмет
Наявність	«Є»	+	∅	+	«НЕМАЄ»	—
«Спадність-1»:	«Є»	+	∅	+	«НЕМАЄ»	—
«Спадність-2»:	«МАЄ»	+	«МАЄ» (+інтонація)	+	«НЕ ⇔ МАЄ»	+

ГРАМАТИЧНА СТРУКТУРА МОДЕЛЕЙ НАЯВНОСТІ І СПАДНОСТІ

ВІДМІНОК	СПАЇДНІСТЬ		ЧАС		ПРОСТІР	
	VKINEK, VMINEK		МІКОР?		hova?	hol?
	van (pincs) valamije	fáj valamije	napok idők	hónapok, évek	(térség)	miben?
Родовий	У брата є пальто. У мами гарний одяг. У машини є мотор.	У мами боліть голова. У брата боліть шлунок. У сестри боліть горло. У бабусі болять зуби.				
Знахідний			у суботу; у перший день; у вільний час; у важкі часи.		їздити у Карпати.	
Місцевий				у наступному півріччі; у минулому місяці; у цьому році; у листопаді.		вчитися у школі; жити у Тернополі; ходити у спортивному костюмі.

ВПРАВА 1

З поданих слів побудуйте речення із значенням констатації, акцентуації та негатиї наявності

Зразок:

У нашому інституті є спортивний зал.

1. Місто, велике, центральна, вулиця, є.
2. Шосе, на, машини, немає, вантажні.
3. Смуга, тротуар, при, є, зелена.
4. Будінок, цей, у, поверх, чотирнадцять.
5. Балкон, квартира, кожна, гарний, є.
6. Магазін, у, наш, будінок, продукто́вий, немає
7. Перший, на, поверх, затишна, кав'ярня, є.
8. Майстерня, у, праска, побутова, електрична, немає.
9. Вулиця, немає, їхня, музей, на, краєзнавчий.
10. Двір, у, цей, майданчик, немає, дитячий.
11. Метро, перехрестя, це, на, станція, є.
12. Ріг, газетний, на, є, кіоск.

ВПРАВА 2

Із слів, поданих у вправі 1, побудуйте речення, які стосуються минулого. Підмет вживайте в однині та множині.

Зразок:

У нашому інституті був спортивний зал.
У нашому інституті були спортивні зали.

ВПРАВА 3

Із слів, поданих у вправі 1, побудуйте речення, які стосуються майбутнього. Підмет вживайте в однині та множині.

Зразок:

У нашому інституті буде спортивний зал.
У нашому інституті будуть спортивні зали.

УРОК СІМНАДЦЯТИЙ

Розмовна тема:

ВІЛЬНИЙ ЧАС, ВІДПОЧИНОК

Граматика:

Дієслова переміщення на пояснення відсутності пасивної істоти та предмета внаслідок перебування деінде

У ВИХІДНІ ДНІ

Сьогодні субота, гарна зимова погода. Світить сонце, а навколо усе біле — сніг лежить на землі, на деревах, на стріхах будинків.

У гуртожитку майже нікого немає, багато студентів поїхали додому. Мої сусіди не поїхали додому, але їх теж не видно. Вони пішли до міста і узяли з собою Віктора, нашого кийвського гостя. Вони повели його на художню виставку до Будинку культури. Віктор поніс туди гарні українські вишивки для експозиції.

Я залишився дома, сьогодні моя черга прибирати у кімнаті. Шукаю і ніді не можу знайти свій фотоапарат. «Напевно, його забрали хлопці, будуть фотографуватися у місті», — думаю я.

Вчора я також майже зовсім не бачив своїх сусідів: зранку вони разом ходили до бібліотеки, а потім їздили до великого етнографічного музею просто неба, що на околиці міста. Вони возили туди і мою відеокамеру, носили її від хати до хати, знімали щось на плівку. Але то було вчора, а сьогодні під вечір вони будуть вдома, потім підуть на дискотеку. Щоправда, мене вони там не зустрінуть, адже увечері я вперше поведу Милану до театру. Нарешті вона почала мене помічати і приймає усі мої запрошення.

До речі, і завтра наша кімната цілий день буде порожня. Милана, я і ще кілька наших друзів поїдемо в гори, на ліжну базу.

Звичайно, добрих лиж ми там на місці вже не знайдемо, ще напередодні їх заберуть інші туристи. Тому усе необхідне спорядження ми повеземо звідси. Якщо Віктор любить кататися на лижах, ми і його візьмемо в гори, адже він наш гість, і його тут ніхто не буде шукати.

Віктор добре себе у нас почуває. На свято ми теж не сиділи дома: я возив його до села, у гості до моїх родичів. Ми брали туди і мою молодшу сестру. Ми не сиділи жодної хвилини, мої брати водили нас до багатьох своїх знайомих, показували господарство. Сподіваємося, що після усіх цих зустрічей Віктор повезе додому гарні враження про нашу країну.

Дієслово	Коли? Колі?	КОГО? (ПАСІВНА ІСТОТА) родовий ВДК	ДЕ? ДЕ?	Присудок (предикат)	ТОМУ ЩО ВІКТОР		граматичний час	ПАСІВ- НА ІСТО- ТА	Куди?
					пішки	транспортном			
Водити везти НДК брати		НАШИХ ВНУКІВ	ТУТ	НЕ БУЛО:	ВОДИВ	ВОЗІВ	млч	ЇХ	ДО + родовий ВДК
				НЕМАЄ:	<u>Б</u> <u>Р</u> <u>А</u> <u>В</u>	ПОВІЗ	млч		
повісті повезті ДК взяти	тепер (завтра)			НЕ БУДЕ:	ПОВЕДЕ	ПОВЕЗЕ	мбч		НА, В, У + знахідний ВДК
					<u>В</u> <u>І</u> <u>З</u>	<u>Б</u> <u>М</u> <u>Е</u>			

ДІЄСЛОВА ПЕРЕМІЩЕННЯ НА ПОЯСНЕННЯ
відсутності пасивної ІСТОТИ У ДАНОМУ МІСЦІ

Дієслово	Коли?	ЧОГО? (ПРЕДМЕТ) родовий в'дк	ДЕ?	Присудок (предикат)	ТОМУ ЩО МАРТА		гра- ма- тич- ний	ПАСИВ -НА ІСТО- ТА	Куди?
носіїти					пішки	транспорт	час		
ВОЗИТИ НДК брати	(Вчора)			НЕ БУЛО:	НОСИЛА Б Р А	ВОЗИЛА Л А	млч		ДО + родовий в'дк
понести	тепер	МАГНІТОФОНА		НЕМАЄ:	ПОНЕСЛА	ПОВЕЗЛА		ЙОГО	
повезти ДК					З А Б Р	А Л А	млч		НА, В, У + знахідний в'дк
забрати	(завтра)			НЕ БУДЕ:	ПОНЕСЕ	ПОВЕЗЕ	мбч		

ДІЄСЛОВА ПЕРЕМІЩЕННЯ НА ПОЯСНЕННЯ

відсутності предмета у ДАНОМУ МІСЦІ

С и т у а ц і я		Ваша реакція	Мовні засоби для відповіді			СИТУАТИВНА ВІДПОВІДЬ (пояснення причини)		
			ДІЄСЛОВА ПЕРЕМІЩЕННЯ	Граматичний	Граматичний			
Ви дізналися що:	Коли?	Ситуа- тивне питання	пішки	в и д	ч а с	пішки	транспорт	
			тран- спортом					
Когось НЕ БУЛО у даному місці	До мо- менту мов- лення	ЧОМУ малого не було? ДЕ був ваш малий?	ВОДИТИ ВОЗИТИ			МЛЧ	я ВОДИЛА	тато ВОЗІВ його в гори
			БРАТИ				ндк	XX-х-
Когось НЕМАЄ у даному місці	У мо- мент мов- лення	ЧОМУ малого ТУТ НЕМАЄ? ДЕ ваш малий?	ПОВЕСТИ ПОВЕЗТИ			МЛЧ	мама ПОВЕЛА	тато ПОВІЗ його в гори
			ВЗЯТИ					X-х-
Когось НЕ БУДЕ у даному місці	Після мо- менту мов- лення	ЧОМУ МАЛОГО ТУТ НЕ БУДЕ? ДЕ БУДЕ МАЛИЙ?	ВЗЯТИ			МБЧ	мама ПОВЕДЕ	тато ПОВЕЗЕ його в гори
							ДК	х-Х-

МОВНІ ЗАСОБИ НА ПОЯСНЕННЯ відсутності пасивної ІСТОТИ у ДАНОМУ МІСЦІ

С и т у а ц і я	Ваша реакція	Мовні засоби для відповіді		Грамагічний	С И Т У А Т І В Н А В І Д П О В І Д Ь (пояснення причини)		
		ДЕСЛОВА ПЕРЕМІЩЕННЯ	Граматичний				
В и д і з н а ї л и с я щ о :	С и т у а - т і в н е п и т а н н я	п і ш к и	т р а н с - п о р т о м	в и д	ч а с	п і ш к и	т р а н с п о р т о м
Ч о г о с ь Н Е Б У Л О у д а н о м у м і с ц і	Д о м о - м е н т у м о в - л е н н я	Д Е Б У В М І Й М А Г Н І Т О - Ф О Н ?	Н О С І Й Т И В О З І Й Т И Б Р А Ї Т И	н д к	М Л Ч	В і к т о р Н О С І В й о г о д о ш к о л и	М а р т а В О З І Й Л А й о г о н а д а ч у
Ч о г о с ь Н Е М А Є у д а н о м у м і с ц і	У м о - м е н т м о в - л е н н я	Д Е М І Й М А Г Н І Т О - Ф О Н ?	П О Н Е С Т І Й П О В Е З Т І Й	Д К	М Л Ч	В і к т о р П О Н І С й о г о д о ш к о л и	М а т р а П О В Е З Л А й о г о н а д а ч у
Ч о г о с ь Н Е Б У Д Е у д а н о м у м і с ц і	П і с л я м о - м е н т у м о в - л е н н я	Ч О М У М А Г Н І - Т О Ф О Н А т у т Н Е Б У Д Е ? Д Е Б У Д Е М А Г Н І Т О - Ф О Н ?	З А Б Р А Ї Т И	Д К	М Б Ч	В і к т о р П О Н Е С Е й о г о д о ш к о л и	В о н и П О В Е З У Т Ь й о г о н а д а ч у
						Х-Х- ми З А Б Е Р Е М О й о г о н а д а ч у	О-О- О-О-

МОВНІ ЗАСОБИ НА ПОЯСНЕННЯ відсутності предмета у ДАНОМУ МІСЦІ

Ситуація		Ситуаційне питання		Мовні засоби для відповіді		Ситуативна відповідь				Грама-тичний час				
		Коли?	Ситуаційне питання (Ваша реакція)	Мовні засоби для відповіді ДІЄСЛОВА	пішки	транспортом	пішки	У центрі уваги	транспорт		У центрі уваги	Активна істога	Пасивна істога	Предмет
Ви хочете дізнатися про:	Коли?	(Ваша реакція)	транспортом	пішки	транспортом	навесні		навесні		навесні		навесні		млч
						у минулому	ХОДІВ до сауни	ВОДІВ сина на стадіон	НОСІВ яблука на ринок	ЇЗДИВ на дачу	ВОЗІВ дочку в гори	ВОЗІВ добрива на поля	ВОЗІВ	
						вашого співрозмовника (час від часу)	ХХХ-	ХХ-Х	ХХ-Х-	ооо-	оо-О-	оо-О-	оо-О-	
у майбутньому	Коли?	ДЕ ВИ БУВАЄТЕ ПО СУБОТАХ?	ХОДИТИ ВОДИТИ НОСИТИ -НДК-	ЇЗДИТИ ВОЗИТИ -НДК-	по суботах		по суботах		по суботах		по суботах		тпч	
					ніні	ХОДЖУ до сауни	ВОДЖУ сина на стадіон	НОШУ яблука на ринок	ЇЖДЖУ на дачу	ВОЖУ дочку в гори	ВОЖУ добрива на поля	ВОЖУ		
					у майбутньому	ХХ	Х-ХХ	Х-ХХ	оо	о-оо	о-оо	о-оо		
у майбутньому	Коли?	ДЕ ВИ БУДЕТЕ (ПЛАНУЄТЕ БУВАТИ) ВОСЕНІ?	ХОДИТИ ВОДИТИ НОСИТИ -НДК-	ЇЗДИТИ ВОЗИТИ -НДК-	в осені		в осені		в осені		в осені		мбч	
					у майбутньому	я буду ХОДИТИ до сауни	я буду ВОДИТИ сина на стадіон	я буду НОСИТИ яблука на ринок	я буду ЇЗДИТИ на дачу	я буду ВОЗИТИ дочку в гори	я буду ВОЗИТИ добрива на поля	я буду ВОЗИТИ		
					у майбутньому	Хх-	Х-хх-	Х-хх-	оо-	о-оо-	о-оо-	о-оо-		

Ситуація	СИТУАТИВНЕ ПИТАННЯ	Мовні засоби для відповіді	СИТУАТИВНА ВІДПОВІДЬ						Гра-ма-тичний час		
			У центрі уваги		У центрі уваги		У центрі уваги				
Ви байчите, що хтось рұхаеться і хочете знати:	Коли?	(Ваша реакція)	ДІЕСЛОВА РҰХУ			ДІЕСЛОВА РҰХУ			млч		
Початковий вий (проміжний) пункт цього рұху	До мо-мен-ту мов-лен-ня	ЗВІДКИ ЦЕ ТИ? (Де ти шойно був?)	ХОДИ-ТИ ВОДИ-ТИ НОСИ-ТИ	ЇЗДИТИ ВОЗІ-ТИ	шойно		шойно				
					Активна істота	Пасивна істота	Предмет	Активна істота	Пасивна істота	Предмет	
			я	я	я	я	я	я	я	я	
			ХОДИВ до саўни	ВОДИВ сина до музею	НОСИВ яблуска на ринок	ЇЗДИВ на дачу	ВОЗИВ дочку в гори	ВОЗИВ добрива на поля			
			xxx-	xx-X-	v-X-	ooO-	oo-O-	oo-O-	oo-O-		

Кінцевий пункт цього рұху	Після мо-менту мов-лен-ня	КУДИ ЦЕ ТИ? (*Де ти скоро будеш?)	ЙТИ ВЕСТИ НЕСТИ	ЇХАТИ ВЕЗТИ	зараз			зараз			тпч
					я	я	я	я	я	я	
					ЙДУ до саўни	ВЕДУ сина до музею	НЕСУ яблуска на ринок	ЇДУ на дачу	ВЕЗУ дочку в гори	ВЕЗУ добрива на поля	
			-ндк-	-ндк-	X	x-X	v-X	O	o-O-	o-O	

ДЕСЛОВА РҰХУ У ЗНАЧЕННІ «рұхатися в одну напрямку стосовно орієнтира рұху»

МОВНІ ЗАСОБИ НА ПОЯСНЕННЯ ВІДСУТНОСТІ ПРЕДМЕТА У ДАНОМУ МІСЦІ

Дієслово	К о л і? (вчора)	Х т о? (Пасивна істога)	Д е?	Присудок (предикат)	Т О М У, Щ О В І К Т О Р Ї		Грама- тичний час
					пішки	т р а н с п о р т о м	
приводити привозити -НДК-				БУЛА:	ПРИВОДИВ	ПРИВОЗИВ	млч
привесті	тепер	ВАША ВНУЧКА	ТУТ	Є:	ПРИВІВ	ПРИВІЗ	млч
привезті -ДК-	(завтра)			БУДЕ:	ПРИВЕДЕ	ПРИВЕЗЕ	мбч

Дієсловá переміщення на ствердження по́вні ПАСИВНОЇ істо́гн
у місці, де за́пінтувач ПРИСУ́ТНІЙ («тут»)

Дієслово	К о л і? (вчора)	Щ о? (Предмет)	Д е?	Присудок (предикат)	Т О М У, Щ О В І К Т О Р Ї		Грама- тичний час
					пішки	т р а н с п о р т о м	
принісити привозити -НДК-				БУЛА:	ПРИНОСИВ	ПРИВОЗИВ	млч
принесті	тепер	ВІДЕОКАСЕТА	ТУТ	Є:	ПРИНІС	ПРИВІЗ	млч
привезті -ДК-	(завтра)			БУДЕ:	ПРИНЕСЕ	ПРИВЕЗЕ	мбч

Дієсловá переміщення на ствердження по́вні ПРЕДМЕ́ТА
у місці, де за́пінтувач ПРИСУ́ТНІЙ («тут»)

Дієслово	К о л и ? (вчора)	Х т о ? (Пасивна істота)	Д е ?	Присудок (предикат)	ТОМУ, ЩО ВІКТОР ЙОГО Т У Д и		Грама- тичний час
					підки	транспортом	
ВОДИТИ ВОЗИТИ -ДК-				БУВ:	ВОДИВ	ВОЗИВ	МЛЧ
ВІДВЕСТИ ВІДВЕЗТИ -ДК-	тепер	ВАШ ВНУК	ТАМ	Є:	ВІДВІВ	ВІДВІЗ	МЛЧ
ПОВЕСТИ ПОВЕЗТИ -ДК-	(завтра)			БУДЕ:	ПОВЕДЕ	ПОВЕЗЕ	МБЧ

Дієлова переміщення на ствердження повин ПАСИВНОЇ істоти
у місці, де зацігувач ВІДСУТНІЙ («там»)

Дієслово	К о л и ? (вчора)	Щ о ? (Предмет)	Д е ?	Присудок (предикат)	ТОМУ, ЩО ВІКТОР Ї т у д и		Грама- тичний час
					підки	транспортом	
НОСИТИ, ВОЗИТИ НДК				БУЛА:	НОСИВ	ВОЗИВ	МЛЧ
ВІДНЕСТИ, ВІДВЕЗТИ ДК	тепер	ВІДЕОКАСЕТА	ТАМ	Є:	ВІДНІС	ВІДВІЗ	МЛЧ
ПОНЕСТИ, ПОВЕЗТИ -ДК-	(завтра)			БУДЕ:	ВІДНЕСЕ	ВІДВЕЗЕ	МБЧ

Дієлова переміщення на ствердження повин ПРЕДМЕТА
у місці, де зацігувач ВІДСУТНІЙ («там»)

Ситуація		Ситуативне питання	Мовні засоби для відповіді				Ситуативна відповідь			
			Дієслова переміщення		Грама-тичний		Ствердженнє (так)		Запереченнє (ні)	
Ви хочете знати, коли?		(Ваша реакція)	пішки	транс-портом	в и д	Грама-тичний	пішки	транс-портом	пішки	транс-портом
Хтось БУВ у місці, де Вас немає зараз	До моменту мовлення	ВАШ ОНУК БУВ У ПАРКУ?	ВОДИТИ	ВОЗИТИ	ндк	МЛЧ	ТАК, ма́ма його́ туди́ ВОДИ́ЛА	ТАК, та́то його́ туди́ ВОЗИ́В	НІ, та́то його́ туди́ НЕ ВОДИ́В	НІ, ма́ма його́ туди́ НЕ ВОЗИ́ЛА
	У момент мовлення	ВАША ВНУЧКА ВЖЕ У БАБУСІ?	ВИДВЕСТИ	ВИЗВЕСТИ	дк	МЛЧ	+XX-х- ТАК, ма́ма її вже ВИДВЕ́ЛА	+OO-o- ТАК, та́то її вже ВИДВІ́З	-XX-х НІ, та́то її ще НЕ ВИДВІ́В	-OO-o- НІ, ма́ма її ще НЕ ВИДВЕ́ЗЛА
Хтось Є у місці, де Вас немає зараз	Після моменту мовлення	ВАШ ОНУК БУДЕ ЗАВТРА У ПАРКУ?		ПОВЕСТИ	дк	МБЧ	+X-х- ТАК, воні́ його́ туди́ ПОВЕДУ́ТЬ	+O-o- ТАК, та́то його́ туди́ ПОВЕЗÉ	-X-х- НІ, та́то його́ туди́ НЕ ПОВЕДЕ́	-O-o- НІ, воні́ його́ туди́ НЕ ПОВЕЗУ́ТЬ
	Після моменту мовлення	Хтось БУДЕ у місці, де Вас немає зараз і буде пізніше		ПОВЕСТИ	дк	МБЧ	+x-X- ТАК, воні́ його́ туди́ ПОВЕДУ́ТЬ	+o-O- ТАК, та́то його́ туди́ ПОВЕЗÉ	-x-X- НІ, та́то його́ туди́ НЕ ПОВЕДЕ́	-o-O- НІ, воні́ його́ туди́ НЕ ПОВЕЗУ́ТЬ

МОВНІ ЗАСОБИ НА СТВЕРДЖЕННЯ/ЗАПЕРЕЧЕННЯ ПОЯВИ ПАСІВНОЇ ІСТОТИ

У МІСЦІ, ДЕ ЗАПИТУВАЧ ВІДСУТНІЙ («там»)

Ситуація	Питання	Мовні засоби для відповіді				Ситуативна відповідь			
		Дієслов'я	Граматичний	СТВЕРДНА (так)	ЗАПЕРЁЧНА (ні)				
Ви <i>хочете знати</i> , коли?	(Ваша реакція)	підки	в и д	ч а с	підки	транс-портом	підки	транс-портом	
		порт	дк						
Хтось БУВ у місці, де Ви є з а р а з	До мо-менту мов-лення	ВАШ ОНУК БУВ УЧОРА ТУТ?	ндк	МЛЧ	ТАК, вчора я його	вчора тато його	НІ, вчора тато його	НІ, вчора я його	
					ПРИВІ-ДИТИ	ПРИВІ-ЗИТИ	ПРИ-ВОДИЛА	ПРИ-ВОЗИВ	НЕ ПРИ-ВОДИВ
Хтось Є у місці, де Ви є з а р а з	У мо-мент мов-лення	ВАША ВНУЧКА ВЖЕ ТУТ?/ ВЖЕ ДОМА?	дк	МЛЧ	ТАК, я її вже	ТАК, тато її вже	НІ, тато її ще	НІ, мама її ще	
					ПРИВЕЛА	ПРИВІЗ	НЕ ПРИВІВ	НЕ ПРИ-ВЕЗЛА	
Хтось БУДЕ у місці, де Ви є <i>зараз</i> або де Ви будете <i>мізніше</i>	Після мо-менту мов-лення	ВАШ ОНУК БУДЕ ЗАВТРА У НАС?	дк	МБЧ	ТАК, завтра його	ТАК, завтра тато його	НІ, завтра його	НІ, завтра тато його	
					ПРИВЕДУ	ПРИВЕЗЕ	ПРИВЕДУ	ПРИВЕЗЕ	
					+-X-X-	+ -O-O-	--X-X-	--O-O-	
					+-X-X	+ -O-O-	--X-X-	--O-O-	

МОВНІ ЗАСОБИ НА СТВЕРДЖЕННЯ/заперечення ПОЯВИ пасивної ІСТОТИ

У МІСЦІ, ДЕ ЗАПИТУВАЧ п р и с у т н и й («тут»)

Ситуація		СИТУАТИВНЕ ПИТАННЯ	Мовні засоби для відповіді			СИТУАТИВНА ВІДПОВІДЬ		
			ДІЄСЛОВА ПЕРЕМІЩЕННЯ	Грама-тичний	СТВЕРДНА (так)	ЗАПЕРЁЧНА (ні)		
Ви хочете знати, чи:		(Ваша реакція)	пішки	в и д	пішки	транспортом	пішки	транспортом
Щось БУЛО у місці, де Вас немає зараз	До моменту мовлення	ЦЯ КАРТА	НОСИТИ	ндк	ТАК, я її туди	ТАК, Марта її туди	НІ, Марта її туди	НІ, я її туди
		БУЛА	ВОЗИТИ	МЛЧ	туди	Марта її туди	НЕ	НЕ
		ВЧОРА У ШКОЛІ?	ВОЗІТИ	МЛЧ	НОСИВ	ВОЗИЛА	НОСИЛА	ВОЗИВ
Щось Є у місці, де Вас немає зараз	У моменту мовлення	СЛОВНИК ВЖЕ У БІБЛІОТЕЦІ?	ВІДНЕСТИ	дк	ТАК, я його вже	ТАК, Марта його вже	НІ, Марта його ще	НІ, я його ще
		СЛОВНИК ВЖЕ У БІБЛІОТЕЦІ?	ВІДВЕЗТИ	МЛЧ	ВІДНІС	ВІДВЕЗЛА	НЕ	НЕ
		ТЕЦІ?	ПОНЕСТИ	дк	+ХХ-х-	+О-о-	-Х-х-	-О-о-
Щось БУДЕ у місці, де Вас немає зараз і де Вас не буде пізніше	Після моменту мовлення	ЦЕ КРІСЛО БУДЕ ЗАВТРА НА ДАЧІ?	ПОНЕСТИ	дк	ТАК, вони його туди	ТАК, тато його туди	НІ, тато його туди	НІ, вони його туди
		БУДЕ	ПОВЕЗТИ	МБЧ	ПОНЕСУТЬ	ПОВЕЗЕ	НЕ	НЕ
		ЗАВТРА НА ДАЧІ?	ПОНЕСТИ	дк	+х-Х-	+о-О-	-х-Х-	-о-О-

МОВНІ ЗАСОБИ НА ствердження/заперечення ПОЯВИ предмета

У МІСЦІ, ДЕ ЗАПІЙТУВАЧ ВІДСУТНІЙ («там»)

СИТУАЦІЯ	СИТУАТИВНЕ ПИТАННЯ	Мовні засоби для відповіді				СИТУАТИВНА ВІДПОВІДЬ				
		ДЕСЛОВА ПЕРЕМІЩЕННЯ		Грама-тичний		СТВЕРДНА (так)		ЗАПЕРЁЧНА (ні)		
Ви хочете знати, чи:	(Ваша реакція)	пішки	транс-портом	в и д	ч а с	пішки	транс-портом	пішки	транс-портом	
Щось БУЛО у місці, де Ви є з а р а з	До мо-мєнту мов-лення	ЦЯ КАРТА БУЛА ВЧОРА ТУТ?	ПРИ-НОСИТИ	ПРИ-ВОЗИТИ	ндк	МЛЧ	ТАК, вчора я її ПРИ-НОСИЛА	ТАК, вчора Віктор її ПРИ-ВОЗИВ	НІ, вчора Віктор її НЕ ПРИ-НОСИВ	НІ, вчора я її НЕ ПРИВОЗИ-ЛА
							+ -ХХ-х	+ -ОО-о	--ХХ-х	--ОО-о
Щось Є у місці, де Ви є з а р а з	У мо-мент мов-лення	СЛОВ-НИК Є? СЛОВ-НИК ТУТ?	ПРИ-НЕСТИ	ПРИ-ВЕЗТИ	дк	МЛЧ	ТАК, я його ПРИ-НЕСЛА	ТАК, Віктор його ПРИВІЗ	НІ, Віктор його НЕ ПРИНІС	НІ, я його НЕ ПРИ-ВЕЗЛА
							+ -Х-х	+ -О-о	--Х-х	--О-о
Щось БУДЕ у місці, де Ви є з а р а з	Після мо-менту мов-лення	ЗЕЛЁНА РУЧКА БУДЕ ЗАВТРА (У КЛАСІ)?	НЕСТИ	ВЕЗТИ		МБЧ	ТАК, завтра я її ПРИНЕСУ	ТАК, завтра Марта її ПРИВЕЗЁ	НІ, завтра я її НЕ ПРИНЕСУ	НІ, завтра Марта її НЕ ПРИВЕЗЁ
							+ -Х-Х	+ -о-О	--Х-Х	--о-О

МОВНІ ЗАСОБИ НА ствердження/заперечення ПОЯВИ предмета

У МІСЦІ, ДЕ ЗАПИТУВАЧ ПРисУТНІЙ («ТУТ»)

Ситуації	СИТУАТИВНІ ПИТАННЯ	Лексичні і граматичні значення	СИТУАТИВНІ ВІДПОВІДІ				Грама-тичний вид час	
			Пішки		Транспортом			
			У центрі уваги		У центрі уваги			
Колі?	(Ваша реакція)	Активна істота	Пасивна істота	Активна істота	Предмет	Предмет		
Ви розмовляєте з «Х» і хочете дізнатися про:	Колі?							
	Колі?	(Ваша реакція)						
Періодичне місце-перебування «У»	до розмови	ДЕ ВІН БУВ(АВ) НАВЕСНІ? Що він робив навесні?	ХОДИВ по магазинах	ВОДИВ гостей по музеях	НОСИВ телеграми по квартирах	ЇЗДИВ по селах	ВОЗИВ дітей на екскурсії	ндк мтч
	до розмови	ДЕ ВІН БУВАЄ ПО СУБОТАХ? Що він робить по суботах?	ХОДИТЬ по магазинах	ВОДИТЬ гостей по музеях	НОСИТЬ телеграми по квартирах	ЇЗДИТЬ по селах	ВОЗИТЬ дітей на екскурсії	
	до розмови	ЗВІДКИ ЦЕ ВІН? Де він щойно був?	ХОДИВ на виставку	ВОДИВ сіна до цирку	НОСИВ лист на пошту	ЇЗДИВ на ферму	ВОЗИВ дочку до табору	ндк мтч
	до розмови	КУДИ ЦЕ ВІН? (*Де він скоро буде?)	ІДЕ на виставку	ВЕДЕ сіна до цирку	НЕСЕ лист на пошту	ЇДЕ на ферму	ВЕЗЕ дочку до табору	
Причину відсутності «У» у даному місці	до розмови	ЧОМУ ЙОГО НЕ БУЛО? Де він був?	ХОДИВ до аптеки	ВОДИВ сіна до лікаря	НОСИВ паспорт до міліції	ЇЗДИВ на вокзал	ВОЗИВ дочку до лікарні	ндк мтч
	до розмови	ЧОМУ ЙОГО НЕМАЄ? Де він?	ПІШОВ до аптеки	ПОВІВ сіна до лікаря	ПОНІС паспорт до міліції	ПОЇХАВ на вокзал	ПОВІЗ дочку до лікарні	
	до розмови	ЧОМУ ЙОГО НЕ БУЛО? Де він був?	ХОДИВ до аптеки	ВОДИВ сіна до лікаря	НОСИВ паспорт до міліції	ЇЗДИВ на вокзал	ВОЗИВ дочку до лікарні	ндк мтч
	до розмови	ЧОМУ ЙОГО НЕМАЄ? Де він?	ПІШОВ до аптеки	ПОВІВ сіна до лікаря	ПОНІС паспорт до міліції	ПОЇХАВ на вокзал	ПОВІЗ дочку до лікарні	

ДІЄСЛОВА РУХУ НА ОЗНАЧЕННЯ 1) періодичного, 2) одноразового МІСЦЕПЕРЕБУВАННЯ СУБ'ЄКТА, А ТАКОЖ НА ПОЯСНЕННЯ 3) причини ВІДСУТНОСТІ СУБ'ЄКТА У ДАНОМУ МІСЦІ

УРОК ВІСІМНАДЦЯТИЙ

Розмовна тема:

НА ПОШТІ

Граматика:

Ім'єнники і прикметники у давальному відмінку

ЯК ВІДПРАВИТИ ЛИСТ ДРУГОВІ?

Віктор часто пише листи багатьом своїм друзям. Відправити лист не важко — треба тільки кинути його у поштову скриньку біля гуртожитку.

Сьогодні Вікторові треба відправити не тільки листи двом колегам, але ще і посилку та рекомендовану бандероль. Крім того, Віктор хоче дати вітальну телеграму двоюрідній сестрі та переказати гроші шкільному товаришеві.

Вікторові легко це зробити, тому що від гуртожитку до пошти не далеко: приблизно десять хвилин, якщо йти пішки.

Віктор не любить їздити, йому приємно ходити пішки. Завдяки цьому у нього ніколи не болить голова.

Біля пошти Вікторові посіхається знайома дівчина. Це листоніша, вона носить нашим хлопцям і дівчатам листи і поштові перекази. Студенти завжди радіють листам, бандеролям, кожному грошовому переказу, кожній невеликій листівці. Завдяки пошті, завдяки листонішам люди можуть листуватися і повідомляти новини родичам.

Віктору весело, і він теж посміхається листоніші. Ця дівчина йому подобається. «Треба обов'язково написати їй різдвяну листівку», — думає Віктор.

У залі Віктор пише на пакунку адресу, приклеює марку і подає рекомендовану бандероль сивій жінці, яка сидить у третьому віконці праворуч від входу.

— Вам необхідно ще заповнити бланк і написати зворотню адресу. І про поштовий індекс не забудьте, — нагадує Віктору жінка.

Віктор бере квитанцію, дякує жінці і знову думає про те, що у двоюрідної сестри сьогодні день народження. Дівчині виповнюється вісімнадцять років, і хлопцеві дуже хочеться зробити їй подарунок. Подарунок можна відправити у посилці. Можна також замовити міжміську телефонну розмову. Подзвонити шкільному товаришеві до Тернополя, переказати йому гроші, і він купить сестрі квіти. Хлопці часто дарують дівчатам квіти. Дівчата радіють кожній квітці.

Від-міна	Рід	Група	Називний однини	ДАВА́ЛЬНИЙ ОДНИНИ	Морфо-не́міка	ФЛЕ́-КСІЯ	ДАВА́ЛЬНИЙ МНОЖИНИ	ФЛЕ́-КСІЯ	Уваги
I	жін	ТВ	дівчина	ДІВЧИН-І	к→ц'	-І	ДІВЧА́Т-АМ	-АМ	Завдяки + давальний відмінок
		МШ	листівка	ЛИСТІВЦІ-І			ЛИСТІВК-АМ		
	МК	листоноша	ЛИСТОНО́Ш-І	ЛИСТОНО́ШАМ					
		площа	ПЛО́Щ-І	ПЛО́ЩАМ					
		бабуся	БАБУ́С-І	БАБУ́САМ					
II	-ія	стаття	стаття	СТАТТ-І	-ї	-ЯМ	СТАТТ-ЯМ		
		квитанція	квитанція	КВИТА́НЦІ-Ї			КВИТА́НЦІ-ЯМ		
		батько	батько	БА́ТЬК-ОВІ			БА́ТЬК-А́М		
		подарунок	подарунок	ПОДА́РУНК-У			ПОДА́РУНК-АМ		
		товариш	товариш	ТОВА́РИШ-ЕВІ			ТОВА́РИШ-А́М		
	сер	вірш	вірш	ВІ́РШ-У	ВІ́РШ-А́М				
		хлопець	хлопець	ХЛО́ПЦ-ЕВІ	ХЛО́ПЦ-Я́М				
		портфель	портфель	ПОРТФЕ́Л-Ю	ПОРТФЕ́Л-Я́М				
		герой	герой	ГЕРО́-ЄВІ	ГЕРО́-Я́М				
		музей	музей	МУЗЕ́-Ю	МУЗЕ́-Я́М				
III	жін	місто	місто	МІ́СТ-У	-У	-АМ	МІ́СТ-А́М		
		прізвище	прізвище	ПРІ́ЗВИЩ-У			ПРІ́ЗВИЩ-А́М		
		питання	питання	ПИТА́НН-Ю			ПИТА́НН-Я́М		
IV	сер	море	море	МО́Р-Ю	-Ю	-ЯМ	МО́Р-Я́М		
		бандероль	бандероль	БАНДЕ́РОЛ-І			БАНДЕ́РОЛ-Я́М		
IV	сер	ім'я	ім'я	І́МЕН-І	-І	-АМ	І́МЕН-А́М		
		ягня	ягня	ЯГНЯ́Т-І			ЯГНЯ́Т-А́М		

ІМЕННИК: ДАВА́ЛЬНИЙ ВІДМІНОК ОДНИНИ І МНОЖИНИ

Рід	Група	Називний одиниї	Д А В А Љ Ъ Н И Й				Уваги
			Однина	Флексія	Множина	Флексія	
чол	ТВ	перший	ПЕРШ-ОМУ		ПЕРШ-ИМ	-ИМ: тв	У множині прикметни- кóві форми
	МК	останній	ОСТАННЬ-ОМУ		ОСТАНН-ІМ		
сер	ТВ	перше	ПЕРШ-ОМУ	-ОМУ			кóві форми однакові для всіх родів
	МК	останнє	ОСТАННЬ-ОМУ		ОСТАНН-ІМ	-ІМ: мк	
жін	ТВ	перша	ПЕРШ-ІЙ				
	МК	остання	ОСТАНН-ІЙ	-ІЙ			

ПРИКМЕТНИК: ДАВАЉЬНИЙ ВІДМІНОК ОДНИНІ І МНОЖИНИ

Особа	О д н и н а		М н о ж и н а		СЕБЕ	Уваги
	Називний	Давальний	Називний	Давальний		
1.	я	МЕНІ	ми	НАМ	СОБІ	
	ти	ТОБІ	ви	ВАМ		
	ви	Вам	ви	ВАМ		
2.	він, воно	ЙОМУ	они	ІМ		
	вона	їй	вони	їм		

ОСОБОВІ ЗАЙМЕННИКИ: ДАВАЉЬНИЙ ВІДМІНОК

Рід	Називний одиниці	ДАВАЛЬНИЙ				Уваги
		Однина	Закінчення	Множина	Закінчення	
чол	який(сь)	ЯК-ОМУ(сь)		ЯК-ЙМ(сь)	-ИМ	В однині чол = сер
	одін	ОДН-ОМУ	-ОМУ	ОДН-ЙМ		
	цей	ЦЬ-ОМУ		Ц-ИМ		
жін	увесь	УСЬ-ОМУ	-ЄМУ	УС-ЙМ	-ЙМ	У множині форми цих слів однакові для всіх родів
	чий(сь)	ЧИ-ЄМУ(сь)		ЧИ-ЙМ(сь)		
	свій	СВО-ЄМУ		СВО-ЙМ		
—	яка(сь)	ЯК-ЙЙ(сь)				Ці слова форм множини не мають!
	одна	ОДН-ЙЙ	-ЙЙ	«	«	
	ця	Ц-ЙЙ				
—	уся	УС-ЙЙ	-ЙЙ			Ці слова форм множини не мають!
	чия(сь)	ЧИ-ЙЙ(сь)				
	своя	СВО-ЙЙ				
—	скільки	СКІЛЬК-ОМ	-ОМ			Ці слова форм множини не мають!
	багато	БАГАТЬ-ОМ				
	ТРИ (2—4)	ТРЬ-ОМ				
—	ШІСТЬ (5—20)	ШЕСТ-Й	-И	—		Ці слова форм множини не мають!
	хто(сь)	К-ОМУ(сь)	-ОМУ			
	що(сь)	Ч-ОМУ(сь)				
—	ніхто	НІК-ОМУ				Ці слова форм множини не мають!
	ніщо	НІЧ-ОМУ				

ОКРЕМІ ЗАЙМІННИКИ І ЧИСЛІВНИКИ: ДАВАЛЬНИЙ ВІДМІНОК ОДНИНИ І МНОЖИНИ

ВПРАВА 1.

Віконайте письмовий переклад тексту «Як відправити лист друзі» на угорську мову

ВПРАВА 2.

Знайдіть у тексті слова і вирази:

необхідно, пошто́ва скрінька, грошовий переказ, пошто́вий індекс, різдвяна листівка, рекомендована бандероль, міжміська телефонна розмова, дарувати, приємно, шкільний товариш, боліти, завдякі листона́шам, пакунок, посілка, віконце, двою́рідна сестра, йому́ подобається, квитанція.

ВПРАВА 3.

Перетворюючи підмет на непря́мий дода́ток (Віктор → Вікторові), трансформуйте речення, поширюючи їх підрядними причіни із сполучником *тому́ що*.

У ролі присудка використовуйте такі слова:

цікаво, треба, подобається, легко, страшно, не важко, хочеться, соромно, необхідно, приємно, холодно, затишно, незручно, сумно, весело.

Зразок:

Віктор має труднощі,
ко́ли він
читає
без словника́.

→

Вікторові важко
читати без словника́, тому́
що у тексті багато
незнайо́мих слів.

1. Студент мусить купити словник.
2. Віктор не має труднощів, коли він дає телеграму двою́рідній сестрі.
3. Віктор почуває себе приємно, коли він ходить пішки.
4. Віктор мусить заповнити бланк.
5. Студенти не мають труднощів, коли вони відправляють листи.
6. Віктор почуває себе весело біля пошти.
7. Віктор хоче зробити подарунок двою́рідній сестрі.
8. Дівчина сумує, коли довго немає листів.
9. Марта соромиться, коли вона запізнюється.
10. Віктор почуває себе затишно у кімнаті.
11. Марта почуває себе незручно без окулярів.
12. Хлопець мерзне на вулиці.
13. Марта любить читати історичні романи.
14. Хлопчик боїться, що його уку́сить соба́ка.
15. Гості цікавляться, звідки цей букет квітів.

ВПРАВА 4.

Додаючи закінчення, ставте питання до тексту і відповідайте на них.

1. Хто часто піш _____ лист _____ багат _____ сво _____ друз _____?
2. Що кїда _____ студенти у поштів _____ скрінь _____ біля гуртожит _____?
3. Що треба сьогодні відправ _____ Віктор _____?
4. Як _____ сестр _____ хоч _____ дати вітальн _____ телеграм _____ Віктор?
5. Як _____ товариш _____ хоч _____ зробити грошов _____ перек _____ Віктор?
6. Чи легко Віктор _____ це зробити і чому?
7. Скільки хвили _____ треба Віктор _____, щоб пішки дійти до пошт _____?
8. Чому Віктор не люб _____ їздит _____?
9. Завдякі ч _____ у Віктор _____ не бол _____ голова?
10. Хто посміхає _____ ся Віктор _____ біля пошт _____?
11. Що нос _____ листоніша хлоп _____ і дівчат _____?
12. Хто раді _____ лист _____, бандерол _____, ко́жн _____ грош _____ переказ _____, ко́жн _____ листів _____?
13. Що мож _____ робіти люди завдякі пошт _____ і листоніш _____?
14. Чому Віктор теж посміхає _____ ся знайом _____ листоніш _____?
15. Як _____ листів _____ напише Віктор дівчин _____?
16. Що піш _____ Віктор на пакун _____ у зал _____?
17. Хто сид _____ у трет _____ вікон _____ праворуч від вход _____?
18. Хто пода _____ сів _____ жін _____ рекомендован _____ бандеро _____?
19. Що каж _____ сів _____ жін _____ Віктор?
20. Як _____ адрес _____ треба ще написати Віктор _____?
21. Про як _____ індек _____ часто забува _____ Віктор?
22. Про щ _____ дума _____ Віктор, коли бер _____ квитанц _____?
23. Скільки рок _____ виповнюється сьогодні двоїрідн _____ сестр _____?
24. Що хочеться Віктор _____ зробити сестр _____?
25. Що можна відправити _____ посіл _____?
26. Хто мож _____ замовити телефон _____ розмов _____?
27. Хто мож _____ подзвоніти шкільн _____ товариш _____ до Терноп _____?
28. Кому може переказати гро _____ Віктор?
29. Хто куп _____ квіт _____ двоїрідн _____ сестр _____?
30. Хто часто дар _____ дівчат _____ квіт _____?
31. Хто рад _____ ко́жн _____ квіт _____?

УРОК ДЕВ'ЯТНАДЦЯТИЙ

Розмовна тема:

СІМ'Я

Граматика:

Ступені порівняння прикметників.
Порівняльні конструкції.

СКІЛЬКИ РОКІВ ТВОЄМУ МОЛОДШОМУ БРАТОВІ?

Наша сім'я досить велика і складається з восьми чоловік.

Тут різні покоління: молодше, середнє і старше.

Молодє покоління — це я, два моїх брати і сестра. Мені вісімнадцять років. Мого старшого брата звать Віктор, він шофер. Ви питаєте, скільки йому років? Будь ласка, відповідаю.

Я молодша за Віктора на один рік, отже, Вікторові дев'ятнадцять років. Мою молодшу сестру звать Миланка, вона гімназистка. У гімназії вона найкраща учениця. Восени їй минуло шістнадцять років.

Я старша за Миланку на два роки, але цього ніхто не помічає. Справа в тому, що Милана, вища від мене. Її зріст — сто шістдесят чотири сантиметри, а мій зріст — лише сто п'ятдесят дев'ять сантиметрів. Кожний може вірахувати, на скільки сантиметрів я нижча, ніж Милана. Мій батько і моя мама зовсім молоді люди. Батькові сорок два роки, він автомеханік. Мама — учителька, їй тільки тридцять вісім років, але стільки їй ніхто не дає. На вигляд вона молодша, ніж насправді. Тато часто повторює, що вона найгарніша в світі, ще гарніша, ніж була тоді, коли вони вперше зустрілися. Якій жінці не подобаються такі слова?

Дідусь раніше працював у банку, але недавно він пішов на пенсію. Бабуся теж пенсіонерка, хоча вона не дуже стара: їй ще немає і шістдесяти років. А дідусеві скоро буде сімдесят — у нашій родині він найстарший. Не дивлячись на свій літній вік, дідусь часто буває більш енергійний і бадьорий, ніж багато людей, які значно молодші за нього.

Найменший і найвеселіший серед нас — наш молодший братик Андрійчик. — Скільки тобі років, Андрійчику? — питаю я у нього. Замість відповідати, він гордо підносить два пальчики вгору.

СТУПЕНІ ПОРІВНЯННЯ ПРИКМЕТНИКІВ. ПРОСТІ ФОРМИ

I. Суфікс -іш-.

Звичайний ступінь	Угорський відповідник	ВИЩИЙ ступінь	НАЙВИЩИЙ ступінь
гарн-ий сильн-ий розумн-ий енергійн-ий бадьор-ий весел-ий		гарніШий сильніШий розумніШий енергійніШий бадьоріШий веселіШий	найгарніший найсильніший найрозумніший найенергійніший найбадьоріший найвеселіший

II. Суфікс -ш-.

Звичайний ступінь	Угорський відповідник	ВИЩИЙ СТУПІНЬ			НАЙВИЩИЙ ступінь
		Без змін в основі	г → ∅	к ек } → ∅ ок	
молод-ий стар-ий багат-ий дешев-ий		молодШий старШий багатШий дешевШий			наймолодший найстарший найбагатший найдешевший
довг-ий			довШий		найдовший
легК-ий слабК-ий коротК-ий далЕК-ий глибОК-ий висОК-ий				легШий слабШий коротШий дальШий глибШий виЩий (сш → щ)	найлегший найслабший найкоротший найдальший найглибший найвищий

III. Суфікс -ч-.

Звичайний ступінь	Угорський відповідник	ВИЩИЙ СТУПІНЬ			НАЙВИЩИЙ ступінь
		к → ∅	з → ж	г → ж	
важК-ий ниЗЬК-ий блиЗЬК-ий дороГ-ий		важЧий	ніжЧий бліжЧий	дорожЧий	найважчий найніжчий найбліжчий найдорожчий

СТУПЕНІ ПОРІВНЯННЯ ПРИКМЕТНИКІВ. СКЛАДЕНІ ФОРМИ

Звичайний ступінь	Віщий ступінь	Найвищий ступінь
гáрний	бiльш гáрний	найбiльш гáрний
сiльний	бiльш сiльний	найбiльш сiльний
розiмний	бiльш розiмний	найбiльш розiмний
молодiй	бiльш молодiй	найбiльш молодiй
дешевий	бiльш дешевий	найбiльш дешевий
дóвгий	бiльш дóвгий	найбiльш дóвгий
лéгкий	бiльш лéгкий	найбiльш лéгкий
висóкий	бiльш висóкий	найбiльш висóкий
важкiй	бiльш важкiй	найбiльш важкiй
низькiй	бiльш низькiй	найбiльш низькiй
дорогiй	бiльш дорогiй	найбiльш дорогiй

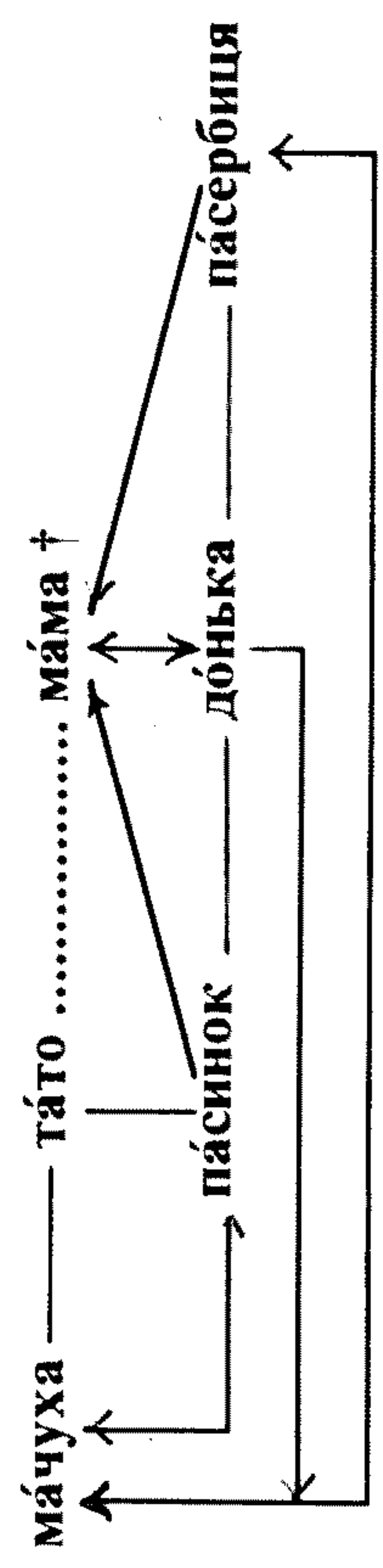
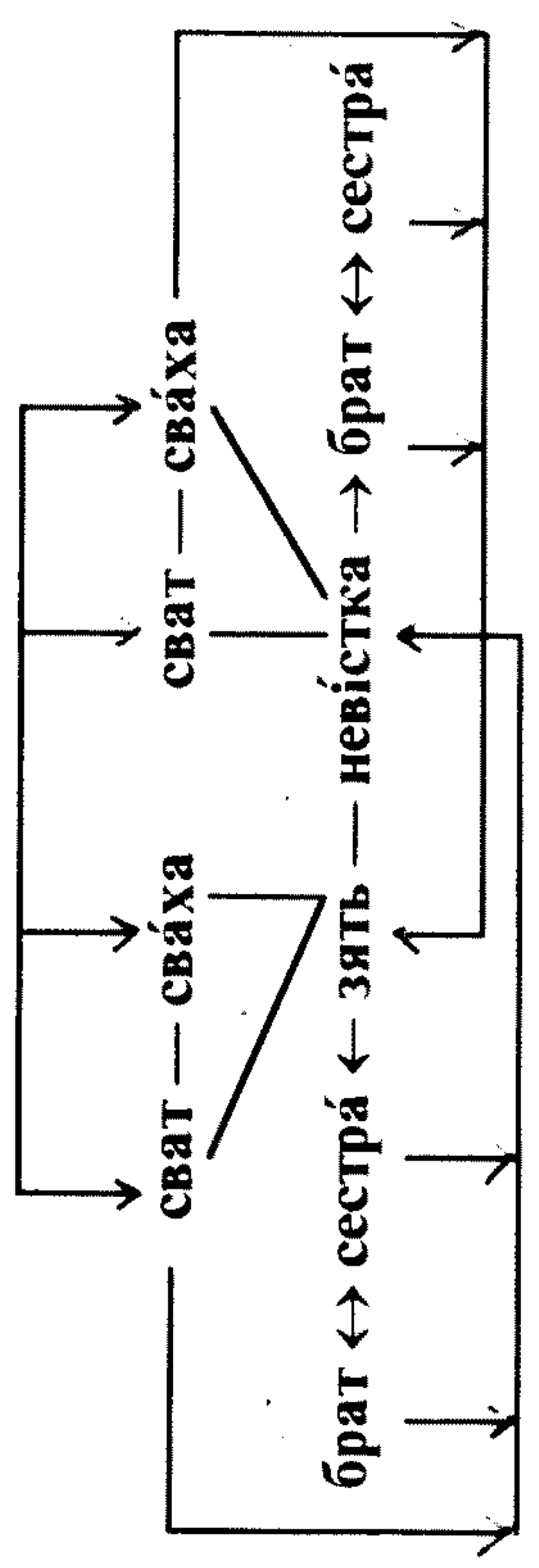
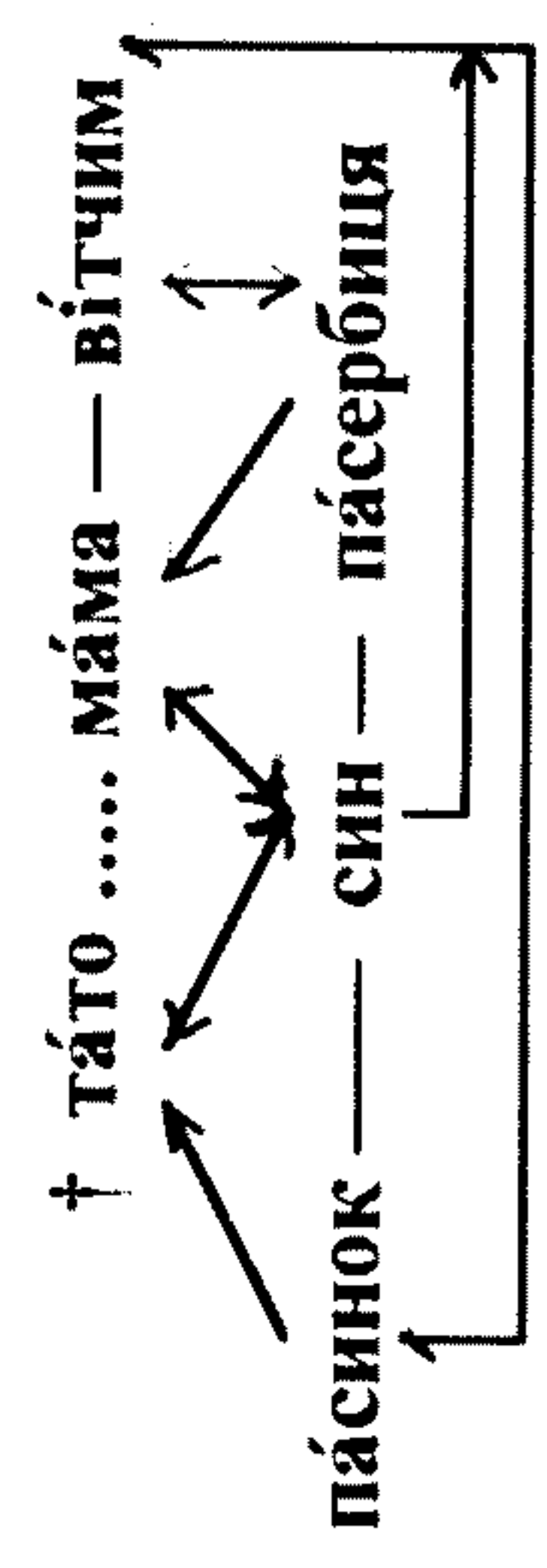
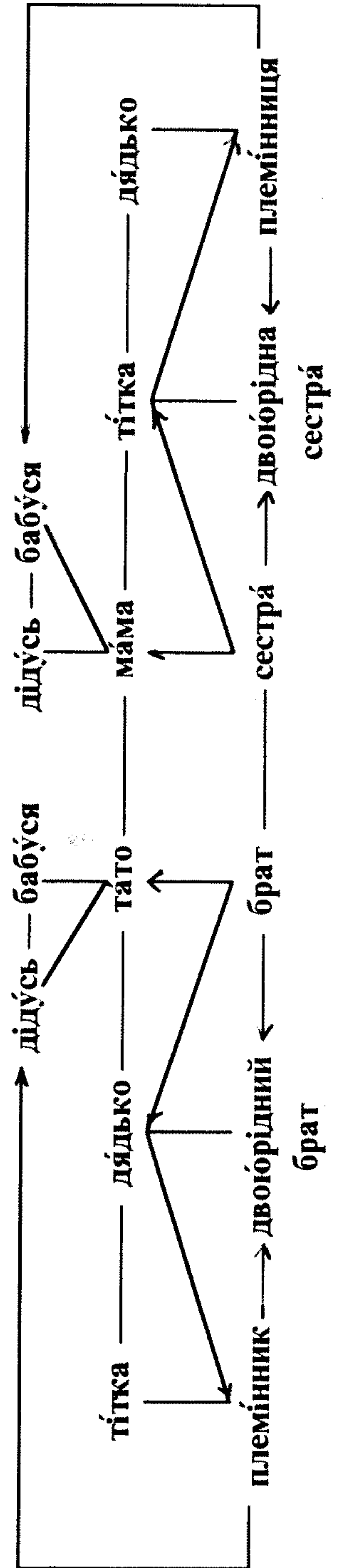
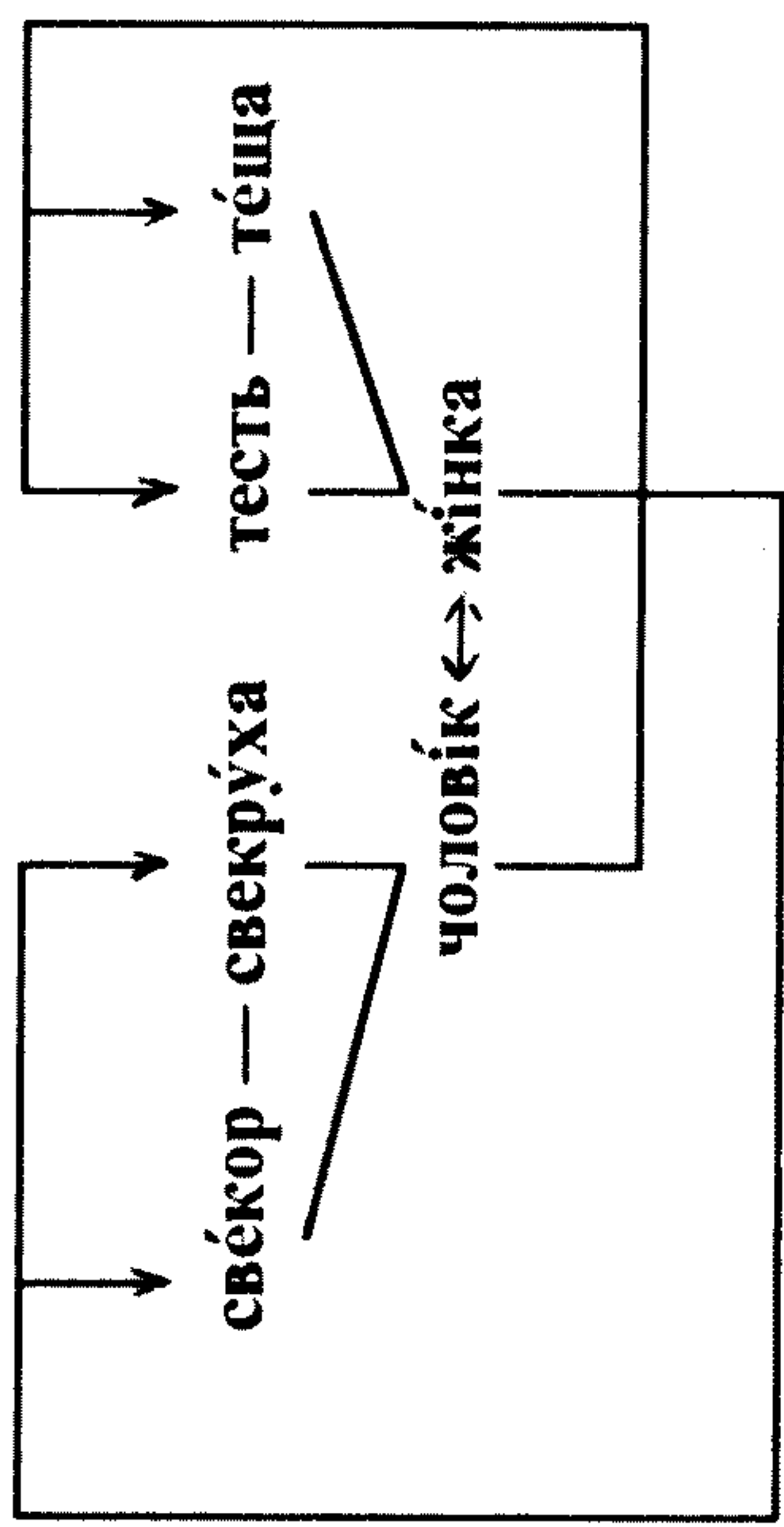
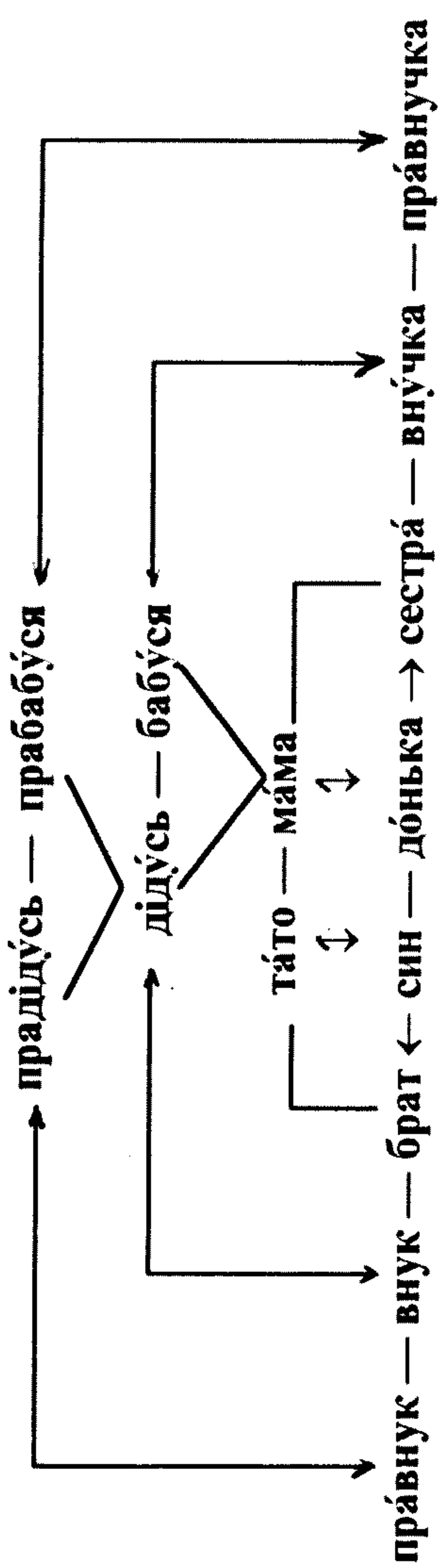
СТУПЕНІ ПОРІВНЯННЯ ПРИКМЕТНИКІВ. СУПЛЕТІВНІ ФОРМИ

Звичайний ступінь	Віщий ступінь	Найвищий ступінь
хорóший	кращий	найкращий
дóбрий	лiпший	найлiпший
погáний	гiрший	найгiрший
великий	бiльший	найбiльший
малий	мiнший	наймiнший

ПОРІВНЯЛЬНА КОНСТРУКЦІЯ

Зріст Віктора — 172 сантиметри, а зріст Марти — 170 сантиметрів				
Віктор ВІЩІЙ	ЗА Марту	}	+3.	
	в і д Марти		на 2 сантиметри	+Р.
	ніж Марта			+Н.
Марта НІЖЧА	ЗА Віктора	}	+3.	
	в і д Віктора		на 2 сантиметри	+Р.
	ніж Віктор			+Н.

СЛОВА НА ОЗНАЧЕННЯ РОДИННИХ ЗВ'ЯЗКІВ

ВПРАВА 1.

Допишіть пропущені слова у таких висловленнях:

1. Це ма́ма мого́ ба́тька. Ця жінка — моя _____.
2. Це ба́тько моєї́ ма́ми. Цей чоловік — мій _____.
3. Це жінка мого́ сина́. Ця молода́ жінка — моя _____.
4. Це син моєї́ до́ньки. Цей хлопчик — мій _____.
5. Це син моєї́ до́ньки. Цей хлопчик — мій _____.
5. Це моя _____. Ця молода́ жінка вийшла за́між за мого́ сина́.
6. Це мій _____. Цей молодий чоловік одру́жився на мої́й до́ньці.
7. Це ба́тько мого́ чоловіка́. Цей пан — мій _____.
8. Це ма́ти мого́ чоловіка́. Ця пані́ — моя _____.
9. Це ба́тько моєї́ жінки́. Цей чоловік — мій _____.
10. Це ма́ти моєї́ дружи́ни. Ця па́ні — моя _____.
11. Це брат моєї́ ма́ми. Цей чоловік — мій _____.
12. Це сестра́ мого́ ба́тька. Ця жінка — моя _____.
13. Це до́чка і син моєї́ тітки́. Ці молоді́ люди́ — мої́ _____
_____ і _____.

Пропущені слова:

тітка	теща	син
дядько	зять	дочка
двоюрідна сестра́	невістка	чоловік
двоюрідний брат	бабу́ся	жінка
свекру́ха	діду́сь	дружи́на
свє́кор	ону́к	
те́сть	ону́ка	

ВПРАВА 2.

Спитайте, чи є родичі у вашого товариша.

Зразок:

— Вікторе, у тебе є родичі?
— Так, у мене є ба́тько й ма́ти,
брат і дві тітки.

ВПРАВА 3.

Спитайте, які вокзали є у місті, в якому живе ваш товариш.

Зразок:

- Ёржі, де ти живеш?
- Я живу у Дёбрецені.
- Які вокзали є у вашому місті?
- У нашому місті є залізничний вокзал і аеропорт.

ВПРАВА 4.

З поданих слів та цифр побудуйте речення.

1. Наш, сім'я, складається з, 4, чоловік.
2. Цей, група, складається з, 7, чоловік.
3. Його, книга, складається з, 5, розділ.
4. Ваш, питання, складається з, 2 частина.
5. Футбольний, команда, складається з, 11 спортсмен.
6. Український підручник, складається з, 30, урок.
7. Цей, довгий, речення, складається з, 21, слово.
8. Новий, текст, складається з, 22, речення.
9. Їхній, квартира, складається з, 3, кімната.

ВПРАВА 5.

Побудуйте діалог, розкриваючи дужки.

- Ти маєш (сестра) або (брат)?
  - Я маю 2 (брат) і 2 (сестра).
- Вони (старший) за тебе чи (молодший)?
  - 1 брат (сестра) (старший) за мене на 3 (рік),
(другий) брат (сестра) (молодший) за мене на 5 (рік).

ВПРАВА 6.

У реченнях із вправи 4 присудок «складається з» замініть на а) «має», б) «є».

ВПРАВА 7.

Розкриваючи дужки, побудуйте питання до тексту і дайте на них відповіді.

1. Із (скільки), (чоловік) складається наша сім'я?
2. Скільки (рік) (наш тато) і де він (працювати)?
3. Який характер у (наш тато)?
4. Чому тато завжди веселий?
5. На скільки (рік) мама молодша за (тато)?
6. Чи висока у (вона) зарплата?
7. Коли вона має багато (вільний час)?
8. Скільки (рік) (моя молодша сестра) і коли вона (почати) ходити у гімназію?
9. Що ви знаєте про (мій старший брат)?
10. Що ви (знати) про (мої дідусь і бабуся)?

ВПРАВА 8.

Віконайте письмовий переклад тексту «Скільки років твоєму молодшому братові?» на угорську мову.

ВПРАВА 9.

Знайдіть у тексті такі слова і вирази:

пішов на пенсію, молоде покоління, літній вік, шофер, насправді, стільки їх ніхто не дає, вирахувати, восени, значно молодші за нього, найгарніша в світі, підносить, найкраща учениця, складається з, бадьорий, минуло, гордо, пенсіонерка, часто повторює, зовсім молоді люди.

ВПРАВА 10.

Заповніть прогалини словами і виразами з тексту.

1. Наша сім'я _____ велика і складається _____ чоловік.
2. Ви _____, скільки йому років?
3. Милана _____ учениця у гімназії.
4. Восени їй _____ шістнадцять років.

5. Кожний може _____, на скільки сантиметрів Мάρта ніжча, ніж Милана.
6. Мамі тридцять вісім років, але _____ їй ніхто не дає.
7. На _____ вона молодша, ніж насправді.
8. Тато часто _____, що вона найгарніша в світі.
9. Дідусь недавно _____ на пенсію.
10. Він часто буває більш _____ і _____, ніж багато молодих людей.
11. Замість відповідати, Андрійчик гордо _____ два пальчики вгору.

ВПРАВА 11.

Подані речення трансформуйте за зразком. Звертайте увагу на вираз «не дивлячись на +Зп.»

Зразок:

Дідусь має літній вік,
але серце у нього
молоде.

→

Не дивлячись на літній
вік, серце у дідуса
молоде.

1. У мене був поганий настрій, але я пішов на стадіон.
2. Падав дощ, але всі працювали далі.
3. Дув сильний вітер, але нікому не було холодно.
4. У бабусі хворі ноги, але вона багато рухається.
5. Стояла сильна спека, але змагання тривали далі.
6. Віктор має матеріальні труднощі, але він продовжує писати вірші.
7. Погода була погана, але урожай ми зібрали добрий.
8. В Японії був великий землетрус, але транспорт вже працює нормально.

ВПРАВА 12.

Додаючи закінчення і префікси, ставте питання до тексту і відповідайте на них.

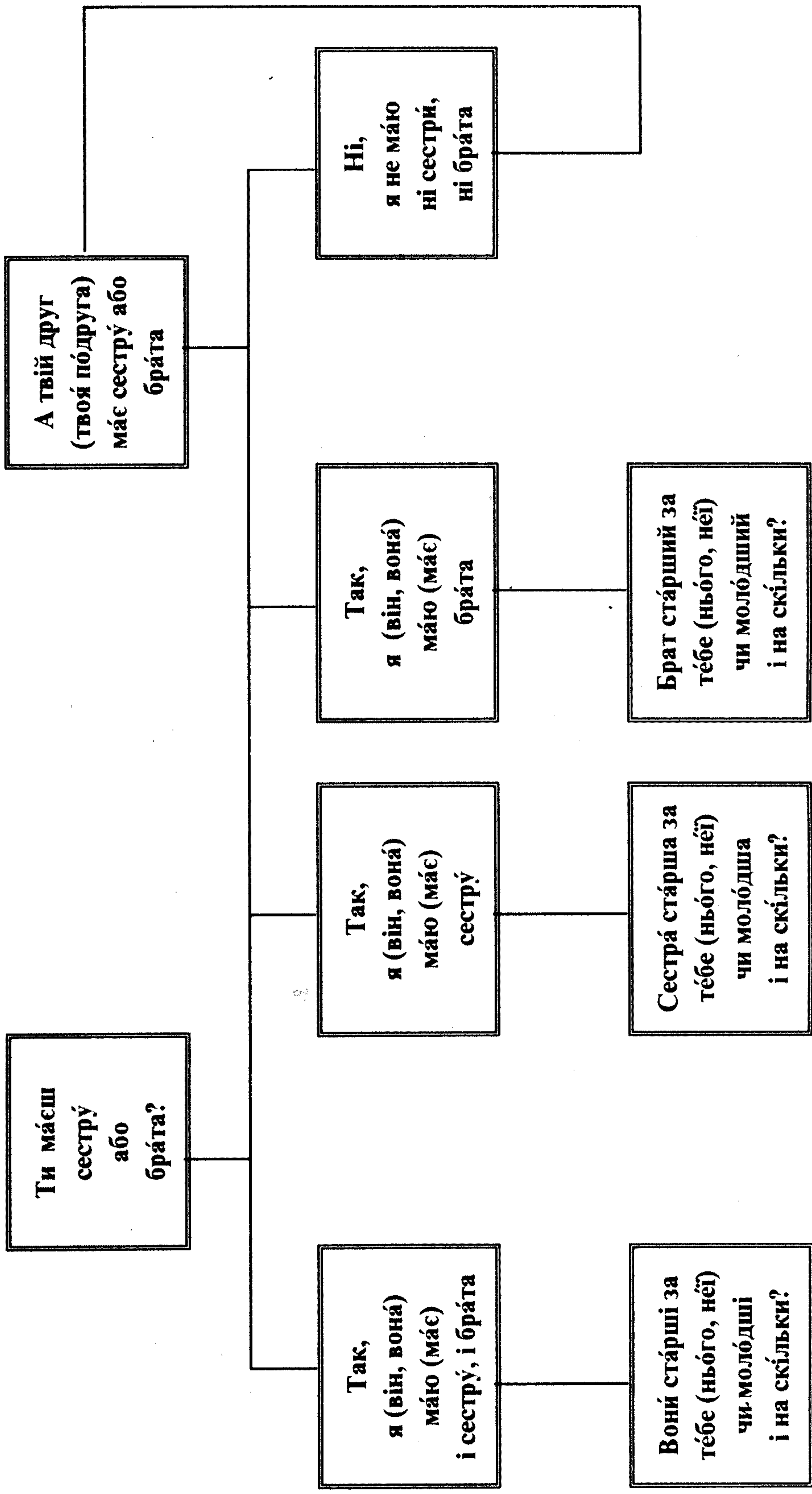
1. Із скільк__ чолов__ складається наша сім'я?
2. Як__ покоління живуть у наш__ сім'ї?
3. Скільки брат__ і скільки__ сест__ має Мάρта?
4. На скільки__ р_к__ Віктор старш__ за Март__?
5. Чи добре вчи__ Милана, яка вона уче__?
6. Чому ніхто не поміч__, що Милана молод__, ніж Мάρта?
7. На скільки__ сантиметр__ Мάρта ніж__ від Милани?

ВПРАВА 15.

Доведіть до кінця діалогі згідно із пропоніваною схемою:

УРОК ДВАДЦЯТИЙ

Розмовна тема:

р аматика:

НАША МАЙБУТНЯ ПРОФЕСІЯ

Ім'єнники і прикмєтники в орудному відмінку

МАРТА ХОЧЕ СТАТИ ВЧИТЕЛЬКОЮ

У педагогічному інституті Марта вчиться за двома спеціальностями: за спеціальністю «українська мова і література» і за спеціальністю «італійська мова і література». Ще у гімназії Марта цікавилася цими та іншими іноземними мовами, захоплювалася англійською поезією, листувалася зі знайомими хлопцями і дівчатами, які живуть у різних країнах.

Наприклад, у минулому році у молодіжному таборі над угорським «море́м» — озером Балато́ном — Марта познайомилася із тернопільським студентом Андрієм. Була прекрасна погода, понад водою літали чайки. За горами був великий ліс, між табором і пляжем — чудовий парк, перед цим парком — стадіон. Хлопці і дівчата щодня плавали і загорали під яскравим сонцем, займалися спортом. Андрій займався легкою атлетикою, а Марта займалася підводним плаванням.

Андрій вчиться у медичному університеті і скоро стане лікарем. Лікар — дуже благородна професія, лікарі допомагають хворим людям, лікують їх від різних хвороб. Андрій цікавиться також угорською мовою, він і раніше займався нею на курсах. У таборі всі розмовляли угорською мовою, і Марта часто допомагала Вікторові поясненнями та порадами.

Це Марті подобалося. А́дже після гімназії вона́ вступила до педагогічного інституту, щоб потім працювати вчителькою. Марта любить ходити до школи на педагогічну практику, розмовляти з учнями, зустрічатися з їхніми батьками. На вулиці завжди вітається зі своєю першою вчителькою.

Марта добре пам'ятає, як ця вчителька вчила її разом з іншими дітьми читати і писати олівцем, ручкою, крейдою. Завдяки нашим вчителям школярі будуть добрими робітниками, інженерами, лікарями, продавцями, економістами, журналістами. Уже зараз Марта має можливість підробляти як перекладач. Перекладати можна усно — на переговорах, а можна перекладати і письмово, наприклад, — художню літературу. Перекладач щодня зустрічається з новими людьми, часто їздить у відрядження до інших міст та до різних країн.

Перекладач — дуже складна, але цікава професія.

Відміна	Рід	Група	Називний однині	ОРУДНИЙ ОДНИНИ	Морфеміка	ФЛЁК СІЯ	ОРУДНИЙ МНОЖИНИ	ФЛЁК СІЯ	УВАГИ
I	жін	ТВ	гора	ГОР-ОЮ		-ОЮ	ГОР-АМИ	-АМИ	Пріімєнникі: НАД, ПІД, ПЄРЄД, ЗА, МІЖ, З РАЗОМ З
		МШ	площа	ПЛОЩ-ЕЮ		-ЕЮ	ПЛОЩ-АМИ	-АМИ	
		МК	стаття	СТАТТ-ЄЮ		-ЄЮ	СТАТТ-ЯМИ	-ЯМИ	
		-ія	професія	ПРОФЄСІ-ЄЮ		-ЄЮ	ПРОФЄСІ-ЯМИ	-ЯМИ	
II	чол	ТВ	подарунок	ПОДАРУНК-ОМ	ок-->к	-ОМ	ПОДАРУНК-АМИ	-АМИ	ДІТЬМИ ЛЮДЬМИ
		МШ	пляж	ПЛЯЖ-ЕМ		-ЕМ	ПЛЯЖ-АМИ	-АМИ	
		МК	учень	УЧН-ЕМ	єнь->н	-ЕМ	УЧН-ЯМИ	-ЯМИ	
		-ій	Андрій	АНДРІ-ЄМ		-ЄМ	ГЕРО-ЯМИ	-ЯМИ	
III	сер	ТВ	озеро	ОЗЕР-ОМ		-ОМ	ОЗЕР-АМИ	-АМИ	ГРІШМИ (грошіма) ДВЕРМИ (дверіма) ОЧІМА ПЛЕЧІМА
		МШ	прізвище	ПРІЗВИЦ-ЕМ		-ЕМ	ПРІЗВИЦ-АМИ	-АМИ	
		МК	море	МОР-ЕМ		-ЕМ	МОР-ЯМИ	-ЯМИ	
		—	пояснення	ПОЯСНЕНН-ЯМ		-ЯМ	ПОЯСНЕНН-ЯМИ	-ЯМИ	
IV	жін	—	МОЖЛІВІСТЬ	МОЖЛІВІСТ-Ю		-Ю	МОЖЛІВОСТ-ЯМИ	-ЯМИ	
		—	ВІДПОВІДЬ	ВІДПОВІД-Ю	іть--> itro	-Ю	ВІДПОВІД-ЯМИ	-ЯМИ	
IV	сер	—	ім'я	ІМ'ЯМ		-ЯМ	ІМЕН-АМИ	-АМИ	(внїяткі)
		—	ягня	ЯГНЯМ		-ЯМ	ЯГНЯТ-АМИ	-АМИ	

Рід	Група	Називний однині	О Р У Д Н И Й		Флексія	У вагі
			Одниня	Множиня		
чол	ТВ	перший	ПЕРШ-ИМ	-ИМ	ПЕРШ-ИМИ	У множині прикметникові форми однакові
сер	ТВ	останній	ОСТАНН-ІМ	-ІМ	ОСТАНН-ІМИ	-ИМИ: ТВ -ІМИ: МК для всіх родів
		перше	ПЕРШ-ИМ	-ІМ	ПЕРШ-ИМИ	
жін	ТВ	останнє	ОСТАНН-ІМ	-ОЮ	ОСТАНН-ІМИ	-ІМИ: МК для всіх родів
		перша	ПЕРШ-ОЮ	-ОЮ	ПЕРШ-ОЮ	
	МК	остання	ОСТАННЬ-ОЮ		ОСТАННЬ-ОЮ	

ПРИКМЕТНИК: ОРУДНИЙ ВІДМІНОК ОДНИНІ І МНОЖИНИ

Особа	О д н и н я		М н о ж и н я		С Е Б Ї	У в а г и
	Називний	Орудний	Називний	Орудний		
1.	я	МНОЮ	ми	НАМИ	СОБОЮ	
	ти	ТОБОЮ	ви	ВАМИ		
2.	ви	Вами	Ви	Вами	СОБОЮ	
	він	НИМ	вони	НИМИ		
3.	воно	НЕЮ			СОБОЮ	
	вона	НЕЮ				

ОСОБОВІ ЗАЙМЕННИКИ: ОРУДНИЙ ВІДМІНОК

Рід	Називний одиний	ОРУДНИЙ				Уваги
		Одиня	Закінчення	Множина	Закінчення	
чол	який(сь)	ЯК-ЙМ(сь)	-ЙМ	ЯК-ЙМИ(сь)	-ЙМИ	В одиній чол = сер
	один цей увесь чий(сь) свій	ОДН-ЙМ Ц-ИМ УС-ІМ ЧИ-ЙМ(сь) СВО-ЙМ	-ЙМ -ЙМ -ЙМ	ОДН-ЙМИ Ц-ЙМИ УС-ІМА ЧИ-ЙМИ(сь) СВО-ЙМИ	-ІМА -ЙМИ	
жін	яка(сь)	ЯК-ОЮ(сь)	-ОЮ			У множині форми цих слів однакові для всіх родів
	одна ня уся чия(сь) своя	ОДН-ОЮ ЦІ-СЮ УСІ-СЮ ЧИ-СЮ(сь) СВО-СЮ	-СЮ		«	
—	скільки	СКІЛЬК-ОМА	-(-)МА			Ці слова форм множини не мають!
	багато ТРИ (2—4) ШІСТЬ (5—20) хто(сь) що(сь) ніхто ніщо	БАГАТЬ-МА ТРЬ-ОМА ШЕСТ-Й К-НМ(ось) Ч-НМ(ось) НІК-ЙМ НІЧ-ЙМ	-Й -ЙМ	—		

ОКРЕМІ ЗАЙМЕНИКІ І ЧИСЛІВНИКІ: ОРУДНИЙ ВІДМІНОК ОДИННІ І МНОЖИНИ

Угорський відповідник	Керування	Українське дієслово	КЕРУВАННЯ						Обставина határozószó де? коли? як? як довго? з ким?	П Р Й К Л А Д	
			Прямий долажок		Непрямий долажок						
			Істо́та tárgy	Неісто́та	Істо́та	Неісто́та	Неісто́та	Ін- фіні- тívb			
tanulmányoz	vmit	вивча́ти	—	+	—	—	—	—	—	(+)	Вчені вивчають старі рукописи
tanul	vmit	вивча́ти	—	+	—	—	—	—	—	(+)	Студенти вивчають історію (в університеті)
	vmit	вчи́ти	—	+	—	—	—	—	—	(+)	Соня вчить англійську мову (на курсах)
	+ inf. (mit csinál általában)	вчи́ти	+	—	—	—	—	+	—	(+)	Вчителька вчить дітей читати Викладач викладає
tanít	(mit csinál általában)	викла́дати	—	—	—	—	—	—	—	+	Мігана викладає на вечірніх курсах
	(hol?)	викла́дати	—	—	—	—	—	—	—	(+)	Професор викладає хімію студентам в університеті
	vmit	викла́дати	—	+	(+)	—	—	—	—	+	Люди вчаться на власних помилках (На уроках) Учні вчаться писати
	vmit	вчи́тися	—	—	—	—	—	+	—	(+)	Школярі (кожний день) вчаться
(okul)	+ inf.	вчи́тися	—	—	—	—	—	—	—	(+)	Віктор вчиться у середній школі
tanul	(mit csinál általában)	вчи́тися	—	—	—	—	—	—	—	+	Школярі (кожний день) вчаться
	hol?	вчи́тися	—	—	—	—	—	—	—	+	Віктор вчиться у середній школі
	mit csinál	займа́тися	—	—	—	—	—	—	—	(+)	Соня (зараз) займається
	jélen pillanatban	займа́тися	—	—	—	—	—	—	—	+	Сестра займається в університеті
tanul	(jár)	займа́тися	—	—	—	—	—	—	—	(+)	Соня займається музикою
	vmit	займа́тися	—	—	—	—	—	—	—	+	(Фізикою) Галя займається з репетітором
	vkió!	займа́тися	—	—	—	—	—	—	—	+	Репетитор займається з Галею (фізикою)
tanít	vkinék	займа́тися	—	—	—	—	—	—	—	+	Репетитор займається з Галею (фізикою)
	vmit	займа́тися	—	—	—	—	—	—	—	(+)	(Увечері) кожний займається своїми справами
foglalkozik	vmitvel	займа́тися	—	—	—	—	—	—	—	(+)	

Уживання дієв ВІКЛАДА́ТИ, ВЧИ́ТИ, ВИВЧА́ТИ, ВЧИ́ТИСЯ, ЗАЙМА́ТИСЯ

ВПРАВА 1.

Нижченаведені єчення доповніть особовими формами дієслів:

ВИКЛАДАТИ, ВЧИТИ, ВИВЧАТИ, ВЧИТИСЯ, ЗАЙМАТИСЯ.

1. Моя ма́ма вчи́телька, вона́ _____ у гімна́зії.
2. Ві́ктор — студéнт, він _____ у педагогі́чному інституті́.
3. Мій брат — трéнер, він _____ хлопців гра́ти у футбо́л.
4. На́ша сестра́ — виклада́чка му́зики, вона́ _____ дите́й гра́ти на піа́ніно.
5. Макси́м — профе́сор, він _____ матемáтику в університеті́.
6. Мені́ два́дцять ро́ків, я _____ в педагогі́чному інституті́.
7. Я _____ на філологі́чному факультеті́, _____ інозе́мними мо́вами — англійською і украї́нською.
8. Ді́ти швидко раху́ють, вони́ щодня́ _____ матемáтику в шко́лі.
9. У гімна́зії Ма́рта _____ німе́цьку мо́ву, а на кúрсах — япо́нську.
10. Хло́пцям по п'ятна́дцять ро́ків, вони́ _____ у середній професі́йній шко́лі.
11. Ма́рта _____ підводним пла́ванням, а Андрі́й _____ легко́ю атлети́кою.
12. Мій друг старáнно _____ на кúрсах водіння́ автомобі́ля.
13. Не трéба бо́ятися помилóк, на влас́ному до́свіді _____ лю́ди.
14. За́раз профе́сор не _____, він пи́ше монографі́ю.
15. Ба́тько вже давно́ не _____ студéнтам матемáтику.
16. Яку́ те́му ми будемо́ _____ на семіна́рі?
17. Хто ще _____ на ва́шому факультеті́?
18. Чи ба́гато студéнтів _____ італі́йську мо́ву?
19. Скільки́ виклада́чів у вас _____?
20. Чим ти плану́єш _____ в аспіранту́рі?
21. Вче́ні давно́ _____ впли́в дія́льності лю́дини на навко́лишнє середо́вище.

ВПРАВА 2.

З поданих нижче слів побудуйте єчення.

Зразок:

Ба́тько — вчи́тель.

Ба́тько працю́є вчи́телем у середній шко́лі.

1. Ба́тько — інженéр. Ба́тько працю́є _____
(машинобудівний заво́д)
2. Бра́т — шофе́р. Бра́т працю́є _____ (міський автопа́рк).
3. Сестра́ — лі́карка. Сестра́ працю́є _____ (обласна́ ліка́рня).
4. Ма́ма — бухга́лтер. Ма́ма працю́є _____
(мале́ підприє́мство).

5. Невістка — бібліотекар. Невістка працює _____
(педагогічний інститут).
6. Його дядько — викладач. Його дядько працює _____
(медичне училище).
7. Дідусь — слюсар. Дідусь працює _____ (електростанція).
8. Зять — тренер. Зять працює _____
(центральний стадіон).
9. Моя тітка — економіст. Тітка працює _____ (міністерство)
10. Двоюрідний брат — агроном. Двоюрідний брат працює _____
(сільське господарство).
11. Свекор — юрист. Свекор працює _____ (районний суд).

ВПРАВА 3.

Утворюйте речення, підбираючи відповідні відмінкові форми узятих у дужки словосполучень і слів.

1. Викладач виправляє (червона ручка) помилки у (домашнє завдання).
2. Студенти вчаться на (власні помилки).
3. Марта креслить таблицю (простий олівець) у зошиті, а Віктор пише (біла крейда) на дошці.
4. Максим грає сьогодні у теніс (нова ракетка), але (старі м'ячі).
5. Мені зручно голітися (електрична бритва), а Вікторові — (проста).
6. Марія завжди причісується (маленький гребінець).
7. У дідуся хворі зуби, і він чистить їх (спеціальна щітка).
8. Різати хліб (тупий ніж) важко.
9. Є люди, які люблять їсти мед (велика ложка).
10. Коли Віктор приходить додому, він відкриває двері (свій ключ).
11. Бабуся довго махала (рука) на прощання.
12. Добрий господар замітає (віник) перед (хата).
13. Вчора Віктор грав у футбол і забив (два) (гол) (голова).
14. Перед (обід) діти мийуть руки (мило) і витирають їх (рушник).
15. Спочатку ми пиляємо дроба (пила), а потім рубаємо їх (сокіра).

ВПРАВА 4.

Трансформуйте нижченаведені речення за таким зразком:

Віктора цікавить футбол.

N_1 цікавить N'_1

→

Віктор цікавиться футболом.

N_1 цікавиться N'_s

1. Нестора цікавить сільське господарство, а Марту цікавить класичний балет.
2. Дідуся цікавлять поштові марки, а бабусю цікавлять нові фільми.

3. Хлопців цікавить результат матчу.
4. Дівчат цікавить телевізійна програма.
5. Її не цікавлять мої успіхи.
6. Це мене не цікавить.
7. Їх не цікавлять наші проблеми.
8. Його цікавить твоє здоров'я.
9. Вас цікавлять різдвяні листівки?
10. Я знаю, що тебе цікавить.
11. Я знаю, що тебе це не цікавить.

цікавитися (чим?)	
цікавлюся	цікавимося
цікавишся	цікавитесь
цікавиться	цікавляться

ВПРАВА 5.

Утво́їть є́чення, підби́ючи відпові́дні відмінко́ві фо́рми узятих у дужки́ слів і словосполуче́нь.

1. Та́то одру́жився з (ма́ма) два́дцять п'ять ро́ків то́му.
2. Ві́ктор весь ве́чир танцюва́в з (Ма́рта).
3. Коби́ла з (вовк) подру́жилася, та й до́дому не верну́лася (*прислі́в'я*).
4. Кла́ра ча́сто гра́є у те́ніс із (сво́я сестра́).
5. Та́рас до́вго не зустрі́чався із (сво́ї шко́льні дру́зі).
6. Ма́рта познайо́милася із (сво́й майбу́тній чоло́вік) на (науко́ва конфе́ренція).
7. Він ніко́ли з (ніхто́) не віта́ється.
8. Гі́сть жва́во розмовля́в з (молоді́ лю́ди) (фра́нцузька мо́ва).
9. Ма́рта домо́вилася з (по́друга), що зустрі́неться з (вона́) о (сьо́ма годі́на).
10. Ма́рта ще в шко́лі листува́лася з (бага́то хлопці́в і дівча́т).

ВПРАВА 6.

До́даючи закінче́ння, ста́вте пита́ння до те́ксту і відпові́дайте на них.

1. За як_____ спеціа́льност_____ вчи́_____ся Ма́рта у педа́гогічн_____ інситу́т_____?
2. Як_____ мов_____ цікави_____ся Ма́рта у гімна́з_____?
3. Ко́ли Ма́рта захо́плюва_____ся англійськ_____ по́ез_____?
4. З як_____ хлопц_____ і дівча́т_____ листува́_____ся Ма́рта?
5. З к_____ познайо́ми_____ся Ма́рта над угорськ_____ о́зер_____ Бала́то́н_____?
6. Ко́ли Ма́рта познайо́ми_____ся із терно́пільск_____ студе́нт_____ Андрі́_____?
7. Як_____ птахі́ літа́_____ по́над вод_____?

8. Як___ ліс був за гор_____?
9. Як___ парк був між тАбор___ і пляж___?
10. Що бу___ перед пАрк___?
11. Під як___ сОнц___ загор___ хлоп___ і дівчА___?
12. Чи займАвся спОрт___ Андрій і як___ відом?
13. Як___ від___ спОрту займА___ся МАрта?
14. Хто скОро стАн___ лікар___?
15. Чому лікар — благорОд___ профес___?
16. Як___ мОв___ цікав___ся Андрій?
17. Як___ мОв___ розмовля___ у тАбор___ хлоп___ і дівчАт___?
18. Ко___ МАрта допомогА___ займАтися угОрськ___ мОв___?
19. Куді вступ___ МАрта, щоб працювАти вчїтель___?
20. З чи___ бать___ люб___ зустрічАтися МАрта?
21. З як___ вчїтель___ МАрта зАвжди вітА___ся на вУлиці?

УРОК ДВАДЦЯТЬ ПЕРШИЙ

Розмовна тема:

Граматика:

ФОРМИ ЕТИКЕТУ

Клічний відмінок іменників.

Звертання на ім'я та по батькові.

ЯК МИ ВІТАЄМОСЯ?

Я живу у великому місті.

Коли я зустрічаю на вулиці вчителя, я чемно вітаюся:

«Добрый день, Іване Семеновичу!»

Він відповідає: «Добрый день, Вікторе, радий тебе бачити! Як ти живеш?»

«Усе гаразд», — відповідаю я і посміхаюся.

Коли я бачу мого друга, я кажу: «Привіт, Андрію!»

Він відповідає: «Вітаю!», а потім питає: «Що у тебе нового?»

Я кажу: «Немає нічого нового» і йду далі.

Вранці я відчиняю двері. Бачу листонішу і кажу: «Доброго ранку, Маріє Іванівно.

Як ваше здоров'я?»

Вона відповідає: «Добрый ранок! Здоров'я добре. Оце маєте листа».

Увечері я зустрічаю сусіда і кажу йому: «Добрый вечір, Іване Макаровичу!

Що нового?»

Він відповідає: «Доброго здоров'я! Знову ліфт не працює!»

Я кажу: «Немає ради, мусимо ходити пішки. Це всі давно знають».

Я йду пішки вгору на десятій поверх, зустрічаю сусідського хлопчика і кажу:

«Здрастуй, Вітю! Ти знову забуваєш вітатися?»

Він відповідає: «Здрасьте!» і швидко біжить уніз.

Моя старша сестра живе у селі. Коли вона зустрічається із сусідкою, то каже:

«Дай Бóже щастя, сусідочко!»

«Дай Бóже здоров'я», — відповідає сусідка, а потім додає: «Ми давно з вами не бачилися, де це ви були так довго?» Але сестра вже далеко. Вона йде далі і бачить стару жінку, яка сидить на лавиці перед своєю хатою.

«Слава Ісусу Христу!» — вітається з нею сестра.

«Слава навіки Бóгу!» — відповідає стара жінка і хреститься.

Прислів'я: Якé «добрый день», такé і «до побáчення».

Від-міна	Рід	Гру-па	НАЗИВНИЙ ОДНИНИ	К Л И Ч Н И Й В І Д М І Н О К			Множина	Уваги	
				О д н и н а	Морфеміка	Флексія			
I	жін	ТВ	Галіна	Галін-о!			-О		
			Іванівна	Іванівн-о!					
			сестра́	сестр-о					
		МШ	весна́	вєсн-о!			-Е		
			листоно́ша	листоно́ш-є!					
			душа́	душ-є!					
			Настя́	Наст-є!		-Ю			
		Галя́	Гал-ю!						
		МК	Марія́	Марі-є!		-Є			
			—ія						
II	чол	ТВ	Мико́ла	Микол-о!			-О	син → сину! тата́ → тату! Госпо́дь → Господи́!	
			професо́р	професор-є!					
			Степа́н	Степан-є!		-Е			
			дру́г	друж-є!	Г → ж				
			Петро́	Петр-є!					
			МШ	дя́лько	дя́лк-у!				-У
				чита́ч	чита́ч-у!				
				Іва́нович	Іва́нович-у!				
			МК	учи́тель	учи́тел-ю!				-Ю
				ліка́р	лікар-ю!				
Васи́ль	Васил-ю!								
хло́печ	хло́пч-є!	-єць → ч							
—ій	Андрі́й	Андрі-ю!		-Ю					

ІМЕННИК: КЛІЧНИЙ ВІДМІНОК

Чоловіче ім'я		П о б а т ь к о в і		У в а г и
-О, -о, -а	-ій	СИН	ДОЧКА	
Ів́ан		-ович	-івна	
Васі́ль		Іва́нович	Іва́нівна	
Петро́		Васі́льович	Васі́лівна	
Мико́ла		Петро́вич	Петрі́вна	
		Мико́лович (Микола́йович)	Мико́лівна	(Микола́ївна)
	Андрі́й	Андрі́йович		Андрі́ївна
	Ю́рій	Ю́рійович		Ю́рїївна

НАЗИВАННЯ ЛЮДЕЙ НА ІМ'Я ТА ПО БАТЬКОВІ

ВПРАВА 1.

Користуючись словником, допишіть закінчення прикметників твердої і м'якої групи.

1. Віктор мешкає у ц_____ затиш_____ кімнаті на трет_____ поверсі.
2. Хоча у домашн_____ роботі є помилки, але ж на власн_____ досвіді люди вчаться.
3. Біля систематичн_____ каталогу Марта берє бланк, заповнює його і піше на ньому сьогоднішн_____ дату.
4. У читальн_____ залі літературн_____ енциклопедія стоїть на св_____ місці.
5. Клара захоплюється художн_____ літературою, любить читати цікав_____ оповідання і повісті.
6. Коли Віктор відправляє листи, він часто забуває про зворотн_____ адресу.
7. Дідусь любить розмовляти із симпатичн_____ жінкою за трет_____ віконцем праворуч від входу.
8. Завдяки мо_____ спеціальності я можу працювати усн_____ перекладачем на міжнародних переговорах.
9. Студенти часто думають про св_____ майбутн_____ професію.
10. Учителька любить св_____ учнів і довго розмовляє з їхн_____ батьками.
11. Сім'я милується вечірн_____ зіронькою.
12. Коли ми вимовляємо зубн_____ приголосн_____ звуки, наш язик торкається передн_____ зубів.

ВПРАВА 2.

Слова, подані в дужках, поставте в правильних відмінкових формах.

1. Сім'я жила бідно, не було у дворі ні (порося), ні (теля).
2. Цю людину я вперше бачу, ніколи не чув ні її (ім'я), ні (прізвище).
3. Дідусь завжди прокидався дуже рано, треба було давати їсти (наше) (лоша).
4. Сусідська дівчинка дуже любила гратися з (це біле кошеня).
5. Молода жінка тримала на руках маленьке дівча.
На (маля) було сіне платтячко із (червона стрічка).
6. З цим (ім'я) у всіх гостей пов'язано багато спогадів.
7. Вовк біжить до (бідне ягня) і кричить, що воно каламутить йому воду.
8. Ми зустрілися з (хлоп'я) на вулиці перед хатою.
Воно забуло про все на світі і радісно гралося із (кошеня) та (щеня).
9. Стара миша пояснювала (сіреньке мишеня),
що кішка — це найстрашніший звір на світі.
10. Квочка стежила за кожним (курча), абі воно трималося купи.
11. Дівча вбігло на вулицю, кинулося сюди, туди, але (козеня) ніде не було.
12. «Не можу я нікуди їхати із (немовля) на руках», —
сумно повторювала молода жінка.

УРОК ДВАДЦЯТЬ ДРУГИЙ

Розмовна тема:

ПОГОДА, КЛІМАТ.

Граматика:

**Аналітичні форми майбутнього часу дієслів.
Минулий час дієслів із суфіксом -НУ-**

ПО РАДІО ПЕРЕДАВАЛИ, ЩО ЗАВТРА БУДЕ ПАДАТИ ДОЩ.

У листопаді на деревах зів'яло останнє лістя і прийшла зима.

Вона в цьому році була м'яка і тепла.

Останнім часом ми вже звикли до цього і в Угорщині, і в Україні.

Сніг йшов не дуже часто, а морози були невеликі.

Тільки на початку січня стояла досить холодна погода,

температура падала до мінус десяти градусів, з півночі дув крижаній вітер.

Річки замерзли, а на озерах з'явився міцний лід.

Але потім знову потепліло, сніг розтанув і зник.

Навесні крига на озерах скресла, дні поступово ставали довшими, кожний наступний тиждень був тепліший від попереднього.

Голосніше співали пташки, на деревах розвивалися бруньки,

потім з'явилися ніжні зелені листочки.

Усе навколо ожилло, в кінці квітня уже буйно квітнула черемшина,

чудово пахнув бузок.

Селяни завжди сподіваються гарної весни та літа.

Що це означає? Добрій урожай буде тоді, якщо навесні та влітку будемо мати вдосталь тепла та вологі, багато опадів, часто буде світити сонце, ітимуть рясні дощі.

Коли довго немає дощів, настає посуха, і тоді треба поливати поля водою. Під час літньої спеки бувають грози, спалахують блискавки, гримить грім. Великої шкоди завдає град: він може побити посіви та фруктові дерева.

Восені багато туманів, у листопаді з дерев опадає лістя.

На поверхні ґрунту бувають заморозки. Дні стають набагато коротшими, ніж влітку.

Після осінніх дощів у Карпатах часто бувають повені. Нещодавно у Карпатах була найбільша за останні десять років повінь.

Клімат України м'який, помірно континентальний. Пересічна температура січня, найхолоднішого місяця зими, -4 C (мінус чотири градуси за Цельсієм, тобто, чотири градуси морозу), пересічна температура липня, найтеплішого місяця літа, $+19\text{ C}$ (плюс дев'ятнадцять градусів за Цельсієм, тобто, дев'ятнадцять градусів тепла).

Влітку часто буває малохмарна, без опадів погода, взімку — відліги.

Вранці по радіо передавали прогноз погоди. Сьогодні синоптики передбачають мінливу хмарність, ранком туман. В кінці дня можливі опади у вигляді дощу та

мокрого снігу. Вітер південно-західний, 3—8 метрів за секунду. Температура повітря

від двох градусів морозу до трьох градусів тепла. На автошляхах місцями туман,

ожеледиця, видимість у тумані 50—200 метрів.

Прислів'я: З великої хмари — малий дощ.

Інфінітив	Особо- ба	Аналітичний		Особо- ба	Синтетичний		Уваги
		Однина	Множина		Однина	Множина	
писати, -шУ, -шеш	1.	я БУДУ	ми БУДЕМО	1.	я	ми	Інфінітив++ -МУ -МЕМО
		писати	писати		писатиМУ	писатиМЕМО	
	2.	ти БУДЕШ	ви БУДЕТЕ	2.	ти	ви	-МЕШ -МЕТЕ
		писати	писати		писатиМЕШ	писатиМЕТЕ	
	3.	він	вони БУДУТЬ	3.	він	вони	-МЕ -МУТЬ
		воно вона	писати		воно вона	писатиМЕ	

МАЙБУТНІЙ ЧАС ДІЄСЛІВ НЕДОКОНАНОГО ВИДУ (МБЧ НДК)

Інфінітив	Особо- ба	Теперішній час		Особо- ба	Майбутній час		Уваги
		Однина	Множина		Однина	Множина	
написати, -шУ, -шеш	1.	я	ми	1.	я	ми	Особові закінчення тотожні із закінченнями
		напишУ	напишеМО		напишЕШ	напишЕТЕ	
	2.	ти	ви	2.	ти	ви	теперішнього часу дієслів недоконаного виду
		напишЕШ	напишЕТЕ		напишЕШ	напишЕТЕ	
	3.	він	вони напишУТЬ	3.	він	вони	
		воно вона	писати		воно вона	напише	напишУТЬ

МАЙБУТНІЙ ЧАС ДІЄСЛІВ ДОКОНАНОГО ВИДУ (МБЧ ДК)

Сторони світу	Де?		Куди?		Який?	Уваги
	НА+місц.	НА+знах. (+ВІД+род.)	НА+знах. (+ВІД+род.)	НА+знах. (+ВІД+род.)		
північ	на півночі	на північ	на північ	на північ	північний	на північ від Києва
схід	на сході	на схід	на схід	на схід	східний	
південь	на півдні	на південь	на південь	на південь	південний	
захід	на заході	на захід	на захід	на захід	західний	
північний захід	на північному заході	на північний захід	на північний захід	на північний захід	північно-західний	
північний схід	на північному сході	на північний схід	на північний схід	на північний схід	північно-східний	
південний схід	на південному сході	на південний схід	на південний схід	на південний схід	південно-східний	
південний захід	на південному заході	на південний захід	на південний захід	на південний захід	південно-західний	

СТОРони СВІТУ ТА НАПРЯМКИ РУХУ

ВПРАВА 1.

Додаючи закінчення, ставте питання до тексту і відповідайте на них.

1. До як _____ зи _____ ми остан _____ час _____ звiк _____ ?
2. Як _____ погод _____ сто _____ на почат _____ сiч _____ ?
3. До скiльк _____ градус _____ пада _____ температурa _____ ?
4. Як _____ вiт _____ дy _____ з пiвн _____ ?
5. Чому замeрз _____ рiчки ?
6. Чому снiг пiзнiше розта _____ ?
7. Коли на озeр _____ скрeс _____ крiга ?
8. Хто завжди сподiвaється гaрн _____ весн _____ та лiт _____ ?
9. Коли трeба полив _____ поля вод _____ ?
10. Що бувaє пiд час лiтн _____ спeк _____ ?
11. Що бувaє восен _____ на повeрхн _____ грyнт _____ ?
12. Що бувaє в Карпaт _____ пiсля осiн _____ дощ _____ ?
13. Що вранцi передав _____ по рaдiо ?
14. Як _____ погод _____ передбач _____ сьогоднi синoптики ?
15. Як _____ oпад _____ можлив _____ у кiн _____ дн _____ ?
16. Як _____ бyде вiдим _____ на автошлях _____ ?
17. Як _____ квiт _____ квiтн _____ у кiн _____ квiтн _____ ?

ВПРАВА 2.

Знайдiть у тексті такі слова та вирази:

гримiть грiм, холoдна погoда, крiга, мiнлива хмaрнiсть, урожай, фруктoвi дерeва, вiдимiсть, без oпадiв, град, мiцний лiд, сподiвaтися, повeрхня грyнту, крiга скрeсла, помiрно-континeнтaльний, вiдлiга, малохмaрна погoда, волoга, розвивaлися брунькi, синoптики, поливaти водoю, автошлях, спалaхують блискавки, крижаний вiтер, пташкi, посуха, заморозки, пересiчна температурa, передбачати, квiтнув бузoк, лiтня спeка.

ВПРАВА 3.

Заповнiть прогaлини словaми та словосполученнями вiдповiдно до тексту.

1. Останнiм _____ ми вже _____ до цього i в Угорщинi, i в Украiнi.
2. Температурa _____ до мiнус десяти градусiв, а з _____ дув крижаний вiтер.
3. Рiчки _____ , а на озeрах з'явився мiцний лiд.
4. Восенi днi стають набагато _____ , нiж влiтку.
5. На _____ грyнту бувають заморозки.
6. Велiкої _____ завдає град, вiн може _____ посiви.
7. Дoбрий _____ бyде тодi, якщо влiтку бyдуть падати _____ дощi.
8. Пiд час грозi спалaхують _____ .
9. Кожний наступний тиждень був теплiший вiд _____ .
10. Навеснi на дерeвах розвиваються _____ , потiм з'являються нiжнi _____ .
11. Климaт Украiни _____ континeнтaльний.
12. У листопадi з дерeв _____ лiстя.

13. У кінці квітня буйно _____ бузók.
14. Зимá в Україні м'яка, ча́сто бува́ють _____.
15. На автошля́хах _____ у тумáні 50-200 ме́трів.
16. Можливі óпади у _____ до́щу та мо́крого сні́гу.
17. Після дощів у Карпа́тах була́ вели́ка _____.

ВПРА́ВА 4.

Перерахуйте, які ви знаєте погодні явища: дощ, сніг, ... і т.д.

ВПРА́ВА 5.

Доповніть речення потрібними за змістом словами та зворотами.

1. Вода́ замерза́є при температу́рі _____
2. При невели́ких ні́чних за́морозках у тра́вні температу́ра па́дає до _____ ни́жче нуля́.
3. Вода́ кипі́ть при температу́рі _____ ви́же нуля́.
4. У лі́пні бува́є спе́ка, коли́ температу́ра дохо́дить до _____ у ті́ні.
5. Коли́ _____, ми беремо́ з собо́ю парасо́льку.
6. Ци́ї весні́ буйно́ цвілі́ фру́ктові дере́ва, але вели́кий _____ зни́щив полови́ну врожа́ю.
7. На о́зері з'я́вився пе́рший лід, але він ще _____, і то́му ката́тися на _____ небезпе́чно.
8. Коли́ у го́рах ви́падає _____, там ду́же до́бре _____ на лі́жах.
9. Після́ рясні́х дощів́ рі́чка ви́йшла з бере́гів, наста́ла _____.
10. У кра́їнах з континента́льним клі́матом зимá до́вга і _____, а лі́то _____ і жарке́.
11. За умов морсько́го клі́мату влі́тку ча́сто _____, а взі́мку бува́ють трива́лі _____.
12. Цьо́го лі́та було́ ма́ло дощів́, _____ завдала́ відчу́тної шко́ди сільсько́му господа́рству.
13. Навесні́ було́ бага́то те́плих _____, ви́пали рясні́ дощі́ і селя́ни сподіва́ються _____.
14. У прогнóзі пого́ди по ра́діо ми почу́ли, що сьо́годні вдень по Украї́ні бу́де мало́хма́рна, без _____ пого́да.
15. Після́ те́плих, _____ дощів́ до́бре росте́ цибу́ля, мо́рква, капу́ста, огі́рки та інша́ горо́дина.

ВПРА́ВА 6.

Наступні речення напишіть у майбутньому часі НДК.

1. З вели́кої хма́ри па́дав мали́й дощ.
2. Зимá в цьо́му ро́ці була́ м'яка́ і те́пла.
3. Сні́г па́дав рідко́, а морóзи були́ невели́кі.
4. У кінці́ лі́того температу́ра опу́ска́лася до десяти́ гра́дусів морóзу.
5. У сере́дині зимі́ була́ відлі́га і та́нув сні́г.
6. Селя́ни сподіва́ються га́рної весні́ та лі́та.
7. Навесні́ ча́сто світи́ло со́нце, па́дали рясні́ дощі́.
8. Се́ред лі́та не було́ дощів́, сто́яла посу́ха.

9. Фруктовим деревам завдає великої шкоди град.
10. Після теплого дощу, добре росла цибуля, морква, капуста, огірки та інша городина.

ВПРАВА 7.

Користуючись українсько-угорським словником, з поданих у дужках інфінітивів ДК утворіть діслівні форми майбутнього часу.

1. По радіо передавали, що завтра (прийти) мороз, (випасти) сніг.
2. Взимку буде холодно, (замерзнути) річка.
3. Я чув, що температура (опустітись) до дванадцяти градусів морозу.
4. Коли (прийти) весна, (розтанути) сніг.
5. Якщо в липні настане посуха, на полях нічого не (вродити).
6. Якщо вночі випаде град, то він (завдати) великої шкоди, (побити) посіви та фруктові дерева.
7. Восени почнуться тумани, а потім (настати) заморозки.
8. Скоро (закипіти) вода і будемо пити чай.
9. Після того, як випадуть рясні дощі, річка (вийти) з берегів.
10. Якщо навесні та влітку буде вдосталь тепла та багато опадів, (вірости) добрий урожай городини.

ВПРАВА 8.

Стверджувальні речення перетворіть на заперечні.

Зразок:

Сьогодні світить сонце.
Завтра теж буде світити сонце.
Сьогодні не світить сонце.
Завтра теж не буде світити сонце.

1. У цьому році зима була холодна. У минулому році зима теж була холодна.
2. Минулої зимі замерзали ріки. Цієї зимі теж замерзали ріки.
3. У січні я катався на лижах. У лютому я теж катався на лижах.
4. У березні річка вийде з берегів. У квітні річка теж вийде з берегів.
5. Цього літа падали рясні дощі. Минулого літа теж падали рясні дощі.
6. Сьогодні буде дощ. Завтра теж буде дощ.
7. Вчора падав сніг. Сьогодні теж буде падати сніг.
8. Увечері була велика гроза, гримів грим. Вранці теж була велика гроза, гримів грим.

ВПРАВА 9.

Дайте відповіді на питання.

1. Яка зима в цьому році?
2. Які зими бувають останнім часом в Угорщині?
3. Яка погода була в кінці листопада?
4. Що з'явилося на озері і на річках?

УРОК ДВАДЦЯТЬ ТРЕТІЙ

Розмовна тема:

Граматика:

СТУДЕНТСЬКІ РОЗВАГИ

Минулий час дієслів (повторення).

Уживання дієслів недоконаного (НДК)

і доконаного (ДК) виду

ДОЖИВЕМО ДО П'ЯТНИЦІ

«У четв'єр ув'єчері концерт» — кілька днів бачили і читали на афіші ці слова всі, хто живе у гуртожитку. Хто міг, той купував квитки. Милана і Сона теж прочитали це оголошення і зразу купили квитки у касі.

Влаштувати такий концерт — це кожний раз нові проблеми. Організували ми його торік, організували, та так і не організували.

Тому усі глядачі віддавна дуже хотіли бути на цьому концерті.

Ув'єчері був справжній аншлаг, першокурсники питали зайві квитки на вулиці.

Час від часу починався дощ, і тому Милана і Сона мерщій зайшли до затишного концертного залу.

Почався концерт о сьомій годині. Хлопці і дівчата чудово співали, грали на багатьох музичних інструментах: на роялі, на скрипці, на віолончелі. Ілюзіоніст махав руками і раз у раз показував фокуси. Кожний раз, коли починалися нові виступи, у залі була повна тиша, ніхто в такі моменти не заходив і не виходив.

Віктор давно не виступав на сцені, але на цей раз виступив. Він починав кожний свій номер негolosно, і тому публіка слухала його спокійно, сміялася, але ніхто не кричав. Та коли Віктор заграє на гітарі популярний шлягер, слухачі влаштували овацію. Два хлопці навіть щось гolosно закричали. Шум у залі був такий, що Віктор не зміг доспівати свої пісні, а студенти не змогли ці пісні дослухати.

Коли Милана побачила, що концерт поступово закінчується, вона очима показала Соні на вихід, і дівчата вийшли до коридору.

— Ти вже написала відповідь та той лист? — спитала Милана у коридорі. — Адже Віктор чекає, не може повірити, що ти його не любиш.

— Не біда, хай ще трохи почекає. Я у вівторок почала писати. Писала і вчора, і сьогодні,

писала і переписувала. Не вірю я в його кохання, і сама не можу полюбити. Щойно останній раз цей лист переписала, та все не те. Навіть домашнє завдання не зробила, а завтра п'ятниця — контрольна робота. Що тепер робити?

— До завтра ще дожити треба, — махнула рукою Милана і засміялася. «Концерт уже закінчився», — крикнув хтось біля дверей.

Нарешті почалася дискотека, і дівчата захотіли танцювати. Справді, не всі сьогодні роблять те, що можуть зробити завтра.

Прислів'я: Не відкладай на завтра того, що можеш зробити сьогодні.

Дієслова НЕДОКОНАНОГО ВІДУ	Вид	Загальний характер дії	Структура основи		Вид ДОКОНАНОГО ВІДУ	Загальний характер дії	Структура основи		Інший корінь
			рефікс	суфікс			Префікс	Суфікс	
жити			-	-	дожити		+		
співати			-	-	доспівати		+		
слухати			-	-	дослухати		+		
хотіти			-	-	захотіти	Обмеженість у часі	+		
грати		Необмеженість у часі	-	-	заграти		+		
сміятися			-	-	засміятися		+		
кричати			-	-	закричати		+		
чекати			-	-	почекати		+		
махати			-	-	махнути			НУ	
кричати			-	-	крикнути			НУ	
виступати	НДК		+	-	виступити	Однократність	+	а→И	
закінчуватися			-	УВА	закінчитися		+		
бачити		Суцільність	-	-	побачити		ПО-		
любити			-	-	полюбити		ПО-		
вірити			-	-	повірити		ПО-		
читати			-	-	прочитати	Результативність	ПРО-		
писати			-	-	спитати		С-		
могти			-	-	змогти		З-		
робити		Неза- вершеність	-	-	зробити		З-		
писати			-	-	написати		НА-		
організовувати			-	ОВУВА	організувати			(ува)	
купувати				УВА	купити		-		
перепісувати				УВА	переписати		+		
показувати				УВА	показати		+		
влаштувати		Багато- кратність		ОВУВА	влаштувати			(ува)	
починати	НДК		+		почати		+		почина→
починатися	НДК		+		початися		+		ПОЧА
заходити	НДК		+		зайти		+		
виходити	НДК		+		вийти		+		ЙТИ

ДІЄСЛОВА НЕДОКОНАНОГО І ДОКОНАНОГО ВІДУ

Вид	Формальні ознаки				Уваги	Типові контекст- туальні ознаки
	Типово	Приклади	Нетипово	Приклади		
НДК	є суфікс -ОВУВА-		є префікс, але немає -ОВУВА-			постійно регулярно часто систематично щодня різко завжди без кінця кілька днів кожний раз час від часу раз у раз поступово початі кінціла } + НДК БУДУ
	є суфікс -УВА-		є суфікс -НУ-			
ДК	немає префікса		є суфікс -НУ-		НЕМАЄ аналітичних форм МБЧ: БУДУ + інф. ; НЕМАЄ аналітичних форм на означення фази дії: ПОЧАВ КІНЧИВ ПЕРЕСТАВ ПРОДОВЖУЮ	негайно завтра потім нареплі ужі ще не знову о 7 годині зразу раптом щойно скоро незабаром зненацька мерщій
	є префікс		немає префікса			

ФОРМАЛЬНІ ОЗНАКИ ДЕСЛІВ НЕДОКОНАНОГО І ДОКОНАНОГО ВИДУ

ВПРАВА 1.

Знайдіть у тексті такі слова і вирази:

справжній, поступово закінчується, мерщій зайшли до залу, ніхто в такі моменти не заходив, зайві квитки, афіша, доспівати пісні, написати відповідь, аншлаґ, та все не те, раз у раз показував, овація, не може повірити, починався дощ, ніхто не кричав, затишний, загра́в на гітарі, не біда, скрипка, вийшли до коридору, час від часу, не можу полюбити, повна тиша, останній раз переписала, негolosно, хай ще почекає, нарешті, показати на вихід, кохання.

ВПРАВА 2.

Заповніть прогалини закінченнями, словами та словосполученнями відповідно до тексту.

1. Віктор давно не виступу_____ на сцені, але на цей раз виступу_____.
2. Коли Милана _____, що концерт поступово закінч_____, дівчата ви_____ до коридор_____.
3. Не біда, хай ще трохи _____.
4. Віктор не може _____, що Сона його не _____.
5. Увечері першокурсники _____ зайві квитки на вул_____.
6. О с_____ годин_____ поч_____ концерт.
7. Ілюзіоніст раз у раз показ_____ фокуси.
8. Коли Віктор загра́в _____ гітар_____, слухачі влашт_____ овацію.
9. Час від часу поч_____ дощ, і дівчата мерщій за_____ до зат_____ зал_____.
10. Кожний раз, коли поч_____ нові _____, у залі була повна _____.
11. Увечері квитк_____ у кас_____ не було, був _____ аншлаґ.
12. Милана _____ показ_____ Сон_____ на вихід.

ВПРАВА 3.

Вікопайте письмовий переклад тексту «Студентські розваги» на угорську мову.

ВПРАВА 4.

Додаючи закінчення та пропущені слова, ставте питання до тексту і відповідайте на них.

1. Як_____ слов_____ бач_____ і чит_____ всі, хто ж_____ у гуртожит_____?
2. Що зробі_____ Милана і Сона після того, як прочит_____ це оголош_____?

УРОК ДВАДЦЯТЬ ЧЕТВЕРТИЙ

Розмовна тема:

СТУДЕНТСЬКЕ ВЕСІЛЛЯ

Граматика:

Майбутній час дієслів докóнаного та недокóнаного виду (синтетичні фóрми)

МОЛОДІ ВІНЧАТИМУТЬСЯ У ЦЕРКВІ

Надворі рання весна, погода стоїть холодна, але ко́жний з нас давно́ думає про те, як він буде складати іспити у травні і червні і куди поїде в липні і серпні.

У цьому році ми складатимемо іспити з різних предметів, у тому числі з української мови. На іспиті усі студенти будуть читати і перекладати тексти, робитимуть письмові практичні вправи, аналізуватимуть граматичні таблиці.

Крім того, ко́жний студент буде ставити питання до тексту, а також одержить завдання говорити на ту чи іншу розмовну тему.

Викладач буде екзаменувати студентів і ставитиме їм оцінки.

А потім нарешті почнуться канікули. Цього літа я знову поїду у Карпати до молодіжного табору. Як і минулого року буду ходити у туристичні походи, збиратиму гриби і ягоди, купатимуся у гірських потоках. До табору приїдуть і мої друзі Милана і Андрій з Тернополя. Торік я тут з ними познайомилася.

Нещодавно Милана написала мені і похвалилася, що Андрій подарував їй обручку, і що незабаром вона виходить за нього заміж. Милана влітку закінчить третій курс, а Андрій на той час уже буде працювати хірургом і робитиме хворим операції. Вони вже давно́ мріяли одружитися, і нарешті їхня мрія стане реальністю.

Милана також написала, що зараз вона вишиває рушники, і що вінчатися вони будуть у церкві. Вони стоятимуть на рушнику навколошках, а священик буде питати, чи згоден Андрій бути чоловіком Милани, і чи згодна Милана бути дружиною Андрія.

Далі Милана писала, що на їхнє весілля прийде багато гостей, і що мене також запросять. Про все це ми ще детально поговоримо у липні у таборі. На весіллі гості будуть вітати молодих та їхніх батьків, підніматимуть келихи за їхнє здоров'я та щастя, даруватимуть їм подарунки.

Після весілля молоді подружжя — Милана і Андрій — пойдуть у весільну подорож до Угорщини.

Я пообіцяла їм, що допоможу знайти затишну квартиру на Балатоні.

Прислів'я: Найкраща спілка — чоловік та жінка: хоч ох, та вдвох.

Інфінітив	Особо- ба	Аналітичний		Особо- ба	Синтетичний		Уваги
		Однина	Множина		Однина	Множина	
писати, -шУ, -шеш	1.	я БУДУ писати	ми БУДЕМО писати	1.	я писатиМУ	ми писатиМЕМО	Інфінітив+ -МУ -МЕМО
	2.	ти БУДЕШ писати	ви БУДЕТЕ писати	2.	ти писатиМЕШ	ви писатиМЕТЕ	-МЕШ -МЕТЕ
	3.	він воно вона	БУДЕ писати	вони БУДУТЬ писати	3.	він воно вона	писатиМЕ писатиМУТЬ

МАЙБУТНІЙ ЧАС ДІСЛІВ НЕДОКОНАНОГО ВИДУ (МБЧ-НДК)

Інфінітив	Особо- ба	Теперішній час	Особо- ба	Майбутній час		Уваги
				Однина	Множина	
написати, -шУ, -шеш	1.	—	1.	я напишУ	ми напишЕМО	Особові закінчення тотожні із закінченнями теперішнього часу
	2.		ти напишЕШ	ви напишЕТЕ	діслів недоконаного виду	
	3.		він воно вона	напише напише вони напишУТЬ		

Т А Б Л. 89 МАЙБУТНІЙ ЧАС ДІСЛІВ ДОКОНАНОГО ВИДУ (МБЧ-ДК)

УРОК ДВАДЦЯТЬ П'ЯТИЙ

Розмовна тема:

У КАБІНЕТІ ЛІКАРЯ

Граматика:

Наказовий спосіб дієслів. Спонукальні речення та відповідні їм підрядні (ПДР) додаткові із сполучником ЩОБ

ЛІКАР СКАЗАВ, ЩОБ Я КУПИЛА В АПТЕЦІ ЛІКИ

Сьогодні цілий день світило сонце, надворі було зовсім тепло. Правда, дув досить сильний вітер. Вранці Милана порадила мені, щоб я одягалася тепліше. «Не ходи без плаща, не забудь шарф», — кілька разів повторила вона. Я тільки рукою махнула. Цілий день я ходила без плаща, раділа, що вже починається весна і скоро буде літо. Увечері у мене був чудовий настрій. Але вночі я почала кашляти.

— Не заважай мені спати, — бурчала Милана. — І менше курі, тоді не будеш кашляти. Милана старша за мене тільки на півроку, але любить мене виховувати. А вранці я почувала себе дуже погано: у мене була висока температура, заважав дихати нежить, боліло горло, паморочилася голова.

— Ходімо разом до лікаря, хай він тобі допоможе, — сказала Милана і почала допомагати мені одягатися. На щастя, наш дільничний лікар щодня приймає хворих у гуртожитку, тому нам не треба було викликати швидку допомогу або йти до поліклініки.

— Заходьте, роздягайтеся, — сказав мені лікар, коли я з'явилася на порозі кабінету. Він показав мені на стілець, сказав: «Сідайте!» і попросив, щоб я заспокоїлася.

— Що з вами сталося, на що ви скаржитесь? — спитав лікар. — Кажіть, не бійтеся.

— Мені здається, що я застудилася, — ледве вимовила я.

— Температуру міряли? — уважно дивівся на мене лікар.

— Так, у мене тридцять вісім і три, — я згадала, що вранці ставила собі градусник. Далі лікар попросив, щоб я відкрила рот і показала язик, а тоді почав слухати моє серце. «Не дихайте ... а тепер дихайте», — раз у раз повторював він.

Лікар сказав, що у мене грип. Навесні часто з'являється інфекція, і під час епідемії грипу хворіють багато дітей і дорослих. Я попросила лікаря, щоб він виписав мені рецепт.

«Тричі на день полощіть горло і пийте ці таблетки. Уколю вам не потрібні», — пояснив лікар. Потім він додав, щоб я регулярно закапувала ніс, пила чай з малиною і парила ноги у гарячій воді. Сказав також, щоб я лежала у ліжку. «Не ходіть на заняття, бо інакше може бути ускладнення, наприклад, запалення легенів, — пояснив лікар. — А ліки купіть в аптеці або хай їх краще куплять ваші подруги. Через п'ять днів придіть до мене знову».

НАКАЗОВИЙ СПОСІБ ДІЕСЛІВ (НКС). Табл.1 (2 особа: —Й, —ЙТЕ)

Інфінітив	Дійсний спосіб		Наказовий спосіб		Уваги
	2 особи однини	Основа	2 особи однини	2 особи множини	
-ТИ	-ЕШ/-ИШ	ГОЛОСН	-Й	-ЙТЕ	
продовжувати	продовжуєш	продовжу-	продовжуй	продовжуйте	
відкрити	відкриєш	відкри-	відкрий	відкрийте	книжку
закрити	закриєш	закри-	закрий	закрийте	»
дати	(увага)	да-	дай	дайте	д а с і
давати	(увага)	дава-	не давай	не давайте	д а є ш
відкривати	відкриваєш	відкрива-	не відкривай	не відкривайте	двері
закривати	закриваєш	закрива-	не закривай	не закривайте	вікно
поспішати	поспішаєш	поспіша-	не поспішай	не поспішайте	
запізнюватися	запізнюєшся	запізню...ся	не запізнюйся	не запізнюйтеся	
стояти	(увага)	сті-	не стій	не стойте	с т о ї ш
звертати увагу	звертаєш	зверта-	не звертай уваги	не звертайте уваги	

НАКАЗОВИЙ СПОСІБ ДІЕСЛІВ (НКС). Табл.2 (2 особа: —И, —ІТЬ)

Інфінітив	Дійсний спосіб		Осно́ва наказ.	Наказовий спосіб	
	2 особи однини	1 особа однини́		2 особи однини́	2 особи множини́
-ТИ	-ЕШ/-ИШ	-Ї/-Ю; (ВІ-)	ПГЛ '-	-Й	-ІТЬ
сказати	ска́Жеш	скажу́	скаж '-	скажЙ	скажІТЬ
взяти	візьМеш	візьму́	візьм '-	візьмЙ	візьмІТЬ
зробити	зроби́ш	зроблю́	зроб '-	зробиЙ	зробиТЬ
повторити	повто́риш	повторію́	повтор '-	повториЙ	повториТЬ
іти	іде́ш	іду́	ід '-	ідЙ	ідІТЬ
подивітися	поди́вишся	подивлю́ся	подив '-ся	подивЙся	подивІТЬся
робити	роби́ш	роблю́	роб '-	не робиЙ	не робиТЬ
брати	бере́ш	беру́	бер '-	не бериЙ	не бериТЬ
кричати	кричи́ш	кричу́	крич '-	не кричиЙ	не кричиТЬ
звернути увагу	зверне́ш	зверну́	зверн '-	зверниЙ увагу	зверниТЬ увагу
ХОДИТИ	ходи́ш	ходжу́	ход '-	ХОДИ СЮДИ!	ХОДИТЬ СЮДИ!
віписати	віпи́шеш	віпишу́	віпиш-	віпишиЙ!	віпишиТЬ!
вінести	вінесеш	вінесу́	вінес-	вінесиЙ!	вінесиТЬ!

НАКАЗОВИЙ СПОСІБ ДІЄСЛІВ (НКС). Табл.3 (2 особа: —Ø, —ТЕ)

Інфінітив	Дійсний спосіб		Наказовий спосіб		Уваги
	2 особа однині	Основа	2 особа однині	2 особа множині	
-ТИ	-ЕШ/-ИШ	ПГЛ	-Ø	-ТЕ	
пробачити	пробачиш	пробач-	пробач	пробачТЕ	
піти	(увага)	пи-	пий	пийТЕ	п'єш
їсти	(увага)	ї-	їж	їжТЕ	їєш
заходити	ходиш	ход-	ходь	ходьТЕ	
забути	забудеш	забуд-	не забудь	не забудьТЕ	
плакати	плачеш	плач-	не плач	не плачТЕ	
боятися	бойся	бой-	не бойся	не бойТЕся	о → і
ставити	ставиш	став-	став	ставТЕ	питання

Частка (сполучник)	О д н и н а				М н о ж и н а		Увага
	Займен- ник	Дієслівна форма		ЖІН	Займен- ник	Дієслівна форма	
		ЧОЛ	СЕР				
ЩОБ	я				ми		Однакові форми для ситуацій -до -під час -після моменту мовлення
	ти	пропаВ		пропаЛа	ви		
	Ви		пропаЛи		Ви	пропаЛи	
ЩОБ	він	пропаВ			воні		
	вонó		пропаЛо				
	вона			пропаЛа			

УМОВНО-НАКАЗОВИЙ СПОСІБ ДІЄСЛІВ (УНС)

Особа	О д и н н я́		М н о ж и н я́		Ува́ги
	Займе́н-	Дієслі́вна форма	Займе́н-	Дієслі́вна форма	
	ни́к	Пряма́	ни́к	Пряма́	
		Непряма́		Непряма́	
1	я	—	ми	ДОЧИТА́ЙМО!	—
		ДОЧИТА́Й!		ДОЧИТА́ЙТЕ!	—
2	Ви	ДОЧИТА́ЙТЕ!	Ви	ДОЧИТА́ЙТЕ!	—
		ти		ти	ДОЧИТА́Й!
3	він	НЕХА́Й	вони́	НЕХА́Й	НЕХА́Й = ХА́Й
	вона́	—		ДОЧИТА́ЮТЬ!	
	вона́	ДОЧИТА́Є!		ДОЧИТА́ЮТЬ!	

НАКАЗОВИЙ СПОСІБ ДІЄСЛІВ — ІМПЕРАТИВНИЙ (НКС-І)

ВІДМІНОК	СПАДНІСТЬ		ЧАС		ПРОСТІР	
	van (nincs) valamije	vkinek, vminek fáj valamije	napok idők	MIKOR? hónapok, évek	hova? (társég)	hol? miben?
Родовий	У брата є пальто.	У мами боліть голова.				
	У брата немає пальта.	У брата боліть шлунок.				
	У мами гарний одяг.	У сестри боліть горло.				
	У машини є мотор.	У бабусі болять зуби.				
Знахідний			у суботу;		їздити у Карпати.	
			у перший день;			
			у вільний час; у важкі часі.			
Місцевий				у наступному півріччі; у минулому місяці;		вчітися у школі; жити у Тернополі;
				у цьому році; у листопаді.		ходити у спортивному костюмі.

ПРИЙМІННИК «У» З ВІДМІНКОМ (РОДОВИМ, ЗНАХІДНИМ, МІСЦЕВИМ)

ВПРА́ВА 1.

Проаналізу́йте наведе́ні дієслова́ мовлення, в українсько-угорському словнику́ знайдіть їхні угорські відповідники і запишіть їх правору́ч.

ПРОСИ́ТИ (кого́) + інфіні́тів
 ПОПРОСИ́ТИ (кого́) + інфіні́тів
 ЗАПРОСИ́ТИ (кого́) + інфіні́тів
 БЛАГА́ТИ (кого́) + інфіні́тів
 НАКАЗА́ТИ (кому́) + інфіні́тів
 ПОРА́ДИТИ (кому́) + інфіні́тів
 СКАЗА́ТИ (кому́), що тре́ба + інфіні́тів
 НАГАДА́ТИ (кому́), що тре́ба + інфіні́тів
 ПОВТО́РЮВАТИ (кому́), що тре́ба + інфіні́тів

ВПРА́ВА 2.

Утвори́ть фо́рми наказо́вого спо́сому ви́ділених дієслі́в і трансформу́йте наведе́ні ре́чення у пряму́ мову.

Утвори́ті фо́рми наказо́вого спо́сому дієслі́в впиші́ть у відпові́дні місця́ таблиць на сторі́нках 180, 181, 182.

Зразо́к:

Та́то сказа́в ма́мі, що цю соро́чку йо́му не тре́ба *пра́ти*.
 «Не пері́ мені́ цю соро́чку», — сказа́в ма́мі та́то.

Примі́тка. У трансформова́ному ре́ченні підмет стої́ть у кінці́ ре́чення пі́сля прі́судка та дода́тка.

1. Ді́вчина із сльоза́ми на оча́х просі́ла *писа́ти* їй часті́ше.
2. Виклада́ч сказа́в студéнтам, що тре́ба *чита́ти* текст.
3. Студéнт попросі́в *дозво́лити* йо́му вийти.
4. Міліціо́не́р попросі́в шофе́ра *показа́ти* йо́му воді́йське посві́дчення.
5. Гості́нний госпо́дар *запросі́в* гостéй сіда́ти на підло́гу.
6. Виклада́ч нагада́в студéнтам, що тре́ба *ста́вити* пита́ння до ко́жного ре́чення.
7. Вчи́телька пора́дила у́чням *поду́мати* ще раз.
8. Ді́ти просі́ли бабу́сю *розказа́ти* їм ка́зку.
9. Та́то попросі́в нас *почека́ти* його́ на авто́бусній зупі́нці.
10. Виклада́ч нагада́в студéнтам, що тре́ба *відпові́дати* на пита́ння.
11. Гості́нний госпо́дар просі́в нас *роздяга́тися* і *віша́ти* па́льта на ві́шалку.

12. Учитель наказав учням *знайти* у тексті форми наказового способу.
13. Мама порадила дочці *не одягати* коротку сукню.
14. Дівчинка просила брата *купити* їй морозиво.
15. Дідусь весь час повторював, що треба *подзвонити* до довідкового бюро.
16. Гостинний господар просив гостя *не знімати* взуття.
17. Пасажир марно просив провідника вагону *відчинити* двері до туалету.
18. Сестра порадила мені *не купувати* цю газету.
19. Бабуся благала супутників у поїзді *зачинити* вікно.
20. Лікар попросив хворого *не дихати*.
21. Мама просила сина *увімкнути* (див.: Вмикати) світло у кімнаті.
22. Вчителька марно просила учнів *не розмовляти* на уроках.
23. Сердитий батько наказав синові *вимкнути* радіо або *зробити* звук тихіше.
24. Тато наказав нам *не відчиняти* нікому двері.
25. Мама нагадала синові, що треба *одягнути* шапку.
26. Бабуся просила тата *не зачиняти* двері на ключ.
27. Перехожий порадив нам *іти* прямо, а потім *повернути* ліворуч.
28. Марта просила чоловіка *не вмикати* вночі телевізор.
29. Викладач попросив студентів *перекласти* це речення.
30. Дівчата довго просили хлопців *не вимикати* музику.
31. Початківці просили підвищених студентів *допомогти* їм зробити домашнє завдання.
32. Викладач просив студентів *не спати* на його лекціях.
33. Хлопець просив дівчину *не сміятися* з нього.
34. Продавщиця сказала покупцеві, що в магазині не можна *курити*.

ВПРАВА 3.

Заповніть прогалини відмінковими та особовими закінченнями і дайте відповіді на питання.

1. Як___ сьогодні бу___ погода?
2. Чому Марта ході___ без плащ___?
3. Щ___ у Март___ болі___ увечері?
4. Як почувá___ се___ на ранок Марта?
5. До ко___ Март___ треба зверну___?
6. Ко___ хворий викли___ додому?
7. Де дільнич___ лікар прийм___ хвор___ студент___?
8. Про щ___ спитá___ Марту́ лікар?
9. На щ___ Марта ска́ржил___?
10. Як___ у н___ бу___ температура?
11. Як одяга́л___ Марта́ ра́нн___ весн___?
12. Щ___ слух___ лікарка?

13. Щ__ часто з'являє__ навесні?
14. Хт__ хвор__ під час епіде́м__ грип__?
15. Щ__ віпис__ лікар?
16. Щ__ Ма́рта бу__ поло́ска__ три́чі на де__?
17. Без ч__ Ма́рта мо́же обій__?
18. Щ__ Ма́рта зака́п__, коли́ у н__ не́жить?
19. Як__ ускла́дн__ мо́же бу́ти у Ма́рт__, якщо́ вона́ не дотри́муватим__ пості́льн__ режі́м__?
20. Як__ чай корі́сн__ пі́ти під час просту́д__?
21. У як__ вод__ корі́сн__ па́рити но́ги?

ВПРА́ВА 4.

Побудуйте пра́вильні відмінко́ві фо́рми слів, що сто́ять у ду́жках.

1. У (на́ша ді́льнічна лі́карка) за́вжди бага́то робо́ти.
2. У (ві́н) ду́же боля́ть зу́би, він пішо́в у (полі́клініка) до лі́каря.
3. Я до́вго дзвони́в, але ніхто́ не брав тру́бки: напе́вно, у (вони́) ніко́го не було́ вдо́ма.
4. У (святко́ві дні) ми га́рно відпочива́ємо за мі́стом.
5. У (бе́резень) і у (се́рпень) в Уго́рщині відзнача́ють націо́нальні свята́.
6. А в (Украї́на) націо́нальне свята́ відзнача́ють у (се́рпень).
7. Мій мо́лодший брат ці́ле лі́то займа́вся спо́ртом у (спорти́вний та́бір).
8. Вранці́ ми їли сма́жені гри́бі, і у (я) ці́лий день бо́лів шлу́нок.
9. Сестра́ весь час хо́дить у (спорти́вний костю́м), який та́то подарува́в (вона́) на день наро́дження.
10. У (насту́пний міся́ць) ми пої́демо на пра́ктику до (Терно́піль).
11. У (мину́лий рік) краї́на пережива́ла важкі́ часі́.
12. У (ві́льний час) ми зустрі́чаємося́ у (сусі́дній па́рк).
13. У (на́ша бабу́ся) ніко́ли нема́є (ві́льний час).
14. Пі́сля прогу́лянки Ма́рта напила́ся холо́дної води́, і тепе́р у (во́на) ду́же бо́літь го́рло.

УРОК ДВАДЦЯТЬ ШОСТИЙ

Розмовна тема:

ОДЯГ ТА ВЗУТТЯ

Граматика:

**Пасі́ ві д сприкме́тинки доко́їаіого
іедоко́їаіого віду**

ТАТО ЛЮБИТЬ НАПРАСОВАНИ СОРОЧКІ

Тато не думає довго, що на себе одягати. Перед тим, як вийти з дому, він завжди дивиться на термометр. Якщо температура низька і погода холодна, він одягає пальто, хутрянú шапку, шерстяний шарф.

Рукави́ці йому́ заважають, і він кладé їх до кишéні.

Але про черевіки тато не забуває. Вчора він їх почи́стив, і вранці пішо́в на роботу у почи́сних блиску́чих черевіках.

Шкарпе́тки тато любить те́мні. У будні дні він одяга́є штани́ і свéтер, а у вихідні та святко́ві — костю́м і кравáтку.

Чи́сті сорочкі́ тато берé із ша́фи. Як вони́ туди́ потрапляють?

Минуло́ї п'ятниці ма́ма ви́прала і ви́прасувала усі́ татові сорочкі́. Те́пер тато щодня одяга́є ви́прану і ви́прасувану сорочку́. При цьо́му він щора́зу дякуе́ ма́мі і цілуе́ її.

У ша́фі тако́ж лежа́ть носові хусточкі́ та білізна: труси́ і ма́йки. До́ма тато хо́дить у до́машніх ка́пцях, а спи́ть у пи́жамі.

Мій мо́лодший брат ці́лий рік хо́дить у кросі́вках і джі́нсах, а взі́мку, коли йде з до́му, одяга́є ще й ку́ртку.

«Одягни́ ша́пку, ану не забу́дь!» — гука́є йому́ навздогін ма́ма, але ма́рно, брат уже́ далéко. У вільний час на ньо́му нічо́го, крім спорти́вного костю́му не побáчиш. А у літньо́му та́борі брат но́сить шóрти і футбо́лку, у басéйні пла́ває у пла́вках.

Вони́ тако́го ж ко́льору, як і мій купа́льник, тільки тро́хи світли́ші.

Ко́жний день тато, брат і я ба́чимо дуже́ га́рто одя́гнуту жі́нку.

Це моя ма́ма Людми́ла, у не́ї багáто елега́нтних речéй. Навесні́ і восени́ вона́ хо́дить у плащі́, ча́сто ми́няє капелю́шки і рукави́чки.

Взі́мку вона́ но́сить га́рно поші́ту хутрянú шу́бку. У ма́ми у ша́фі багáто літніх і зимових пла́ттів, су́конь, блу́зок різного ко́льору — все це їй поші́ла її знайо́ма

кравчи́ня. Для жіно́чого вбрання́ дуже́ важли́ві дета́лі: взуття́, панчо́хи, пояси́, су́мки. На роботу́ практи́чно одяга́ти колго́тки. Ма́ма ма́є до́брый смак і вда́ло підбира́є те, що їй найбільше́ пасу́є. До́ма ма́ма хо́дить у халáті, а спи́ть у нічній сорочці́.

Прислів'я: Вихваля́вся гри́б га́рною ша́пкою, та що з то́го, коли́ під не́ю голови́ нема́.

Крилатий ви́слів:

Те́плий кожух, тільки шко́да —
Не на ме́не ші́тий.

(Т. Шевченко)

Інфінітив	Сер- мент	2 особа		1 особа	Пасивний дієприкметник минулого часу			Предикативна форма
		-ЄШ	інші		однини	-Н-	-Т-	
організувати	-УВА-				-Н-			організовано
вілїкувати	-УВА-							вілїкувано
дати	-А-				даний			дано
розвїнути	-НУ-					розвїнутий	розвїнений	розвїнуто
забути	-У-					забутий		забуто
міти	-И-	мієШ				мітій		міто
біти		б'єШ				бітій		біто
навчїти	-И-		навчїШ	навчу			навчений	навчено
замовити			замовїШ	замовлю			замовлений	замовлено
зробїти			зробїШ	зроблю			зроблений	зроблено
перекласти	ПЛЛ			перекладу			перекладений	перекладено
навестї				наведу			наведений	наведено
перемогти				переможду			переможений	переможено

ПАСИВНІ ДІЄПРИКЛІТНИКИ (мінутний час) І ПРЕДИКАТИВНА ФОРМА (-но, -то)

ВПРАВА 1.

Заповніть прогалини відмінковими та особовими закінченнями і дайте відповіді на питання.

1. Про щ___ не дум___ тато?
2. На щ___ див___ся тато перед виход___ із дом___?
3. Коли тато одяг___ тепл___ пальт___ і хутрян___ шапк___?
4. Чому тато клад___ рукавиц___ до кишён___?
5. Щ___ тато чист___ кожн___ вечір?
6. Як___ шкарпетк___ люб___ тато?
7. У як___ дн___ тато одяг___ штани і свéтер?
8. Як___ сорóчк___ берé із шаф___ тато?
9. За щ___ тато часто дяк___ мамі?
10. У як___ капц___ ход___ тато дома?
11. У ч___ тато сп___?
12. У ч___ хóдить цілий рік молодш___ брат?
13. Щ___ зóжди забув___ одягáти молодший брат?
14. У як___ костюм___ хóд___ молодший брат у вільн___ час?
15. Як___ кóльор___ у брат___ пла́вки?
16. Чим відрізнá___ся мій купáльник від пла́в___ брата?
17. Як___ реч___ багáто у мам___?
18. Щ___ часто мін___ ма́ма?
19. Як___ шóбк___ вона́ нóс___ взímку?
20. Що люб___ носíти влітку ма́ма?
21. Для як___ вбраннá дóже важлív___ детал___?
22. Як___ смак у мам___?
23. У ч___ хóд___ ма́ма дома?
24. У як___ сорóчц___ сп___ ма́ма?

ВПРАВА 2.

Від виділених дієслів утворіть пасивні дієприкметники.

Дієслівні словосполучення N_4+V або $V+N_4$ трансформуйте в атрибутивні словосполучення $Prt+N$ і складіть з ними речення.

У важких випадках перевіряйте себе за допомогою перекладу на угорську мову.

Зразок:

<p>Учні написáли речення → написане речення: У написаному реченні немає помилóк.</p>
--

інфінітив	Вид	3 особа		Дієприкличник-1 ОДНОЧАСНИЙ -ЧИ	Форма МЛЧ чоловіч. р. -В, -Ø	Дієприкличник-2 ПОПЕРЕДНІЙ		Уваги
		-УТЬ/-ЮТЬ, -АТЬ/-ЯТЬ				-ВШИ, -ШИ		
існувати		існу-Ють	існую ЧИ	існую́В	існую́ВШИ			
читати		чита-Ють	читаю ЧИ	чита́В	чита́ВШИ			
писати		пиш-Уть	пишу ЧИ	писа́В	писа́ВШИ			
лежати		леж-Ать	лежа ЧИ	лежа́В	лежа́ВШИ			
давати		да-Ють	даю ЧИ	дава́В	дава́ВШИ			
танувати	НДК	тан-Уть	тану ЧИ	тану́В	тану́ВШИ			
мерзнути		мерзн-Уть	мерзну ЧИ	мерз	мерзну́вши			
чувати		чу-Ють	чую ЧИ	чу́В	чу́ВШИ			
мігати		ми-Ють	мію ЧИ	ми́В	ми́ВШИ			
любити		любі-Л-Ять	любля ЧИ	любий́В	любий́ВШИ			
кипяти		кипі-Л-Ять	кипля ЧИ	кипі́В	кипі́ВШИ			
пливати		плив-Уть	пливу ЧИ	плив	пли́вши			
проіснувати				проіснува́В	проіснува́ВШИ			
прочитати				прочита́В	прочита́ВШИ			
написати				написа́В	написа́ВШИ			
пролежати				пролежа́В	пролежа́ВШИ			
дати	ДК			да́В	да́ВШИ			
розтанувати				розта́ну́В	розта́ну́ВШИ			
замёрзнути				замёрз	замёрзши			
почувати				почу́В	почу́ВШИ			
допомогти				допомі́г	допомі́гши			

ДІЄПРИСЛІВНИКИ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

УРОК ДВАДЦЯТЬ ВОСЬМИЙ*Розмовна тема:**Граматика:***МІСТА УКРАЇНИ****Аналітичні пасивні конструкції з пасивними дієприкметниками та зв'язкою БУТИ****ТЕРНОПІЛЬ І ЙОГО ВИЗНАЧНІ МІСЦЯ**

Місто Тернопіль розташоване у західній частині України.

До середини XIV століття тут існувало окреме українське (руське) князівство — Галицько-Волинське князівство.

Населення сповідувало християнську віру східного обряду — православну віру. Від XIV до кінця третьої чверті XVIII століття ця земля належала Польському королівству, а у XIX та на початку XX століття — Австро-Угорській монархії. З 1920 року до 1939 року була відновлена польська влада. І тільки після цього західноукраїнські землі були повернені до складу України.

Населення Тернополя складає понад 170 тисяч чоловік.

Через місто тече ріка Серет (притока Дністра), у центрі міста є велике озеро.

Уперше місто Тернопіль було згадане у 1540 році у грамоті польського короля Сигізмунда I. Тоді тут була збудована фортеця. У 1548 році містові було надане магдебурзьке право.

У цей час у місті було збудовано замок, який зберігся до сьогоднішнього дня. Крім нього, серед пам'яток старовини увагу туристів привертють Здвиженська церква (XVI—XVIII століття) та домініканський католицький костіол у стилі барокко (XVIII століття). У наш час це діюча греко-католицька церква.

У місті є пам'ятник Тарасу Шевченку, діють Український музично-драматичний театр, краєзнавчий музей, три вищі навчальні заклади, серед них педагогічний інститут та медична академія.

На Тернопільщині бували українські письменники Тарас Шевченко, Іван Франко, французький письменник Онорé де Бальзак.

Недалеко від Тернополя починаючи від XVI століття діє один з найбільших українських монастирів — Почаївська Лавра.

Цей монастир кілька разів переходив від православних вірників до уніатів-католиків. Тут виділяються Успенський (1771—1791) та Троїцький (1906) собори. Монастир є місцем паломництва багатьох десятків тисяч прочан.

Приказка: Що було сказано, те мусить бути зроблено.

УРОК ДВАДЦЯТЬ ДЕВ'ЯТИЙ

Розмовна тема:

Граматика:

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

Умовний спосіб дієслів.

Структура умовних речень.

ТАРАС ШЕВЧЕНКО (9.3.1814 — 10.3.1861)

У кожного народу є свій поетичний пророк.

Поетичний пророком України є Тарас Шевченко.

Він був кріпаком і став володарем у царстві людської культури, — так писав про Тараса Шевченка інший великий поет України Іван Франко.

Хто такий кріпак? Відповідне угорське слово *jobbágy* не розкриває рабської залежності кріпаків від поміщика в умовах царської Росії. Селянин-кріпак належав своєму панові як матеріальна річ, кріпаків можна було купити й продати, програти в карти.

В одному з своїх віршів Тарас Шевченко писав:

*Якби ви знали, паничі,
Де люди плачуть живучи,
То ви б елегій не творили
Та марне Бога б не хвалили,
На наші сльози сміючись.*

*... Я не знаю,
Чи єсть у Бога люте зло,
Що б у тій хаті не жило?
А хату раєм називають!*

Мати і батько Шевченка померли рано, і Тарас став кімнатним слугою — «козачком» — у пана Енгельгардта. Так і жив би Тарас панським попихачем, якби не трапився щасливий випадок.

Хлопця врятувало те, що у нього був великий талант до малювання.

Цей талант помітили найкращі митці Росії, вони зібрали гроші і викупили Шевченка з неволі. На той час хлопцеві було вже двадцять чотири роки. Він все ще не мав систематичної освіти, але дуже багато читав і писав гарні вірші.

А народився великий український поет 9 березня 1814 року.

Українці в усьому світі відзначають цю дату як національне свято. Творчість і життя Тараса Шевченка ясно показали світові безперервне історичне буття українського народу серед інших європейських націй.

Українська література розвивалася протягом багатьох століть.

Мова літератури спочатку була церковнослов'янська, потім книжна староукраїнська, і лише з кінця XVIII століття з'являються художні твори, написані живою народною мовою — мовою українською, яка існувала вже багато століть до цього. Перший поет, який почав писати живою народною мовою, був Іван Котляревський (1769—1838). Але саме Тарас Шевченко створив цією живою народною мовою літературні шедеври світового значення.

Найбільш відомі ранні поеми Тараса Шевченка — «Катеріна» (1838 р.), «Гайдамаки» (1841). Перша поетична збірка «Кобзар» (1840 р.) складалася тільки з восьми творів, але зробила ім'я автора безсмертним, і Шевченка часто називають великим кобзарем України.

У 1844 році Тарас Шевченко закінчив навчання в Академії мистецтв у Санкт-Петербурзі, пізніше почав працювати у Київському університеті Св.Володимира. У сатиричній поемі «Сон» (1844 р.), поемі «Кавказ» (1845 р.) поет сміливо протестував проти царизму з його «візантійством», виступив проти національного гноблення. За це, а також за нелегальну політичну діяльність він був заарештований, а потім відправлений на заслання. Особистий конфлікт з царем призвів до того, що на віроку поетові Микола I власною рукою дописав слова про «заборону писати і малювати».

Десять довгих років мучився поет на солдатській службі у каспійських степах (1847—1858). Весь цей час продовжував писати, ховаючи свої зошити — «захальвні книжечки» — від стороннього ока.

«Караюсь, мучусь, але не каюсь!» — таким було кредо поета усі довгі роки заслання. На засланні Тарас Шевченко втратив здоров'я і помер від тяжкої недуги вже у 1861 році, через три роки після виходу на волю.

Це значить, що найбільший поет України із сорока семи років свого стражденного життя тільки протягом дванадцяти років міг бути порівняно вільною людиною.

Угорською мовою «Кобзар» видавався чотири рази (1951, 1953, 1961, 1989).

Найбільш відомий угорський перекладач Тараса Шевченка — визначний поет Шандор Вереш:

Прислів'я: Якби знав, де впаду, то й солонки б підстелів.

Крилатий вислів:

Якби знала — не ходила б
Пізно за водою.

(Т. Шевченко)

Осoba	Однина			Множина		Уваги	
	Займен-	Дієслівна форма		Займен-	Дієслівна форма		
1.	я	ЧОЛ	СЕР	ЖІН	ник	Однакові форми для ситуацій	
							ми
	ти	писав би		писала б	ви		
2.	Ви	писали б			Ви	писали б	-до -під час -після
		писав би					
		писав би					
3.	вона	писала б			воні	писали б	моменту мовлення
		воно					
		вона					

УМОВНИЙ СПОСІБ ДІЄСЛІВ (УМС)

		Тип умови	
Час дії	Вид відпо відного дієслóва	РЕАЛЬНА	НЕРЕАЛЬНА
		ЯКЩО... ТО (Дійсний спóсіб - ДСС)	Неможлива ЯКЩО Б... ТО (Умовний спóсіб - УМС) ЯКБИ ... ТО
ДО МОМЕНТУ МÓВЛЕННЯ	НДК	Якщо він вчóра (за)співав,	Якщо б він вчóра (за)співав,
	ДК	то вона його (по)чула б	то вона його (по)чула б
У МОМЕНТ МÓВЛЕННЯ	НДК	Якби він вчóра (за)співав,	Якби він вчóра (за)співав,
		то вона його (по)чула б.	то вона його (по)чула б.
Після моменту мÓвлення	НДК	Якщо він тепér співає,	Якщо б він тепér співав,
	ДК	то вона його чує.	то вона його чула б.
Після моменту мÓвлення	НДК	Якщо він завтра (зараз) буде співати	Якщо б він завтра (зараз) заспівав,
	ДК	-співатиме -заспівав, то вона його	то вона його почула б.
		-буде чути -чутиме --почує.	Якби він завтра (зараз) заспівав, то вона його почула б.

СТРУКТУРА УМОВНИХ РЕЧЕНЬ.

Тарас Шевченко

Садок вишневий коло хати

Садок вишневий коло хати,
Хрущі над вишнями гудуть,
Плугатарі з плугами йдуть,
Співають ідучі дівчата,
А матері вечерять ждуть.
Сім'я вечеря коло хати,
Вечірня зіронька встає.
Дочка вечерять подає,
А матері хоче научати,
Так соловейко не дає.
Поклала матері коло хати
Маленьких діточок своїх;
Самá заснула коло їх.
Затіхло все, тільки дівчата
Та соловейко не затіх.

A meggyes kertben

A meggyes-kertben, kunyhó mellett
Cserebogár-raj zúg, cikáz.
Szántóvetők ekéssel mennek,
Az úton lányok énekelnek
Vár édesanyjuk és a ház.
Kinn vacsoráznak kunyhó mellett.
Alkonyirt csillag koronáz.
Nagylány tálal, aprók figyelnek,
Anyjuk zsémbel — de mást fülelnek:
Fenn füle-müle csatináz.
Anya tesz-vesz a kunyhó mellett,
Kicsinyek álmára vigyáz.
Elszenderül az aprók mellett.
Csönd. Csak a sok lány énekelget
S a fülemüle csatináz.

*Weöres Sándor
fordítása*

Meggyfák a ház mellett, a kertben

Meggyfák a ház mellett, a kertben,
Zúg fölöttük cserebogár.
Szántóvetők napja lejár,
Lányok jönnek nótás seregben,
Anyák főztje, vacsora vár.

Családi vacsora a kertben,
Az esthajnalcsillag ragyog.
Nagylány tálal, sűrög-forog,
Tanítaná az anya, ebben
Zavarják csalogány-dalok.

Lefektette már kint a kertben
Az anya a kicsinyeket;
Ő is velük szenderedett.
Csak a lányok dala a csendben:
Kisét csalogány-éneket.

Szentpétervár, 1847. május 19 és 30. között

*Tandori Dezső
fordítása*

Тарас Шевченко

Сонце заходить, гори чорніють,
Пташечка тихне, поле німіє,
Радіють люди, що одпочинуть,
А я дивлюся... і серце лине
В темний садочок на Україну.
Ліну я, ліну, думу гадаю,
І ніби серце одпочиває.
Чорніє поле, і гай, і гори,
На синє небо виходить зоря.
Ой зоре! зоре! — і сльози кануть.
Чи ти зійшла вже і на Україні!
Чи очі карі тебе шукають
На небі синім? Чи забувають?
Колі забули, бодай заснули,
Про мою доленьку щоб і не чули.

1847. száműzetésben

УРОК ТРИДЦЯТИЙ

Розмовна тема:

Граматика:

ЩО МИ ЗНАЄМО ПРО УКРАЇНУ?

Активні дієприкметники.

Словозмінні категорії дієслова

(підсумковий огляд)

СУЧАСНИЙ ДЕНЬ ТА МИНУЛЕ УКРАЇНИ

Україна — європейська держава, розташована на північ від Чорного моря. Згідно з існуючими кордонами на заході Україна межує з Польщею, Словаччиною, Угорщиною, Румунією, Молдовою, на півночі — з Білоруссю, на сході — з Російською Федерацією.

Найвищий діючий орган влади — Верховна Рада. Верховна Рада обговорює і приймає закони. На чолі держави стоїть президент України.

Виконавча влада належить Кабінету Міністрів.

Україна — член Організації Об'єднаних Націй (ООН) з 1946 року.

Державний прапор України: блакитно-жовтий.

Символи національної незалежності: герб-тризуб та гімн «Ще не вмерла Україна».

Населення України складає понад п'ятдесят два мільйони чоловік.

Найбільші міста України — Київ, Харків, Одеса, Львів.

Український народ здавна живе на своїх сучасних територіях.

Велике значення в історії українського народу мали такі державні утворення, як Київська Русь (IX—XII ст.) та Галицько-Волинське князівство (XII—XIV століття).

Після цього український народ надовго втратив незалежність, і різні частини українського народу жили у багатонаціональних державах: Польсько-Литовському королівстві, Московському царстві, Австро-Угорській монархії, Російській імперії.

У тривалій визвольній боротьбі український народ здобув вражаючі перемоги у період 1648—1654 років. Тоді було сформовано політичну структуру козацької держави. В цей час у місті Переяславі український гетьман Богдан Хмельницький уклав угоду з московським царем про військовий союз двох держав: гетьманської української та царської московської.

Однак уже в середині другої половини XVII століття Росія і Польща розділили Україну на дві частини і встановили кордон по Дніпру.

На початку 1917 року в Росії було скасовано царське самодержавство, і Україна спочатку проголосила автономію, а потім повну державну самостійність. Першим президентом України став учений-історик Михайло Грушевський. Ця українська держава не мала достатньої підтримки у світі й існувала тільки два роки. Пізніше більша частина України увійшла до складу Радянського Союзу, а її західні землі потрапили під владу Польщі.

Інфінітив	Вид	Сегмент ОІФ		Активний дієприкметник минулого часу	3 особа множини теперішнього часу	Активний дієприкметник теперішнього часу	Уваги
		НУ, И, І	буть-який				
існувати			УВА		існу-Ють	існую Чий	
читати			А		чита-Ють	читаю Чий	
писати					пиш-Уть	пишу Чий	
їхати					їд-Уть	їду Чий	
лежати					леж-Ать	лежа Чий	
танувати	НДК		НУ	НЕМАЄ	тан-Уть	тану Чий	
чути			У		чу-Ють	чую Чий	
мігти			И		мі-Ють	мію Чий	
любити			І		люб-Ять	любля Чий	
світити					сві-Ють	свію Чий	
кипіти					кип-Ять	кипля Чий	
пливати			ПГЛ		плив-Уть	пливу Чий	
замёрзнути		(-НУ-)		замёрзлий			-НУ-
зніжнути				зніжлий			
прогнати			И	прогнаний			
побігти	ДК		І	побіглий		НЕМАЄ	випадне
послівити				послівлий			
згоріти				згорілий			
помёрти				помёрлий			

АКТИВНІ ДІЄПРИКМЕТНИКИ (минулий і теперішній час)

Стан	Минулий час		Теперішній час		Майбутній час		Уваги
	НДК	ДК	НДК	ДК	НДК, ДК		
Актив.		розталий прогнілий побілий посивілий	танучий гніючий білючий сивіючий лкуючий читаючий пішучий лежачий міпочий люблячий киплячий				Від дієслів на -ся дієприкметників не утворюються!
					Немає!		
Пасив.		організований вількуваний написаний прочитаний розвінчений розвінцунтий забутий вчений зроблений перекладений		Немає!			
		писаний читаний мійтий бітий роблений			Немає!		

ДІЄПРИКМЕТНИКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Інфінітив		Б І Т И						ДК	НДК
								—	+
ДК	НДК	Однина			Множина	Дісприкметник		Дісприєлівник	
—	+	чол.	сер.	жін.		акт.	пас.		
	Теперішній час	1. б'ю 2. б'єш 3. б'є			б'ємо б'єте б'ють	(б'ючіі)		б'ючі	
Майбутній час		1. бітиму (буду біти) 2. бітимеш (будеш біти) 3. бітимо (буде біти)			бітимемо (будемо біти) бітимете (будете біти) бітимуть (будуть біти)				
Минулий час		бив	-ло	-ла	біли	бітій		бівши	
Умовний спосіб		бив	-ло	-ла	біли Б				
Умовно-наказовий спосіб		ЩОБ			ЩОБ				
		бив	-ло	-ла	біли				
Наказовий спосіб — імперативний		1. НЕХАЙ б'ю 2. БИЙ! 3. НЕХАЙ б'є			БИЙМО! БИЙТЕ! НЕХАЙ б'ють				

Інфінітив		П О Б І Т И						ДК	НДК
								+	—
ДК	НДК	Однина			Множина	Дісприкметник		Дісприєлівник	
+	—	чол.	сер.	жін.		акт.	пас.		
Теперішній час		—			—				
Майбутній час		1. поб'ю 2. поб'єш 3. поб'є			поб'ємо поб'єте поб'ють				
Минулий час		побів	-ло	-ла	побіли	побітій		побівши	
Умовний спосіб		побів	-ло	-ла	побіли Б				
Умовно-наказовий спосіб		ЩОБ			ЩОБ				
		побів	-ло	-ла	побіли				
Наказовий спосіб імперативний		1. НЕХАЙ поб'ю 2. БИЙ! 3. НЕХАЙ поб'є			ПОБИЙМО! ПОБИЙТЕ! НЕХАЙ поб'ють				

ДІЄСЛІВНІ СЛОВОФОРМИ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

Інфінітив		М І Т И					ДК	НДК
							—	+
ДК	НДК	Однина			Множина	Дісприкметник		
—	+	чол.	сер.	жін.		акт.	пас.	
	Теперішній час	1. мію 2. мієш 3. міє			міємо мієте міють	міпочий	—	міпочи
	Майбутній час	1. мітиму (бúду міти) 2. мітимиеш (бúдеш міти) 3. мітимає (бúде міти)			мітимемо (бúдемо міти) мітимете (бúдете міти) мітимуть (бúдуть міти)	—	—	—
	Минулий час	мив	-ло	-ла	міли		мігнй	мівши
	Умовний спосіб	мив	-ло	-ла	міли			
	Умовно-наказовий спосіб	ЩОБ			ЩОБ міли			
	Наказовий спосіб — імперативний	1. НЕХАЙ мію 2. МИЙ! 3. НЕХАЙ міє			МИЙМО! МИЙТЕ! НЕХАЙ міють			

Словоформи	Вид	Однина			Множина	Дісприкметник		Діспрелівник
		чол.	с.	ж.		акт.	пас.	
Теперішній час	НДК	ОТП				ОТП-6	—	ОТП-6
Майбутній час	НДК	ОІФ				—		—
	ДК	ОТП				—		—
Минулий час	НДК	ОІФ				ОІФ	ОІФ	ОІФ
	ДК						ОТП-1	
Умовний спосіб	НДК	ОІФ				—		
	ДК					—		
Умовно-наказовий	НДК	ОІФ				—		
	ДК					—		
Наказовий — імперативний	НДК	ОТП-2				—		
	ДК					—		

ОСНОВА ІНФІНІТИВА (ОІФ) І ОСНОВА ТЕПЕРІШНЬОГО ЧАСУ (ОТП)
У ДІЄСЛІВНИХ СЛОВОФОРМАХ

Чергування О, Е з І

1. Ім'єнники І відміни з односкладовою основою типу НОГÁ

Називний однині		Родовий множині	
Наголос на закінченні	Наголос на основі	О → І	—
НОГÁ ГОРÁ		НИГ ГИР	
	МО́ВА СТЕ́ЛЯ		МОВ СТЕЛЬ ....
Ві́нятки:			
ВОДА СМОЛА МЕЖА	ШКО́ЛА	ШКІЛ	ВОД СМОЛ МЕЖ

ВПРА́ВА 1.

Пода́ні нижче рече́ння трансформуйте́ за зразком.

Зразо́к:

За хатою паслася одино́ка коза. ----→ За хатою паслося бага́то кіз.
--

1. На не́бі ясніла вечі́рня зоря́.
2. Крі́т ви́копав вели́ку но́ру.
3. Від ча́су на́шого від'ї́зду мину́ла вже доба́.
4. Па́січника вкуси́ла бджола́.
5. Пе́ред собо́ю я ба́чив чо́рні брóви.
6. Тут є́ тільки одна́ го́стра коса́.
7. Війна́ несе́ лю́дям сльо́зи і го́ре.
8. Кореспонде́нт розпо́вів чита́чам газе́ти про незвичайну́ людську́ до́лю.
9. За лісо́м ви побачите́ вели́ку ске́лю.

---

2. Ім'єнники І відміни з двоскладовими
осно́вами -ОРО-, -ОЛО-

Називний однини		Родовий множини	
На́голос на закі́нченні	На́голос на осно́ві	О → І Е → І	—
БОРОДА́ ЧЕРЕДА́	НАГОРО́ДА СМЕРЕ́КА	БОРІ́Д ЧЕРІ́Д	НАГОРО́Д СМЕРЕ́К .....
Ві́нятки:			СЕ́РЕД
СЕ́РЕДА́	ДОРО́ГА КОРО́ВА БЕРЕ́ЗА ВОРО́ТА	ДОРИ́Г КОРИ́В БЕРІ́З ВОРИ́Т	

ВПРА́ВА 2.

З допомо́гою УкУС запишіть до вищена́веденої таблиці відпові́дні фо́рми такі́х слів:

сторонá, долóня, лелéка, боронá, головá, королéва, мерéжа, корóна,
толóка, ворóна, огорóжа, заборóна, дéрево.

ВПРА́ВА 3.

Поста́вте пита́ння до по́даних пі́жче рéчень.

Зразóк:

Трику́тник ма́є три сто́рони. --→
Скільки сторі́н ма́є трику́тник?

1. Кóжна лю́дина ма́є дві долóні.
2. На на́шій ха́ті звив гніздо́ лелéка.
3. Для на́шого господа́рства нам трéба ма́ти дві бороні́.
4. З вікна́ визи́рали дві дитя́чі го́лови.
5. В істо́рії на́шої краі́ни відóма не одна́ королéва.
6. На дéреві сиді́ли три ворóни.
7. У саду́ росту́ть різні фру́ктові дере́ва.

3. Ім'єнники І відміни з двоскладовою основою типу ОСНОВА

Називний однині	Родовий множині	
	О → І (вінятки)	—
ОСНОВА СУБОТА ВИМОГА ВЕЧЕРЯ		ОСНОВ СУБОТ ВИМОГ ВЕЧЕРЬ .....
ОСОБА РОБОТА ПОРОДА	Вінятки: ОСІБ РОБІТ ПОРІД	

ВПРАВА 4.

Подані нижче речення трансформуйте за зразком.

Зразок:

Кожна людина має якісь духовні потреби. --→
Кожна людина має *немало* духовних потреб.

1. На серці лежала якась неясна тривога.
2. У скриньці була гарна оздоба.
3. Публіка прослухала цікаву промову.
4. Палац має три великі колони.
5. У полі стояла невелика стодола.
6. На світі є не одна велика пустеля.
7. На банкеті були офіційні особи.
8. На дворі стояла підвода із кам'яною сіллю.

ЧЕРГУВАННЯ І з О та Е.
1. Ім'яшки II відміни з односкладовою основою типу РІК

Називний однині	Родовий однині		Уваги
	І → О	І → Е	
І			
РІК РІД ПІП КІТ Львів ШІСТЬ СІМ ВІСІМ	РÓКУ РÓДУ ПОПÁ КОТÁ Львóва ВОСЬМІ	 ШЕСТИ́ СЕМІ	ліс → лісу хліб → хліба гріх → гріха

ЧЕРГУВАННЯ І з О та Е.
2. Ім'яшки II відміни з двоскладовою основою типу ПАПІР

Називний однині	Родовий однині		Уваги
	І → О	І → Е	
І			
ПАПІР КÁМІНЬ Кіїв ЧÓБИТ	 ЧÓБОТА	ПАПÉРУ КÁМЕНЯ Кієва	на́мір → на́міру су́мнів → су́мніву

ЧЕРГУВАННЯ І з О та Е.
**3. Ім'яшки III відміни з односкладовою основою типу НІЧ
та багатоскладовою основою типу ТВЕРДІСТЬ, МОЛОДІСТЬ**

Називний однині	Родовий однині		Уваги
	І → О	І → Е	
І			
НІЧ СІЛЬ РІЧ МА́ТІР РА́ДІСТЬ М'ЯКІСТЬ	НО́ЧИ СО́ЛІ РА́ДОСТІ М'ЯКО́СТІ	 РЕ́ЧИ МА́ТЕРІ	регулярно: —ІСТЬ → ОСТІ

ВПРАВА 6.

Додаючи закінчення, ставте питання до тексту і відповідайте на них.

1. Як ___ держ ___ розташ ___ на півн ___ від Чорн ___ мор ___?
2. З як ___ держ ___ меж ___ Україна на зах ___?
3. З як ___ держ ___ меж ___ Україна на півн ___?
4. З як ___ держ ___ меж ___ Україна на сх ___?
5. Як ___ найви ___ орган влад ___ в Україн ___?
6. Щ ___ обговор ___ і прийм ___ Верх ___ Рада?
7. Хт ___ сто ___ на чол ___ українс ___ держав ___?
8. Як ___ орга ___ належ ___ виконав ___ влада?
9. Як ___ колір має українс ___ прапор?
10. Я ___ називає ___ українс ___ гімн?
11. Ск ___ мільй ___ склад ___ населення Україн ___?
12. Як ___ найбі ___ міст ___ в Україн ___?
13. На як ___ територ ___ здавна жи ___ українс ___ нар ___?
14. Як ___ державн ___ утворен ___ мали велик ___ значен ___ в істор ___ українс ___ нар ___?
15. В як ___ держав ___ жил ___ різн ___ частин ___ українс ___ нар ___?
16. Коли українс ___ народ здоб ___ велик ___ перемог ___ у визвольн ___ боротьб ___?
17. З к ___ укла ___ угод ___ гетьм ___ Богдан Хмельницький у міст ___ Переяслав ___?
18. Як ___ країн ___ розділи ___ Україн ___ на дв ___ частин ___?
19. В як ___ ро ___ в Росі ___ повалил ___ самодержав ___?
20. Кол ___ Україна проголосил ___ повн ___ держав ___ самостій ___?
21. Хт ___ ста ___ перш ___ президент ___ Україн ___?
22. Як ___ підтримк ___ не мала нов ___ українс ___ держав ___?
23. До склад ___ як ___ держав ___ увійшл ___ більш ___ частин ___ Україн ___?
24. Завдякі як ___ перетворен ___ у Східн ___ Європ ___ Україн ___ була проголош ___ самостійн ___ держав ___?
25. Ск ___ відсот ___ жител ___ Україн ___ голосувал ___ за незалежність на загальнонарод ___ референд ___?
26. З як ___ європейською краї ___ можна порівняти Україн ___ з погляду величині її території?
27. Чи є в Україн ___ гора ___?
28. Як ___ найв ___ гора Україн ___ і ск ___ метр ___ над рівнем мор ___ вона має?
29. Із ск ___ адміністратив ___ област ___ склада ___ ся Україна?
30. Як ___ сільськогосподар ___ культури вирощу ___ в Украї ___?
31. Як ___ труднощ ___ пережив ___ зараз Україна?
32. Як ___ мета українц ___ і інш ___ національностей, які жив ___ в українс ___ держав ___?

ФОНЕТИЧНІ ДОДАТКИ

Для українського вокалізму особливо характерним є голосний звук, що позначається буквою Ии.

За місцем творення найближчим до нього є угорський голосний [é], але, на відміну від останнього, український [и] не довгий, а короткий голосний звук. (Згадаймо, що в угорській мові [é] не має корелятивної пари — відповідного угорського короткого звуку).

Звук [и] зустрічається, наприклад, у слові — **рис** 'rɪz'.

Для того, щоб правильно утворити цей звук, вімовимо спочатку угорське слово *rész*, а тоді, скорочуючи тривалість звуку [é], перейдемо від слова *rész* до потрібного нам — **рис**.

Аналогічно:

szén — син	'fiú'	széna — сіна	'fiú' gen.sing.
mér — мир	'béke'	véna — віна	'bor' nom.plur.
vér — вир	'örvény'	kréta — крита	'fedett' fem.
tél — тил	'hátsó rész, far'	bélés — біли	'ütöttek'
krém — Крим	'Krim'	vész — вис	
vén — вин	'bor' gen.pl.	tészta — Тіца	'Tisza'
lép — лип	'hársfa' gen.pl.	kém — ким	'kivel'
szél — сил	'erő' gen.pl.	dél — дим	'füst'
szép — сип	'öntés'	réz — риз	
rém — Рим	'Róma'		

ді — ди — де
ті — ти — те
лі — ли — ле
ні — ни — не
мі — ми — ме
ці — ци — це

дім — дим — день
тінь — тин — темп
ліс — лист — лет
ніч — ніва — небо
міст — мир — мед
ці — цих — це

Буква Оо передає на письмі український голосний звук [o].

У порівнянні з угорським [o] відповідний український голосний за ступенем підняття **нижчий, а за рядом — висунутий трішки більше наперед.**

За місцем утворення і акустичними характеристиками можна сказати, що український голосний звук [o] займає проміжне становище між угорськими голосними звуками, що передаються угорськими літерами **a і o.**

Як правило, не підлягає редукції, енергійно артикулюється як у наголошеній, так і ненаголошеній позиції:

Лондон	langyos	London
золото	Zalai	Zoli
'arany'		
дорого	darabos	dorongok
'drága'		
дорога	darabka	dorombol
'út'		
лопата	lapát	lopáz
болото	Balaton	borotva
'mocsár'		
корона	karaj	korona
молоко	malackok	modoros
'tej'		
долото	dallamoz	dolgozó
'véső'		
борона	barackok	borona
соліма	szalámi	szomorú
борошно	barakkok	boroslyán
'liszt'		
борозна	barázd	borozó

Буква Вв звичайно передає звук, якій відповідає угорській літері Vv:

вага	вікно	буква	звір
вада	війна	квас	явір
вода	Вас	звук	трава

На кінці слів та перед приголосними звук [в] набуває особливого звучання і переходить у коротке нескладове [ǔ]:

рука́в	трав	знав	пра́вда	за́втра
сплав	міні́стрів	дав	ма́вка	вчо́ра
кров	дру́зів	перекла́в	нівро́ку	вла́да
бров	Ха́рків	сплав	спра́вді	впра́ва
слів	Льві́в	малюва́в	Вкраї́на	вівто́рок

Літера Гг позначає щільний протяжний приголосний, що нагадує угорський [h], але, на відміну від нього, український [г] є дзвінким, супроводжується резонансом:

голова́	halom	гро́ші	harson
горо́д	harag	го́лод	halad
го́лос	halász	(хо́лод	ihlet)
га́рно	három	га́лас	hálál
гормо́н	hármán	гуцу́л	hucul
пу́гач	Mohács	гу́мор	humor
но́ги	noha	гума́нний	humánus
гіт	hét	гурт	húr
газ	ház	гу́ска	húzas
гай	háj	гу́слі	húsz
гам	hám	нега́йно	
		бага́то	

Немає в угорській мові і такого приголосного звуку, що позначається українською буквою Хх.

Від звуку [г] зазначений український приголосний [х] відрізняється тільки тим, що останній є глухим.

Деяке уявлення про цей звук дають угорські слова: **ihlet, technika**.

Особливо важливо навчитися правильно вимовляти цей звук у позиції перед голосним, зокрема на початку слова:

хата	хіба	холодно hólabda
'kisház'	'hiba'	'hideg'
хаша	хіба	холодильник
'sűrű'	'vajon'	'hűtőszekrény'
хаос	хіжа	хор
'káosz'	'parasztház'	'kórus'
харчі	хіжий	хороший
'koszt'	'vad'	'csinos'
характер	хист	худий
'jellem'	'tehetség'	'vékony'
халтура	хітрий	художник
'kontár'	'ravasz'	'festész'
Харків	ховати	хустка
	'elrejt'	'kendő'
кохання	хотіти	хутро
'szerelem'	'akarni'	'szörme'
ХОДИТИ	хутір	
'járni'	'tanya'	

В українській мові практично немає фонетичної редукції.

Це означає, що голосні звуки вимовляються однаково чітко як у наголошеній, так і в ненаголошеній позиції:

молоко́	'tej'	голова́	'fej'	швиде́нко
болото́	'mocsár'	борода́	'szakáll'	се́рденко
зо́лото	'arany'	доро́га	'út'	козаче́нко
бо́рошно	'liszt'	стодо́ла		
		моро́ка	'gond'	

Слід приділити увагу правильній вимові українських прізвищ, які закінчуються на «о» (наголошене і ненаголошене).

На відміну від угорської мови, кінцевий «о» тут ніколи не продовжується і не дифтонгізується:

Шевче́нко	Франко́	Косте́нко	Грінче́нко
Москале́нко	Козаче́нко	Кононе́нко	Винниче́нко

**УКРАЇНСЬКО - УГОРСЬКИЙ
СЛІВНИК**

Уклали : **Сергій Панько**
Іштван Удварі

**UKRÁN - MAGYAR
SZÓJEGYZÉK**

Összeállította : **Panyko Szergij**
Udvari István

А

абетка, и ábécé
 або уагу
 автобус, а autóbusz
 автоматичний autómata
 автомеханік, а autószerelő
 автомобіль, я személyautó, gépkocsi
 автономія, і autonómia
 автор, а szerző
 агроном, а agronómus, agrármérnök
 адже 1. hiszen, ugyanis 2., mégis, azért, azért
 mert
 адреса, и cím
 академія, і akadémia
 але de, azonban
 алфавіт, у ábécé
 алфавітний ábécé
 ансамбль, ю együttes
 аншлаг, у telt ház (színházban)
 аплодувати, дую, дучеш tapsol
 апостроф, а az ukrán ábécé egyik jele,
 amely az előtte álló mássalhangzó
 keménységét jelzi.
 аптека, и gyógyszerár
 ательє (невідм.) gyártó- és javítóműhely
 атомний atom
 атрибутивний jelzői
 аудиторія, і tanterem
 афіша, і plakát

Б

бабине літо vénasszonyok nyara
 бабуся, і nagymama
 багатий gazdag
 багато sok
 багатократність, ності sokszoriság,
 sokszorosság
 багатонаціональний soknemzetiségű
 багаж, у csomag, poggyász
 бадьорий, vidám, jókedvű, élénk
 бажати, аю, аєш kíván, óhajt
 база, и 1., bázis, támaszpont, 2., telep
 балкон, а balkon

бандероль, і postai küldemény
 банк, у bank
 баран, а kos, juh
 барокко (невідм.) barokk
 батько, а apa
 батьки (мн.) szülők
 бачити, чу, чиш látni
 бачитися, чуся, чишся egymást látja,
 összefut, találkozik
 бджола, и мэх
 без (+birt.) nélkül
 бездоганно kifogástalanul, hibátlanul
 безперервний megszakítás, szünet nélküli,
 szüntelen, szakadatlan
 безсмертний halhatatlan
 берег, а part
 береза, и nyírfa
 березень, зня március
 бити, б'ю, б'єш üt
 бібліографічний bibliográfiai
 бібліотека, и könyvtár
 бібліотекар, я könyvtáros
 бігати, аю, аєш fut, szalad
 бігти, біжу, жиш fut, szalad
 біда, и nyomor, nyomorúság, szükség, inség
 бідний szegény
 білий fehér
 білизна 1., fehérmű, 2., ágynemű
 благати, аю, аєш szépen kér, fohászkodik
 благородний nemes
 блакитний égszínkék, világoskék
 бланк, а űrlap
 близький közeli
 близько közel
 блискавка, и villám
 блискучий fényes, ragyogó, csillogó
 блузка, и blúz
 Бог, а Isten
 бодай adja Isten, bárcsak, **legalább**
 болить (3 ос.од.) fáj
 болото, а mocsár, ingovány
 борода, и szakáll
 борона, и borona
 боротьба, и harc
 борщ, у boršcs, céklaleves
 бояться, юся, ішся fél

брат, a fivér
 брати, беру, еш vesz
 бритва, и borotva
 брова, и szemöldök
 брунька, и rügy, bimbó
 бувати, аю, аеш van, előfordul, megesik
 будень, дня hétköznap, munkanap
 будинок, нка épület
 будинок культури művelődési ház
 будити, буджу, тиш ébreszt
 будній, hétköznapi, köznapi
 будувати, ую, уеш épít
 будь ласка 1., kérem, legyen szíves
 2., parancsoljon, tessék 3., szívesen
 4., nyugodtan
 бузок, зку orgona
 буйний 1., vad, heves 2., buja (növényzet)
 буква, и betű
 букет, а virágcsokor, bokréta
 булочка, и zsemle
 бурлака, и чол. szegénylegény
 бурчати, рчу, рчиш dörmög, morog,
 dohog
 буря, и vihar
 буряк cékla
 бур'ян, у gaz
 бути, буду, еш lenni, létezni
 буття, я létezés, lét, fennállás
 буфет, у büfé
 бухгалтер, а könyvelő
 б'ю див.: бити ütök

ВА

вагон, а vasúti kocsi
 вагон-ресторан étkezőkocsi
 вантажний teher, teherszállító
 важкий nehéz
 ваза, и váza
 валіза, и bőrönd
 вбрання, я öltözet, ruházat
 вголос hangosan
 вгору fel, felfelé
 вдалий sikeres, szerencsés, jól sikerült
 вдень nappal
 вдосталь bőven, elegendő mennyiségben

везти, везу, еш szállít, elszállít
 Великдень, кодня Húsvét
 великий nagy
 велосипед, а kerékpár
 вересень, сня szeptember
 вернуться, нуся, нешся ДОК visszatér,
 visszatérül
 верхній felső
 верховний legfelsőbb
 вершина, и csúcs
 веселый vidám
 весілля, я lakodalom
 весільний lakodalmi, esküvői
 весна, и tavasz
 весною tavasszal
 весняний tavaszi
 вести, веду, еш ld. водити
 вечеря, и vacsora
 вечір, вечора est
 вечірній esti
 вже már
 вживання, я használat, alkalmazás
 вжиток, тку használat, alkalmazás
 взагалі általában
 взимку télen
 взуття, я cipő
 взяти, візьму, еш ДОК elvesz, elvisz

ВИ

вибігти, іжу, иш kifut, kiszalad
 вивчати, аю, аеш tanul, tanulmányoz
 вивчення, я tanulás, tanulmányozás
 видаватися, даюся, ешся kiadásra kerül
 виділятися, яюся, яешся kitűnik,
 kiemelkedik, elkülönül
 визначне місце nevezetesség
 визначний jeles, nevezetes, kiváló
 визначний jelentős, kiemelkedő, jeles
 викладачка, и tanárnő
 вигляд, у külső, kép, alak
 вигляд, у kinézet, látvány
 вид, у 1., látvány, tájkép, kilátás
 2., igazszemlélet
 видання, я kiadás

видно: не видно (кого ? чого ?) nem látszik, nincs, sincs, nem fordul elő
визвольний felszabadító
визирати, аю, аєш kitekint, kinéz
визначати, аю, аєш megállapít, meghatároz
виймати, аю, аєш kivesz, elővesz
вийти, вийду, еш ДОК kimegy
виїжджати, аю, аєш indul, elutazik
виїхати, їду, еш ДОК elindul, elutazik
викладач, а tanár
викладачка, и tanárnő
викликати, аю, аєш hív, felhív, kihív
виконавчий végrehajtó
викопати, плю, плеш kiás, kikapál
випкупити, плю, пиш ДОК kivált
вила (мн.), вил vasvilla
вилетіти, лечу, летиш ДОК 1. kirepül, elrepül 2., elindul (repülőgép)
вилікувати, ую, уєш ДОК meggyógyít
вилітати, таю, таєш 1. kirepül, elrepül 2., indul (repülőgép)
вимикати, аю, аєш kikapcsol
вимкнути, ну, неш ДОК kikapcsol
вимовляти, яю, яєш kiejt
вимовити, влю, виш ДОК kimond, kiejt
вимога, и követelés
вина, и vétek, hiba
виняток, тку kivétel
випадний kieső
випадок, дку eset, alkalom
випасти, аду, адеш ДОК (ki)esik, (le)hull
виписати, ишу, еш ДОК kiír
виповнюватися, нююся, нюєшся betelik, kitelik, betöltődik
виправляти, яю, яєш javítani
випрасувати, сую, суєш kivasal
випрати, виперу, еш ДОК kimos (ruhaneműt)
вираз, у kifejezés
вирахувати, ую, уєш 1., kiszámít 2., leszámít, levon
вирішити, шу, шиш ДОК elhatároz
вирок, у ítélet
вирощення, я termesztés
вирушати, аю, аєш indul
вирушити, шу, шиш ДОК elindul

висновок, вку következtetés
високий magas
височіти, ію, ієш magaslik, magasodik, tornyosul
виставка, и kiállítás
виступ, у fellépés
виступати, аю, аєш fellép
виступити, плю, пиш fellép
вити, в'ю, в'єш fon, sodor
витирати, аю, аєш 1., kitöröl 2., megtörölközik (törölközővel)
вихвалитися, яюся, яєшся dicsekszik, dicsekedik
вихід, ходу kijárat
вихідний 1., kimenő, indulási 2., szabad (nap)
виховувати, ую, уєш nevel
виходити, джу, диш 1., kijön, kimegy 2., megjelenik (sajtótermék)
виходити, джу, диш kimegy, elindul
виходить (3 ос.) sikerül
вишивати, ваю, ваєш hímez, kivarr
вишивка, и hímzés
вишити, вишию, єш hímez, kivarr
вищий felső
вівторок, рка kedd

ВІД

від (+ бirt) - тól, - тól
відбуватися, аюся, єшся történik, végbemegy
відвезти, зу, зєш ДОК elszállít, kiszállít, elhord
відвести, веду, єш ДОК elvezet, elvisz
відвідування, я látogatás
відеокамера, и videokamera
від'їзд, у elutazás
відзначати, аю, аєш 1., megünnepel 2., megjegyez, feljegyez 3., kitüntet
відїхати, їду, їдеш elutazik
відкладати, аю, аєш 1., félretesz 2., elhalaszt, felfüggeszt
відкривати, аю, аєш kinyit, feltár
відліга, и olvadás
відкривати, аю, аєш nyit, kinyit

відкритися, июся, ешся kinyílik
 відміна, и ragozási csoport
 відмінок, нка eset (nyelvtani)
 відмінюватися, нююся, ешся ragoz
 віднести, сү, сеш ДОК elvisz, elszállít
 відновити, влю, виш ДОК felújít,
 helyreállít
 відомий ismert, híres
 відповідати, аю, аеш felel, válaszol
 відповідник, а megfelelés, megfelelő
 відповідь, і válasz, felelet
 відповісти, вим, віси, вість, вимó, вісте,
 відять felel, válaszol
 відпочивати, аю, аеш 1., pihen 2., üdül
 відпочинок, нку 1. pihenés 2., üdülés
 відправити, авлю, авиш ДОК elindít,
 elküld
 відправитися, влюся, вишся ДОК
 elindul
 відправлятися, яюс яешся elindul
 відпустка, и szabadság
 відразу azonnal, rögtön, közvetlenül
 відрекомендуватися, дуюся, дуюшся
 bemutatkozik
 відремонтувати, тую, туюш ДОК
 megjavít
 відрядження, я kiküldetés, szolgálati út
 відсоток, тка százalék
 відстань, і távolság
 відсутній hiányzó, távollevő
 відсутність, ности hiány
 відчинити, чиню, ниш ДОК kinyit
 відчиняти, яю, яеш kinyit, megnyit
 відчутний érzékelhető
 візерунок, нка minta, ábra, díszrajz
 війна, и háború
 військовий hadi
 вікно, а ablak
 вільний szabad
 віник, а vesszőseprű
 вінчатися, аюся, аешся esküszik,
 házasságot köt
 віолончель, і cselló, gordonka
 віра, и hit
 вірити, вірю, иш hisz
 вірник, а hívő
 вірш, а költemény, vers

вісімнадцятий tizennyolcadik
 вість, і hír
 вітальний üdvözlő, dísz (távirat)
 вітатися, аюся, аешся köszön, üdvözl
 вітер, тру szél
 вітчим, а mostohaapa
 вішалка, и fogas
 вішати, аю, аеш felakaszt
 вказівний mutató (névmás)
 вкрити, ию, иеш beborít, letakar, lefed
 вкрити лаком: lakkoz
 вкусити, вкушу, сиш ДОК megcsíp,
 megharap, megszúr
 влада, и hatalom
 власний saját
 влаштовувати, ую, уеш szervez, rendez,
 elintéz, elhelyez
 влаштувати, тую, туюш 1., szervez, rendez
 2., elintéz
 влітку nyáron
 вмикати, аю, аеш bekapcsol
 вмерти, вмру, еш, ДОК meghal
 внаслідок (+ birt.) következtében
 вниз le, lefelé
 внизу lent
 вночі éjjel
 внук, а unoka
 внучка, и unoka
 вовк, а farkas
 водити, воджу, диш hord, vezet, visz
 водійське посвідчення jogosítvány
 водіння, я vezetés (autómobilja)
 возити, вожу, зиш szállít
 вокзал, у vasúti pályaudvar
 вокзальний pályaudvari
 волога, и nedvesség
 володар, я úr, parancsoló
 волосся, я haj
 воля, і 1., akarat 2., szabadság
 ворона, и varjú
 ворота, ріт (tsz.) kapu, kapuk
 восени ősszel
 восьмий nyolcadik
 впасти, впаду, деш ДОК beleesik, beesik,
 leesik
 вперше először, első alkalommal

вплив, у hatás
 вправа, и gyakorlat
 вражати, аю, асш meglep, megdöbbsent
 враження, я benyomás
 вранці reggel
 вродити, джу, диш ДОК 1., megszülni
 2., felnő, sarjad
 врятувати, тую, єш ДОК megment
 всередині közepén
 вставати, таю, таєш felkel, feláll
 встановити, влю, виш ДОК 1., létesít,
 létrehoz 2., megállapít, meghatároz
 вступити, плю, пиш
 ДОК 1., belép,
 csatlakozik
 2., beiratkozik
 (főiskolára, egyetemre) (до
 ін-ту)
 втратити, ачу, атиш elveszít
 вулиця, і út, utca
 вхід, входу bejárat
 вчащати, аю, асш gyakran látogat, sűrűn
 felkeres
 вчений tudós, kutató
 вчителька, и tanítónő
 вчитися, вчуся, ишся tanul
 вчора tegnap
 в'ю див.: вити fonok, sodrok

Г

гадати, аю, асш gondol, kitalál, véleménye
 szerint
 газетний újság
 газопровід, воду gázvezeték
 гай, ю liget, berek
 гайдамака, и népfelkelő, hajdamák
 (eredetileg 1771.-es parasztfelkelés
 résztvevője)
 гаразд rendben, jól, nagyon jól
 гарбуз, а tök
 гарний szép
 гарячий forró
 герб, а címer
 герой, я hős
 гетьман, а hetman

гімн, у himnusz
 гімнастика, и gimnasztika
 гімназія, і gimnázium
 гірський hegyi
 гість, гостя vendég
 гітара, и gitár
 глибокий mély
 глядач, а néző
 гніздо, а fészek
 гноблення, я elnyomás
 година, и óra
 годинник, а óra (időmérő)
 голятися, люся, ишся borotválkozik
 голова, и 1., fej 2., elnök
 голосний 1., magánhangzó 2., hangos
 голосно hangosan
 гора, и hegy
 гордий büszke
 горе, я bánat
 горло, а torok
 горобець, бця veréb
 городина, и zöldség
 господар, я gazda, tulajdonos
 господарство, а gazdaság
 гостинний vendégszerető
 гострий hegyes, éles, kiélezett
 готуватися, уюся, єшся készülődik
 град, у jégeső
 градус, а fok
 градусник, а lázmérő
 грамати́ка, и nyelvtan, grammatika
 грамати́чний nyelvtani
 грамота, и oklevél
 грати, граю, єш játszik
 гратися, юся, єшся játszik
 графі́чний grafikai, grafikus
 гребінець, нця fésű
 гриб, а gomba
 грип, у influenza
 грім, грому mennydörgés, égzengés
 гриміти, млю, миш dörög (ég)
 гріти, грію, єш melegít, hevít, perzsel
 гроза, и vihar
 громити, млю, миш pusztít, rombol, ver,
 bántalmaz
 гроші (мн.), шей pénz

грудень, дня december
 група, и csoport
 груша, i körte
 гукати, аю, аєш kiált, hív, kiáltozik
 гуляти, ляю, єш sétál
 гума, и gumi
 гуртожиток, тку kollégium
 ґрунт, у talaj, föld
 ґумка, и radírgumi

ДА

давальний részeshatározó eset
 давати, даю, даєш ad
 давній régi
 давно régen
 далеко távol, messze
 даний adott
 дарувати, ую, уєш ajándékozik
 дата, и dátum
 дача, i hétvégi ház, nyaraló
 два, дві; двох kettő, két
 двадцятий huszadik
 дванадцятий tizenkettedik
 двері(мн.), реї ajtó
 двір, двора udvar
 двоюрідний második (unokatestvér)
 де hol, ahol
 дев'ятий kilencedik
 дев'ятнадцятий tizenkilencedik
 дев'ять, і kilenc
 деінде más helyen
 декларація, і nyilatkozat, vámnyilatkozat
 деколи néha, olykor
 демократичний demokratikus
 день, дня nap
 дерево, а fa
 держава, и állam
 державний állami
 десятый tizedik
 деталь, і részlet
 детально részletesen
 детектив, а 1., nyomozó 2., krimi
 дешевий olcsó
 деякий valamilyen, bizonyos

джерело, а (мн.)-ела, -эл 1. forrás
 2., forrásmunka
 джинси, ів farmernadrág, farmernadrágok
 дзвонити, ню, ниш telefonál
 дзеркало, а (мн.)-ала, -ал tükör
 дивитися, влюся, вишся nézni
 дивлячись: не дивлячись на (+ birt.)
 valaminek ellenére, dacára valaminek
 дивний furcsa, különös
 диня, і dinnye, sárgadinnye
 дискотека, и diszkó
 дитина, и gyermek
 дитячий gyermek, gyermeki
 дихати, аю, аєш lélegzik
 дівча, ати kislány
 дівчина, и lány
 ділусь, я nagyара
 дієвідміна, и igeragozás
 дієприкметник, а melléknévi igenév
 дієприслівник, а határozói igenév
 дієслово, а ige
 дізнатися, аюся, аєшся ДОК megtud,
 felismer, megismer
 дільничний körzeti
 діти (мн.) див.: дитина gyermekek
 діяльність, ності tevékenység
 діяти, дію, єш működik, cselekszik
 для (+ birt.) részére, számára
 Дніпро, а Dnyeper folyó

ДО

до (прийм.) -ig, előtt, iránt
 доба, і 1.nap, huszonnégy óra 2., korszak
 добриво, а trágya
 довгий hosszú
 довго hosszan, sokáig
 довідка, и igazolás
 довідкове бюро tudakozó, tudakozó iroda
 довідник, а kézikönyv, kalauz
 довір'я, я bizalom
 додавати, додаю, єш hozzáad, növel,
 csatol
 додати, дам, дасі ДОК hozzátesz,
 kiegészít

додатковий pót, pótló, kiegészítő
 додаток, тка tárgy
 додому haza, hazafelé
 дожити, ивү, ивеш elél, megél, él
 valaméddig
 дозволити, лю, лиш ДОК megenged,
 engedélyez
 долати, аю, аеш legyőz, megtesz (utat)
 доленька ld.: доля
 долоня, i tenyer
 доля, i sors
 дома otthon
 домашній házi, otthoni
 домініканський dominikánus,
 domokosrendi
 домовитися, влюся, вишся megegyezik,
 egyezményt köt
 донька, и lánya valakinek
 дописати, ишү, еш ДОК hozzáír
 допомагати, аю, аеш segít, támogat,
 segítyez
 допомога, и segítség
 допомогти, можү, можеш ДОК segít,
 támogat, megsegít
 дорівнювати, юю, юеш kiegyenlít, egyenlő
 valamivel
 дорога, и út
 дорогий 1. drága, költséges 2., kedves
 дорослий felnőtt
 досвід, у tapasztalat
 досить elég
 досі eddig
 дослухати, аю, аеш ДОК meghallgat,
 végighallgat
 доспівати, аю, аеш elénekel, végigénekel
 достатній elegendő, elégséges
 дотепний szellemes
 дотримуватися, муюся, ешся tart, megtart
 дочитати, аю, аеш ДОК elolvas,
 végigolvas
 дошка, и tábla
 дощ, ү eső
 драматичний drámai
 дрiт, дрóту drót
 друг, а barát
 друкувати, кую, еш gépel

дрова (мн.), дрів tüzifa
 другий második
 дружина, и feleség
 дуже nagyon
 дужка, и zárójel
 дума, и 1., gondolat 2., ballada, elégia
 думати, аю, аеш gondol
 думка, и gondolat, vélemény
 дути, дую, еш fűj
 духовний szellemi, lelki, vallási
 душа, i lélek, szellem
 дядько, а 1., nagybácsi 2., bácsi

Е

екологічний ökológiai, természetvédelmi
 економіст, а közgazdász
 екскурсія, і kirándulás
 експозиція, і kiállítás
 елегантний elegáns
 елегія, і elégia
 електростанція erőmű
 елементарний alapvető, elemi
 енергетичний energetikai
 енергійний energikus
 енциклопедія, і enciklopédia
 епідемія, і járvány
 етикет, у etikett

Є

є див.: бути van

Ж

жаль, ю sajnálat, bánat, kár
 жартувати, тую, туюш tréfálkozik, viccel
 жвавий élénk
 живий élő, élénk
 жир, у zsír
 житель, я lakos, lakó
 жити, живү, еш él, lakik
 жито, а rozs
 життя, я élet

жінка, и 1., asszony, nő 2., feleség
 жіночий 1., nő(nem) 2., női
 жовтень, тня október
 жовтий sárga
 жодний senki, senki sem
 журналіст, а újságíró

ЗА

заарештувати, тую, туєш letartóztat
 забирати, аю, аєш 1., vesz, bevesz 2., elvisz
 (magával)
 заборона, и tiltás, tilalom
 забрати, беру, еш ДОК 1., elvesz, bevesz
 2., elvisz (magával)
 забити, б'ю, б'єш lő (gólt)
 заборона, и tiltás
 забувати, аю, аєш felejt, elfelejt
 забути, буду, еш elfelejt
 заважати, аю, аєш zavar, háborgat
 завдання, я feladat
 завдати, дам, дасі okoz (kárt)
 завдяки (+ rész) valaminek
 eredményeképpen, hála valaminek
 завжди mindig
 завод, а üzem, gyár
 завтра holnap
 загадка, и találóskérdés
 загальний általános, egyetemes
 загальнонародний össznépi
 загорати, аю, аєш napozik
 загра́ти, аю, аєш ДОК játszani kezd
 задача, i feladat
 задоволений elégedett
 задалегідь előre, elővételben
 зайвий fölösleges, felesleges
 займатися, аюся, аєшся foglalkozik
 займенник, а névmás
 зайнятий foglalt, elfoglalt
 зайти, йду, йдеш bemegy
 закапувати, ую, уєш csepegtet
 закипіти, плю́, піш felforr
 закінчення, я 1., végződés (nyelvtani)
 2., vég
 закінчуватися, чуюся, чуєшся
 befejeződik, bevégeződik

заклад, у intézmény, intézet
 закриватися, аюся, аєшся bezárul
 закричати, чу́, чиш felkiált
 зал, у terem
 зал чекання váróterem
 залежність, ності függőség, függő viszony
 залишати, аю, аєш otthagyl, elhagy,
 meghagy, megtart
 залишатися, аюся, аєшся marad,
 visszamarad
 залишитися, шу́ся, ишся marad
 залізничний vasúti
 замерзати, аю, аєш megfagy, befagy,
 elfagy
 замерзнути, ну, неш ДОК megfagy,
 befagy, elfagy
 заміж: виходити заміж férjhez megy
 заміжня férjezett
 замість (+ birt.) helyett
 замітати, аю, аєш seper, felseper
 замовити, влю, виш megrendel
 замовляти, аю, аєш rendel, megrendel
 замок, мку vár
 заморозки, ів őszi fagyok
 заняття, я р.мн.ятъ foglalkozás
 запалення, я gyulás
 запам'ятати, таю, таєш ДОК megjegyez,
 nem felejt el
 заперечення, я tagadás
 заперечний tagadó
 записувати, сую, суєш jegyzetel, papírra
 vet
 запитати, аю, аєш ДОК megkérdez
 запитувач kérdező személy
 запізнитися, ню́ся, ишся (на що? куди?)
 elkésik, megkésik
 запізнюватися, нююся, нюєшся elkésik
 заповнити, вню, иш ДОК kitölt
 запозичення, я jövevényszó, kölcsönzés
 запросити, ошу, оєш meghív
 запрошення, я meghívó
 зараз most, azonnal, rögtön, mindjárt
 засіб, собу eszköz
 заслання, я száműzetés
 засміятися, юся, єшся ДОК felnevet,
 felkacag

засну́ти, ну́, не́ш ДОК elaludni
заспоко́їтися, ою́ся, бі́шся ДОК
 megnyugszik
застуді́тися, джу́ся, ди́шся ДОК
 megfázik, meghül
зати́шний kényelmes
захала́вний csizmaszárba rejtett
захі́дний nyugati
захо́дити, джу, ди́ш talál, fellel
заходи́ти, джу, ди́ш lemegy (nap)
захо́плюватися, юю́ся, юе́шся rajong,
 lelkesedik
захоти́ти, хочу́, еш ДОК akar, kíván,
 megkíván, szeret
зачини́ти, ню́, иш ДОК bezár
зачиня́ти, яю́, яе́ш bezár, becsuk
зберегті́ся, ежу́ся, е́шся ДОК
 megőrződik, megmentődik
збира́ти, аю́, ае́ш gyűjt
збира́тися, аю́ся, ае́шся 1., készülődik
 2., gyülekezik, összegyűl
збудува́ти, ую́, уе́ш ДОК épít, épített
зверну́ти ДОК ld.: **зверта́ти**
зверта́ння, я megszólítás
зверта́ти fordít, fordít, magára von
 (figyelmet)
зверта́ти ува́гу figyelmet fordít
звити, зів'ю́, зів'е́ш megfon, megsodor, rak
 (fészket)
зва́ти, зву́, звеш hív, hívni
звикну́ти, зви́кну, еш hozzászokik,
 megszokik
звичай́ний szokásos, közönséges, rendes
звичайно́ természetesen
зві́дси innen
зві́р, я állat, vadállat
зворотни́й 1., visszafelé irányuló 2., válasz
 (cím) 3., túl (oldal)
звук, а hang
зв'язка́, и segédige, kopula
зв'язо́к, зку́ összeköttetés
згада́ти, аю́, ае́ш említ, emlékeztet, idéz
згада́ти, даю́, ДОК emlékeztet, felidéz
згідно́ з (+ eszköz eset) valami szerint,
 valaminek megfelelően, összhangban,
 egybehangzóan

зго́дний egyetért, beleegyezik
згорі́ти, рю́, ри́ш ДОК leég
здавна́ régen
здобу́ти, буду́, деш elér, megszerez,
 kiharcol, **перемо́гу:** győzelmet arat
здоров'я́, я egészség
зра́стуй szervusz (köznyelv)
зелéний zöld
зелені́ти, ню́, не́ш zöldell
землетру́с, у földrengés
земля́, і föld
зимови́й téli
збра́ти, зберу́, е́ш ДОК összegyűjt
збра́тися, зберу́ся, е́шся ДОК összegyűl,
 gyülekezik
зйі́ти, йду́, йде́ш felkel
зі́рка, и csillag, csillagocska
зі́рочка, и kis csillag
зло, а rossz, gonosz
змага́ння, я verseny
змія́, і kígyó
змогти́, бжу́, еш ДОК megtud, -hat
знайо́мий ismerős, ismert
знайо́митися, млю́ся, ми́шся
 megismerkedik
знайо́мство, а ismeretség
знайти́, знайду́, е́ш ДОК megtalál, rátalál
знак, а jel
знамено́, а́ zászló
знання́, я tudás, ismeret
зна́ти, аю́, ае́ш tud, ismer
знахі́дний tárgyeset
знаходи́ти, джу, ди́ш talál
значення́, я jelentés
знача́ти, чу́, чи́ш jelent
знача́ть tehát, egyszóval
значни́й jelentős
значно́ sokkal, jelentősen
знана́цька hirtelenül, váratlanul
зни́кнути, ну́, не́ш ДОК eltűnik
знищити́, зни́щу, иш megsemmisít,
 elpusztít
зніма́ти, аю́, ае́ш 1., levesz, leszed
 2., fénykép-, film- vagy videofelvételt készít
зно́ву újra, ismét

30

зовсім teljesen
золотий arany
зоря, і 1., csillag 2., hajnalpír
зошит, а füzet
зразок, - зка minta
зразу rögtön, azonnal, hirtelen
зранку korán, reggel
зріст, **зросту** termet, magasság
зробити, **блю**, **биш** elvégez, megtesz, megcsinál
зробити, **блю**, **биш** ДОК megtesz, elkészít, megcsinál
зручний kényelmes, alkalmas, megfelelő
зуб, а fog
зубний fog, fogászati
зупинка, и megálló
зупинитися, **нюся**, **нишся** 1., megáll 2., megszáll
зустрінути, **іну**, **еш** ДОК összetalálkozik valakivel, fogadni valakit
зустріти, **іну**, **еш** találkozik valakivel, vár valakit
зустрітися, **інуся**, **інешся** összetalálkozik valakivel, fogad valakit
зустріч, и találkozó, találkozás
зустрічати, **аю**, **аеш** találkozik valakivel, fogad valakit
зустрічатися, **аюся**, **аешся** találkozik
з'явитися, **влюся**, **вишся** ДОК megjelenik, megnyilvánul
з'ясувати, **сую**, **сусш** megvilágít, megmagyaráz, tisztáz
зять, я 1., вó 2., sógor

I

і 1., és 2., is
ілюзіоніст, а бűvész
іменник, а főnév
імперія, і birodalom
ім'я, **імені** 1., keresztnév 2., névszó
інакше másként
індекс, у irányítószám

інженер, а mérnök
іноді néha, elvétve, olykor
іноземний idegen, külföldi
інститут, у 1., főiskola 2., intézet
інфекція, і fertőzés
історичний történelmi, történeti
інструмент, а 1., eszköz 2., szerszám 3., hangszer
інший más, egyéb
існувати, **ную**, **сш** létezik, van
іспит, у vizsga
історик, а történész
істота, и élőlény, lény
італійський olasz
іти, **іду**, **еш** megy, jön, jár

I

ідальня, и étkezde
їздити, **їжджу**, **їздиш** utazik (járművön), lovagol
їхати, **іду**, **еш** utazik, megy, jár

КА

кабінет, а 1., dolgozószoba 2., rendelő helyiség
кава, и kávé
кав'ярня, и kávéház
казахський kazah
казка, и mese
кайдани (мн.), **нів** bilincs, béklyó
каламутити, **учу**, **утиш** zavar, felzavar
календар, я naptár
календарний naptári
каменяр, а kőtörő
камера схову csomagmegőrző
камінь, **меня** kő
кам'яний kő, köves
канікули (мн.), **кул** szünidő
канути, **ну**, **неш** folyik
капелюшок, **шка** női kalap
капуста, и káposzta

ка́пці, ів papucs, szobapacsucs
 кара́ти, аю, аєш büntet
 кара́тися, аюся, аєшся büntetést szenved
 ка́рий 1., barna (szem) 2., pej (ló)
 карта, и 1., térkép 2., kártya
 картка, и cédula, karton
 кара́сь, я kárász
 ка́са, и pénztár
 катало́г, а katalógus
 катастро́фа katasztrófa
 ката́тися, аюся, аєшся (на санка́х, на
 ли́жах, на ковзанáх,
 на велосипéді) szánkózik, síel,
 korcsolyázik, biciklizik; forgolódik, fetreng
 католицький katolikus
 кафе́дра, и tanszék
 качка, чки kacsa
 кашля́ти, ляю, ляєш köhög
 ка́ятися, аюся, аєшся megbán, bűnhődik
 квадра́т, а négyzet
 кварта́ра, и lakás
 квито́к jegy
 квитáнція, ї nyugta, elismervény
 квіте́нь, тня április
 кві́тка, и virágszál
 кві́тнути, ну, неш virágzik
 квочка, и kotlós
 кели́х, а kehely
 керува́ння, я igevonzat
 ки́ївський kijevi
 кину́ти, кину, еш bedob, eldob, elhajít
 кину́тися, нуся, нешся ДОК dobja, veti
 magát, vetődik
 кипі́ти, плюю, иш forr
 кімна́та, и szoba
 кишéня, і zseb
 кі́лька néhány
 кі́лькісний 1., mennyiségi 2., tő (számnév)
 кімна́та, и szoba
 кіне́ць, нця vég
 кіно́ (невідм.) mozi
 кінце́вий utolsó, szóvégi
 кінча́тися, аюся, аєшся végződik
 кінь, коня ló
 кіо́ск, а elárusítóbódé
 кішка, и macska

клас, у osztály
 кла́сти, ду, деш tesz, rak, letesz, lerak
 клі́мат, у klíma
 ключ, а kulcs
 кни́жечка, и kis könyv
 кни́жка, и könyv
 кни́жковий könyves
 князі́вство, а fejedelemség, hercegség

КОЗ

коби́ла, и kanca
 ко́бза, и koboz (húros hangszer)
 ко́бзар, я kobzos
 ковза́ни (tsz), нів korcsolya
 код, у körzetszám
 ко́жний minden egyes, mindenki
 коза́, и kecske
 козачо́к, чка szobainas
 козе́ня, яти kecskegida
 колго́тки, ток (tsz) harisnyanadrág
 колесо́, а kerék
 ко́лп, льору gallér
 ко́ліща, ати kis kerék, kerekecske
 ко́лія, ї vágány
 ко́ло, а kör
 коло́на, и oszlop
 ко́льоро́вий színes
 кома́нда, и csapat
 конспе́ктувати, тую, єш jegyzetel
 констру́кція, ї szerkezet
 континента́льний kontinentális, mérsékelt
 égövi
 контро́льний ellenőrzési, ellenőrző
 конфлі́кт, а konfliktus
 конце́рт, у koncert
 конце́ртний koncert
 кордо́н, у határ
 кореспо́ндент, а tudósító
 коридо́р, у folyosó
 корисний hasznos
 корі́нь, реня 1., szótő, szógyök 2., gyökér
 коро́ва, и tehén
 коро́лева, и királynő
 коро́лство, а királyság
 коро́ль, я király

коро́на, и korona
 коро́ткий rövid
 ко́рпус, а épület
 ко́са, и kasza
 ко́стюм, а férfi ruha, ruházat
 ко́стьол, у templom (főleg római katolikus)
 ко́трий melyik, amelyik
 ко́хання, я szerelem
 ко́шеня, яти kismacska
 крава́тка, и nyakkendő
 кравчи́ня, и vargónő
 кра́свид, у tájkép, táj
 кра́сзнавчий honismereti
 кра́їна, и ország
 кра́сити, кра́шу, кра́сиш szépít
 кре́до (не відм.) krédó
 кре́йда, и kréta
 кре́слити, лю, лиш rajzol
 кри́га, и jég
 кри́жаний jeges, fagyos (szél)
 кри́кнути, ну, неш felkiált, nagyot kiált
 кри́чати, чу́, чи́ш felkiált
 кри́зь (+ tárgy) keresztül, át
 кри́м (+ birt.) kívül
 кри́пак, а jobbágy
 кри́сло, а fotel
 кри́т, а vakondok
 кро́в, и vér
 кро́сівки, вок (tsz) edzőcipő
 культу́ра, и kultúra, művelődés
 ку́па, и rakás, kupac
 купа́льник, а női fürdőruha
 купа́тися, аю́ся, а́сшся fürdik
 купе́ (невідм.) utasfülke
 купе́йний fülke
 купи́ти, плю́, пиш ДОК vásárol, vesz
 купува́ти, ую́, у́сш vásárol
 ку́рити, рю́, пиш dohányzik
 ку́рс, у évfolyam
 ку́рси (tsz) tanfolyam
 ку́ртка, и dzseki
 ку́рча, яти csirke
 ку́то́к, тка́ sarok

Л

ла́виця, и pad
 ле́ге́ні, ів (tsz) tüdő
 ле́гка атле́тика könnyűatlétika
 ле́гкий könnyű
 ле́две alig
 ле́жати, жу́, жи́ш fekszik
 ле́ктор, а tanár, előadó, vendégtanár
 ле́кція, и előadás
 ле́дека, и чол. golya
 ли́жі (tsz), ли́ж sí
 ли́нути, ну, неш ömlik, folyik, ömleng
 ли́пень, пня július
 листі́вка, и levelezőlap
 листоно́ша, и kézbesítő postás
 листопа́д, а november
 листо́чок, чка levél (fán)
 листува́тися, ую́ся, е́сшя levelezik
 листя́, я levélzet
 лише́ csak, csupán
 лівий bal
 лівору́ч balra
 льд, льо́ду jég
 лі́жка, а ágy
 лі́кар, я orvos
 лі́карка, и orvosnő
 лі́карня, и kórház
 лі́ки (tsz), кі́в gyógyszer, orvosság
 лі́кува́ти, ую́, у́сш gyógyít
 лі́нгві́стичний nyelvészeti
 лі́нійка, и vonalzó
 лі́нь, и lustaság
 лі́с, у erdő
 лі́так, а repülő
 лі́тати, таю́, та́сш repül, száll
 лі́терату́ра, и irodalom
 лі́терату́рний irodalmi
 лі́тній 1., nyári 2., idő́s, koros
 лі́то nyár
 лі́чений néhány, rövid (nap, óra, perc)
 ло́жка, и kanál
 лопа́та, и lapát
 ло́ша, яти csikó
 люби́ти, блю́, би́ш szeret
 лю́ди (мн.) див.: лю́дина emberek

люди́на, и ember
люди́ський emberi, emberies
лю́тий, ого február
лю́тий kegyetlen, vad, marcona
ляга́ти, аю, аєш fekszik

МА

магази́н, у üzlet
магнітофо́н, а magnetofon
магдебурзьке право magdeburgi jog
має див.: ма́ти van (neki), bír valamit,
rendelkezik valamivel
майбу́тній jövő, jövőbeli, leendő
майданчик, а kis tér, terecske
ма́йже majdnem
ма́йка, и triko
маи́стерня, и műhely
мак, у mák
мале́нький kicsi
мали́й kis, kicsi
мали́на, и málna
малохма́рний szórványos felhőzetű
малюва́ння, я rajzolás
малюно́к, нка rajz
маля́, яти 1., kisdéd, baba, bébi
2., állatkölyök
ма́рка, и bélyeg
ма́рний hiábavaló, haszontalan, hasztalan
матері́ал, у anyag, tananyag
ма́ти, ма́тері anya
ма́ти, аю, аєш van (neki), bír, rendelkezik
valamivel
ма́тір, те́рі anya
ма́тч, у meccs
маха́ти, аю, аєш integet, lendít, csóvál
маха́ти, аю, аєш integet, lenget, legyint,
csóvál
ма́хнути, хну́, еш ДОК lendít, legyint, int
ма́чуха, и mostoha
маши́на, и gépkocsi
машинобу́дівний gép (gyár), gépipari
машинобу́дівний gépészeti, gépgyártó
ме́блі (мн.), лів bútor
мед, у méz

меди́чний orvosi, gyógyászati, egészségügyi
межа́, і mezsgye, határ
межува́ти, ую, уєш 1., határos valamivel
2., határt megállapít, kitűz
мере́жа, і hálózat
мерзну́ти, зну, еш fázik
мерщи́й hamar, hamarosan, rögtön,
szaporán, gyorsan
металу́ргі́йний kohászati
ме́шкати, аю, аєш lakik
ми́ло, а szappan
ми́лува́тися, уюся, уєшся gyönyörködik
мина́ти, аю, аєш múlik, elmúlik, telik,
letelik
мину́лий múlt
мисте́цтво, а művészet
ми́ти, ми́ю, ми́єш mos (kezet, edényt)
ми́тний vám
ми́тник, а vámos, vámhivatalnok
мише́ня, яти kisegér
мі́жміськи́й interurbán, városközi
мі́жнародни́й nemzetközi
міне́ральни́й ásvány
ми́ністе́рство, а minisztérium
ми́нли́вий változékony, változó
ми́няти, яю, яєш vált, cserél
ми́ряти, яю, еш mér
ми́ськи́й városi
ми́сто, а város
ми́сце, я hely
ми́сцеви́й helyhatározó eset
ми́сяць, я 1., hónap 2., hold
ми́цни́й erős, hatalmas, nagy, tartós, szilárd,
mély (alvás)
ми́шани́й vegyes, kevert
мно́жина́, і többes szám

МО

мо́ва, и nyelv
мо́влення, я beszéd, a beszéd folyamata
мовча́ти, чу́, чи́ш hallgat
мо́гти, мо́жу, еш tud, képes, -hat, -het
моде́ль, і modell, minta
мо́жливи́й lehetséges, lehető
мо́жливі́сть, вості lehetőség

можна lehet, szabad
мозаїчний mozaik
мокрый nedves
молодий fiatal, ifjú
молодіжний ifjúsági
молодший fiatalabb
молоко, а tej
молоти, мелю, еш darál
монархія, і monarchia
монастир, я monostor
море, я tenger
морква, и sárgarépa
мороз, у fagy
морозиво, а fagylalt
морський tengeri
мотор, а motor
мрія, і ábránd, látomás, álom
мріяти, ію, ієш ábrándozik, álmodik
 valamiről
музей, ю múzeum
музей просто неба szabadtéri múzeum,
 skanzen
музичний zenei, zene, zenés
муха, и légy
мучитися, чуся, ишся szenved, kínlódik
м'який légy
м'якість, -кості op. -кістю puhaság,
 lágyság
м'ясо, а hús
мусити, мушу, мусиш kell, szükséges,
 muszáj
м'яч, а labda

НА

набира́ти, аю, аєш tárcsázik
навести, веду, еш ДОК 1., felhoz, felemlít,
 felsorol, felidéz 2., irányít, vezet
навздогін valaki után, valakit követően
навідуватися, уюся, уєшся látogat,
 látogatást tesz
навіки örökre
навко́лішках térden
навколишній környező, környékbeli
навколо körül, körben
навчальний iskolai, tan (év)

навчальний oktatási, nevelési, iskolai, tan
нага́дувати, дую, дуєш emlékeztet
нагоро́да, и kitüntetés
надати, дам, дасі megad, ad, nyújt
надво́рі kint
наза́д vissza
на́зва, и név, elnevezés, cím (könyvé)
називання, я megnevezés
назива́ти, аю, аєш nevez, hív, mond
назива́тися, аюся, аєшся nevezik,
 neveztetik, neveződik, címet visel
називний alanyeset
найбли́жчий legközelebbi
найчасті́ший leggyakoribb
наказа́ти, ажү, еш ДОК megparancsol
наказо́вий felszólító
накрити, рію, ієш befed, lefed, letakar
 — **на стіл:** megterít
нале́жати, жу, жиш tartozik valakihez,
 valamihez
намага́тися, аюся, аєшся 1., igyekszik,
 törekszik 2., szándékozik
напевно bizonyára, bizonyosan, biztosan
напередодні az előző napon, előestéjén
 vminek
написа́ти, ишу, ишеш ДОК megír, leír
напита́тися, п'юся, п'єшся ДОК iszik, jót
 iszik, teleissza magát
напрасува́ти, сую, суюєш ДОК kivasal,
 alaposan kivasal
напри́клад például, pl.
напря́мок, мкү irány
наре́шті végül, végre, végezetül
наро́д, у nép
наро́дження, я születés
наро́дитися, джүся, дишся ДОК
 megszületik
наро́дний népi, nemzeti
насе́лення, я lakosság
наслідок, дка következmény
наспра́вді valóban, tényleg
наста́ти, ану, анеш megkezdődik, beáll
настро́й, рою hangulat
наступний következő
натомі́сть ahelyett
науко́вий tudományos

нафтопровід, воду olajvezeték
 національний nemzeti
 нація, і nemzet
 наявність, ності lét, meglét, jelenlét

НЕ

небезпечно veszélyes
 небо, а ég
 невдовзі hamar, hamarosan
 невістка, и 1., meny 2., sógornő
 неволя, і rabság
 негайно azonnal, rögtön
 неголосний halk, csendes
 недавно nem régen
 недалёко közel
 неділя, і vasárnap
 недуга, и betegség
 нежить, ю nátha
 незабаром hamar, rövidesen
 незвичайний szokatlan, furcsa
 незрозумілий érthetetlen, ismeretlen (szó)
 незручно 1., kényelmetlenül 2., ügyetlenül
 нелегальний illegális
 немає (нема) nincs, nincsenek
 немовля, яти csecsemő
 необмеженість, ності határtalanság,
 korlátlanság
 необхідний szükséges, elkerülhetetlen,
 feltétlen
 необхідно szükséges, kell
 непомітно észrevétlenül
 несправний rossz, elromlott, hibás
 нести, несú, несеш hord, hoz, visz
 нещодавно nemrégen
 неясний bizonytalan
 низький alacsony
 нині most, mostanában
 ні 1., nem 2., sem
 ніде sehol
 ніж, ножа kés
 ніжний 1., gyengéd 2., puha, finom (bőr)
 3., zsenge (kor, levélzet)
 ніколи soha
 нікуди sehova
 німіти, ю, ієш elnémul

ніс, носа orr
 ніхто senki
 ніч, ночі éjszaka
 нічний éjjeli, éjszakai
 нічого semmi, semmit
 ніщо semmi
 ніяк sehogy, semmiképpen
 новий új
 новина, і hír
 нога, і láb
 ножиці (мн.), жиць olló
 номер, а 1., szám 2., telefonszám
 порá, і barlang, lyuk, vacok
 носити, ношú, сиш visz, hord, hordoz
 носовий orr, zseb(kendő)
 нюанс, у 1., árnyalat 2.; apróság

ОБ

обговорювати, юю, юєш megvitat,
 megtárgyal, megbeszél
 об'єднати, аю, аєш egyesít
 об'єднувати, ную, нуєш egyesít
 об'єкт, а tárgy, objektum
 обід, у ebéd
 обідати, даю, єш ebédel
 обійтися, дуся, дешся ДОК elboldogul,
 meg van valami nélkül
 область, і terület
 облицювати, юю, юєш csempéz,
 kicsempéz
 обличчя, я р. мн. ич 1., arc 2., arculat,
 jelleg 3., profil
 обмеженість, ності korlátozottság,
 végesség
 обов'язково feltétlenül, okvetlenül
 обручка, и jegygyűrű
 обряд, у szertartás
 обставина 1., körülmény 2., határozó
 об'ява, и hirdetés
 овація, і ováció
 огірок, рка uborka
 огляд, у szemle, áttekintés
 оголошення, я hirdetés
 огорожа, і kerítés
 одержати, жу, жиш megkap

одержувати, ую, уєш kap
 один, одна, одне egy
 одинадцятий tizenegyedik
 один одного egymást
 одинокий magányos
 одинна, і egyes szám
 однократність, ності egyszeriség
 однокурсник, а évfolyamtárs
 одноразовий egyszeri, egy alkalomra szóló,
 egyidejű
 одночасний egyidejű
 одпочити ld.: відпочити
 одразу rögtön, egyszeriben, azonnal
 одружитися, жуся, жишся házasságot köt
 одружитися, жуся, ишся ДОК megnősül
 одружитися, жуся, ишся megházasodik
 одяг, у öltözék, ruha, ruházat
 одягатися, аюся, аєшся öltözik
 ожеледиця, і talajjegesedés, jégkéreg,
 jégbevonat
 ожити, ивү, еш ДОК életre kel
 оздоба, и díszítés
 озеро, а tó
 ознака, и tulajdonság, jelleg, jel
 означення, я jelölés, megjelölés
 око, а szem
 околиця, і környék
 окреміий egyes, külön, különálló
 окуляри (мн.) pív szemüveg
 олівець, вця ceruza
 он іме, лам, ni
 онук ld.: внук
 опадати, аю, аєш esik, lehullik
 опади, ів (tsz.) csapadék
 опівдні délben
 опівночі éjfélkor
 оповідання, я elbeszélés
 опуска́тися, аюся, аєшся leereszkedik,
 leszáll, lesüllyed
 орган, у szerv
 організовувати, ую, уєш szervez
 організувати, ую, уєш ДОК megszervez
 орієнтир, а 1., tájékozási pont
 2., irány, cél
 орудний eszközhatározó eset

ОС

освіта, и 1., képzettség, iskolázottság
 2., oktatásügy
 осінній őszi
 óсіннь, óсени ősz
 основа, и 1., alap 2., szótő
 основний alapvető, fő
 особба, и személy
 особовий személy, személy (rag), személyi
 особистий egyéni, külön, személyi
 останній utolsó
 ось іме, лам, nesze
 отже tehát, akkor
 офіційний hivatalos

ПА

падати, аю, аєш esik
 паке́т, а doboz, csomag
 пакуно́к, нка csomag
 пала́та, и kórterem
 паломни́цтво, а búcsújárás, zarándoklat
 пальто́, а kabát
 пальчик, а ujjacska
 паморо́читься (harmadik személy) szédül
 пам'ятати, аю, аєш emlékszik valamire,
 nem felejt el
 пам'ятка, и emlék
 пам'ятник, а szobor, emlékmű
 пан, а úr
 пани́ч, а fiatal nemes, fiatalúr
 па́ні (невідм.) asszony, asszonyom
 па́нія, і úrnő
 панчо́ха, и harisnya, fél (egy) harisnya
 папі́р, паперу papír
 парасо́лька, и esernyő
 парити, па́рю, иш 1., gőzöl, párol
 2., áztat (lábat)
 парк, у park
 паро́плав, а gőzhajó
 пасажи́р, а utas
 пасажи́рський utas
 па́сербиця, і mostohalány
 па́синок, нка mostohafiú

п'асічник, a méhész
 п'аста, и 1., pép, paszta 2., festék
 (tollbetétben)
 пастися, с'уся, с'єшся legel
 пасувати, ую, уєш 1., jól áll (ruhanemű)
 2., átad, passzol
 Пасха, и Húsvét
 пахнути, хну, єш illatozik
 педагогічний 1., tanárképző 2., pedagógiai
 пенсіонерка, и nyugdíjas nő
 пенсія, і nyugdíj

ПЕРЕ

перебування, я tartózkodás, ottlét
 перевищувати, щую, єш meghalad, túllép,
 felülmúl
 перевірити, ірю, іриш ellenőriz
 переговори, ів (tsz) tárgyalás
 перед előtt
 передавати, даю, єш 1., átad 2., közöl
 передбачати, аю, аєш előre lát
 переживати, аю, аєш 1., átél 2., izgul
 переказ 1., pénzáttalás 2., saját szavaival
 történő összefoglalás, rezümézés
 переказати, кажу, ажеш 1., pénzt áttal
 2., saját szavaival összefoglal, rezüméz
 1. гроші 2. текст
 переклад, у fordítás
 перекладати, аю, аєш fordítani
 перекладач, а fordító
 перекласти, ту, деш ДОК lefordít
 переміщення, я áthelyezés, elmozdítás,
 átrakás
 перемога, и győzelem
 переписувати, сую, с'уєш átmásol
 перетворення, я átlakítás, átalakulás
 переходити, джу, диш 1., átmegy
 2., áttér (hitre)
 перехрестя, я útkereszteződés
 період, у periódus
 переписувати, сую, с'уєш levelezik
 пересічний átlagos, átlag
 пересування, я mozgás
 перехожий járókelő
 періодичний időszaki, periodikus

перо, а toll
 перука, и paróka
 перший első
 першокурсник, а elsőéves (hallgató)
 пила, и fűrész
 пиляти, яю, яєш fűrészел
 письмовий írott, írásbeli
 питальний kérdő (névmás)
 питання, я kérdés
 питати, аю, аєш kérdez
 пити, п'ю, п'єш iszik
 пишеться (3 ос.од.) íródik
 піаніно (невідм.) pianínó
 півгодини félóra
 південний déli
 північ, ночі 1., észak 2., éjféл
 північний északi

ПІД

під вечір este felé
 підбирати, аю, аєш válogat
 підвищений 1., emelt 2., haladó
 підвода, и szekér
 підводний víz alatti
 підлога, и padló
 підносити, ношу, сиш felemelni
 підпис, у aláírás
 підприємство, а vállalat, vállalkozás
 підробляти, яю, яєш többletmunkával
 пенzt keres
 підручник, а tankönyv
 підрядний alárendelt
 підстелити, телю, лиш ДОК leterít
 підсумковий összegző, összefoglaló
 підтримка, и támogatás
 піжама, и pizsama
 пізній késő, késői
 піднімати, аю, аєш felemel
 пізніше később
 пізно későn
 піймати, маю, аєш ДОК megfog, elfog
 пілот, а pilóta
 піп, попá pap, lelkész
 після után
 післязавтра holnapután

пісня, i dal, ének
 піти, піду, підеш elmegy, eljön
 пішки gyalog
 пішохід, хода gyalogos
 плавання, я úszás
 плавати, ваю, ваєш 1., úszik 2., hajózik
 плавки, вок fürdőnadrág
 плакати, плачу, еш sír
 плаття, я р.мн.ттив ruha, öltözik
 платтячко ruhácska
 плащ, а köpeny
 племінник, а unokaöccs
 племінниця, i unokahúg
 плече, а váll
 пливти, пливу, еш 1., úszik 2., hajózik
 плівка, и 1., film, filmréteg 2., hártya
 площа, i tér
 пляж, у strand

ПОБ

побачення, я találkozás, randevú
 побачити, ачу, ачиш ДОК meglát
 побити, б'ю, б'єш ДОК megver valakit,
 elver (jégeső)
 побіліти, ію, ієш ДОК fehér lesz, sápadt
 lesz, kifakul
 побудова, и 1., felépítés 2., megnyugvás
 побутовий 1., mindennapi 2., életmódhoz
 kapcsolódó 3., szolgáltató (műhely, üzlet)
 повезти, з'у, з'єш ДОК elszállít, elfuvaroz,
 elvisz
 повертатися, аюся, аєшся visszatér,
 visszajön
 повернути, ну, неш ДОК visszaad,
 visszatérít
 повернутися, нуся, нешся fordul,
 visszatérít, visszaad
 поверх, у emelet
 поверхня, i felület, felszín
 повести, поведу, еш ДОК elvisz, elvezet
 повідомляти, яю, яєш közöl, informál,
 értesít
 повінь, півені tavaszi áradás
 повірити, вірю, риш ДОК elhisz
 повість, i kisregény

повітря, я levegő
 повний 1., teljes, telt 2., kövér
 повторення, я ismétlés
 повторити, рю, риш ДОК megismétel
 повторювати, рюю, єш ismétél
 пов'язати, яжу, еш összekapcsol
 поганий rossz
 поговорити, орю, ориш ДОК beszél,
 tárgyal, beszélget, elbeszélget, megbeszél
 погода, и időjárás
 подавати, даю, єш ad, felad
 подарувати, рюю, р'єш ajándékoz
 подарунок, нка ajándék
 подзвонити, ню, ниш ДОК megtelefonál
 подобатися, аюся, аєшся tetszik
 подорож, i utazás
 подорожувати, ую, уєш utazik, utazgat
 подруга, и barát nő
 подружжя, я házaspár
 подружитися, ж'уся, жишся ДОК
 megbarátkozik
 поезія, költészet
 поетеса, и költő nő
 познайомитися, млюся, мишся ДОК
 megismerkedik
 позначати, аю, аєш jelöl
 поїзд, а vonat
 поїхати, їду, еш elutazik, elmegy
 показувати, зую, зуєш mutatni
 покоління, я nemzedék
 покупець, пця vásárló
 полудень, дня dél, déli tizenkét óra
 поле, я mező
 поливати, аю, аєш öntöz, locsol
 полиця, i polc
 поліклініка, и rendelőintézet (orvosi),
 poliklinika
 полови́на, и fél
 полоскати, ощу, еш öblít
 полюбити, блю, биш ДОК megszeret
 польський lengyel
 померти, мру, єш ДОК meghal
 помилка, и hiba
 помірний mérsékelt, jutányos (ár)
 помітити, мічу, мітиш ДОК észrevesz,
 felfedez

помічати, аю, аєш 1., megjegyez, megjelöl
2., észerversz 3., figyelmet fordít valamire
поміщик, а nemes, földesúr
потяг, а vonat

ПОН

понад (+ tárgy) 1., több mint
2., (+ eszköz h.) felett
понеділок, лка hétfő
понести, сү, сєш ДОК elvisz, elszállít
пообідати, аю, аєш ДОК megebédel
пообіщати, аю, аєш megígér
попередній előzetes, előző, előtte álló
попереду elől, elsősorban
попихач, а hézagpótló, kiegészítő személy
попросити, ошү, оєш ДОК megkér
популярний népszerű
попросити, шү, сш ДОК megkér, elkér
пора, и idő, időszak
порада, и tanács
порадити, джу, диш ДОК tanácsol, ajánl
порівняльний összevető, összehasonlító
порівняння, а összevetés, összehasonlítás
порівняно viszonylag
поріг, рогу küszöb
порода, и fajta, faj
порожній üres
порося, яти malac
портфель, а aktatáska
поруч egymás mellett, mellett
порядковий sor (szám)
порядок, дку 1., rend, 2., sorrend
посадка, и beszállás, felszállás
посвідчення, а bizonyítvány, igazolvány,
igazolás
посивіти, ію, ієш ДОК megőszül
посилка, и postai küldemény
посів, у vetés
посміхатися, аюся, аєшся mosolyog
посмішка, и mosoly, mosolygás
поспішати, аю, аєш siet
постійний állandó
постільний режим fekvés
поступово fokozatosan

посуха, и szárazság, aszály
потепліти, лію, лієш ДОК felmelegszik
потік, току patak, folyócska
потім aztán, azután
потрапити, плю, пиш ДОК elkerül
valahová, beleesik valamibe
потрапляти, аю, аєш kerül valahová,
beleesik valamibe
потреба, и szükség
потрібний szükséges, kellő
потяг, а vonat
похвалитися, люся, лишся dicsekszik
похід, ходу túra
почати, чну, єш ДОК kezd, elkezd
початися, чнүся, чнєшся ДОК
megkezdődik
початківець, вця kezdő
початковий 1., kezdeti 2., elemi
початок, тку kezdet
почекати, аю, аєш ДОК vár, megvár
починати, аю, аєш kezd, kezdeményez,
indít
починатися, аюся, аєшся kezdődik
почистити, чищу, стиш megtisztít, kitisztít
почувати, ваяю, ваяєш érez
почути, чую, єш ДОК 1., hall, meghall
2., érez, szagol
пошити, шию, єш ДОК varr, varrat
пошта, и posta
поштовий posta
поява, и megjelenés
пояс, а öv
пояснити, сню, іш ДОК magyaráz,
megvilágít
пояснення, а magyarázat
пояснювати, нюю, нюєш magyaráz, kifejt

ПРА

прабабуся, і dédnagymama
правда, и igaz
правильний helyes
правило, а szabály
правнук, а dédunoka
право, а jog
правопис, у helyesírás

праворуч jobbra
 православний pravoszláv, ortodox
 прадідусь, я dédnagypara
 практика, и gyakorlat
 практичний gyakorlati
 прапор, а zászló
 праска, и vasaló
 прати, перу́, переш mos (ruhaneműt)
 працювати, цюю, цюеш dolgozik
 предмет, а tárgy, téma
 прекрасний gyönyörű
 префікс, а előképző, prefixszum

ПРИ

при mellett, -nál, -nél
 прибирати, ра́ю, аеш takarít
 приблизно körülbelül, mintegy
 прибувати, аю, аеш érkezik, megérkezik
 прибути, буду́, будеш ДОК megérkezik
 привезти, зу́, еш ДОК ld. привозити
 повертати, аю, аеш fordít, magára von
 (figyelmet)
 привести, веду́, еш ДОК ld. приводити
 приводити, воджу́, диш 1., idevezet,
 odavezet, idehoz, odavisz 2., importál
 привозити, вожу́, зиш 1., idehoz, odához,
 bevisz, odavisz, idevisz 2., importál
 приголосний mássalhangzó
 пригрівати, ва́ю, ваеш süt (nap)
 приємний kellemes
 призвести, веду́, ведеш ДОК eredményez
 приїжджати, аю, аеш érkezik (járművön)
 приїхати, їду́, еш ДОК megérkezik
 (járművön)
 прийма́ти, аю, аеш 1., elfogad (meghívást)
 2., fogad (vendéget) 3., bevesz (gyógyszert)
 4., vesz (fürdőt) 5., átvesz (árut) 6., felvesz
 (jelentést) 7., rendel
 прийти, прийду́, еш megjön, megérkezik
 приказка, и szólásmondás
 приклад, у péda
 приклеювати, юю, юеш felragaszt,
 odaragaszt
 прикметник, а melléknév
 прикордонник, а határőr

прикрасити, ашу́, ашиш ДОК feldiszi
 приладдя, я eszköz, tanszer
 прилетіти, лечу́, летиш 1., ideszáll,
 iderepül 2., megérkezik (repülőgép)
 прилітати, аю, аеш 1., ideszáll, iderepül
 2., érkezik (repülőgép)
 принести, несу́, еш idehoz, idevisz, hoz
 приносити, ношу́, сиш odához, odavisz,
 idehoz, idevisz
 присвійний birtokos (névmás, melléknév)
 присвійність birtokos viszony
 прислів'я, я közmondás
 пристрасний szenvedélyes
 присудок, дка állítmány
 присутній jelenlévő
 притока, и mellékfolyó
 приходити, джу́, диш jön, érkezik
 причісуватися, уюся, уешся fésülködik
 прізвище, а családnév
 про (+ tárgy) -ról, -ről

ПРОБ

пробачити, чу́, чиш ДОК megbocsájt
 проблема, и probléma
 пробувати, бую́, еш próbálkozik,
 kísérletezik
 прогалина, и hézag, hiány
 прогніти, нію́, ніеш ДОК megrohad,
 elkorhad
 прогнóз, у előrejelzés, prognózis
 проголосити, ошу́, ошиш kinyilvánít,
 deklarál, kikiált
 проголосувати, ую́, уеш ДОК megszava:
 програма, и program
 програти, аю, аеш ДОК elveszi
 прогулянка, и séta
 продавець, вця́ eladó, elárusító
 продавщиця, і eladó
 продати, дам, дасі ДОК elad
 продовжувати, жу́ю, жуеш folytat
 продукто́вий élelmiszer
 проза, próza
 проіснувати, ну́ю, еш ld. існувати
 прокидатися, аюся, аешся feiébred

пролежати, жу, жиш ДОК fekszik,
elfekszik
проміжний közbeeső, köztes
промова, и beszéd

ПРОП

пропасти, дү, деш ДОК elvesz
пропонувати, ную, нуєш ajánl
пропустити, пушү, стиш 1., elmulaszt
2., átenged
пророк, а próféta, látnok
просити, ошү, сиш kér
прослухати, аю, аєш meghallgat
проспати, плү, пиш elalszik
простий egyszerű
простір, тору tér
простуда, и nátha, meghülés
протестувати, тую, тусш protestál,
tiltakozik
проти (+ birtokos) ellen, ellenében, szemben
протягом (+ birtokos) alatt, folyamatosan
професія foglalkozás
процес, у folyamat
прочанин, а búcsújáró, zarándok
прочитати, аю, аєш ДОК elolvas
прощання, я búcsúzás, búcsú
прощатися, аюся, аєшся búcsúzik
прямий egyenes, direkt, közvetlen
птаха, а madár
пташка, и madárfióka
публіка, и közönség
пункт, у pont, hely
пустеля, і sivatag
пшениця, і búza
п'єса, и színdarab
п'ю див.: пити iszok, iszom
п'ятий ötödik
п'ятнадцятий tizenötödik
п'ятниця, і péntek

РА

рабський rabszolgai, szolgai

рада, и 1., tanács, javaslat 2., tanács, testület
нема ради: nincs mit tenni, nincs kiút
радий örül
радісний örvendő, vidám, örvendetes,
örömteli
радіти, ію, ієш örül
радянський szovjet, tanács
раз у раз elég gyakran
разом együtt
рай, ю paradicsom, édenkert
районний járási
рак, а rák
ракетка, и teniszütő, tollasütő
раніше korábban, előbb
ранковий reggeli
ранній korai
рано korán
ранок, нку reggel
раптом hirtelen
рахувати, ую, уєш számol, megszámol
реакція, і reagálás
реальність, ності realitás
регулярний rendszer, rendszeres
редагувати, гую, єш szerkeszt
результат, у eredmény
результативність, ності eredményesség
рекомендований ajánlott (levél)
ресурс nyersanyagforrás
референдум, у népszavazás
речення, я mondat
речі: до речіegyébként, különben
риба, и hal
ринок, нку piac
рівень, вня szint, színvonal
рівнина, и alföld, síkság
рівно egyenlően, pontosan, egyenletesen
ріг, рогу sarok
рід, роду мн. роді, родів nem (nyelvtani)
рідкість, кості ritkaság, különlegesség
рідко ritkán
рідний anya (nyelv), szülő (város), hazai,
honi, édes (anya)
різати, ріжу, єш vág, szeletel, metsz
Різдво Христове Karácsony
різдвяний karácsonyi
різний különböző

різноманітний különböző, különféle,
sokszínű
рік, року év
ріка, и folyó
ріпа, и répa
річ, речі dolog, ügy, tárgy, tény
рішення, я határozat, döntés
робити, блю, биш csinál, végez
робітник, а munkás
робота, и 1., munka 2., dolgozat
робочий 1., munka 2., munkahelyi (telefon)
родинний családi
родич, а rokon
родовий birtokos eset

РОЗВ

розвага, и szórakozás
розважатися, аюся, аєшся szórakozik
розвиватися, аюся, єшся fejlődik
розвиток, тку fejlődés, fejlesztés
розділити, ілю, ілиш eloszt, elválaszt
роздягатися, аюся, аєшся leöltözik
розказати, ажү, еш ДОК elmesél, elbeszél
розклад, у 1., menetrend
2., órarend, tanrend
розкривати, аю, аєш kinyit, feltár
розмістити, іщу, істиш ДОК elhelyez,
helyt ad
розмова, и beszélgetés
розмовляти, аю, аєш beszél
розмовний társalgási, beszélgetési, köznyelvi

РОЗО

розповідати, аю, аєш beszél, szól, mesél
розповідати, даю, дасш elbeszél, elmesél,
elmond
розповісти, вім ДОК elmesél, elmond
розтанути, ну, неш ДОК elolvad, felolvad
розташувати, шүю, шүєш elhelyez,
elrendez
роман, у regény
розуміти, мію, місш ért
росіянин, а, мн.: росіяни orosz

рости, тү, тэш nő
рот, а száj
рояль, я zongora
рубати аю, аєш vág
рукавиця, и kesztyű
рукавичка, и kesztyű
рукопис, у kézirat
рух, у 1., menet, mozgás 2., forgalom
3., mozgalom
рухатися, аюся, аєшся mozog
ручка, и toll
рушник, а 1., törülkűző 2., himzett kendő
рюкзак, а hátizsák
ряд, ряду sor
рясний bő

СА

садóчок, чка kis kert
сало, а szalonna
сам, сама, самб magam, magad, maga,
magunk stb.
саме éppen, pontosan
самодержавство, а önkényuralom
самостійний önálló
самостійність, ності önállóság
санки, нок szánkó
сантиметр, а centiméter
сатиричний szatirikus
свекор, кра após
свекруха, и anyós
све́тер, тра pulóver, kardigán
свиня, и sertés, disznó
свіжий friss
свій, своя, своє enyém, tied, övé, miénk,
tiétek, övék
світ, у világ
світити, чү, тиш 1., fénylik, világít,
világosságot ad 2., süt (nap)
світло, а világosság, fény
світовий világi, világ
святковий ünnepi
свято, а ünnep
священник, а lelkész, pap

себе́ magamat, magadat, magát, magunkat,
 magatokat, magukat
 сегмент, a szegmentum, részlet
 секунда, и másodperc
 селище, a nagyközség, kisváros
 село, a falu, község
 селянин, a földműves
 сердитий haragos, dühös
 середá, и szerda
 середина, и közép
 середній 1., semleges (nem) 2., közepső
 3., közepes, átlagos
 середовище környezet, közeg
 серпень, пня agusztus
 серце, я р.мн. серцець szív
 сестра, и nővér
 сивий ősz
 сивіти, вію, єш őszül
 сидіти, джу, диш ül
 сильний erős, súlyos, nagy
 символ, у szimbólum, jelkép
 син, а fia valakinek
 синій kék
 синоптик, а meteorológus
 сир, у sajt
 систематичний rendszeres
 сидати, аю, аєш leül
 сіль, солі só
 сільське господарство mezőgazdaság
 сімнадцятий tizenhetedik
 сім'я, і ор-єю р мн. сімей család
 сіно, а széna
 сісти, сяду, єш leül
 січень, чня január
 сказати, ажү, ажеш mondani
 скаржитися, жуся, жишся panaszkodik
 скасувати, ую, уєш ДОК eltöröl,
 visszavon. megsemmisít (ítéletet)
 скеля, і szikla, szirt, bérc
 скільки hány, mennyi?
 склад, у összetétel, állomány
 складати, даю, єш összeállít, összerak,
 letesz
 складати, аю, аєш 1., összetesz, összerak,
 összead 2., kitesz (mennyiséget)

складáтися, аюся, аєшся з (+birt.) 1., áll
 valamiből 2., összegyűl
 складний összetett, bonyolult, nehéz,
 komplex
 складовий alkotó (rész)
 скоро hamar, nem sokára
 скрєснути, ну, неш megtörik (a jég)
 скринька, и szekrény
 скрипка, и hegedű
 слабкий gyenge
 словник, а szótár
 слово, а szó
 словосполучення, я szókapcsolat
 слуга, и szolga
 служба, и szolgálat
 слухати, аю, аєш hallgatni
 слухач, а hallgató
 слюсар, я lakatos
 слюза, и könny
 смажити, ажу, ажиш süt
 смак, у íz, ízlés
 смерека, и fenyőfa
 смола, и kátrány, szurok
 смуга, и 1., sáv, csík, vonal 2., övezet, zóna
 сміятися, іюся, ієшся nevet
 сніг, у hó
 сніданок, нку reggeli
 снідати, аю, аєш reggelizik

СО

собака, и чол., жін kutya
 собор, у székesegyház
 сокира, и balta
 солдатський katona, katonai
 соловей, в'я fülemüle
 солоний sós
 сонце, я nap (égitest)
 соромитися, млюся, мишся szégyenkezik,
 zayarba jön
 соромно szégyen, gyalázat
 сором'язливий szégyenlős, zárkózott
 сорочка, и ing
 союз, у szövetség
 спадність, ности birtokos viszony
 спадок, дку 1., birtok 2., örökség

спалахувати, ую., уєш lángra lobban
 спальний háló
 спати, сплю, спиш alszik
 спека, и hőség
 спеціальність, ності foglalkozás
 список, ску névsor
 спитати, таю, таєш ДОК megkérdez
 співати, аю, аєш énekel
 співрозмовник, а beszélgetőtárs
 спідниця, і szoknya
 спілка, и 1., szövetség, szövetség
 2., társaság, társulat, egyesület, szövetség
 спорідувати, ую, уєш vall (hitet)
 спогад, у visszaemlékezés
 сподіватися, аюся, аєшся reménykedik,
 bízik, remél
 спокійний nyugodt
 сполучник, а kötőszó
 спонукальний ösztönző
 спортивний sport
 спортсмен, а sportoló
 спорядження, я felszerelés
 спосіб, собу mód
 справа, и ügy, dolog
 справді тényleg, igazán, valóban
 справжній igazi
 сприяти, аю, аєш elősegít, segít, segítkezik,
 hozzájárul
 стадіон, у stadion
 старий öreg, régi
 староста, и чол. csoportvezető
 ставати, стаю, єш válik, lesz, válni, lenni
 valakivé, valamivé
 ставити, влю, виш, 1., állít, helyez
 2., feltesz (kérdést)
 старовина, и 1., régi idők 2., régi holmik
 станція, і állomás
 старанний szorgalmas
 страшний szörnyű, rettenetes
 стати, стану, єш válik, lesz valakivé
 статися, станеться történik що сталося?
 (harmadik személy) mi történt?
 стаття, і cikk, cikkely
 ствердження, я állítás, konstatálás
 ствердний állító
 створити, орю, риш ДОК alkot, teremt

стеля, і plafon
 степ, у sztyeppe
 стиль, ю stílus
 стілець, льця szék
 стільки annyi
 стодола, и csűr
 століття, я század, évszázad
 сторінка, и oldal
 сторона, и oldal
 сторонній idegen, kívülálló
 стосовно illetőleg, valamihez képest
 стояти, стою, стоїш áll, van valahol
 страждінний szenvedésekkel teli, vértanú
 страшний szörnyű, rettenetes
 страшно szörnyen, rettenetesen
 стріха, и tető
 стрічка, и szalag
 структурний szerkezeti, strukturális
 студент, а főiskolai, egyetemi hallgató
 студентка, и diáklány
 студія, і studio, műterem
 ступінь, пеня fok, fokozat
 суб'єкт, а alany, szubjektum
 субота, и szombat
 суд, у bíróság
 суддя, і чол. ор.-єю bíró
 сукня, і női ruha
 сумка, и táska
 сумно szomorúan
 сумувати, ую, уєш szomorkodik
 сусід, а szomszéd
 сусідка, и szomszédasszony
 сусідній szomszédos
 сусідський szomszéd, szomszédos
 суфікс, а képző, szuffikszum
 суцільність, ності 1., tömörség
 2., folytonosság
 сучасний modern, jelenkori, mai
 суша, і szárazföld
 сформувати, ую, уєш ДОК kialakít,
 megformál
 схема, и séma, vázlat
 східний keleti
 сховище, а raktár
 сходи (мн.), ів lépcső
 сцена, и színház

сьогодні ма
сьогоднішній mai
сьомий hetedik
сюди ide

ТА

табір, табору tábor
таблетка, и tableta
таблиця, и táblázat
так 1., így, úgy 2., igen
такий ilyen
також szintén
талант, у tehetség
там ott
танець, нцю tánc
танути, тану, еш olvas
танцювальний tánc
танцювати, юю, юєш táncol
твердий kemény
твір, твору alkotás, mű
творити, рю, риш alkot, teremt, létrehoz
творчість, чості alkotás, életmű
театр, у színház
теж szintén
текти, течу, еш folyik
теля, яти borjú
тема, и téma
темно sötét
температура, и hőmérséklet
теніс, у tenisz
тепер most
теперішній 1., mostani, jelenlegi
2., jelen (idő)
теплий meleg
тепло, а melegség
термін, а szakkifejezés, műszó, szakszó
термометр, а hőmérő
терорист, а terrorista
тесть, я após
теща, и anyós
тиждень, жня hét
тим більше annál inkább
тим часом azalatt, közben
тихий csendes, halk, hallgatag

тихнути, тихну, еш elcsendesedik
тиша, и csend
тільки csak, csupán, mindössze
тінь, и árnyék
тісто, а tészta
тітка, и 1., nagynéni 2., néni

ТО

тобто azaz, tudniillik, vagyis
товариш, а társ, elvtárs
тоді akkor, akkori
той, та, те az
той: той чи інший egyik vagy másik,
valamelyik
толока, и legelő
тому azért
тому що azért mert
торік múlt évben, tavaly
торкатися, аюся, аєшся érint, érintkezik
торшер, а állólámpa
тотожний azonos
точний pontos
тощо s a többi, stb.
травень, дня május
трамвай, я villamos
транспорт közlekedés
трапитися, плюся, пишся ДОК előfordul,
megesik, történik
третій harmadik
три, трьох három
тривалий tartós, szilárd, hosszas
тривати, аю, аєш tart
тривога, и 1., izgalom, aggodás 2., riadó
трикутник, а háromszög
тримати, аю, аєш tart, megtart
триматися, аюся, аєшся tart, tartja magát
триматися купи együtt, egy csoportban van
тринадцятий tizenharmadik
тричі háromszor
тренер, а edző
тренування, я edzés, edzésidő
тротуар, а járda
трохи egy kicsi, egy kicsit, kevés, keveset
трубка, и 1., cső 2., telefonkagyló
труднощі (tsz) nehézségek, akadályok

труси, їв (мн.) férfi, női alsónadrág
 туалет, у WC
 туди oda
 туман, у köd
 тунель, ю alagút
 тупий tompa
 тупість, пості tompaság, butaság
 турист, а turista
 туристичний turista
 тут itt
 тягнутися, нуся, нешся húzódik, elhúzódik
 тяжкий nehéz

У

увага, и 1., megjegyzés 2., figyelem
 уважний figyelmes
 увесь, уся, усé 1., minden 2., egész
 увечері este
 увійти, йду, ещ ДОК bemegy
 увімкнути, кну, кнеш ДОК bekapcsol
 угода, и megegyezés, egyezmény,
 szerződés, megállapodás
 угорський magyar
 уже ld.: вже
 уживання ld.: вживання
 узяти ld.: взяти
 укласти, адү, адеш ДОК 1., felrak
 2., összeállít, szerkeszt 3., köt
 (megállapodást, szerződést)
 укол, у injekció
 український ukrán
 укусити, ушү, сиш 1., megharap
 2., megszúr, megcsíp
 умова, и feltétel
 умовний feltételes
 униз ld.: вниз
 університет, у egyetem

УП

уперше ld.: вперше
 урожай, ю termés
 урок, а lecke
 усі (мн.) mindenki

ускладнення, я bonyodalom, komplikáció
 усний szóbeli
 успіх, у siker
 утворення, я képződmény, alakulat
 учениця, и tanuló
 учень, чня tanuló
 училище, а közép fokú tanintézet
 учитель, я tanító
 учителька, и tanítónő
 учора ld.: вчора

Ф

ферма, и 1., tanya, farm 2., állattenyésztő
 telep
 фестиваль, ю fesztivál
 флексия, и rag, flexió
 фокус, а trükk
 фонд, у 1., alap 2., készlet, állomány
 3., alapítvány
 фортеця, и erőd
 фотоапарат, а fényképezőgép
 фотографувати, фую, фуеш fényképez
 фруктовый gyümölcs
 футболка, и pólóing
 фюзеляж, у repülőgép törzse

Х

халат, а pongyola, köpeny, köntös
 халява, и csizmaszár
 характеристика, и jellemzés
 хата, и falusi ház, parasztház
 хвалити, лю, лиш dícsér
 хвилина, и perc
 хвилинка, и pillanat
 хворий beteg
 хворіти, ію, іеш betegeskedik
 хвороба, и betegség
 хиба, и hiba
 хірург, а sebész
 хліб, а kenyér
 хлопень, пця fiú
 хлоп'я, яти fiúcska, öcskös
 хмара, и felhő

хмарність, ності felhőzet
 ховати, аю, аєш 1., elrejt, elbújtat 2.,
 eltemet, elhantol
 холодний hideg
 хорбший szép
 хотіти, хочу, хочеш akar
 хоча bár, ugyan, noha
 хочеться (безос.) szeretné, akar, kíván
 хреститися, ещуся, естишся
 megkeresztelkedik
 християнський keresztény
 хто, кого, 1., ki 2., aki
 хто-небудь valaki, bárki (mindegy, hogy ki)
 хтось valaki (nem ismeretes, hogy ki)
 художник, а festőművész, művész
 художній művészi, szép (irodalom)
 хусточка, и kendő, kis kendő
 хутряний прémes, прém

Ц

цáрство, а cárság
 царський cári
 цвісти, цвіту, еш virágzik
 це ez
 цей, ця, це ez
 центр, у központ
 центральний központi
 церква, и templom
 церковнослов'янський egyházi szláv
 цибуля, i hagyma
 цирк, у cirkusz
 цікавий érdekes
 цікавитися, влюся, вишся érdeklődik
 цілий egész
 цілувати, ую, уєш csókol, puszil
 цукор, кру cukor
 цукровий cukor
 цукровий буряк cukorrépa

Ч

чай, ю tea
 чайка, и sirály

час, у idő
 час від часу időről időre
 частина, и rész
 часто gyakran
 чекати, аю, аєш vár
 чемний udvarias, jólnevelt
 червень, вня június
 черга, и sor
 чергування, я váltakozás
 черевик, а cipő, félcipő
 через (+ tárgyас) múlva, át, keresztül, által
 черемшина, и zelnicemeggy
 череда, и csorda
 четвер, рга csütörtök
 четвертий negyedik
 чи vajon, -e?
 чий кіе?
 чий-небудь valakié, bárkié (mindegy, hogy
 кіе)
 чийсь, чиясь, чієсь valakié (nem ismeretes,
 hogy кіе)
 чималій 1., sok, tekintélyes számú 2., nagy,
 bő
 числівник, а számnév
 численний számos
 число, а мн. числа, чисел szám
 число: у тому числі beleértve
 чистити, чищу, стиш tisztít, takarít
 чистота, и tisztaság
 читальний olvasó
 читати, аю, аєш olvasni
 читацький olvasó
 читач, а olvasó
 член, а tag
 чобіт, бота csizma
 чоловіц, вна csónak
 чоло, а 1., homlok 2., valaminek az eleje, éle
 (kormány, állam)
 чоловік, а 1., férfi 2., férj
 чоловічий him (nem), férfi
 чому? miért?
 чорніти, нію, нієш elfeketül, elkékül
 чотири, чотирьох négy
 чотирнадцятий tizennegyedik
 чудовий csodálatos, nagyszerű
 чути, чую, чуєш hall

Ш

шапка, и sapka
 шарф, а sál
 шафа, и szekrény
 швидкий gyors
 шедевр, а remekmű, mestermű
 шерстяний gyapjú
 шиплячий susogó
 широкий széles
 шифр, а jelzet, jel
 шістнадцятий tizenhatodik
 шкарпетка, и zokni, félzokni
 шкільний iskolai, tan (év)
 шкода, и kár
 шкодити, шкоджу, диш árt, károsít
 школа, и iskola
 школяр, а iskolás
 шлунок, нка gyomog
 шлягер, а sláger
 шлях, у út
 шовкова косиця havasi gyopár
 шовковий selyem
 шорти, ив rövid nadrág
 шосе (невідм.) 1., országút, műút 2.,
 autópálya
 шостий hatodik
 шофер, а sofőr
 штани (мн.), ив nadrág (tsz) nadrágok
 шуба, и suba
 шубка, и félbunda
 шукати, аю, аеш keres
 шум, у zaj

Щ

щасливий szerencsés
 щастя, я szerencse
 ще még
 ще раз még egyszer
 щеня, яти kiskutya
 щітка, и kefe
 що, чого 1., mi, mit 2., ami, amit 3., hogy
 щоденно mindennap, naponta, naponként
 щодня mindennap, naponta

щойно éppen most
 що-небудь valami, valamit, bármi, bármit
 (mindegy, hogy mi, mit)
 щоправда bár, igaz, noha, mégis
 щоразу minden alkalommal
 щось valami, valamit (nem tudni, mi, mit)
 шука, и csuka

Ю

юрист, а jogász

Я

яблуко, а alma
 ягня, яти bárányka
 ягода, и bogyó
 язык, а nyelv
 як hogyan
 який 1., milyen, melyik 2., amelyik, amilyen
 3., aki, ami
 який-небудь valamilyen, bármilyen
 (mindegy, hogy milyen)
 якийсь, якáсь, якéсь valamilyen (nem
 ismeretes, hogy milyen)
 якщо ha
 яскравий fényes, ragyogó
 яснити. ію, іеш világlik

Рекомендована література

- Безпояско О.К., Городенська К.Г., Русанівський В.М.*
Граматика української мови. Морфологія. – К.: Либідь, 1993. – 336 с.
- Вихованець І.Р., Карпіловська Є.А., Клименко Н.Ф.*
Вивчаємо українську мову. Розширений курс. – К.: Либідь, 1993. – 272с.
- Ісіченко Ю.А., Калашник В.С., Свашенко А.О.*
Самовчитель української мови. – К.: Вища школа, 1993. – 287 с.
- Козачук Г.О.* Українська мова – для абітурієнтів. – К.: Вища школа, 1994. – 272 с.
- Лизанець П.М., Горват К.І.* Українська мова для початківців. – Ужгород: Центр гунгарології, 1992. – 367 с.
- Лобода В.В., Скуратівський Л.В.,* Українська мова в таблицях: Довідник. – К.: Вища школа, 1993. – 239 с.
- Макарова Г.І., Паламар Л.М., Присяжнюк Н.К.*
Розмовляйте з нами українською мовою. – К.: Вища школа, 1992. – Ч.1. Вступний фонетичний курс. – 103 с.
- Паламар Л.М., Бех О.А.* Практичний курс української мови. – К., Либідь, 1993. – 192 с.
- Паламар Л.М.* Практичний курс української мови. Поглиблений етап вивчення. – К.: Либідь, 1995. – 158 с.
- Паламар Л., Удварі І.* Практичний словник дієслівних форм української мови. – Ніредьгаза: BGYTF, 1995.
- Сучасна українська літературна мова. Морфологія/За заг. ред. *І.К. Білодіда.* – К.: Наукова думка, 1969. – 584 с.
- Сучасна українська мова. Практичний курс. Збірник текстів для домашнього читання на підвищеному етапі(з лексичними коментарями). Вип.1/ Упорядкування, адаптація: *Панько С.С.* – Ніредьгаза: BGYTF, 1994. – 156 с.
- Терлак З.М., Сербенская А.А.* Украинский язык для начинающих. – Львов: Свит, 1991. – 240 с.
- Шерех Ю.* Нарис сучасної української літературної мови. – Мюнхен: Молоде життя, 1951. – 402 с.
- Ющук І.Ф.* Українська мова. – К.: Радянська школа, 1980. – 352 с.

A kiadvány megjelenését támogatták

Alapítvány a Magyar Felsőoktatásért és Kutatásért
Bessenyei György Tanárképző Főiskola
Művelődési és Közoktatási Minisztérium